(నలువది ఏడవ ఉగాది సంచిక)

*

సంపాదకుడు:

శివలెంక శంభుప్రసాద్

*

[వెల రూ. 2]

చెన్నపురి:
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున
ముద్రితము.

ఆంధ్రపత్రిక

దుర్ముఖి ఉగాది సంచిక

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం: 'చెమ్మ చెక్క'—వైదిరాజు
త్రివర్ణచిత్రములు: 'పండుగ ముస్తాబులు'—కుమారి శ్యామాకొండిన్య
'బాలిక బంధువు'—మొక్కపాటి కృష్ణమూర్తి

ADVERTISERS INDEX

అప్సర నాట్యం—లేపాక్షి శిల్పం
చిత్రకారుడు: శ్రీ టి. శేషరావు

ఓమ్

ప్రస్తావన

హృదయం ప్రధానంగా సూర్యాన్ని ఆరాధించ వలసిన పనేమిటి? అనంత దయామయుడు ఆప్త్రకోదండమూర్తి భూదేవిని సముద్ధరించాడు. అతిపాతకా సురుని అంతమొందించి రఘువంశ సముద్ధారకుడైనాడు; భగవంతుడు హయగ్రీవుడు లోకకళ్యాణం చేకూర్చాడు; 'అహింపతి దుర్మార్గ కాంతకు దనంతుడు' స్థాన సన్నాహకుడై మనకు ప్రసన్నుడైనాడు. అలాగే 'దుర్మతి' సహితం ఆత్మవిశ్వాస పరాయణులమైన మనకు శుభప్రతిపాదిని అయితీరుతుంది. అస్తు.

ఇది సంవత్సరాది పుణ్యదినం. ఈ రోజున మనం గత చరిత్రను కొంత సింహావలోకనం చేసు కుని, తద్వారా తగిన ఆత్మవిశ్వాసాన్ని చేకూర్చుకుని భవిష్యత్తులోకి దూసుకుపోవటం ఇది సహజం.

మనది, కష్టాల ప్రమేయం లేకుండా కేవలం సుఖాలే కావాలని వాంఛించే తెలివిమాలిన జాతికాదు. కష్టం ద్వారా సుఖాన్ని సాధించాలని మనకు తెలుసు. సుఖంతోపాటు కష్టాన్ని కూడా ఆనందంతో స్వీక రించగలం. ఈ పండుగనాడు కర్పూరవాసనతోపాటు వేపపువ్వును కూడా కలుపుకుని సంతోషంగా భుజించు తున్నాం. మనం వినటమేగాకుండా ఈ సత్యం బోధ పడేలాగు మన పిల్లలచేత కూడా తినిపించుకున్నాం.

ఈ సత్యాన్ని అవగతం చేసుకుని మనం దిన దినం పురోగమించుతున్నాం. అనేక యిడుములుపడి స్వాతంత్ర్యాన్ని సముపార్జించుకున్నాం. స్వాతంత్ర్య లబ్ధిఅనంతరం, తొలిపంచవర్ష ప్రణాళికను చేపట్టి శక్తి వంచన లేకుండా కృషిచేసి కొంత విజయాన్ని సాధించాం. ఈ విజయం, శతాబ్దాల బానిసత్వా న్నుంచి ఒక్కసారిగా బయటపడి అత్యంతోత్సా హంతో వున్న దేశీయ ప్రజలకు అంత తృప్తికరంగా లేకపోయినా, ఇంత స్వల్పకాలంలో ఇంతటి మహో న్నతి కార్యక్రమం సాధించటం చూచి ప్రపంచాని కంతకూ ఆశ్చర్యకారిగానే వుంది. దేశదేశాలనుంచీ అనేక మంది మహనీయులు వచ్చి మన కార్యక్రమాన్ని అవ గతం చేసుకుని ఆనందించి వెడుతున్నారు. ఇప్పుడు మళ్లీ రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికను చేపట్టి ముందుకు సాగుతున్నాం. ఇకనైనా శాంతిభంగకరములైన యీతిబాధలేవీ చుట్టుకోకుండా వుంటే ఈ అయిదు సంవత్సరాలు నిర్మాణ కార్యక్రమంలో నిర్విరామంగా కృషిచేసి మనం ఒక క్షేమంకరమైన ఉన్నత స్థితిని అందుకోగలం. ఆనాడు మన్ని లేకిపారజూడటానికి ఉవ్వడికి ఆస్కారం ముండకపోవచ్చు. మనం ఈ స్థితిని అందుకోకుండా వుండటానికి ఈర్ష్యాగ్రస్తులైన కొందరు, మన త్రోవలో లేనిపోని అడ్డంకులు కలిగించి కొంత చికాకు పెట్టటానికి ప్రయత్నించుతున్న విషమస్థితి మన కందరకూ తెలుసు. కాని యింతమాత్రంచేత ఆవేశవివ శులమై, మనం—గత్యంతరం లేకపోతే తప్ప—మన కార్యక్రమానికి విఘాతంగా వుండే మొట్టి కల్లోలాలకూ దిగబోవటం లేదు. నిజానికి ఇది మన ఆత్మసంయమనానికీ, కార్యదీక్షకూ పరీక్షానమయమే. ఈ సత్యం భారత దేశంలోని ఏ ఒక్క ప్రాణీ విస్మరించరానిది.

దేశంలోని ప్రజ ఈ పరిస్థితిని సమ్యగ్గంగా అవ గతం చేసుకున్నట్లే కనుపించుతోంది. ఈ నాడు దేశంలో రాజకీయపు బంజాటాలనుగురించి సామాన్య ప్రజ లెవ్వరూ లక్ష్యపెట్టుతున్నట్లు లేదు. ఏ ఒక్క రిని కదిలించినా ఏదో ఒక పని సాధించాలనే ఆవేశం లోనే కనుపించుతున్నారు. నిజానికి యిది చాలా ఆరోగ్యకరమైన పరిణామం.

ప్రజలలో ప్రభవించుకున్న ఈ కార్య ఘటనా దీక్షాన్ని ఫలితాని కేచటానికి ప్రభుత్వం కావలసిన

వాతావరణాన్ని, స్వేచ్ఛ ప్రజాస్వామ్య సమ్మిళితాలు ప్రదర్శిస్తున్నాయి. ఈ ప్రయోగం నేటిదాకా ఫలించ సృష్టించిన చోటున్నదో ఆ ప్రాంతాలకు, వాటిని అనుభవించే అవకాశాన్ని, అధికారాన్ని కల్పించబోతున్నామని ప్రకటించుచున్నాను. ఈ వాతావరణ కల్పన, కేవలం వ్యాపారంలో ఉపదర్శించాలని కాదు, అనేక నూతన శాసనాలు అమలు జరిపి కార్యాచరణంలో చూపుతున్నాను.

ఐరోపీయ ప్రాబల్యభారంలో నిమిత్తం లేకుండా, ప్రజాస్వామిక విధానం ద్వారానే సామ్యవాదాన్ని సాధించి సంక్షేమరాజ్యాన్ని స్థాపించటానికి అనువైన ఒక నూతన విధానాన్ని భారతదేశం రూపొందించి స్వీకరించింది. ఈ ప్రయోగాన్ని (Experiment) ఇప్పుడు ప్రపంచ ప్రజలందరూ అత్యంతాసక్తితో గమనిస్తున్నారు. ఈ విధానంలో మనం తప్పక విజయాన్ని సాధించబోతున్నాం. ఈ మన విజయం అంతర్జాతీయ ఆర్థిక రాజకీయ సాంస్కృతిక విధానాలన్నిటిని మూలమట్టంగా మార్చివేయబోతున్నది. ఆ విధంగా మనం ప్రపంచానికంతటికీ మార్గదర్శకులమై చరితార్థులం కాబోతున్నాం. ఈ ఆదర్శాన్ని దృష్టిలో వుంచుకునే మనం కష్టనిష్ఠురాలన్నిటికీ ఓర్చి సంతోషాతిశయులమై కృషి చేయవలసి వుంది.

ప్రభుత్వం ఇటీవల రాజ్యాంగానికి కొన్ని సవరణలు చేస్తూవచ్చారు. ఇలాంటి సవరణలు ఎందుకు చేస్తున్నారాలని ఆదిలో కొంతమంది ఆశ్చర్యపడుతూ వచ్చారు. ఈ సామ్యసిద్ధాంతాన్ని అమలు జరపటానికి ఆటంకాలుగా వున్న న్యాయశాస్త్ర సమస్యలను తొలగించివేయటానికే ఈ సవరణలు చేశారని ఇప్పుడు సర్వులకూ తెలిసిపోయింది. ఈ సవరణల అనంతరం దేశంలోని ఆర్థికాభ్యుదయానికి ప్రధానాంగాలైన అనేక వ్యవస్థలను జాతీయసంస్థలుగా మార్చి చేసుకు వస్తున్నారు. ఈ స్థితిలో దేశంలో ఆర్థికసంపద ప్రజాశాసనాలక్ష్యం దాని కృ[illegible] అను

భవానికి తెచ్చే విషయంలో, ప్రభుత్వ శక్తి ఆర్థికాల్ని సకలజీవ కుటుంబానికి పవిత్రమైన ఆశయాలూ, సమున్నతాలూ వుంటయ్యాని ఈ నిష్ఠతో సాగిపోవాలి.

మనం సహజంగా శాంతికాముకులం. 'లోకాస్సమస్తా స్సుఖినోభవంతు' అన్న నినాదం, అనాదికాలంనుండి జీవితంలో మన సంస్కృతిలోనికి పునాదిరాయిగా వుంది. మానవజాతిలో ప్రభవించే కల్లోలాలన్నిటిని శాంతిమార్గాన పరిష్కరించవచ్చునని మన పరమవిశ్వాసం. స్వాతంత్ర్య సముపార్జనకు ఆయుధవిప్లవం వినా, మార్గాంతరం లేదని ప్రపంచమంతా మూఢవిశ్వాసంలో కొట్టుకుంటున్న తరుణంలో మనం శాంతివిప్లవాన్ని చేపట్టి బ్రిటిష్ మహాసామ్రాజ్యంవంటి మహాశక్తితో తలపడి విజయాన్ని సాధించాం. ఇప్పుడు ప్రపంచశాంతికి ఈ సహకార విధానమే ఏకైకమార్గమని మనం బాహాటంగా చాటి చెప్పుతున్నాం. గత సంవత్సరారంభంలో జరిగిన 'బాండుంగ్' సమావేశంలో ఈమహాధర్మాన్నే 'పంచశీల' రూపంలో ప్రతిపాదించాం. అంతర్జాతీయ రాజకీయరంగంలో 'బాండుంగ్' సమావేశం, భారతదేశానికి చరిత్రాత్మకమైన ఒక మహావిజయం. 'పంచశీల' ఈనాడు ప్రపంచం నలుమూలలా మంజుగీతమై ధ్వనించుతోంది. విశ్వశాంతిని సాధించటానికి ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ కూడా, భారతదేశం వహించుతున్న పాత్ర పుసితమైనది. అగ్రరాజ్యాలు పరస్పరం ఒకరి మీద ఒకరు ద్వేషాలు రెచ్చ కుంటున్న తరుణంలో ఉభయవర్గాలకు నచ్చచెప్పి జెనీవా శాంతి సమావేశాన్ని సాధ్యంచేశాం (జూలై [illegible]). ఈ సమావేశంతో అంతర్జాతీయంగా వున్న మత భేదాలను అంతరింపచేయటానికి ఒక మార్గం సుగమమై నేడు గోచరిస్తున్నది. ఈ సమావేశాన్ని సాధించిన స్త్రీలూ, నిరాసజలకు శాంతికాముకులైన ప్రపంచ ప్రజలందరూ ఎంతో ఋణపడివున్నారు. విశ్వశాంతిని సాధించగలమనే అభినివేశంతో మనం వ్యవహరిస్తున్నాం. సాధించి తీరాలి. విశ్వశాంతికి

భంగం కలిగితే మన జాతీయ విశ్వాస కార్యక్రమ మంతా కూడా విచ్ఛిన్నమై పోతుంది. భారత ప్రజల భవిష్యదభ్యుదయమేకాక, ఆసియా ప్రజల భవిష్యత్తు యావత్తూకూడా విశ్వశాంతిమీద ఆధారపడివుంది.

అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల విషయం అటువంటి దైతేయుంగా, గతసంవత్సరం భారతప్రభుత్వం సాధిం చిన మహాకార్యాలలో 'భాషారాష్ట్రపునర్నిర్మాణం' అత్యంత ప్రధానమైనది. అనేక సమస్యలను గంభీర మైన ఆత్మవిశ్వాసంతోనూ సాహసంతోనూ ఎదు ర్కొని ఈకార్యాన్ని సవ్యంగా ఆనందదాయకం గాగలిగేలా సాధించారు. దీనివల్ల పరమప్రయోజ నాన్ని పొందబోతున్న జాతిలో ఆంధ్ర ప్రజలు ప్రథములు.

ఈమహోత్కార్యాన్ని సాధించిపెట్టిన అగ్రనాయ కులకు, ముఖ్యంగా భారత ప్రధానికి ఈ తెలుగు సంవ త్సరాది పర్వదినాన, యావదాంధ్రప్రజలు ఆనందో త్ఫుల్లులై అభినందనలు తెలుపుతున్నారు. ఎనిమిది వందల సంవత్సరాల క్రితం, ఛిన్నాభిన్నమై పోయిన తెలుగుజాతి ఈ నాడు తిరిగి ఏకజాతిగా సంఘటితమై సర్వతోముఖంగా పురోగమించే అవకాశం కలిగింది. ఆ కారణంగా ముక్కోటి ఆంధ్రులకూ ఇది మహా పర్వదినం.

ఆంధ్రరాష్ట్రోదయంతో ఒక ప్రధాన ఘట్టమైన 'రాజధాని సమస్య' పరిష్కారమైన గత సంవత్సరమే జరిగింది. ఈ విశాలము ఆంధ్ర భూమిలోని విశిష్ట ప్రాంతాలన్నీ సంతృప్తికరంగా చేయబోతున్నది. హైదరాబాదు నగరంలో తిన్న ప్రభుత్వానికి చెందవలసిన బాధ్యత ఆంధ్రప్రజలమీదా, ఆంధ్ర ప్రభుత్వంమీదా వున్నది.

ఇలాంటి మహోజ్జ్వలదశ ఏర్పడుతున్నా ఆంధ్రనాయకులలో కొందరు ఇంకా ప్రాంతీయ మనస్తత్వం మాని కల్మషాన్ని విడువలేకుండా వున్నారు. ఇది శోచనీయం. విశాలమైన ఆంధ్రదేశమా! కళాకరమా! తల్లి హృదయపులోతులు తనవిరూపములుగాకే కనకధా రలను వెలార్చుతుంది! చిన్న చిన్న స్వార్థాలను మనస్సు లలో పెట్టుకుని చిన్నపిల్లలలాగు వ్యవహరించి అంతః కలహాలతో కాలాన్ని వృథాపుచ్చుకోవటం కేవలం అజ్ఞానం.

తెలుగుతల్లి! పుట్టిన ప్రతిబిడ్డడు, కార్య ఘటనా దక్షుడై, మహాంధ్రభాగ్యోదయాన్ని సాధించటానికి నడుముకట్టాలి.

విశిష్టాశయులైన, మహాంధ్రప్రజలకూ, పాఠ కులకు, అభిమానులకు ఈసంవత్సరాది పర్వదినాన మా అభినందనాలు.

దారుకావనంలో శివుని భిక్షాటనం—లేపాక్షి శిల్పం

చిత్రకారుడు : శ్రీ టి. శేషరావు.

[illegible]

[illegible]

పూట్లా కోలా అక్షితమ్ము
పూలదిగా పరచిలా
విశ్వంభర సిగనల్లి
నిమ్ము కదలు నిండిపోయి.

చేపలు పిట్టపిల్లలు
చిందిన శబ్దములు నిను,
సాధించగరాని మనసు
పరిపాలన లోకం కను.

మూగి పుస్తకాలలోని
రాగాలను పాడుకో,
గాలితోని కనుపించే
ఆలోచన పాడుకో.

కనుపులోని దుఃఖంపాలు
కన్నీళ్ళ త్రిపాదము కదలి,
వచ్చిన లోకమును చెరచ
వచ్చెడి స్త్రైశిర సినాడి.

కాదుర పొగలలో చొరబడి
రాదవిడు మలుపంజగాలి,
గాలికంటు తెలీకగా
కదలెదు కవి మనసుజాలి.

శ్రీమంని గదులా బరువై
శ్రీతిసూర్చు బుసీ కాలం,
కాముని కొగానికంటు
ప్రబలమైన జనకోపం

అతులేని పొంతుగుప్తై
కాకతెల్ల పూమూటలు,
ఏకుబ్రతేక క్రీడలేక
పెరపెరన్ను పెద కంటలు

మనసుకే కలకాని కవ్వు,
మాటకు పిడకాని ధ్వని,
కలకంటని ప్రకాశ్వాసన,
బుద్ధికందనట్టి మొక్క.

ఆలోచనలంత లేత
నైన అంగుళుల కోసలు,
స్పర్శింపగ లేనంటటి
పులచని అక్షాల పడలు.

కోర్కెలు చుంబించ లేని
కోమలి ఆశల పెదవులు.
గగనము మాత్రమె దర్శించ
గల విశాల మనస్సులు.

ఉగాదిలో దీపావళి
కాముడి పున్నమను నాశి
భాద్రపద మహాంధకార
పథములలో చిలుక పిలుపు.

రత్నాల్లో నాల్గురాళ్ళు,
ప్రేమాల్లు ప్రతుకు కొటలంటుం
అప్పుడప్పుడవి పూయుట,
మరల అంతలో మాయుట.

కలలు వాల్చి యున్న జనం
గళాలెత్తి పాడుట,
కదలలేని ఎద సెమళ్ళు
కండ్లు విప్పి ఆడుట.

పుష్పవతులై విష్ణులకు
కూసిన కన్యకల కన్నె
దుమ్ముబారి బావులలో
సరసములో సంగీతం.

నునకుల్లు నినుకమ్ముల
విడసట్టిన కనటట్టిన,
కని తరగలలో, శ్యామతు
మనిలోవలి మింక నలుపు.

మొట్టు లేని మేడమీద
మేలి వెలి ముసుగు తీసి
కన్నె అందాల తరుణి
నవ శారద విభావరి.

కురసిన శ్యామలవన్నె పూవుల
ఇనపలో తప్పి పోయి
కనుపించదు కాలాంతిక
కని పూవులు కనుపింపదు,

అర్థమునకు నకం నకం?
అమలవితం మనోజనం
అందుకొరకే కలం ముక్కు
వండు వండు చేసితే.

కనలించుము సీలోని
కానకని పేర్పొల్పులోను,
విచ్చిన ఎరకంటిమూవు
వికాలమై క్రమ్మసీ!

ఈ మంచువలె నున్న క్రీమ్ మీ సౌందర్యమును
అధికము చేయుటలో సహకరించును
POND'S
పాండ్స్ వ్యానిషింగ్ క్రీమ్

తొండిపంపు

"శంపం"

[illegible]

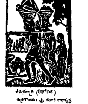
2

సంతాల్ జాతి కుటీరం (లినోకట్)

చిత్రకారుడు: శ్రీ కొండూరి రాధాకృష్ణ

3

పేదరాశి (లినోకట్)

చిత్రకారుడు: శ్రీ కొండూరి రాధాకృష్ణ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5

[illegible]

[illegible]

[illegible]

పెరటిలో పూర్తిగా ఆరగా ఎర్రని బిగించా గట్టి అత్తరు పట్టుకొచ్చి అమ్మాయి కడుపించాడు. అందుకే గంగరంగం చూడమని అమ్మాయి [illegible] రాత్రికి. శ్రీరాజా దాటాలో పోనుందని, మళ్ళీ కేయం రాతే అత్యవసరాలా [illegible] అత్త చేయించాలని పెట్టిపడు [illegible] కోట్లకు, కలిపెట్టిన పరికి ఇలా [illegible] కలిసింకేమిరా చెప్తూవా జరుగుతి. పట్టుకు కొబ్బరాకులింది ప్రాణంతో టమ్ము చేయించి మాటిగాడికి రూపాయి ఇస్తే యిప్పించి మధ్యవస్తుల రోజుకు రోజు ప్రాయించి నిగానికేయించి శ్రీరాజా కొత్తవస్తర వాలంక్రీ పనుక్కుని వెళ్ళిపోయాడు అయినా.

రాత్రి అంతా అమ్మాయికి ఆలోచన తట్టలేదు. ఇళ్ళి అత్త చేయించటానికిగా కొట్టడు అక్క పెట్టుకొంది. కాని అది అంత త్వరగా తేలుతుందా. కిందుకందుల రూపాయలు తగ్గలేదు. అందుకు మీద అర్థమై బ్రతికించుకోర్చ్చేటికి పెలా పతిరోజు కోణాలు నడిచి పోయింది. మర్నాటి పొంతం అయ్యేటప్పటికి పెంకోటాలు పట్టింది. "అయితే కేం సాధించిందిరా అమ్మాయి" అన్నారు అంతా. కొంది పంపు మొత్తం రూపాయ గరిపెలా రాలపంతో పెరక పతికరా అంటే కేం యీ పంపులాంటి పట్టం యిరపంపుకేం దాలుకి అనుకున్నారు. మనిషికోసూట తోప్పన చెప్పి గన్నత గడచి పోయింది. శ్రీరాజా అన్ని ఎక్కట్లోను పెట్టానుగాని యీ అక్షర పన్ను గడలో గెలకలేకపోయాడు. ఎంతకోటూడా తేలుకూకోలేక పోయాడు. అమ్మాయి అద్దె కుమ్ముకున్న కొట్లు దాలికేను ధాన్యా నికి. అటుతరువా కొట్టుకోటదానికి ఘంటదూ మంటదూ పంచి పెట్టింది మనిషియేతరు—తరంగాలికి రెండు కొటాలు థాను చేయించి బహుమతి యిచ్చింది. చెప్తున్నానని గేదు పిలాహా చెప్పింది ఆమెను.

కొత్తలకు కేరగాళ్లు రాజదండేను—విచ్చి మరాను పాటి కప్పుంది పండోటికి పడిపోయింది. కడుటు రూపాయికి రెండు సంపాదిస్తాం కొరకుని ఫాయదాదానుడు ఎంత ప్రతిమాటిగా పొత్తు కొత్త కొల్లాకంటేదు. ధనితరులు మాటదారులైకి అడిగినదియారూ భక్తి, కొళ్ల మూలంకి మళ్ళారా మూర్తున్నాయి—తొరదంతు ఎదురుకే రావాలని ఎదురుచూస్తున్నారు. ధాన్యం ఇప్పా పాతిక రూపాయలకేకి నిల్వదార్ల నిల్వకని అదినికే అమ్మాయి థాయి పెట్టింది పండై గరిపెలా మాను రూపాయలు కొట్టటట్టం శ్రీ కం కొత్తంకుతుంది అరంతే కట్టిని పెట్టి పెటుకుంది అమ్మాయి.

మన్మథుడు కలిపి ప్రత్యక్షమ్మారు దున్నట్లికి ప్రవేశ మిచ్చి, ఇదాకో సంవత్సరాది. చీటికి పొకొన్నాం చొడుకొన్నామి, దా-దాలది సంతతో అంటి పెట్టుకున్న కదుపులతో "ఈ పంపు మాకే కి అయితే సేం మా దారి ఇలా గయింది" అని తొందిపంపును చూస్తూ వారిన యూదికలుకుతూ పరిలోకి [illegible] అమ్మాయి కొడుకులు పెంక్రటూలా, శ్రీరాముటా ప్రొత్తపోశొన్నాం తొదుక్కుని మర్యాలగట్టున తరెన్న పదారేంలదిలో కొత్తపిరోట మాకొలుప్పు తీర్థానికి పెడుతున్నారు. మల్లాపేపు కక్రికొ కత్తి గట్టుకొని, మెడలో జరికేవాను, చేతికి ముదగులు పెట్టుకొని బండిలో కొడవ నూర్చున్న అమ్మాయి దారివారకే పున్న తొంటిసంపుకేసి చొంచిపాశంది. వారిబండికి ఐదుగరే తప్పి కలుకొంది శ్రీరాజాగారి సుగాల కొలిక్కి గట్టిన పెట్టెబండి. ముఖ్యం కన్నడిగేకి అమ్మాయి దృష్టిని అటు లాక్కున్నాయి. లోపలికి చూసింది. శ్రీరాజా-గార్ల మంగమ్మ, కొడుకుకిద్దరూ వున్నారు—పెట్టెంచరా బండికి అటకించాడు తొక్కిలో సున్నున్న కొడుకును శ్రీరాజా—ప్రయటలో సుగాలకొనెం పెడగా బండివిలాగి మూదన్న తొలి పున్న అమ్మాయి గారి పెట్టెబండిని తప్పించాయి—"తప్పకోరాం చరాన్ని" అని కోపంతో రెండుకక్లపెపులమీదా బరువుగా దరిచాడు పెంక్రటూలా—అంటే. దాటికి కిటపట్టింది. కొకటికి పెట్టె బాలుకకొస్తపరికి దీరాయి. రెండు అంగల్లో శ్రీరాజా బండిని దాటేసింది, శ్రీరాజాకు ఆరపయ్యాకదలో కాటికి కొట్లు రాకుకొన్న ప్రాసిరాల పరుంకకొన్నిరరే కొంటపచ్చింది. గిత్తిన్ని తొకల పెంటేయించాడు పెద్దకొడుకుచేత—తొందిపంపు మకొళ్ళలో నాటిన సల్వరాయి, కొట్టవచ్చినట్టుంది ప్రతిపకొడే వాళ్లకు కెక్కడింతే పల్లకొటుకరాయికి దాకింది పదారేబండి చక్రం. బండి పొరితింది. పంటపట్టును కె క్కేసింది ఇదరి చక్రాలు దాటటికి. కులంలో బొల్తాకొట్టింది శ్రీరాజాబండి. నిండుకు పైనా దెబ్బవిటికి ఇదకైపెలకట్టను లాక్కురాదని తక్కగతో ఇప్పటిదాకా శ్రీరాజామనసులో విజయవలానిర జనుమకేను పరుపులాలుండి వాళ్ళను అడుకోకపోతే ఎంతో ప్రమాదంలోఇది పోయుండును. చేసునింటా విరనబాలిర పులితో బంగారు పొన్నులా మెరుస్తున్న జనుమతో పకొంటు వచ్చింది శ్రీరాజా పాలును చూసిన తొందిపంపు.

ముఖాల ముఖ్యం

[illegible] వెంకటరామయ్య

[illegible] (Comedy of errors) [illegible]

[illegible]

"[illegible]" [illegible] Castor Oil Face, [illegible]

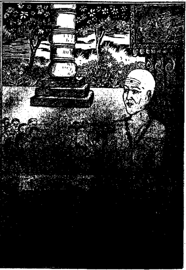
[illegible] Wry Face [illegible]

[illegible] Face is the index of the mind [illegible]

[illegible]

[illegible]

ఆరోగ్యప్రదాయిని
సంతానకల్పవల్లి
లోధ

పంచాంగ శ్రవణం

చిత్రకారుడు : శ్రీ [illegible]

పట్టీ మన్మథం ప్రసాదిస్తోంది. కేరీరంగంలోనే "ముఖం చక్కనిదా కోరం, వారా చందన పేటం, ముఖపదాం వక్ష్మ కోమలం తథా విషయం భావ ప్రతిసరం" అనే ఒకశ్లోకంలోనూ వుంటుంది. "పిల్లి పిల్లను దగ్గరకి తీస్తే మాతి వాటిలో మన్మథ్ కొంచకే! వదినే తీస్తే తిరిపాటి దెబ్బ తింటుంటాడు. అమ్మమాట వింటూనే ఏడుపాపే బిడ్డను "ఏ ముఖం పెట్టుకుని" చూపిస్తావే అన్న ఏడుపు ఏదు స్తుంటుంది. అవమానాలు పాలైతే పృథ్వి ప్రాణం "ముఖం చెల్లదు" అనటం కద్దు. కొన్ని విపత్తి పరిస్థితుల్లో మన ముఖాలు "ఇ త్తివారు మనిషి దిగులుగుండా" లేకుండా పోతుంటాయి. అటు వంటి ముఖాన్ని "విషణ్ణ వదనం" అంటారు. సంతోషం కలిగి నాడే ఆ విషణ్ణ వదనం మారిపోయి "ప్రసన్న వదనం" వస్తుంది మనకు. దేవతలను కొలిచేటప్పుడు ఈ "ప్రసన్న" వదనాల ప్రార్థనలు మనం ఆ వేళ సంకల్పాలలో చేస్తాము. "ప్రసన్న వదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే," అని "గురుడు కోరికలిచ్చేవాడు" అని వినాయకుని ప్రార్థిస్తాము. "శరీర సుఖే విష్ణు" అని శరీరపూజ చేస్తాము. "వదనమును నడవేని వాటాని తెలియు" అని త్యాగయ్య పాడి తన్మయులైనారు. ఇంకో "ఎందరో మహానుభావులు" తమ ఆరాధ్య దైవాలను వర్ణి విధాలుగా కీర్తించగా వాటి "ముఖారి" రెండవ స్తోత్రాలు, కీర్తనలు, పద్యాలు, పాటలు మనం ప్రతిదినం పాడుతూ, పారాయణం చేసుకొంటూ పరవశ రాలౌతుంటాము.

"చంద్రవదనా, శశాంకముఖి" అంటూ కవులు స్త్రీముఖాలను వర్ణించడం మామూలు. "ఇలా వదనములను చంద్రవదనుని" అంటూ పోతన ఒకచోట అన్నాడు. కొన్ని కొండలు వల్లవిదాల చేసుకుని పోటీలేకున్నా Face Powder దట్టంగా ముఖానికిదట్టించి, ముడతలను తీసే క్రీములు, రంగులు ప్రయోగంలు వృద్ధులలో ఉన్నాయి. నూతన గతికోటింటాయా మంచిదేమో? ముక్తి ముఖాలకు ప్రత్యేకంగా అలంకరించుకొని గుంపుల్లో Encroach అవుతూన్న కొందరిని చూసి "వదనాభ్యాసం" ఆదే అన్న వ్రాసారొకాయన. కేవలం పదిమంది ప్రశంసాకాంక్షతో ప్రయోగించే ముఖాలంకారం అన్న వనిత్వదాయిని క్షీణించింది. తరుగు వన్న ర్ణంలో ఆ పోలికలాటే "ముఖరంగం మారిపోవడం మరియు దశకం" అని చెప్పనక్కర్లేని తరుణ ముఖాన్ని పరిశీలించేవారు కూడా.

కవితారంగ ప్రవేశం ఉద్యోగం "ముఖపరిచయం" అనేది ముఖ్యమైనది. రోజుకొకరైనా ముఖం ఈ "ముఖపరిచయం" మాత్రం వుండాలనేది అనిపించక తప్పదు. అంతకంటే ముఖాన్ని ఇంగ్లీషులో Familiar Faces అంటారు. సినిమా రంగంలో పెద్దపేరున్న "క్రొత్త ముఖాలు" దొరక్క తెరమీద పాత ముఖాలే. అయితేనేమి సంవత్సరాలో సినిమాలలో నటించటానికి Face cut బాగా వుండటం అవసరం. కాబట్టి ముఖం నుంచి వచ్చిన అందం ముఖ్యం ముఖ్యం. ఇంకొంచెం

"ముఖారి" రాగం అనేది కూడా ఒకటి. వారికి "ముఖద్వారం" వుంటుంది. వ్యతిరేకంగా "ముఖచిత్రం" (సంస్కృతంలో "ముఖపత్రం"), "ఆ ముఖం" (ముఖస్తుతి అని కూడా) తప్పదు. మహారాజాదులు "శ్రీముఖం" పంపుతారు. అది కొందరికి "సమ్ముఖాని" అంటే సం ముఖం. కృష్ణుని "ముఖారవిందం" వర్ణనల్లో భాగవతంలో పెద్ద కోటను, (అనేక పేరుపేరుల్తో) చెప్పటమే కాదు చూడని కవుల కోటలో పిల్లల ఫొటోలు తీసుకుని వాటిని కాలండర్లుగా చేయటం కద్దు. వేదశాస్త్రాలలో కొందరి "నాలుగు ముఖాలు మూడు కోణము" అంటారు. శివుడికి "పంచముఖ పరమేశ్వరుడు" అని ఒక పాటే ఉంది. ప్రయోగాలకు ప్రాచీనమే. "కార్తికేయుని" కూడా పాండవుల పూజలో "షణ్ముఖాలు చూపి" కొలుస్తారు. అంతేకాదు పాట్లు కేరళలో "షణ్ముఖుడు" (సుబ్రహ్మణ్యస్వామి) కొండమీద పేరు పొందటం ఆచారం.

ఉదయం నిద్రలేవగానే కొందరు ఇతరుల ముఖాలు చూడరు. ఎవరి ముఖం చూస్తే ఏమి కీడు మూడుతుందో అని వారి భయం. అందుకని వారు అద్దంలో తమ ముఖాలే ముందు చూసుకొంటారు. అప్పటి అందరూ అందంలో చేసేవారు తమ అరచేతులే చూసు కొంటారు. ప్రతిరోజూ పచ్చ ముఖం చూస్తే అదృష్టం వస్తుంది అని కొందరి అభిప్రాయం. ఇది నిజమో కాదోగాని, ఎవరైనా అదు గొట్టిన కొత్తగా కలిసే రోజును, ధనలాభం కలగటం జరిగితే "ఎవరి ముఖం చూసి లేచానో" అని ఇతరులు అంటారు. అనటానికి కద్దు. ఇది వారి "పక్క కాపుల్ల ప్రొద్దున్నే" అంటే ఫలితం.

అందమైన ముఖాలంటే కొందరికి అమితప్రీతి. అద్దంలో తమ ముఖం చూసుకుంటూ సంతోషించి పొంగిపోయిన పల్లెవాడి అతని కథలున్నాయి, అందుకు అనుగుణంగా ప్రతిబింబం అంటారు కదా.

ఒకప్పుడు రాజులనాటి కేదారేశ్వరం "ముఖంలో సిగ్గు" పోతుంది. "నాకు నీ ముఖం చూడబుద్ధిగా" అన్న రోజుల ఆ కన్నారు ఆ రోజుల పెద్ద కావాలని సొమ్ములను విప్పి రాజుగారి అల్లు అతడూ భార్య ఎవ్వరి అందరి నవ్వించారు. అంతేకాదు రాజుగారికి "ముఖాలు చూస్తే సిగ్గు పోతుంద"న్నా మనకు తెలిసినవి ముఖ్యం అనే విషయం అవసరమైంది. తరిగినది పద్యాలతో పర్యటించి అద్భుతాలలో లక్కీ గా ఎన్నికొన్నారు.

కాబట్టి, ఈ సంవత్సరంలోనూ "ముఖ్యాల" కథా అని మనం ఎటువంటి ఆటోగ్రాఫర్ల మనసులో చూడటానికి ఎప్పటి కేసైనా నాటక సంవత్సరానికి కొత్తదనం వచ్చి నేను కూడా ఆశిస్తా తప్పకుండా "ముఖం చెప్పుకోటానికి" ముఖ్యంగా. మా అదే ప్రార్థన అనే కొనసాగటం అ నాడు ఉండాలనే సత్యం మాతో పలుకుతున్నాను. (శుభం)

భీమా కంపెనీల శాసనం

శ్రీ గోపాల సత్యారావు

1956 సంవత్సరం జనవరి 19 వ తేదీ సాయంత్రం నాటి దేశాధ్యక్షుల రాష్ట్రపతి ఆర్డినెన్సు ప్రకారం, ఈరోజు భారతదేశంలో విదేశీ కంపెనీలు చేస్తున్న జీవితభీమా వ్యాపారం, విదేశాలలో భారతదేశపు కంపెనీలు చేస్తున్న భీమా వ్యాపారంతో సహా, భారతదేశంలోని జీవితభీమా వ్యాపారం భారత ప్రభుత్వ వశమయింది. అప్పటికప్పుడు జీవితభీమా వ్యాపారం చేస్తున్న కంపెనీలకు "కస్టోడియన్లను" (అధికారులను) ప్రభుత్వం నియమించింది. జీవితభీమా వ్యాపారం పూర్తిగా జాతీయం చేసే బిల్లును త్వరలో శాసనసభ సమావేశాల్లో కంపెనీల యజమానులకు నష్టపరిహారాలు ఇవ్వబడతాయి.

రాష్ట్రపతి ఆర్డినెన్సు జారీచేయటం ఆకస్మికంగా జరిగింది. ఆకస్మికంగా అనటానికి వీలు లేదు. కారణం గత సంవత్సరంలో జీవితభీమాను జాతీయం చేసే విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నదని, జాగ్రత్తగా ఉండాలని హెచ్చరికలు చేస్తూనే వున్నారు. వ్యాపారాలు సరిగా కాని కంపెనీలకు ప్రభుత్వము "అడ్మినిస్ట్రేటర్ల"ను నియమించింది. కర్తవ్యం చేసినవారిని అరెస్టు

అమలులో వున్న మొత్తం వ్యాపారం కోట్లలో

సంవత్సరం	భారతీయ కంపెనీలు	విదేశీ కంపెనీలు	మొత్తం
1945	463	96	557
1946	550	101	651
1947	666	102	768
1948	631	103	734
1949	662	103	765
1950	671	109	780
1951	755	118	873
1952	796	136	932
1953	838	128	966
1954	922	137	1059

చేసింది. సరిగా నడుపుకోకపోతే ప్రభుత్వం జాతీయం చేస్తుందని హెచ్చరికలు చేసింది. అయితే పెరిగిన ఆందోళన, ఏది ఏమైనా ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యం ఏమిటో తెలియలేదు.

ఈ జీవితభీమా వ్యాపారాన్ని జాతీయం చేయటానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించినప్పుడు పార్లమెంటులో శాసనం చేయించి ఆతర్వాత అమలు చేయవలసినది. రాష్ట్రపతి ఆర్డినెన్సు జారీచేసే అధికారం ప్రత్యేకంగా వినియోగించవలసినది. కాని ఇటీవల జరిగిన సంఘటనలు, ప్రభుత్వ ప్రకటనలు జాతీయం చేయటానికి నిర్ణయించిన తర్వాత నిర్ణయం అమలు చేయటంలో ఆలస్యం జరిగితే, ఈ నిర్ణయం అమలు అయ్యేలోగా ఆ కంపెనీలు ఎంతో నష్టం కలిగించవచ్చును. ఈ నిర్ణయం ...

...! ఈ నిర్ణయం అత్యవసరంగా అమలు జరిపిన శ్రీ చింతామణి దేశముఖ్ అభినందనీయులు.

జాతీయం చేయకముందు

1955 అక్టోబరు నాటికి దేశంలో 817 కంపెనీలు భీమా వ్యాపారం చేస్తున్నవి. వీటిలో 310 భారతీయులవి, 107 విదేశీయులవి. వీటిలో 109 భారతీయ కంపెనీలు, 3 విదేశీ కంపెనీలు జీవితభీమా వ్యాపారం మాత్రం చేస్తున్నవి. 40 భారతీయ కంపెనీలు, 13 విదేశీ కంపెనీలు మిగతా భీమా వ్యాపారంతోపాటుగా జీవితభీమా వ్యాపారాన్ని చేస్తున్నవి. 1945 నుండి 1954 వరకు ఈ కంపెనీలు చేసిన వ్యాపారం వివరాలు క్రింద ఇవ్వబడినవి.

ఈ లెక్కలను పట్టి చూస్తే గత 10 సంవత్సరాలుగా జీవితభీమా వ్యాపారంలో విదేశీయుల వాటా తగ్గిపోయిందని తెలుస్తున్నది. దేశంలో మొత్తం అమలులో వున్న జీవితభీమాలో విదేశీ కంపెనీల అధ్వర్యంలో 10% మాత్రమే ఉంది. భారతీయులలో నాలుగు

[illegible]		కొత్త వ్యాపారం	
భారతీయ	విదేశీ	భారతీయ	విదేశీ
82.5	17.5	126.7	12.6
84.5	15.5	140.9	13.9
85.4	14.6	136.5	13.1
85.8	14.2	121.7	12.9
86.8	13.2	150.0	13.3
86.0	14.0	128.9	18.7
86.5	13.5	161.4	16.5
86.3	13.7	180.8	16.4
86.2	13.8	188.2	17.0
87.0	13.0	218.8	16.2

తక్కువ నాణ్యత ప్రకటనలవల్లను, భారతీయ కంపెనీల వ్యాపార విస్తరణను చూపించుటవల్లను ఈ జీవితభీమారంగంలో భారతీయ కంపెనీలు విదేశీయుల పోటీని ఎదుర్కొని ప్రయత్నించారు.

గత 5 సంవత్సరాలలో భారతీయ భీమా కంపెనీల ఖర్చుల నిష్పత్తి ఎక్కువగా వున్నది. భీమా కంపెనీలలో ఖర్చు ప్రీమియంకు ... ఖర్చుల శాతం ఇలా వుంది:

	భారతీయ కంపెనీలు	విదేశీ కంపెనీలు
1950	28.9%	21.8%
1951	27.2%	18.0%
1952	27.2%	22.4%
1953	27.4%	20.4%
1954	29.8%	21.0%

భారతీయ కంపెనీలలో పాలసీ కంపెనీల ఆదాయంలో వ్యయాల నిష్పత్తి (Expense Ratio) చూస్తే ఆదాయాన్ని ఎలా దుబారా గా ఖర్చుచేసినదో తెలుస్తుంది: భాగ్యలక్ష్మీ బీమా కంపెనీ (41.3%) జనతా మ్యూచువల్ (48.2%), ప్రెసిడెంట్ బీమా కంపెనీ (48.7%).

అతి తక్కువ పెద్ద కంపెనీలలో ఆదాయానికి వ్యయాలు ఓరియంటల్ జీవితబీమా కంపెనీ (25.4%), నేషనల్ జీవితబీమా కంపెనీ (26.9%) ఖర్చులు చేస్తున్నవి.

ఈ నిష్పత్తినిబట్టి కంపెనీల సామర్థ్యం, నాణ్యత, ఆర్థికస్తోమతు, పాలసీదార్లకు, షేర్దార్లకు వుండే లాభాలు ఆధారపడి ఉంటాయి.

భారతీయ కంపెనీలలో ఈ ఖర్చుల నిష్పత్తి ఇంత ఎక్కువ గా ఉండటానికి ఎన్నో ప్రమాదాలు ఏర్పడినవి. గత పది సంవత్సరాలలో 25 కంపెనీల వ్యవహారాలు చిక్కులలో పడిపోయి నవి. మరో 25 కంపెనీల నిధులు దుబారా కావటంతో ఆ వ్యాపారం ఇతర కంపెనీలకు బదిలీఅయింది. అందు వల్ల పాలసీదార్లకు షేర్దార్లకు తీరని నష్టం కలిగింది.

జీవితబీమా వ్యాపారం ఎక్కడైతే ఉన్నదో వాటిలో విధానం ఎంతో వ్యాపారం. ఆయినప్పటికీ ఇన్ని అవకతవకలు సంభవించుటచేత ఆకంపెనీల వ్యవహారాలు ఎలా నడిచినవో ఊహించుకోవచ్చు అని శ్రీ దేశ్ ముఖ్ అన్నారు.

అవకతవకలలో జీవితబీమా వ్యాపారాన్ని జాతీయం చేయాలి అని భారతప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. సంపూర్ణంగా జాతీయం చేయ టానికి గాను బీమా వ్యాపారాన్ని ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసు కొనుటకు ఆర్డినెన్సు జారీచేయుటచే, కస్టోడియన్లద్వారా వశం చేసుకుంది.

ఇక ముందు జీవితబీమా వ్యాపారం జరిపేపద్ధతి నిర్ణయిస్తూ పార్లమెంటులో బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడింది.

బీమా కంపెనీల నిధులు వినియోగించే విధానాలను 1938 బీమా చట్టం నిర్ణయించింది. చట్టంలోని నియమాలను ఉల్లంఘించిన పను లను చాలవరకు అరికట్టుటకు, ఇందుమూలంగా ప్రతిసంవత్సరం నివేదిక సమ ర్పించుటకు చట్టం ఉపకరించింది. ఎంత కఠినమైన నియమాలు ఉన్నప్పటికీ మొత్తం 165 జీవితబీమా కంపెనీలలో 51 కంపెనీల నిధులు సక్రమంగా వినియోగించలేదు. ఇప్పటికీ బయటపడుతున్న అక్రమాలు మరెన్నో.

1938 నాటి బీమా చట్టంలోని నియమాలు:

కేవలం 10% బీమానిధులు ప్రభుత్వబాండ్లల రూపేణా ఉంచాలి. మిగతా నిధులు చట్టంలో చెప్పబడిన కొన్ని రకాల కంపెనీల వాటాలు, డిబెంచర్లు స్థిరాస్తులు మొదలగు వాటిలో వుండవచ్చు.

భారతీయ కంపెనీల నిధులు 1954 సంవత్సరం చివరకు రు 1546 కోట్లు (మొత్తంలో 54.8%) ప్రభుత్వ బాండ్లు, రు 48.8 కోట్లు (35.1%) ప్రైవేటు కంపెనీలలో పెట్టుబడి పెట్టబడినవి.

విదేశీ కంపెనీల నిధులు రు 10.7 కోట్లు (53.8%) ప్రభుత్వ బాండ్లలోను, రు 6.7 కోట్లు (38%) ప్రైవేటు కంపెనీలలోను పెట్టుబడి పెట్టబడినవి.

ఈ పెట్టుబడులను ఇంకా క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తే ఇంకొన్ని విషయాలు బయటపడతాయి. 7 కంపెనీల వ్యవహారాలు చూసినట్లయితే ప్రభుత్వ ఆస్తిపై పెట్టుబడులు పెట్టినట్లు తెలుస్తుంది. అవి (1) East and West Insurance Co. Ltd., (2) Empire of India Insurance, Co. Ltd., (3) Jupiter General Insurance Co., Ltd., (4) Servant of India Insurance Co Ltd., (5) Tropical Co Ltd., (6) Union Life and General Insurance Co Ltd., (7) Bharat Insurance Co Ltd.

భారతదేశంలోని జీవితబీమా వ్యాపారం — విదేశీయుల వ్యాపారంతో పాటు — జాతీయం చేయబడినందున, ఇకముందు విదేశీ పెట్టుబడులపై ఈ ప్రభావం వుండబోదని కొందరు విమర్శి స్తున్నారు. కాని ఈ చర్యవలన ప్రభుత్వపరమైన విదేశీ పెట్టుబడులు మరింత స్వల్పమే అని చెప్పారు. అదికాక పైన చెప్పిన విధంగా నర కొన్నిన్నిగా భారతదేశంలో విదేశీ కంపెనీలు చేస్తున్న జీవిత బీమా వ్యాపారం భారతీయ కంపెనీల వ్యాపారంతో పోల్చిచూస్తే, స్వల్పమైనదిగా వున్నది. 8 విదేశీ కంపెనీలు మాత్రం — జీవిత బీమా వ్యాపారం మాత్రం చేస్తున్నవి — పూర్తిగా అంకితం చేసుకొన్నాయి, కాని మరో కంపెనీలు ఇతర బీమా వ్యాపారం చేస్తూనే వుంటున్నాయి. జీవితబీమాలో వచ్చిన స్వల్పనష్టాన్ని ఇతర బీమా వ్యాపారంతో పూడ్చుకొనుటకు అవకాశం వుంది. గనుక ఇందువలన విదేశీ పెట్టు బడుల ప్రమాదం తగ్గుతుందని మనం భయపడవలసిన అక్కరలేదు.

ఇక ముందు మన దేశంలో జాతీయం చేయబడిన బీమా వ్యాపారం ఎలా కొనసాగుతుందో సూచిస్తూ పార్లమెంటులో బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడింది. దాని ప్రకారం భారతదేశం మొత్తానికి ఒక "కార్పొరేషను" వుంటుంది. దీనిలో 15 మంది సభ్యులు ఉంటారు. వీరిలో 5 గురు సభ్యులుగల కార్యవర్గం వుంటుంది. ఒక మేనేజింగు డైరెక్టరు వుంటారు.

కార్పొరేషను వ్యవహారాలన్ని కార్యనిర్వహణ యంత్రం, మేనేజింగు డైరెక్టరు ఆధ్వర్యంలో జరుగుతాయి. బొంబాయి, కలకత్తా, ఢిల్లీలలో ప్రాంతీయ కార్యాలయాలు, ప్రాంతీయ మేనేజరు ఆధ్వర్యంలో కార్యక్రమాలు నడుస్తాయి. ఆయా ప్రాంతాలలో అవసరాన్నిబట్టి డివిజనల్ కార్యాలయాలను ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. ప్రాంతీయ మేనేజరు వుంటారు. కేంద్రప్రభుత్వ అనుమతితో, కార్పొరేషను కొన్ని కొన్ని అధికారాలను ప్రాంతీయ మేనేజరుకు సంక్రమింపచేయవచ్చు.

ఈ కార్పొరేషను వ్యాపారపద్ధతిలో నడపబడాలని బిల్లులో చెప్పబడింది. కాని కేంద్రప్రభుత్వ అనుమతి పొంది వ్యవ హారం సాగించవలసిన చాల పను లున్నవి. అందువలన కార్పొరేషను (Autonomous nature) స్వయంనిర్ణయాధికారం కొంతవరకు సామ్యతగల ప్రమాదం వుంది. ఇది కొంతవరకు తగ్గించి నట్లే కార్పొరేషను వ్యవహారాలు సాఫీగా జరుగుటకు, అవ కాశం వుండగలదు.

ఈ సంస్థలోని ఇంతవరకు 168 కంపెనీలలో ఏజంట్లుగా పనిచేస్తూ జీవనోపాధి పొందుతున్నవారు, కొత్త పద్ధతులలో, ప్రభుత్వ సంస్థలో, ఉద్యోగులుగా జీవితబీమాలు పని చేయడంతో సరి ప్రభుత్వం నష్టపోకుండా చూసుకోవలసి ఉన్నది. వర్తకులకు నష్టపరిహారం ఇచ్చేందుకు ఏర్పాటు చేయవలసి ఉన్నది.

కంపెనీలకు చెల్లించవలసిన ప్రభుత్వం భరించవలసి ఉంటుంది. కొన్ని సంవత్సరాల పాటు ఇప్పటి ప్రీమియంల రేటు తగ్గించడం కష్టం. ప్రభుత్వం నిర్ణయం జరిగిన తరువాత అనుభవంతో రేటును తగ్గించవచ్చును. ఈ విషయంలో శీఘ్రమైన మార్పు ఆశించరాదు.

భీమావ్యాపారం ముఖ్యంగా నడుస్తున్న పద్ధతిని చూస్తే ఇది తప్పని తెలుస్తుంది. ఎప్పుడు పాలసీలు, పెట్టుబడులు జాగ్రత్తగా నిర్వహించాలి. ప్రస్తుతం కొన్ని కంపెనీలలో ఉన్న ఎక్కువ ఖర్చులను తగ్గించుకోవాలి. అప్పుడే పాలసీదారులకు లాభం కలుగుతుంది.

మనదేశం చాలా వరకు వ్యవసాయం మీద ఆధారపడి ఉంది. ప్రజల తలసరి ఆదాయం చాలా తక్కువ. ఇటువంటి దేశంలో కొన్ని సంవత్సరాల క్రితం జీవిత బీమా అంటే ఏమిటో తెలియదు. ఇప్పుడు బీమా వ్యాపారం అభివృద్ధి చెందింది. ప్రభుత్వం ఆశించిన రు. 8000 కోట్ల బీమా వ్యాపారం అమలులో ఉండటానికి అవకాశం ఉంటుంది.

త్వరలోనే ఒక్కసారిగా వ్యవసాయదారులలో జీవిత బీమా ప్రచారం చేయుటకు పూనుకొనుట మంచిదికాదు! గ్రామాలలో దీనికి ఖర్చులు ఎక్కువ, వ్యాపారం తక్కువ. కారణంగా కార్పొరేషను ఖర్చులు ఎక్కువై పట్టణాలలోని పాలసీదారులకు లాభం తగ్గిపోయే ప్రమాదం ఉంది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో బీమాను అంచెలంచెలుగా అమలుపరచటం వాంఛనీయం.

జీవిత బీమాను జాతీయం చేసినందువల్ల, ఇంతవరకు వ్యక్తిగతంగా లభిస్తున్న పెట్టుబడులు తగ్గిపోయినవని అనుకోవడం పొరపాటు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉన్నందువల్ల జాతీయాభివృద్ధి ప్రణాళికలకు ఉపయోగపడతాయి. అదేవిధంగా జీవిత బీమా సంస్థలో ఏర్పాటు చేయవలసిన పెట్టుబడుల విధానం నిర్ణయించవలసి ఉన్నది.

భీమావ్యాపారాన్ని ప్రభుత్వం జాతీయం చేసింది ప్రపంచంలో ఇదే మొదటిసారి కాదు!

1919 లో రష్యాలో కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం ఈ పనిని చేసింది, కాని చాలా నిదానంగా. ఫ్రాన్సు, ఇటలీ, న్యూజిలాండు దేశాలలో ప్రభుత్వం "భీమా" పూర్తిగా ఈ దేశాలలో భీమావ్యాపారం గుత్తాధిపత్యం (Monopoly) లేదు.

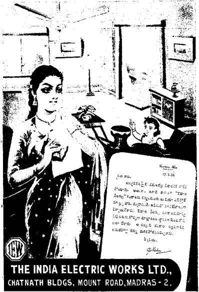
భారతదేశంలో ఇంతవరకు "పోస్టల్ ఇన్సూరెన్సు పథకం" అమలులో ఉంది. ప్రభుత్వోద్యోగులకు, స్థానిక సంస్థల ఉద్యోగుల (Semi Govt. Institutions) కొరకు ఉద్దేశింపబడిన ఈ పథకం ఉండేది. దీనివల్లనే తగినంత జీవిత బీమా వ్యాపారం అభివృద్ధి సాధించలేదు. 1952-53 సం॥లో వచ్చిన వ్యాపారం రు. 134.05 కోట్లు కాగా, ఈ పథకంలో ఇది రు. 3.4 కోట్లు మాత్రమే!

ఇంత విశాలమైన దేశంలో, పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలు, సైనికపరంగా ప్రణాళికాబద్ధంగా ఇంత ప్రాముఖ్యత కలిగిన ఈ వ్యాపారాన్ని అందరూ సమర్థించారు.

ఇంపీరియల్ బ్యాంకును జాతీయం చేయడమైంది. రాష్ట్రపతి ఆర్డినెన్సుతో జీవిత బీమావ్యాపారం జాతీయం చేయడమైంది. ఇది భారతప్రభుత్వ లక్ష్యమైన "సామ్యవాద తరహా సమాజం" (Socialistic Pattern of Society) స్థాపనకు దారి.

ఇటీవల ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు చేస్తున్న ప్రసంగాలు, చేస్తున్న చర్యలు—అందుకు సంబంధించిన ఆధారాలు క్రమంగా జరుగుతున్నవి—పరిశ్రమలు, వర్తకము త్వరలోనే జాతీయం చేయబడతాయనే సూచనలు కనిపిస్తున్నవి.

—o—

12-3-56
THE INDIA ELECTRIC WORKS LTD.,
CHATNATH BLDGS, MOUNT ROAD, MADRAS - 2.

పండుగ ముస్తాబులు

చిత్రకారిణి : కుమారి శ్యామలా కౌండిన్య

సర్వాంతర్యామి

శ్రీ ఇసుకపల్లి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి

[illegible]

యాజులు, [illegible] కష్టం [illegible] తెలిసి [illegible] బాధ [illegible].

శేషయ్య కొంచెం [illegible].

[illegible] బండి పోతోంది.

'[illegible] ... [illegible] బండి [illegible] రావి...' కాంతమ్మ [illegible] ప్రాయంలో.

మళ్ళీ [illegible] బండిలో చేరారు.

'[illegible] హోదాల దగ్గరకు. ప్రత్యక్షంగా నాకు ఆ దేవాలయం నా [illegible] [illegible] విస్తృతంగా కనిపించింది...' [illegible] కాంతమ్మ.

'ఇప్పటినుంచీ [illegible]... ఇంకా [illegible]...' యాజులు [illegible] అన్నాడు.

'[illegible] నా మాట [illegible] అర్థమైంది. [illegible] తోడు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] కాంతమ్మ.

'నేను ప్రయాగం [illegible] నీకు [illegible]... మీకు [illegible] ఒక [illegible], నేను [illegible] [illegible] దానికి. [illegible] [illegible] ఆ కృష్ణా స్నానం చేసి, ఆ [illegible] [illegible]. నేను [illegible] [illegible] ప్రత్యక్షంగా చూడటానికి, [illegible]...' యాజులు, కాంతమ్మ [illegible] అన్నాడు.

'[illegible] మాటలేదు [illegible]. [illegible] అంతే...' కాంతమ్మ [illegible].

'నేను చెప్పటంలా [illegible]...' శేషయ్య అంటున్నాడు.

'[illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] ...' కాంతమ్మ శేషయ్య మాటకు అర్థం [illegible].

కాంతమ్మ, [illegible].

యాజులు, కాంతమ్మ [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

యుగాంతంవాళ్ళకు [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చారు యాజులు.

'[illegible]! [illegible]...' అంటూ [illegible] కాంతమ్మ బండి దిగింది.

[illegible] అంటూ శేషయ్య [illegible] క్రింద [illegible].

ఎంతో [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] యాజులు [illegible].

బండివాడు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] శేషయ్య, కాంతమ్మ, యాజులు [illegible].

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

'[illegible] స్నానం [illegible], నేను స్నానం చేసి [illegible]...' కాంతమ్మ [illegible].

'[illegible] [illegible], నేను [illegible] [illegible]...' యాజులు [illegible].

'[illegible] నేను [illegible] స్నానం చేసి రారా...' కాంతమ్మ, [illegible] యాజులు [illegible].

'[illegible] [illegible]' యాజులు [illegible].

[illegible] శేషయ్య, కాంతమ్మ స్నానానికి [illegible].

యాజులు [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. యాజులు ఆ అమ్మాయిని చూసి [illegible].

'అమ్మా [illegible]... అన్నం పెట్టవే...' [illegible] [illegible].

'[illegible] [illegible], [illegible] అన్నం [illegible], [illegible] [illegible]...' ఆ అమ్మ [illegible].

పిల్లలు ఆ మాట [illegible] [illegible]. యాజులుకు [illegible] [illegible].

'[illegible] [illegible]...' [illegible] [illegible] యాజులు [illegible].

'స్వామివారి కటాక్షం...ఇక్కడ కొంచెం విశ్రమించండి బాబుగారు...నరసింహస్వామి మీకు మంచి చేస్తాడు బాబుగారు...' అక్కడ మనిషి, రెండుచేతులూ పైకెత్తి నమస్కారం పెట్టాడు.

'ఈ స్వామివారు చాలా మహిమగలవారని చెప్తున్నారు...' రాజాలు విచిత్రంగా నవ్వాడు.

'మా కోటి ఎలాగైనా బతకాలని కోరుకున్నాను...' ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తున్నాడు.

రాజాలు ఇంకో సిగరెట్టు వెలిగించుకుంటూ మెట్లెక్కసాగాడు. లోపల నుంచి కోలాహలం వినిపిస్తోంది.

'ఈ కోటికేమిటి అదృష్టంగా...' రాజాలు చిరాకుగా విసుక్కున్నాడు, వెనకనుంచి వస్తున్న కోటిని చూసి.

కోటి నవ్వుతుంది.

'రాజుగారూ బాబుగారూ! ఏమిటి ఆలస్యం...ఆ దేవుని దర్శనం...' అంటూ శేషయ్య, కాంతమ్మ, కోటి పరుగున వస్తుండగా, మధ్యమధ్య విరామంగా ఆగుతున్నారు.

రాజాలు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

'ఏమోయ్ అబ్బాయ్, మధ్యాహ్నమే వెళ్దామనుకున్నాం. మన పాపాయి కోసం రా...' కాంతమ్మ స్నానంచేసి వస్తూ అడిగింది.

'నరసింహస్వామి...' రాజాలు తేలికగా నవ్వాడు.

కాంతమ్మ మాటాడకుండా లోపలికెళ్ళి, బట్టలు మార్చుకుంది. శేషయ్య పట్టుబట్టలు కట్టుకున్నాడు.

'ఏమోయ్ రాజాలు నువ్వుకూడా స్నానం చేసి రా....నా మాట విను...' కాంతమ్మ, రాజాలు దగ్గరకు, తల దువ్వుకుంటూ అడిగింది.

'ఎందుకూ...' నవ్వుతున్నాడు రాజాలు.

'నా మాట వినరా నీ మంచికే చెప్తున్నాను. నువ్వుకూడా కృష్ణలో స్నానం చేసి రా...' శేషయ్య రెండో సారి విసుగ్గా బుజ్జగించాడు రాజాల్ని.

రాజాలు మెదలకుండా లోపలికెళ్ళి తువ్వాలు తీసుకున్నాడు.

'నువ్వుకూడా ఇక్కడ ఉండకుండా రావాలా...' కాంతమ్మ రాజాల్ని పిలిచింది.

'నేను, బావగారు కొత్త దుస్తులేవైనా అప్పగించి నడిస్తే వెళ్దాం. నేను వరాల నుంచి వస్తాను...' రాజాలు, తల్లిదండ్రుల ముఖం చూసి నవ్వు ముఖం పెట్టాడు.

కాంతమ్మకు రెండో సంతోషం అనిపించింది. శేషయ్య, కాంతమ్మలు, నడిచి వెళ్ళిపోయారు. రాజాలు మెట్లు నడుచుకుంటూ వెళ్ళాడు. మెట్లమీదనుంచే స్నానాలు చేస్తున్నారు. కృష్ణమ్మ చాలా చిన్నది. లోతు చాలా లేదు. పై గట్టు రెండో ఎత్తుగా కనిపిస్తోంది. అవతల కర్మమీద చెట్లు నల్లగా గంభీరంగా కనిపిస్తున్నాయి. సూర్య కిరణాలు నీళ్లమీద పడి మిలమిలలాడుతూ పోతున్నాయి. రాజాలంతా పెద్దవాళ్ళు గాలిలో ఊగుతున్నాయి. రాజాలు వెంటనే దిగలేదు. అక్కడ ఒక్కడే కూర్చుని ఆలోచిస్తూ ఉన్నాడు కొత్త ఊహలు.

రాజాలుకు అంతా అయోమయంగా ఉంది. ఇక్కడికి వచ్చినవాళ్ళల్లో ఇంతమంది బాధల్లో ఏదోలా కనిపించారు. మూడ విశ్వాసాలకు, తోడుగా జీవితానికి పొత్తు కుదరదు. మానవుని ప్రకృతి ఇవాళకు సాధించే కొత్తల్ని ఇవ్వలేని విజ్ఞానం ఉండకూడదు. కాని, నిష్ఠూరంగా మాట్లాడి, కనిపించని శక్తులమీద భారంవేసి, తాను పోయిందల్లా తిరిగి ఎలా వస్తుందని ఆలోచించుకునే జనాల్ని చూస్తుంటే ఆశ్చర్యం. కాని ఎంతగా ఆలోచించినా, తన బాధలకి బలమైన నివారణలు కనిపిస్తున్నాయి. ఇక్కడికి వచ్చిన జనంలో ఒక్క మన ప్రత్యేకం, తన బాధల్ని ఇంకా బలపరుస్తోంది. అక్కడే కొండమీద నిలబడి, కుడివైపు కొండరాళ్ళను చూస్తుంటూ నడుస్తూ పోతున్నాడు. సన్నటి దారుల్లో పెద్ద పెద్ద రాళ్లు కనిపిస్తున్నాయి. అవన్నీ కొండ నెత్తిన రాళ్లను పడేసినట్లే, రాళ్లను ఎవరో పెట్టినట్లు అనుకున్నాడు. తెల్లటి రాళ్ళు, నల్లటి రాళ్ళు, బంగారు రంగు రంగు రాళ్లు చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చెల్లాచెదురుగా పడివున్నాయి. తలకిందులైన ఇంద్రధనుస్సులాంటి పిట్టలు కేకలు వేస్తున్నాయి. కొండరాళ్లు ఎక్కడం ఇంత సులువైతే రాజాలు అలసిపోయాడు. ఆ వర్షంగా అక్కడే కొంచెం విశ్రాంతిగా ఓ కొండరాయిమీద చతికిలబడ్డాడు. కొంచెం చెమటపట్టింది. ఎండ తీవ్రం అనిపించింది పైనుంచి, పాదాలు కాలుతున్నాయి కొంచెం గాలితీసుకున్నాడు. కళ్లు మూసుకున్నాడు ఒక్కక్షణం. కళ్లు విప్పి చూశాడు. నదీతీరం ఆనిపోయింది. ప్రపంచం అంతా ఒక్కటే వెలుగుతో నిండిపోయినట్లు అయింది. రాజాలు కళ్లు తెరిచి పైకెత్తి చూశాడు. సూర్యకిరణాలు తీక్షణంగా రాజాలు కళ్లల్లో గుచ్చుకుంటున్నాయి. మెల్లిగా లేచి, కాళ్లీడ్చుకుంటూ, నడక సాగించాడు. ఇంకా కొంచెం పైకెళ్లి తోవంతా వెనక్కు మళ్లింది. ఇంకా కొంచెం పైకి నడుస్తూ వచ్చేసరికి, చెమటతో తడిసి చూడటానికే ఏమిటో భయమనిపించింది రాజాలుకి. అంత విశాలమైన ఈ ప్రకృతిలో తాను ఒంటరిగా ఉన్నానని తెలుసుకునేటప్పటికి, గుండె దడ పుట్టింది. ఆయాసంతో రొప్పుతూ రాళ్లమీద కూర్చున్నాడు. రాజాలుకెదురుగా గుహలాంటి చోటు. రాజాలుకు మెల్లిగా పోవటానికి ధైర్యం లేదు. వెనక్కు తిరిగాడు.

కోటి వచ్చి కొంచెం దూరంలో నిలుచుంది. 'అబ్బాయ్' అంటూ పిలిచి గాభరాపడిపోయాడు. అతడిలో నరసింహస్వామి విగ్రహం, తన తల్లి, తన తండ్రి, తన తమ్ముళ్ళు మెరిసి అదృశ్యమైపోయారు.

'కో...టి...బాబూ...కోటీ...' అంటూ గట్టిగా అరిచాడు. ప్రతిధ్వని కూడా వినిపించలేదు.

కోటి కనపడలేదు.

రాజాలుకు మరింత భయం వచ్చింది. చాలా వేగంగా కిందకు దిగుతూ రాళ్ళు కాళ్ళకు తగులుతున్నా, తొందరగా నడుస్తున్నాడు. కలవరపాటు అతనికి అర్థంకాలేదు. తన ఆలోచన రాళ్ళ మధ్యలో ఏదో తెలియని భయాన్ని కలిగించింది. ఏదో

వింటున్నారు. ఎంతో గంభీరంగా ఉన్నారు. మెట్లదగ్గరకు వచ్చి గాలి ఆడడం లేదన్నారు, కాళ్లు చేతులు మెల్లగా కదుపుతూ. నిలబడి కన్నులు మూసుకున్నారు. మెట్లు దిగలేకపోతున్నారు. కాళ్లు వణుకుతున్నాయి. వణకి మెట్లు దిగలేకపోతున్నారు. కాళ్లు సహకరించటం లేదు. చుట్టూ ఉన్నవాళ్లు 'పరిశీలించాలి' అనుకుంటూ తీసుకుని మెల్లగా మెట్లు దిగించి పక్క పోతున్నారు.

రామారావు ఆవేశం తగ్గింది. నెమ్మదిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు. తలుపు దగ్గర మెట్లు దిగి వచ్చి పక్కలో పడ్డారు. అందరూ చూసి పక్కలో కూర్చున్నారు. అక్కడ సమీపంలో నాన్న గది తలుపు తెరుచుకుంది. ఆ సమయంలో సైమన్ తన పని చూసుకుంటూ వచ్చాడు. ఆయన చూసి పోయింది. గదిలోపలి నుంచి ఇద్దరూ బయటికి వచ్చారు. వాళ్లు వచ్చేదాకా ఊరుకున్నారు. ఈ సమయంలో మాట్లాడలేక పోయారు, ఆ సందర్భంలో కాంతమ్మ గారి, చిరకాల, తానే సర్దుకుని వచ్చి కూర్చున్నాడు.

మంచినీళ్లు తాగి కొంచెం తెప్పరిల్లి, మూడవసారి వాటి కన్నుల్లోకి చూశారు. అప్పటికీ మంత్రాలు చదువుతూ పూజలు చేస్తున్నారు. శేషయ్య కళ్లు మూసుకుని కూర్చున్నారు. కాంతమ్మ రెండు చేతులు జోడించుకుని కదలక మెదలక కూర్చుని ఉంది. ఇంకా ఆలా నిలబడి, ఏమీ చేయలేకపోతున్నట్టు చూస్తూ ఉన్నారు. రామారావు అంతకుముందులాగే, 'అమ్మా అనిగాని, నాన్నా అనిగాని' పిలవటానికి నోరు రాలేదు. అనిపించింది. అప్పుడే కాంతమ్మ నిలుచుని చూస్తూ మాట్లాడటానికి ప్రయత్నించింది. రెండుసార్లు పిలిచినట్టు, గట్టిగా మాట్లాడలేకపోయారు. చుట్టుపక్కల అందరూ లేచి నిలుచున్నారు. పోలీసు వచ్చారని తెలియగానే, ఆ విషయం కొత్త పూజారి అందరికి చెప్పారు. ప్రతివాళ్లు ఎంతో భక్తి శ్రద్ధలతో కళ్లు మూసుకుంటున్నారు. రామారావు మనసు తేలిక చేసుకుంటూనే గది తలుపు తెరిచి బయటికి వచ్చాడు.

'అమ్మా, అమ్మా, సద్దుమణిగింది, తగ్గిపోయింది. ఇంక ధర్మం చేయలేని బాధ, ఏనాటికీ పుణ్యం ఉంటుంది' అంటూ భోరుమని ఏడుస్తున్నారు.

'కట్టి పెట్టి వెళ్లు నాయనా, ధర్మం నిలుస్తుంది నాయనా...' ఏ ఆశీర్వాదంతో రామారావు దగ్గరకు వచ్చి అడిగింది.

నమస్కారం చేసుకుంది. ఆ తర్వాత లేచి నుంచున్నాడు.

'నీ సంతోషం పుణ్యం ఉంటుంది నాయనా...' తిరిగి కళ్లు తుడుచుకుంటూ అంటోంది.

రామారావు కొంచెం సేపు ఆలోచించి తల వంచుకుని వెళ్లాడు.

'శేషయ్య, కాంతమ్మ, 'అబ్బాయి ఎక్కడికి వెళ్లాడు' అంటూ అటూ ఇటూ చూస్తున్నారు.

'ఇక్కడే ఉన్నాడు... మీకేదో రామారావు ప్రసాదం తెస్తున్నాడు...' కాంతమ్మ గట్టిగా అరిచింది.

రామారావు లోపలి నుంచి వచ్చి నిలుచున్నాడు. శేషయ్య కళ్లు తుడుచుకుంటూ లేచాడు.

'ఇంతసేపటి నుంచి చూస్తున్నారుగా...' కాంతమ్మ రామారావు చేతిలో ప్రసాదం పెడుతూ అడిగింది.

'నమస్కారం...' కంఠం బొంగురుపోయింది రామారావుకు.

శేషయ్య కూడా పక్కలోకి వచ్చాడు.

ఈ సంభాషణ అంతా విని భోజనాలు అయ్యేటప్పటికి పొద్దు పోయింది.

రామారావు ప్రయాణం కొనసాగింది. మళ్లీగా ఇద్దరూ కూర్చున్నారు. శేషయ్య మాటలాడుతూ మధ్యమధ్య లేచి చూస్తున్నాడు. కాంతమ్మ మరికొన్ని పనులు చూసుకుంటూ ఉంది.

'ఏంటయ్యా... ఇంకా నిద్రపోలేదా ప్రొద్దుపోతుంటే... పిల్లలు, వాళ్లకి... స్నానపానాదులు చేసుకుని, రెండు మెతుకులు తిన్నా వేసుకుని పడుకుందామని లే...' కాంతమ్మ రామారావు నిద్రపుచ్చి లేవటానికి ప్రయత్నం చేస్తోంది.

రామారావు కళ్లు విప్పుతున్నా లేవాలని అనిపించలేదు. కంఠం నిద్రలో ఏదో ఏమేమో అస్పష్టంగా అంటున్నాడు.

'స్వామివారికి మహిమా మొక్కుకో. మన కోరికలు నాయనా తీరకుండా ఉంటాయా...' కాంతమ్మ తట్టి లేపింది. రామారావు చెవిలో అస్పష్టంగా వినిపించాయి. నమస్కారం చేసి కూర్చున్నాడు.

'నా ప్రియురాలు రావాలని కోరుతూ...' రామారావు కళ్లు తుడుచుకుని, అన్నాడు.

'కొత్త, మొదటి పరిచయం, సరైన జోస్యం...'

'నాకు పెళ్లైనట్టే... దాని నిర్ణయంలో...'

'పెళ్లి చేసుకోవాలని ఇష్టమైన వ్యక్తి పరిచయం. ఏది కావాలో చెప్పు మాట వినవు...'

'ఏమిటో మళ్లీగా ఉంది...'

'అన్నీ మళ్లీ వస్తున్నాయి. శే... తిర్యగా ఆలస్యం అయ్యింది, ఇప్పటికే ఆలస్యం అయింది...' కాంతమ్మ నాయనా చెప్పింది, సరైన తప్పక ప్రయత్నంలో సిద్ధంగా ఉంది. శేషయ్య పుత్ర లేదం కూడా కన్నీరు కార్చుకుని నిలబడ్డారు. రామారావు పెళ్లి చేసి, మొదటి సారి పిల్ల గుడికి వచ్చేటప్పటికి అలసిపోయింది. అయినా జాగర్తగా శేషయ్య, కాంతమ్మ నడిపిస్తూ వచ్చారు. వాళ్లతో రామారావు కూడా వస్తున్నాడు.

రెండు మూడు మెట్లు దిగి కొండమీద నుంచి దర్శనానికి వెళ్లి, కాంతమ్మ ముందుకు వెళ్లిపోయింది. రామారావు నీరసంగా నడుస్తూ ఉండటానికి చెయ్యి పట్టుకుని పక్కన కట్టుకొని నడిచే అప్పటికి అడ్డంగా, మొదటి మెట్టు దగ్గర రెండు చేతులతో బంధం చేసి తిరిగి వెళ్లిపోయాడు. అయినప్పటికీ పాత కూడా పోయిన తర్వాత ఇంటివైపు అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

'ఏమిటేరా…'

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

యాజులు మింగుడుపడకపోతున్నారు. కాంతమ్మ కొద్ది కొద్దిగా ఏడుస్తోంది. బండి వాకిట్లోకొచ్చి ఆగిపోయింది. యాజులు బండిమీద నుంచి దిగటానికి సిద్ధంగా లేరు. కాంతమ్మ తన కోసం, ఓకేం అబ్బాయి మొదటి సారిగా ఆసుపత్రికి వెళ్ళి ఏదైనా మందులిప్పించుకొని రావాలని అన్నది.

యాజులు దగ్గరలో ఆసుపత్రికి వెళ్ళి పట్టు కట్టించుకొని వచ్చారు.

'ఏమన్నారు డాక్టరు...'

'అ కేంచుకు ఏమంది. కట్టుకట్టించాడు. దీంతో నయమైపోతుందన్నాడు. ప్రతిదానికి మళ్ళీ రమ్మనమనలా వుంటాపు...' యాజులు చిన్నగా లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

'నరసింహస్వామి దయవల్ల త్వరగా నయమవుతే బాగుండును' కాంతమ్మ అనుకుంటున్న మాటలు యాజులు విన్నారు.

'ప్రతిదానికి నీ దేవుడు కారణమంటావు, కొండెక్కిన వారికి అదిమాత్రమే! ఇంకా జాగ్రత్తగుండమ...' యాజులు విసుగ్గా అంటూనే గదిలోకి వెళ్ళిపోయారు.

రెండురోజులు గడిచాయి, కట్టు మారుస్తున్నారు, పుండు నయం కావటంలేదు, నొప్పి ఎక్కువగానే వుంది, యాజులు గారికి చిరాకు, అసహనం, కోపం ఎక్కువవుతున్నాయి. అసహనంతో గదిలోనే వుండి. ఏదీ చెయ్యటానికి పోవటం లేదు. పడక కుర్చీలో పడుకుని, మెల్లిగా కాలు ఎత్తి, ఎదురుగుండా వున్న పెట్టెను. ఆ కట్టు చూస్తుంటే ఏమిటో గా భయం వేస్తోంది. డాక్టరు యింజక్షను తీసుకోవాలి అన్నమాట అకస్మాత్తుగా జ్ఞాపకం వచ్చింది. విషం యెక్కినట్టుంటే పుండవుతుంది అన్నారు కూడా, మరీ భయం వేసింది. ఆపుకోలేని దుఃఖం వచ్చేస్తోంది. అసలు తాను ఆ పూట దేనికోసం వెళ్ళారా అని పశ్చాత్తాపపడుతున్నారు. మనస్సంతా చక్కటి గానంలో తేలుతూ కరిగిపోతూ కోడిమాదిరి పోయింది. ఆ కోడిమాదిరి పట్టటానికి కోపం వచ్చింది. కాలెందుకు ఆటు వెళ్లాలి అనిపించింది. మనస్సులో స్ఫురణకు వచ్చింది, తన తల్లిదండ్రులు మళ్ళీ పూజలు చేస్తున్నారు కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తోంది. తన కళ్ళు అప్రయత్నంగా నరసింహస్వామి విగ్రహంమీద పడ్డాయి. కళ్ళు మూసుకుపోయినాయి, కళ్ళు తెరిచేసరికి చప్పున కుర్చీలోంచి లేచారు.

'ఎక్కడికలా వెళ్తున్నారు...' కాంతమ్మ, యాజులు వంక చూస్తూ అన్నది.

'ఎక్కడికీ లేదులేవే...' విసుగ్గా, రెండురుపాయలున్న పెట్టెను విసురుగా పక్కన పెట్టారు.

'అయ్యో!....అయ్యో!...' కాంతమ్మ గుండె బాదుకుంటూ, పెట్టెలోంచి క్రిందపడిపోయిన కట్టల దుస్తులు, రెండు చిన్న డబ్బాలు తీసి కళ్ళకు అద్దుకుంది.

'తీర్థ ప్రసాదం...దీంట్లో పటాలు...' ఎంత పాడుకుని తెచ్చారా...' కాంతమ్మ ఓదార్పు పట్టిన యాజులు చేతులో పెట్టింది.

యాజులు స్తంభించిపోయారు. మంచి దగ్గర కొట్టుకుంటోంది. కన్నార్పకుండా దిక్కుతోచక అట్లాగే చూస్తూ నిలబడిపోయారు కొద్దిసేపు.

'ఏమిటే అట్లా నిలబడిపోయారు...' శేషయ్య వస్తూనే అడిగారు.

యాజులు ఉలిక్కిపడ్డారు.

'ఏం లేదులెండి...' కాంతమ్మ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

యాజులు బుర్ర గిర్రున తిరిగిపోతోంది. ఆ రాత్రంతా యాజులు మనస్సు కలతపడిపోయింది. అతని ఆలోచనలు అనేక రకాలుగా పోతున్నాయి. కాని ఏ స్థానంలోనూ కేంద్రీకరించలేకపోతున్నారు. మనస్సు వూగిసలాడిపోతూనే వుంది.

భళ్లున తెల్లారింది.

యాజులు యింకా మంచంమీదే పడుకుని వున్నారు. ఇంకా కళ్లు తెరవలేదు. మెల్లిగా కాంతమ్మ, యాజులు మంచం దగ్గరగా వచ్చి చూస్తూ నిలబడింది. శేషయ్య ప్రక్కనుంచి వస్తూ, అడిగారు,

'ఇంకా నిద్రపోతున్నారు...' కాంతమ్మ శేషయ్య మొహంలోకి చూస్తూ అన్నది.

'రాత్రంతా బ్రహ్మరాక్షసి అయింటే...' కాంతమ్మ, యాజులు మొహంలోకి చూస్తూ విస్మయపోతోంది.

'అప్పుడే వింటారా ఏమిటి...ఎట్లా జరగాలో అట్లా జరుగుతుంది...' శేషయ్య నిట్టూర్పు విడిచారు.

'ఏమండీ, స్వామివారికి మొక్కుకుంటే పుండు నయమవుతుందని నాకు గట్టిగా వుందండీ...వారితో యీ మాట చెబితే కస్సుమంటారని భయపడుతున్నాను. మీరన్నా చెప్పండి...' కాంతమ్మ ప్రాధేయపడింది.

'నేను చెబితే వింటాడు కదటమ్మా...పాపభీతి లేదు, దైవభక్తి లేదు, వాడికి తెలిసివస్తుందిలే...' శేషయ్య అంటీఅంటనట్టుగా అన్నారు.

కాంతమ్మ మారుమాటాడలేదు. పక్కగదిలో అక్కడే నిలబడి వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయింది.

యాజులు కళ్లు తెరిచారు.

కాళ్లెక్కువమంటా వస్తున్నాయి. మీద పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. మనస్సు బరువంతా మాయమైపోయింది. మనస్సు బరువైనతో, కలవరపెట్టేది కూడా యేమీ కాగా వుండటంలేదు. క్రమక్రమేణా చక్కబడుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నారు. కట్టుకట్టటం, ఇంజక్షను తీయటం జరుగుతూనే వుంది.

'అబ్బాయి ఇంకా రాలేదేమిటండీ ఏమైనా రాదేమో...' కాంతమ్మ బాధగా నవ్వుతూనే వున్నది.

శేషయ్య ఏమీ మాట్లాడలేదు.

'అక్కడో' అంటుంటేనా వస్తున్నారు, మాట్లాడుతున్న. ఎక్కడికెళ్ళావురా...వంట్లోబాగలేదా...' కాంతమ్మ ఆప్యాయంగా అడిగింది.

'ఎవరో స్నేహితుడు వస్తే మాట్లాడుతూ కూర్చున్నాను...' నిర్లక్ష్యంగా సమాధానం చెప్పేసి, మంచంపై లోపలికి వెళ్ళిపోతున్నాడు యాజాలు.

ఇంతలోనే వాకిటిలోనుంచి తీసుకుంటూ, పనివాడు వచ్చాడు.

'అయ్యగారు, సత్తో మరిచిపోయారు, ఇచ్చి రమ్మన్నారండి' అంటూ అతను, యాజాలు పర్సు చేతికిచ్చి ఇచ్చాడు.

యాజాలు విచిత్రంగా చూసి, 'ఇవ్వండి' లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

'ఏమి స్నేహితుడు ఈ పర్సు తెచ్చియిచ్చాడు. అక్కడ మర్చిపోయావుకదా!' అంటూ ముక్తసరిగా చేయిచ్చి పర్సును అక్కడ పెట్టేశాడు.

యాజాలుకు ఆత్మాభిమానం దెబ్బతిన్నట్టు అనిపించింది ఆ క్షణంలో. ఏమీ మాట్లాడలేకపోయాడు. ఆ రాత్రి అన్నం తింటున్నప్పుడు కూడా ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఆ రాత్రి కూడా మనోవేదనతోనే నిద్రపోయాడు యాజాలు. ఆ ఘంటనమనకుంచిన ఆవేదన ఎక్కువవుతోంది యాజాలుకి. తనమనస్సు తేలికతో అస్పష్టంగా దానికే కదిలించిన ఏదో పోరాటం వుందని తెలుస్తోంది. కాని తన మనస్సును సమాధానపరచుకోటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అంతర్ద్వంద్వం తీవ్రంగా సాగిపోతోంది. తన మనస్సు సమాధానపడినా, ఇతరులెదురుకుంటు వెళ్ళటానికి ధైర్యం చాలటం లేదు. తన మనస్సు, నగానికి విరుద్ధంగా సమాధానపడటానికి ఒక బలమైన కారణం ఉండివుంటుందని యాజాలు తృప్తిపడుతున్నాడు. కాని హృదయం విశాలమయినకొద్దీ శూన్యం చిక్కబడిపోతోంది.

ఈ కోర్కె యాజాలు భరించలేకపోతున్నాడు. పీడాల్ని పెంచుకుంటూ తగ్గటం లేదు. మనస్సు సమాధానపడిపోతున్నాకే, మాటలే నచ్చీ మనిషి కాదు, గాలికి ఎగిరిపోతున్నట్టుగా కొంచెం కొంచెంగా తప్ప దక్కుట్లు కనిపిస్తోంది. కాని ప్రారంభంలోనే యోమి ఎక్కడినుంచో వచ్చి యాజాలును తృప్తిపరుస్తోంది.

ఇప్పుడా కొంతకాలం మానుకుంటున్నాడు. అతనికి ఆవేదన ఎక్కువయిపోయింది. ఇక భరించలేకపోతున్నాడు. నల్గొండ రోజాను. కాలు నట్టింటివిడ్డి ఒక అడుగు వేశాడు. అనుకున్న దేవుడు మంచిగా నడిపించెప్ప్లి, ఇక్కడికి పాలకు బయలుదేశ్శారు. అదలాగాదనగా ఆడి ఇది వచ్చేయమని ఇక్కడే వుడమని పాలిట్లోకి వచ్చేశాడు.

'ఎక్కడికిలా చాయనా వెళుతున్నావు...' అంటూనే కాంతమ్మ అడిగింది.

యాజాలు ఏమీ మాట్లాడకుండా అట్లానే నిలబడిపోయాడు.

కాంతమ్మ భయంగా ఇంకోసారి అడిగింది.

'అమ్మా!...నేనా క్షత్రి...స్వామివారి దర్శనానికి...' ఎంతో విస్మయంగా, పట్టుబడకుండా అన్నాడు యాజాలు.

యాజాలు పిచ్చిగా ఆయాసపడిపోతున్నాడు.

'అయ్యో పిచ్చినాయనా...స్వామివారి దర్శనానికి, ఊరూ మనుమనుంటూ, నేనాక్షెత్ర పళ్ళతాళ్ళ...స్వామివారిమీద భక్తిశ్రద్ధలు వుండాలిగాని, ఆయన చేసినాటంటూ ఉండిట్లా...ఇదిగో ప్రసాదం...ఇదిగో అయుగకటం...' పిలిచి తెచ్చిదూకా, కాంతమ్మ, యాజాలు చేతిలో పెట్టింది.

యాజాలు శరీరంలో విద్యుత్ లాగ ఒక నూతన ఆవేశం ప్రవేశించి, ఆయన హృదయంలోకి పొంగిపోయింది. చేతిలో పెట్టిన పెళ్ళిగా జారవిడిచేసి, నిలువుగా కూలబడిపోయాడు యాజాలు.

అల్లసాని పెద్దన

స్వారోచిష మను సంభవము

శ్రీమతి మల్లాది వసుంధర

అల్లసాని పెద్దనార్యుడు ఆంధ్ర భోజుఁడైన శ్రీ కృష్ణదేవరాయల వారి యాస్థానకవీంద్రుఁడు. అష్టదిగ్గజములలో ప్రథముఁ డగువాఁడు. ఈ విషయ మందఱకు తెలిసినదే. కాని కృష్ణదేవరాయలవారు తమ యాస్థానమున యష్టదిగ్గజములలో పెద్దనగారికే యేల 'ఆంధ్ర కవితా పితామహ' బిరుదము నిచ్చి సన్మానించెనో తెలిసికొనుట అవసరము. తన చేతితో స్వయముగ పెద్దన పాదములకు గండపెండేరము తొడిగిన సన్నివేశము ఏమి? ధూర్జటి వంటి పారిజాతాపహరణ కర్త, తిమ్మనవంటి భువనవిజయ కవులు ఎందరు లేరు? వారిలో సామాన్యులా? అందరును నిజ కవితా విశిష్టతాదులు చేతనే ప్రఖ్యాతి గడించినవారు. ఒకరు ప్రౌఢ కవి, మఱియొకరు మధుర కవి. వీరందరి ప్రతిభ రాయల దృష్టికి వచ్చినది. నిండు సభలో పెద్దనగారినే రాయలవారు ఎక్కువగా గౌరవించిరి. అందుచే పెద్దన అందరిలో పెద్దవాఁడయ్యెను. కేవల యాంతరంగిక స్నేహితుఁడు మాత్రమే కాదు. కవితారాజ్యాభిషిక్తుఁడై ఉన్నత పీఠము నలంకరించెను. రాయలవారిచే గండపెండేరము తొడిగించుకొనిన పెద్దన తన ప్రబంధమున రాయల సామ్రాజ్య వైభవమును ప్రస్తుతించుట విశేషము. ఆతని ప్రబంధము నతి మానుషమైన దివ్యశక్తి చే కొనియాడవచ్చును. అట్టి యాయన గౌరవించినాఁడు. ఆయన గౌరవింపఁబడినాఁడు. ఆ దైవకృప యెట్టిది!

ఆంధ్రసాహిత్యప్రపంచమున నన్నయగారినుండి కథాకథన శిల్పము పెద్దనగారికే తెలిసెను. అట్టి కథాకథనశైలి 'కథాంశ' పరిణతి. నన్నయగారు పురాణకవి. పెద్దన ప్రబంధకవి. కాని కథాకథనమున విశిష్టమైన నూతనమార్గమును తీసెను. ఏ శిల్పము రాజరాజనరేంద్రుని ఆస్థానమునందు ఆ కథాకథనశిల్పమును వృద్ధిచేసి రాయల సమ్ముఖమునఁ జేసెను. అట్టి మాటాడినతో నూతనముగ చేయుటయే కవి. ఆ శిల్పమైన రీతి యెట్టిదో పరిశీలింతము. పెద్దన ప్రబంధకవితా పితామహుఁడగుటకు! ఆయనతో నాటియనాచార్యము ప్రబంధములు లేవా? ఉన్నవి. కాని ఈ పెద్దన నన్నె తంత్రకవిత్వమహాకావ్యప్రబంధకల్పనామతియై రచనమందింత మనకు నీ మనుచరిత్రమును రచించినాఁడు.

అసలిది మనుచరిత్రము కాదు. స్వారోచిష మనుసంభవము. స్వరోచి కొడుకైన స్వారోచిషమనువు పుట్టుకకు సంబంధించిన యితిహాసము. పెద్దనగారు మార్కండేయపురాణాంతర్గత మైన మూలకథ నాధారముగఁ గైకొని తన కల్పనాశక్తిచేత దానిని స్వతంత్రమైన కావ్యముగా తీరిచి దిద్దినాఁడు. సాంప్రదాయములతో కల్పి కథాకథనశిల్పవైశిష్ట్యముచే పెద్దనగారు పెట్టి రాయలకు సమర్పించినాఁడు.

స్వరోచి ప్రవరుఁడు కానియెడల అటువంటి పెద్దనగారు ఏమి చేయగలరు? అతఁడు లోకము సమస్తము చూచెను. ఇట్టిదేనా ప్రవరుఁడు? ప్రబంధమునకు నాయకుఁడు కావలెనన్న ప్రఖ్యాతుఁడుండవలెను. గొప్ప కులీనుఁడు, సద్గుణ సంపన్నుఁడు, కులాచారపరాయణుఁడు, వేదశాస్త్ర పారంగతుఁడు, ధనుర్విద్యా విశారదుఁడు, వివిధ కళావిదుఁడు, ఆయుర్వేదము తెలిసినవాఁడు, సర్వసంపదలు కలిగినవాఁడు, యోగవిద్యలు తెలిసినవాఁడు సకల సద్గుణసంపన్నుఁడై యుండవలెను. ఈ లక్షణములన్నియు స్వారోచిష మనువునందు పెద్దనగారు నిక్షేపించినారు. ఆయన సర్వము తెలిసిన కథాకథనమున ప్రదర్శించినారు, ప్రథమమునఁ గానవచ్చిన బ్రహ్మచారి, ప్రవరుఁడు.

ఇక కథ మొదలు పెట్టుటలో పెద్దన ప్రవేశించెను. మొదట అరుణాస్పదపుర వర్ణన, తరువాత నగరవాసుల వర్ణన చేసి ఆ నగరము "అరుణ వరుణాంగ్ర తీర్థములు సౌరభ్యము గలిగిన పావనమైన నగరము" అని వ్రాసినారు. ఇట్టి వాటిని స్వర్గారోహణమైన యుక్తమని తెలియును. ఇక ప్రవరుని సృష్టి, ముందుముందు వరూథినీ మనుష్యుల 'యతుక్తిత యొందు జయంత కందళం' మొదలైన సౌందర్యమును. "నేతి నేతి యువతీ జన్మ సిరినాట్య సాగనట్టిన లాస్య పల్లి పెండి పదము సుధ నిది కోసటో సత్కృతి" అని సంభావింపఁబడినవాఁడు కావలెనని, కావున నే:

> "ఆ పురి బాయకుండు మకరాంక శశాంక మనోజ్ఞమూర్తి భా
> షాపరశేషభోగి వివిధాధ్వర నిర్మల ధర్మకర్మ దీ
> క్షాపరతంత్రుఁ డంబురుహ గర్భకులాభరణం బనారతా
> ధ్యాపన తత్పరుండు ప్రవరాఖ్యుఁ డలేఖ్యతనూవిలాసుఁడై."

అని వంటి—

> జాని శశ్వదవదు దైరాగ్యమునఁ జేసి
> కాంక్ష సేయు నార బోనియుడు

ఆయన తన ప్రబంధమునకు స్వారోచిషమను సంభవమని నామకరణ [illegible].

[illegible] ఆయన [illegible] అవతారికలో [illegible].

ఆయన కథాకథనవిధానము [illegible] ప్రభను ద్వితీయ [illegible] ప్రతిష్ఠించు [illegible] ఆయన [illegible].

ఇక పెద్దనగారి రచనా [illegible] పలుకుతారు. [illegible]

"ఏ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]."

"[illegible]"

ఈ రెండు పద్యములలో పెద్దనయొక్క [illegible] పెద్దన [illegible]. కాని [illegible] ఆయన పద్యములు [illegible] అని [illegible] పెద్దనయొక్క [illegible].

"[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]"

అని [illegible]. పెద్దన [illegible] వర్ణనలు [illegible].

ఇక్కడ [illegible] పెద్దన [illegible] ఆ 'అయిష్ట' [illegible] ఇలాగ—

"ఆ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]"

ఈ పద్యప్రసంగ [illegible] ప్రకృతిని [illegible] 'కుపితవరూధిని [illegible]' [illegible].

"ఎంత తపంబు చేసి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]!"

[illegible] శ్రీ [illegible] పెద్దన [illegible] ఆయన రచన [illegible] ప్రబంధ [illegible].

"[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]"

కొట్టంగి ధూపంబాత్తి సనిశాంగన లచిసంపు
 కోలల నినిపియాఘ్రి ఫలహిసలును.[1]

'కవివింబవశాసిత్రకమలోత్పల్య వి
 క్రత కేమన్తనిభకాచనత్న బుదిహం
కివకాచకాఅనంవిన్నా స్తనితత్పా
 కొస్పురిస్లకాస్రవహా నాశవంతో
కవన ఘార్ణంవ నిహిత వి శ్రుత హృత్పి
 కచుంబాంచి కజాహా శనశిఘృంతేచుం
ఆంచే? తాంనివోన్నత సంత్పితకినూ
 మాన్స్రాగదీప నిఖ స్తిరయదించం.[2]

అల్లసాని పెద్దన్న గారి కవిత. గంభీరమైన భావగాఢము తెలుపుట కాకవి వర్ణాలభూయిష్టత యెచ్చటను కనిపిస్తుంది. పెద్దన గారు దీనిని లక్షణముగా ఒక చోట ప్రాసినారు.

'కొమ్మరో! కొమ్మరోసి, పండినట్టియ
 పునుగుఁ జాజుల తెప్పయవి ఆవిధి
పంతసంబుల ముఖాబ్జమునందుఁ బంటవృష్టి
 కంటికంపకయుండి దీరుఁ పరచి
కొంగాగాఁ బైఁ బోయు శృంగారచేష్టల
 తమఁ దెర్వుకోలుం మార్గమును బాబి
పొదము వకాలనాము వద్య నకోత్తర
 లాటిని బాలుకకు రాకుండఁ గుక్కి
హస్తకము బాంది యొసరని మాననుగ్రి
 పేక బొట్టఁ బెట్ట బ్రాహ్మణుఁడు విడిచి కొంత
పేర్చ జవిలది చింతించి కర సాశిర
 మొత్తి వన్నెంచ్చు మంటగుతో నిట్టు లవిరిం.[3]

వరూధిని ప్రవరాఖ్యుని ప్రవరాఖ్యుని మునిఁ గాంచినదుట కథ యున్నది. 'ఎక్కడి బారాణసి' అని, కొరి యాయాయములలో వాక యెకే మున్నది. మొదటి రెండు పాదములు పేరితఁ కిల్పెడి తరు వాత రెండు పాదములలో "ఇక్కడి రక్త కందరము ఇక్కడి వందమ ఖండకోత్సవం ఇక్కడి శాంకగ్రోతమము ఇక్కడి యా ఆటలికుంట మధ్" అన్నది. ఈ 'ఇక్కడి' అని ప్రతి పదములకును వాడి యున్నది యాధిక్యమును చూచించుచున్నది. ఆ 'ఇక్కడి' అంత యుర్థవంతమైనది.

అవలు వరూధిని యువ్వవ. పద్మనాశర్ఘపదురు. ఆమె మాటాడి వంతనేప్పుడు వర్ణగర్భమైన యుచాంధానము యాధిక్యమునే కవి కింపఁ జేసినది. సంధానమగా సెలవియఁ నే 'ఇంతలు కమ్ముంలింపి' అని యూటిదిపైని కొనుచ్చష్టి. సెలుకవరచినని. కవ యాధిక్యము ప్రతిమార్గము యాలయమును తలకు బాట్లార్దములని, రంధావులు వృత్తిహేతువంద్రని, హితలయాశాచుల్లి యుశాశ్వతవిధమునది చెప్ప

కొన్నది. వరవాళ 'మూసుర్రైన ముసుటిరావన మాయింటి నింత వైతిని' అని వర్మగన్నుముగ నన్నది. ఈయవమునకో జే యూడెం కొపు గొనము మూరిచిము. వరూధిని యున్నన్నది కొత్తనపె ప్రదరుని 'కంటయివెగ రా' వలెసించినది.

ఏక్షలో సంధర్భమునఁ బ్రవేశపెట్టు టనూంతరము వున్నగిని కొనవచ్చును. వరూధిన్రవనగుగా చేరే మాయంద పెట్టు తెలియు నను కొనవచ్చును. అందులకు పెద్దనగారు మొదటనే జాగ్రత్తపడి, 'కేంగానితీర్వమిత విమలబ్దాసపాగణమునం దవ్వ స్తైంతిముబ సమ స్తంబు పెలింగుచుఁ గనీ' అని వ్రాసినారు.

'ప్రాన్నవదాపాదృతా విచిత్రా ఆయుసిత
 వణతపాకా మూలకోయుగ్గరిదాన
వాపునా భోరణా కల్పితోయ కోన
 మృత్తి కొరాకితామా యుఁట మొదపె సంక్షో'

మువులభారకెట్టువటైవ యేమఁ గుంటు నిష్పేక యొతికేయిఁ చును. ఆ నిష్పేక యెల్లు వటిప్రైప పల్లుక్కు యేంగకేవించుయు. కొని తట్టి యెమఁగుతకు కేయుక్షులయు పెట్టుయున్న వేయుకలేవిని గిజకాస్త్ర మడ యన్నది. ఆ గిజకాస్త్రమును పెద్దనగా రంతిగా పరిశీలించివా రన్నమాట.

పెద్దనగారు వర్ణోలితారి పెప్పవలసిద వ్రీపప్పతురు 'అతి మనకొంతోతిజయోజిని, వరూధిని మనుచరిని వరూధినీ సంబంధ మైన ప్రాక్ స్త్రిమునే మాచింపుచు వర్ణించారు. కొని ప్రవరా త్రివాయడిని గాని, గంధర్వమూటడిని గాని యుఁడలేరు. ఎందుకన్నలెవ కా వృక్షోచి ప్రవర వేషధారియై గంధర్వుని జనించినారు. వర్ణనలు సమయానువ వరూధిని బ్రహ్మశేజస్సంపన్నుఁడైన ప్రవరుని మన స్సును విరిసింది. కొని తెలిసిమూకుతో నిర్దయుండుట కవృష్టైం పెద్దన గారు నేత్రిప్రాధాన్యమును స్వీకరించి వరూధినీశిలయుఁ పిలిచినారు. ఇట్లు సిద్ధ మొదటినుటో కన్నదైనఁ జేప్పవచ్చును. పమర్రియు నంవలి దుకేవంతతిలరి ప్రయత్నించుయారికి నిరుధార్థములు లక్షిం చును. ఇంకటి మహా తర్క ప్రబంధము కొత్తదనే రాయుంవారి స్వాద యమును మాత్రకొవపోయునది. బొలు ది కవితాసమ్మనీతముగా నుండ్రై యేమి చేయుదరు!

పెద్దనగారి వరవాదైశిష్ట్య మెట్టిదో రాయలవారి రస్వగహా పోషిక యట్టిది. పెద్దనగారి కథాకథనిల్పసంపద మెటువంటిదో రాయల నవిసర్షక సమగ్ర కవితాదృష్టి యట్టిది. పెద్దన యలంకార రాయని యెట్టిదో రాయల వికవ సుగ్రాహగా రయతృప్తి యటు వంటిది. కొత్తదనే వారిద్దరట్లు ప్రబంధములలో విగకెస్తుదైన విరచి నారు. వారిరువురు వమకాలికులై యొంక దేశమున ప్రభువు నాస్థాన కవియు నై కలియుట కృతార్థము. అందలో సిద్ధమను ప్రబంధవిశాఖలి అదట యుతివుతిక్కారము!

కథానిక:

అరకు లోయలో కూలిన శిఖరం

"మల్లిబాబు"

[illegible]

అరకులోయ దృశ్యాలు పరిసరాల వర్ణనకోసం తీసుకోబడ్డాయి. ఈకథలో వ్యక్తులు, వస్తువు కల్పితాలు. మాచ్ ఖండ్ జలవిద్యుత్ కేంద్రంలో వ్యక్తిని గురించి కాదు.

ఉంటుంటున్నారు. కోనాడి స్వతంత్రం కోస్మంతర్యాన జరిగిన పోరాటంలో ఆడ పోషాం అనుకోవాలా? జరిగితే, కొండవాలు, ఢిల్లీన్ని, బరిసెలన్ను, పరాపోటం కను అనుభవించారు. ప్రజలలో మారిన విశ్వాసం, పట్టుదలం, స్వతంత్ర కట్టుడ ప్రజలిగారు.

కొండపితువచ్చారు. పెంప అడివచ్చి దిక కొండుదిప్పి పతుక్కా లోయ—పర్వతగోనలోంచి పదరింది వచ్చిన కనపడుతోంది. ఎండిని కొండలు పరిసవచ్చాయి, అప్పక్కడుకున్నాయి. ముందుకు పడిపోతుంటా గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. పడ్డం శెడుపు నాన్నకే కింది. డ్రైవర్ స్నానం చేసినట్లులేదు. కొలువిచ్చాడు. పైవోదులు చేశాడు. లేపులేదిపి, సోమయ్యని ముందుకువంపి, కను పాటకట్టల్లో హాయిస్తున్నారు. ఎవరైపైల్లే ప్రయాణంతో పర్వ అలిసిపోయ్యారు.

తరవాతా అలిపిపోయింది. కనుపంలేదు. ఏట్లో దిసింది. డ్రైవర్ రిపేరింగ్ సాగించారు. అరవులోయలో యాత్రికుల బండాలా యిండా అరుపైనొచ్చింది. మార్కండే నుంది వీళ్ళా పోక రాబోవ్వు. పతో పాతింబర్ ఖర్ తిరలోవ్వు; కొండల్లో ఆ చెట్టుకింది విశ్రాంతి తీసుకుందాం అన్నాడు సోమయ్య.

పర్వ కొవ్వార్లో టీ కోసం దోసుకుంటాడు. సిగరెట్ ముట్టించాడు. అల్లగా గాలివస్తున్నా అతిని బాన్లతా చల క్కింది. చుట్టూ చూశాడు—కొత్త గుట్టలు, వాగులు, పెరబేసు కున్న చెట్లు, ఆ రాళ్లమధ్య కింద, దూరంగా కొండ. క్రైదాడ లక్ష్మి తీశాడు. అప్పుడు నీళ. ఎక్కడిదో? ఎక్కడినుంది పుడు తుంగా ఎవ్వరికీ తెలీదు—అదినంగా అక్కడెక్కడి జలం ఊరు తుంటుంది, అదొక వింత, అన్నాడు సోమయ్య. పర్వ కింది రాళ్లల్లోకి దిగాడు. నీళ్ల స్వచ్ఛంగా వున్నాయి. అడుగు యిసుక, గావు, కనిపిస్తున్నాయి. దోసిలితో తీసుకొని మొహం కడుగు కున్నాడు. మళ్లీ ఆ పర్వతి సిరుగుతున్న జాలుకున్న నీటిని చూశాడు. అంకా కింద, యిరుకైన అడుగుల విరుద్ధమ మర్గోళ కోటలు. చుట్టూ రాతిబండలు, సూర్యరశ్మిని బంధించే అద్దికపాలు—ఒక్కంగా స్నానంచేస్తున్న వో శ్రీ క్రైవాదల్ప్యాలో కనిపిం చింది. తీతీఉక్కగా చూశాడు. పదుంత కొత్తదంత ఎర్రటిట్టు వుంబేమా—అలంగా, స్పటంగా యవ్వనం తీరకా తీర్చిదిద్ది భామ అవ యవాలు ఆతని ఆ శ్రీపంబరాన్ని కదిలిచ్చాయి.

"ఆ నీట్లిమాత్రం ప్రాణకాగాలడీ" అని పైనుంచి సోమయ్య కేక వేశాడు. పర్వ ఎందుకో వులిక్కిపడి పైకి చూశ్చేశాడు.

"ఎవరిచ్చి మందిచి కొరంటారండి" అన్నాడు సోమయ్య. ఒక రాతిమీద యిలుప్పుకొని, కాయితోటు అంటించ పెట్టుగుప పెన్ను వాల్చాడు పర్వ.

"ఈ ప్రాంతంలో మనుషులెవ్వరా వుండరా?"

"ఉండకేముండీ—కొండజాతివాళ్లు, సుందరులాళ్లు, అక్క డక్కడ మనుషులున్నారు. కొండలేనా మార్కండే పోయి మారిచేసుకుంటారండి."

"ఇక్కడికేం ఇళ్లు కనపడలేదే?"

"వాళ్లకి యిప్లెంటుగారండి—కొండపల్లోలా, చెట్లకింద తిరుగుతూ వుంటారండి" అన్నాడు సోమయ్య, అప్రతింతిని అర్థికుంటూ.

"మరి పక్క?"

"ఏదో వండించుకుంటారండి. కోటాడి మాంసం, కేళ తీయుడం, మారాతేలు అన్నదం—అల్లాగే నడుపుకుంటారండి."

సోమయ్య అప్రతింతర్ని ఆకలేక పోతున్నాడు. తిరు తేటలో ట్లి, కమ్మ చూశాడు.

మళ్లీ క్రైవాదల్ప్యతో కింది చూశాడు పర్వ. స్నానం చేస్తున్న శ్రీ లేదు. జాలుడుమాలలా చూశాడు. ఎక్కడా కన బడలేదు. పాశ్చాత్య కెవ్వకలో తప్ప అక్కదప్పడూ అట్లాంటి శరీర సౌందర్యం చూడలేదు. మనవారి ఆహారాలు, కట్టుబట్టు అల వాట్లు, సహజసౌందర్యాన్ని వికసించనీకుండా చేస్తాయని అనుకొన్నారు. పాశ్చాత్య శ్రీల శరీరాలు కొంత నిండుగు. పొడుగు మత్తి, కాళ్లు తీర్లలో మారుతుంది, పూర్తిగా కనబడని అవయవా లతో యిందాక తను చూసిన శ్రీ, లైవ్ డేటెర్లో కన్పించాక్పుంది. రాళ్లు, మాయాలు లేరవ్; మొహం సరిగ్గా కనపడలేదు. కాని ఆ బలమైన అవయవాలు, స్థిరపడిన కండరములు, యాగదూగాల రాపి డితోనా సారని రాతి చెక్కడాలకే మత్తి, వేటికే చెక్కదొల్చిన ఆ కొమ్ముయం—యిందులో తిరుగాళ్లు, సృష్టిసౌందర్యం ధరించ లేక పీవిధాలనివించే ఆ మూర్తి, పర్వని వోళ సహజమైన పులుమట్లిగా మార్చింది. ఏవేవో వింతిభావాలు, విచిత్రమైన పులకరింపు అతను స్పష్టించలేని పశ్చాత్తిమిద్దే వూహాలలో బంధించబాల్పింది!

సోమయ్య, డ్రైవరు అటుబోతున్న ఎద్దబండివిదిలి, దానికి లపిలిక్కి, మళ్లీ ప్రయాణం సాగించాడు. బంగళా! చేసుకు చేప్ప లేక, పోంటి గంటైంది. మారితోనం మార్కండేలో కైంబకెడి దేశవ అక్కడ నిలిచింది. ఇప్పుదుత్సవము ముందుగోనం చేశాడు. ఒకొయిన నుండలోప్ప నమస్కారంచేసి, నొకరిటి యిచ్చాడు పర్వకి. 'రండో' ఇక్క క్రీ మారంగా నిలబడే కల పంటించాడు. అతిని నమస్కారం తెచ్చుకుందుకు పర్వ తిరుక్కున్నాడు. సీదే వచ్చు న్నాడు. దేశవ ఎందుకు పరోలాడి సంపతేక పాయ్యాలో తెలిసి మార్కండే బంగళా తెలుస్తుంది కాని వారి అటుగుల్, అంత సరికా అటుగులోయు బంగళాలో వుండిపెట్టునని అధికారుల కోటకా ప్రాకిరంపిన వృత్తరం అది. పర్వకి పూర్తిగా కోప మొచ్చి నింది. కాని ఎవరిమీద, ఎల్లా ప్రకటించాలో అతనికిం తెలియ లేదు.

"బాను మా దేశవ అక్కర్లేదు—చేర్లుడయం కైపవ కొచ్చే—పరిగ్గా పదింటికి అన్నపూర్ణమ్మ, పాపుల తీసుకురండి—మీతో బోయమ్మయాలా రాస్తారు. ఇక్కడేముంటా ఆదెలం కొంత కుందా?" అన్నాడు పర్వ.

"కొరితార్ తెచ్చాడండి" అన్నాడు సీటితెచ్చిన వక్కక్కి, కమ్మతాళ్లు.

హాయాళ్లి, పర్వ, బంగళాలో ప్రవేశించారు. దూరంగా పర్వతమాయకొందారి పొకటి తెలుయుల్లి, ఔ దుకొలంతప్ప, మహి.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1804 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

పచ్చని ఆకాశంలో ఎవరో చిత్రించినట్టు కనబడింది. 'టెనన్—' పిలుపు వినబడ్తోంది. భూమి అంతా, నీలిరంగులా కమ్మేసింది. తన్మయత్వంలో లేచినట్టున్నాడు. అతని వంట్లోంచి వేడిలో వస్తున్నది, అందులో కోటుపెట్టి, ఆ వేడిలోనే వుండాడు. మళ్ళీ పాకుతు న్నాడు. కొన్ని మైళ్ళు నడిచాడు. మారంగా అతనికేసి వొక టెనన్ వొస్తోంది. సంచ్చలో దాన్ని నిలిపాడు అందులోనుంచి పోయిన్యాడతాను. అతని వెనకాల వచ్చిన భావన్ని స్మరించి చూసింది. దరికి కొంతలో ఆమె కొండని నాటుదిగాడు, కిందుగాని కనబడుతుంది. ఆమెని అక్కడే వుంచమని, సోమయ్యని, క్రిందకి తీసుకుని వచ్చి దగ్గర కొల్చారు. ముందుగా పాయింపట్టి, అతన్ని టెనన్‌లోకి చేరవేశాడు. ధ్యానించినట్టుగా నిలుచుకుంటే కాలవాలనట్లు, ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. మారంగా వది మూలలు, కొండ కొన, శిఖరా లపై విస్తృతంగా బంచిలు, వాటిమధ్య 'టెనన్' మెరుపు— జన్మ చేసిన పరమాత్మ అనుమలోయలో అడుగు పెట్టినట్లు, సూక్ష్మం కనబడ్డ ఈ రాగాలు నడిచాయి.

టెనన్‌లో చిన్నదీపం వెలుగులో వచ్చి కన్ను తెరిచాడు. చుట్టూ చూశాడు. ఛార్లెమెంటాం చూసి నీరసంగా నవ్వాడు.

"అసలేం జరిగింది?" అని అడిగింది స్నేహాలత, ఏ పరిస్థితి సంభవించినట్టుందా. విశ్వంలోని కనపించే గాడానికి ప్రతీకా. ఆ కంఠం అసహాయంగా వినబడింది.

వచ్చి మాట్లాడలేకపోయాడు. దగ్గరి సంజ్ఞచేసి, పరిస్థితిలోనే ఆ ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పాడు.

"ఎవరెస్టుపై—కేవలం వచ్చిన స్తుతిచేసుకుని, కొంతా కాళ్ళ, వడివున్నట్లుగా వొంగిన అదృష్టమోమ్మనుకున్నామన్ని, 'టెనన్' ప్రకాశం కదిలిస్తుందనుకుని 'సెకెన్సా'లో చూస్తున్నాను. పట్టువాలని నిశ్చలంలో పడిపోయాన్నాను. ఒక్కడిని ఒత్తుచ్చి వచ్చినాను వచ్చి చూసి నీళ్లలోకి దూకి, ఇప్పటం కొస్తుకు దేవపంలో నిద్ర పోయాను."

వచ్చి కన్నుదెరిచి జాలిగా అతనికేసి చూశాడు. చెయ్యి పైకి తీసి అతని భుజందిగా వుంచాడు. ఏమీ మాట్లాడలేకపోయ్యాడు. సోమయ్యకి దగ్గరగా వచ్చిన సంజ్ఞచేసి, అతని చెవులో ఏదో చెప్పాడు. "మీరాలు విశ్రాంతిగా పడుకోండి. ఒంటెత నుంచి అవుట్లా వనేకండి. ఆ పనికి నిరాకరించకు. మేముందరం ప్రాప్తి చేద్దాంగా" అన్నాడు సోమయ్య.

టెనన్ బంగారొకేసి వస్తోంది. స్నేహాలత టెనన్ కేసి చూసింది. తన భర్తకి యూనిసం రాదని, సర్వంతో భయమని అమెనికన్ని ఎవ్వరికీ తెలియదు. ఈ రహస్యం ఎవ్వరితో చెప్ప కూడ అన్నట్టు 'టెనన్' శిఖరంపైన లోయలో, ధూమ అంతమనిక దిని అంతర్ధానమైంది. కాలిన శిఖరంగా ఆయనలోయ చీకటి పొంద కర్తం మనసులా పైకిలాక్కుని పడింది.

నన్నయ అవతారిక

శ్రీ దివాకర్ల వేంకటావధాని

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* రాజరాజనరేంద్ర సంచిక, పుట 91.

భూసురులో త్తములు రాజక్షత్రియులందు ధర్మజాతి పంక్తికి చెందినవారు. అట్టి భూసురోత్తములు... కుల బ్రాహ్మణులు నియమించి వారికి అనుచితమైనట్టి వివాహాముద్దేశ్యము ఆచారము కొలది యజ్ఞాదికార్యములకు ఆంధ్రదేశమున వచ్చిరి. కుల బ్రాహ్మణులు క్షత్రియవర్ణములతో పాటు వర్ణసంకరమునుగూడి చెందినవారు. కుల బ్రాహ్మణులు సాధారణముగా సమ్మక రాజకీయసమస్యలు నుండిరి. అట్టి కుల బ్రాహ్మణులు వైదికులు కారు. లౌకికులు, కవులు. అప్పటివారు "లౌకికులైనటువంటి సామాన్య ప్రజలు" అని కుల బ్రాహ్మణులను గూర్చి వివరించియున్నారు. వసురాముడు పరశు క్షత్రియ పంక్తిలో జన్మించిన విప్రుడును, క్షత్రియ విద్యల విద్యాల మర్మముల తెలిసినవాడును బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుల కోరికను సంపాదించుటకై వచ్చినవారిలో తెప్పించుకొనుట జరిగెను. అట్టివి సాధారణముగా సంపాదనాపేక్షయందే కాక విస్తారము చేయుటకు వస్తువులను కలిగినప్పుడే జరుగుచుండెను. దానికై అనేకమంది వచ్చి యున్నారని సంస్కృతమున వర్ణించినట్లు కాని కుల బ్రాహ్మణులు వచ్చుటకు యాగములు ఐదు వ్యక్తి వెలసిరి చెప్పుటలు కాని తెలుపు సందర్భ సంస్కృతమున గానరాదు. కొన్నిటి పైపై చారిత్రకముల చూచిన కుల బ్రాహ్మణుల నిందుకొనినట్టు చెప్పిన ప్రయోజనము సంకేతస్థానమై యున్నది. వారు రాజులకు మంత్రులుగా నుండి శాసనలేఖనాదు కార్యములు నిర్వహించుచుండిరి అనుటలో సందేహము లేదు.

భారత మహాభారతమున నారదుడు ధర్మరాజును గురించి యొసగిన రాజ్యపరిపాలనపద్ధతులనుగూర్చి ఈ శ్లోకము చెప్పబడి యుండెను. అందులో :

"కచ్చిదాత్మసమాబుద్ధ్యా శుచయో జీవితక్షమాః
కులీనాశ్చానురక్తాశ్చ కృతాస్తే వీర మంత్రిణః"

(సభా. 2. 5. 15; Bhandarkar Oriental Research Institute Edition)

అనునది. "కులీనాశ్చానురక్తాశ్చ" అను పదములకు కుల బ్రాహ్మణు లనురక్తు లను పదముల నర్థమైన యానువాదములలో కులీనులైనవారు వంశమువారై యుండిరి. "కులీనులైనట్టి సమ్మతులను గూర్చిన కుల బ్రాహ్మణ ప్రయోగములు విరమంత్రిత్వ నీతి యొక్క పదములు, మరియు వీరి సంబంధమైనట్టి కొలదియు సాధింప బడిన వారు సిద్ధాంతీకరించియుండెను. పై శ్లోకమునందలి కులీన శబ్దమునకును కుల బ్రాహ్మణ శబ్దమునకును సంబంధమున్నట్లు గోచరించును. పైగా వంటిది "వీర" శబ్దము వర్ణజాతి పంక్తి నందు. పంతులుగారు దానికి మంత్రి విశేషణముగా కూడ వీరమంత్రి యనుట గ్రహించియుండెను. అందుచే నా శ్లోకమునందు సమ్మతులను పక్షమున వచ్చినదానిని పరిపాలనకు మంత్రి పెట్టుట యనుట సముచితము కాదు. అనుకరణ సమ్మతిగా యాది పంతులుగారు కుల బ్రాహ్మణ శబ్దమును కులీన శబ్దముకు పర్యాయముగా గ్రహించి యుండిరి. కులీనశబ్దమునకు తత్వము అన్యము కుల బ్రాహ్మణులనే కొందరు వాదించుట లాంఛనమైనది మంచిదనియే యనిగురుడు. నారదుడు శాసనపరిపాలనాగూర్చి యొసగిన సందర్భమును గూడ "కులీనాశ్చానుర క్తాశ్చ

ధర్మరాజునకు కృష్ణ యొసగిన యుపదేశమున సాధారణముగా వారలలో విప్రులే మంత్రిత్వమునకు మన్నతులుగా నియమింపబడుచుండిరి. ఆను కృష్ణాభ్యుదయలో రాయలు చెప్పిన రాజనీతిని బట్టిచూడ నిది స్పష్టమగును. పై మహాభారతమునందలి శ్లోకము నుదహరించుచు నవ్వయ :

"ఆప్తులు శాస్త్రనిష్ణాతుల
వయవృద్ధుల కొల్ల నీకోటి క్రమమున జ
న్మిక విప్రుల మంత్రులుగా
జేపరించుచు రాజ్య సంప్రదాయాగరతు డాంతి కెన్నో" (సభా 1-31).

అని వ్రాసియుండెను. ఇందు వయస్తమును తెప్ప విలంబిత యనుగ్రహములు కల్పించినది. "విప్రవిరాజుకోట్ల" అని యనునట్టి సంస్కృతమునందలి యొక్క విశేషములను దీనికాలివారి యాంధ్రీకరణ విధించెను. దీనినిబట్టి నవ్వయ యుక్తియనుట మంత్రులకు నియమింపబడు అనుకూల్యము, శాస్త్రనిష్ణాతత్వము, వయోవృద్ధత్వము క్రమముగ రాక యిందు అనుమానమంతయును సంపాదించినట్లు వక్తవ్యముగ నున్నది. కుల బ్రాహ్మణులనగా వివిధ వర్ణముల క్రమమున వచ్చిన విప్రులైన మంత్రి యని యర్థము చెప్పవచ్చును. రాజు తండ్రి పోయిన రాజ్యము పాలించు చుండగా మంత్రి తండ్రి పోయిన మంత్రిపదవి వహించి యుండెడివారు. అట్టి మంత్రులు రాజవంశ మంత్రులుగా నుండి వంశపారంపర్యముగా కుల బ్రాహ్మణులనబడుచుండిరని చెప్పబడుచున్నారు. నవ్వయ తండ్రి తాత పెద్దలు మంత్రులుగా నుండుట ఈ విషయమును దృష్టాంతపూర్వకముగా నిరూపించుటకు వీలు కలిగినది. ఆంధ్రశబ్దచింతామణి రాయలు చేసిన పీఠిక ప్రకారము నవ్వయ తండ్రి తాతలుగా నిర్ధారణ చేసియున్నారు. ఇది పత్రికలో ప్రచురింపబడిన యద్ధిరాయని బాలరత్నము అనునది. వీరిని మీరు వ్రాసిన పీఠికలలో గాఢముగా విమర్శించినవారలు యిట్టి స్థానముల నుండి సంధిగ్రహింతురు. భారతమునకు రచించియుండెను. (కొమ్మల్లి ప్రభాకరరావు).

కుల బ్రాహ్మణులనగా యిట్టి విషయమునకు సంబంధించిన విరక్తులు యున్నది. కొన్ని కాలములకు నవ్వయ వైదిక బ్రాహ్మణుడు తెలుగు బ్రాహ్మణులకే యయినట్టి విరక్తి తత్వము యున్నది. ఆ కాలమునకు బ్రాహ్మణులలో వైదికులు వైదిక శాఖలు విస్తృతముగా చెప్పబడిని చెప్పుట కొంతవరకు తెలుపు. అందుచే నవ్వయ తెలుగువారైన బ్రాహ్మణులందరికి చెప్పు జాతిని బ్రాహ్మణత్వమునుగూర్చిన యాతర విరక్తులుకు తెలుపుట యుక్తము.

కావ్యరచనలు కొందరు వా ఆంధ్రదేశమున ప్రాముఖ్యము పొందినట్లు చూపుటలు కొలది యుగా నిరూపించిరి. కొందరు వారికో పాటు వైదిక వైదిక మత విశేషములు నిరూపించి తెలుగు కావ్యములు. పూర్వకాలపు వృత్తులకు వైదికమతమున కవిత పైన ప్రాప్తి చేకూర్చెను. కులాచారములు నైన కార్య మత సిద్ధాంతము లకు ప్రీతముగా ఆదరించి పూర్వపు విధానమునకు ప్రతిష్ఠ చేసెను. దేవాలయములను, వైదిక కర్మాచరణను ఆచరించి పోషించెను. ఆ కాలమున నవతరించిన యాంధ్రదేశమునకు సమగ్ర స్వరూ

ప్రతాపాధిరతిలో ఈ ద్రితీయమునకు సుప్తక్లేశనాగకుమునకుంటకు తెలు గులోనే సాంఘికనిస్మిత్యా ప్రాధాన్యత ఉన్నది. మాసమేమో శ్రీనాథుని పాతమిందురించిన మహాక్షేలు చేతిమాటము. మతేమో ఘోటకమును ఖాహాస్త్రాలలో ఖహావిద్రముగా ఖహాజనులకు విను ను పావి రెమని ఖహావ్యహిన్నైకుంచకుని ఖహాశిథిగమునఘినుమ లభించుము. ఖహావిద్రములవలనగా ప్రేమకే ఖాట్యము గాలినాని మ్యక్తి కొవ్యము గాని గాని యువిశుద్ధము. మన్మ్య్రతిము, ఆంధ్ర కొవ్యాలు తెలుగులను మహ్య గులవి ఖహాంధాటులు. ఖహాజనములను కేవ్రముఖాల్లాఖాల్లెముమ కేలను, గాఢ్రముగాకెవ్య కల్పనలు, ఖహాగాముగాఘనరేవ్ మాయాతే చేయు ఏంధికులను వ్యక్తికొవ్యముగా వర్ణించియుండు నటనలను, గేయముగాపాయముగాయముటను మానించిరుచున్నది. ఈ పై రసిన్తరము లోగ విశ్వాసైన భ్రాంతిపర్షముగా కోదిరించినది. నిది చెప్పు భోజ్య పూరక యుపోకొవ్యము చేసు ఖహాగిమనికి ప్రబంధము మం ఖతింను విస్మ్రితిలు ఘనావాదులను మన్యుల్లనుగా ఖావించిరుచున్నది.

ఈ యుగకొవిలోం ప్రత్యక్షమైన యుమక్కిన పేరియు కేకమూలు చక్కిరి. కాని కొమునమురికొనుబంకేపొ్టి దిన్యరు తెంతిన్తు ఉన్నదను ఖాంగ్రనిస్మరావముగమున్నది. తరంతము కుమార సంభావిని నన్నిస్తాం కోని శృంగారమ్మలిక సిన్మాతిలో విరాటపర్వము, అవాస్తము ఖహస్థాంగము "రత్న" నిలువుసుప్తిలో విన్యాంపించుము. ఈ పద్యనుము నవి ఖహాంకొరవియుకే ఖుంకీకన్నియము సంగనుము గూహి బోసినట్లు కొనుచున్నది.

ఇంకే ప్రభాతముతో ఆతివమునకు అంగము స్వాతి ప్రదేశ మూరిన. భారతాంధ్రకరణము నెల గాయకనుతో బోల్చినాని కావి మూర్తిభావమున రాజరాజు. నన్నయయందలి ప్రధాన పాత్ర. జాగాయణార్థ చ్ఛాయాస నహోదయ, అవకొవియందలి యంతి విధుం పద్యములలో ప్రధానపాత్ర సూచించినమున్నది. "నన్నయా భట్టు తెమగుణు మహాభారతసంహితారచనం బంధురయిజవైశ్ర ఖకట్టెదలకు"న అను వాక్యములో మా గుణము స్పష్టముగా గోచరించురుమాని యున్నది. ఈ విధముగా నీ యుచతోటి...యుటీగాపాన్య మునే వఱస్యానికముందలి శాంతిప్రశాంతల వృత్తిమూలము లిముకొని రచించబడినదేనాయము క్షిప్తిపాయములను కోట్టాదము చేకూర్చు చున్నది.

ఒంటరి బంగళా

శ్రీ పురాణం సుబ్రహ్మణ్య శర్మ

[illegible]

చేతుల్లోంచుకుని పింగళోటాగాడు. కీళ్లు బరువుగాని గొంతుగా విందుకున్నాయి. ఆచేతాడు [illegible] అనేక సవసరం కోసం కాకే [illegible] చేరవేసి [illegible] పోయాడు.

"[illegible] రాజా" అన్న పక్షికి మాటలు వినిపించు [illegible] "[illegible] ధర్మయ్యా, ఇల్లింకా [illegible]" అన్నాడు రాజు.

[illegible] మనుష్యుల అలికిడి [illegible] అయ్యా. [illegible] "[illegible]" అని [illegible] [illegible] [illegible] ధర్మయ్యకు [illegible] [illegible] [illegible] ప్రకృతిమ [illegible].

ఇల్లంతా [illegible] [illegible] ఉన్నట్లుంది.

"[illegible]" [illegible] రాజా [illegible] ఆలోచనలో [illegible].

ఎక్కడి పడికే అక్కడ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఎక్కడి పడికే అక్కడ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అంతా [illegible] [illegible].

"[illegible] ధర్మయ్యా." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] ధర్మయ్యా!"

రాజా [illegible] [illegible] ధర్మయ్య [illegible] [illegible] [illegible].

2

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ఏటువంటిదో [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? చరిత్ర - [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]—ప్రత్యక్షంగా నిలబడ్డారు.

[illegible] "[illegible] —" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] ధర్మయ్యా" అని అడిగాడు.

ఈ [illegible] ధర్మయ్య [illegible] [illegible] [illegible]... [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" అని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] "[illegible]" అని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అని [illegible]

ఉత్తర, దక్షిణ ఇండియా

అను

సందర్శించండి

II, ఇంటర్, III వ తరగతులకు తగ్గింపు పూర్ణ యాత్రా టిక్కెట్లు

అన్ని ముఖ్య యాత్రాస్థలాలు, చారిత్రక ప్రదేశాలు, క్రిందవాటితో సహా, గల ఐదు వివిధ రూట్లు, 3/4 వంతు ఛార్జీలకు.

పండరిపూర్	ఢిల్లీ
భువనేశ్వర్	హరిద్వార్
ద్వారక	అయోధ్య
అజ్మీర్	ప్రయాగ
ఆగ్రా	బనారస్
మధుర	గయ

కలకత్తా

పూరి

కంచీవరం	మధుర
తిరుపతి	తిరుచెందూర్
తిరువణ్ణామలై	కాళ్ళూలు
చిదంబరం	త్రివేంద్రం
రామేశ్వరం	పళని

శ్రీరంగం

మొదలగు స్థలాలకు టిక్కెట్లు లభించును.

వివరముల కొరకు:

దగ్గర స్టేషన్ మాష్టరునుండి

లేదా

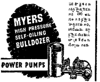
చీఫ్ కమర్షియల్ సూపరింటెండెంటు,

లేదా

పబ్లిక్ రిలేషన్సు ఆఫీసర్,

18-ఏ, మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు - 2

నుండి పొందవచ్చును.

నేషనల్ ఎకో రేడియోలు

ఇప్పుడు సులభమైన వాయిదాల పద్ధతిమీద మీరు కొనవచ్చును. కేవలం ధరలో 1/4 వంతు ముందు ఇవ్వండి.

కాలేజీలకు, సైన్సు లాబొరేటరీలకు

సైన్సు లాబొరేటరీలకు, కాలేజీలకు కావలసిన అన్ని పరికరములు న్యాయమైన ధరలకు లభించును.

వివరములకు:

రేడియో సినీ ఎక్విప్‌మెంట్స్

ప్రకాశంరోడ్డు : [illegible] పేట,

విజయవాడ. 2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3

[illegible]

కవి : కాలము

శ్రీ విఙ్ఞామిళ్ల శివరామకృష్ణప్రసాద్

[illegible]

[illegible]

"పూజారునా కోటి కట్లాము దేవళాలకు
ముప్పొద్దుల లక్ష్మీపూజలు సలిపెద,
కసేరునా ధర్మాలు నాట్లు పాదములతో
కులతత్వముల గాలి కుంటు లేక,
ఓరీ వర్ధ్వనా ధనాధిపుల మందపుజాపు
సామాన్య మానవ సదనములకు,
అటగాడునా నిరాశాభిజాత్యపు మంచు
చిరిత కట్టాల దాక్షిణములకు,
ఓక మహాత్మ్యాగిమిరాడి నమ్మకములలన
శేరగతంబైన యధికార కనకముద్ర,
బహుళ కల్లోల గర్భిణీ భరతవనికి
దక్కునే, స్వార్థరహితమ వర్తనము లేక."

అని, రాజకీయ, మత, సాంఘిక రంగములయందు [illegible]

"ఎందు జూచిన నీ యశస్స్యందనములు
నడచిపోయిన జాడ లివ్వనుకు గలవు
డిక్తటంబుల మరల సత్తించవోయి
తెలుగు మన్నీల పసుపుదిగ్గుల వళ్ళా!"

అనియు,

"పదుప్ర చూచిన నీ యనాదరణ కతన
నేటి కీ ధ్యాన పొలిమేర దాటలేదు
పరుల విజ్ఞానమునకు సంభరమువదక
కడగి యెత్తుము కీ పిర కాహళంబు."

అని తెలుగువారి [illegible]

"సుతులనిగాడి ప్రీతి చుట్టాలపై ప్రేమ,
మిగుల నిజమిత్రులనిగాడి వలపు
భరమనిగాడి పోయె, ధామ్యంబులై దృష్టి
యుతికేరువుము కలవ గాత్మయందు"

అను నిజములతో,

"అకళాంతము నీ కవిత్రకవి నీ
కల్పన నిర్వహిత్వ ప్ర వి
శైక్ర్యమే మహాగమమ్మునకు హా
దా బోని వ్యాఖ్యానముల్,
బాకీదానిగ అనిపోమకొను ఈ
పాపిష్ఠిలోకమ్ము నీ
బాకీ తీర్పుకొనంగ లేదు జగదం
బా! జన్మజన్మాలకున్."

[illegible]

"తమ కార్యంబు బరిత్యజించియు బరార్థ
ప్రాపకుల్ సజ్జనుల్
దమకార్యంబు ఘటించుచున్ బరహితార్థ
వ్యాపృతుల్ మధ్యముల్
దమకై యన్యహితార్థ ఘాతుకజనుల్
దైత్యుల్, వృథాన్యార్థభం
గము గావించెడి వార లెవ్వరో యెఱుం
గన్ శక్యమే యేరికిన్."

[illegible]

[illegible]

[illegible] కాలీనపడవలయును. [illegible] కావ్యము, [illegible] [illegible] ప్రజలకు [illegible] కాని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఈ [illegible], [illegible] [illegible] ముందు :

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మార్పులు [illegible]. '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible], '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible]' [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

"..............................డు
ద్దల కాలాలు గతించి పోయినవి,
స్వాతంత్ర్యంబు సిద్ధించె, నా
జుల సింహాసన మెక్కినారు ప్రజ,
లెచ్చుండవచ్చులం బాపుజీ
పాలిత్ర క్షేత్రము దున్ని నా
డిప్పుడు రేవంతస్థుడు"

అని, కవి, [illegible] [illegible]. [illegible] కాల్యపరాభవము; [illegible] కాలమునకు కవి [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], దేశస్వాతంత్ర్యము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఈ [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ప్రజలు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] :

"కలడొంగల్ దివిరందు పేలి మన
యాస్తిన్ సల్లమా [illegible]
కలదొంగల్ దినకుంత [illegible]
యజ్ఞంబై [illegible]
కులమైయున్న యనుంగుదేశమున సం
తోషంబు మాయించి ని
శ్చలకాంతిన్ వెలయించి నీదు ప్రతిభా
శక్తుల్ ప్రదర్శింపుమా"

అని [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఉపదేశములు గాక!

"ప్రతిమల్ [illegible] శిలాపాత్రములు నా
రాతించినన్ గాదు [illegible]
రత దేశాన [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]
కరమై [illegible] [illegible]
నాదాల్ [illegible]
ప్రతుకుం ప్రగమ్యత, శ్రీ సభర్మ [illegible]
ప్రహ్మాలు, మహాట్టికేర్."

అని కవితాసంకేతము [illegible] [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఈ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. ఈ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

భారతముకైన కావ్యముల చూచ్చుకొనుటు, కొంత శ్రేయము గౌరవమ్ము యున్నది గాని, కొత్త పెన్నటినిన్నను విమాశ్చముగా పోయినను, కొనినా, ఓకమాటయింకే నవీనాకవి బంగారుప్రాయమతే, అట్లేవ మైతే ప్రవేశించుచున్నది. ప్రకృతియందలి కొన్ని విషయములతో, కొంటు శిక్ష్యప్రత్యేకమైయున్నది. ఎన్ని కతొడ్డములు కరించినను సంపర్కదంబ్రుల చూచయాక్తముగాయుతం వంతియున్నతమైయున్న విధానము, నిజకవి తెలిపలేను. కేతియంతు మాయ్యలానితో కవి యంతయు మాప్చునారు. నీతియంతు, అనిర్వాచకుని మార్చు కర్చి నాటో, కొంటు కన్ను కూనింపు, కవి మిన్నకుండి కేవను. అంతు లే, ఒక రితిని కేమా నియమము సాధారణముగాని ప్రవేశమ ప్రకృ తి, కవి మన్నిహితుడు. రానాల బాల్యమందలి తన్మయములాగా :

> "అమనుల బోనపుట్టిక,
>
> సహ్యసమయాఖుని తోడుకోమై, సం
>
> తమనము చేసు విత్తు,
>
> కుసుదంబుల ఆక్కఅగింత, పుంక్సరీ
>
> పమితికి చుక్కలాలు,
>
> నవహారవలక్ష్మి తొలంగు బావ, కో
>
> కములకు గుండెతల్లడము,
>
> వైరినమిత్రుడు దోచె తూర్పునన్."

అని చంద్రోదయవర్ణనముకును :

> "సరోజ అన్నప్రభాయుత
>
> కమలిన్యశపాళిజాతమా
>
> లానివనంబనో, ఇక
>
> యులాంచలమంట సుధాతుషార వ
>
> ర్షా విమలాపకుంఠనము
>
> జార్చుచు వోపు శరద్విభావరీ
>
> జేవి లలాటికామణివో,
>
> దీపికపో సురలోకలక్ష్మికిన్"

అని, నేటి చంద్రోదయవర్ణనముయుల, ప్రకృతముగా యింకెర తెంతటిదో యున్నట్లు తోచును. కొంతె పోటికి ఆవహించి పలికిం చినతో కేవలు కొనుములయందు గాని, భావనుకు దన్న్యముగ రోవరు. అదాటె వర్ణనముం దీనూరు మనకు ప్రాప్తిగా కలిగించమనిమముల నేత్ర. సముద్రమనుయాభావికీగాక, నేడు కలికి చంద్రుడు తోచు లోని కాగలమనే కలర్చులాదిక్కితి, బాడును, కేమను చంపిమాడు బలాటికామణినీయ విరాజిల్లుచు నే యున్నాడుకదా! పరమునమునకు వక్కలిసింత, నవహారవలక్ష్మి తొలంగుబావ, జారిద్ది గాక నే చెద యున్నాడనే ఇప్పుడు మనము గమనించవలసిన విషయములయందు గుర్తించిన తెలుపింపవలసిన కల్పనాశమును గాదు. ఆ కల్పములయాలమున మన్నిలనము కొంత భావము, పరిచ్చిన్నతిమై, కొంటు మాధిదు మాలక, కవితోకము చేసాక, పాతకాలోకము కొంకన సాక్షిండిమాతో . ఇత్తింపవలెయున్నది. పాశ్చాత్య రాజకీయాదిసంగతులంతా పచ్చ

మగ చూచ్చుల వచ్చినను, నేటి విమర్శకులను పొతించు ప్రకృతి యందు ప్రకృతి పొరాడించు కవియొంద మార్చు కాలేదు. ఇప్పటి కవి కొంటు కంయున్నయున్నది!

> "మొండలుగాలిన కమగొప్ప, పిడుగ గుడుడ,
>
> అది క్రొంచెము, కరుపోక పక్షికమగుడు
>
> వనరు, దిశపూర్వపరభాగజనితమైన
>
> భావముపోలిక, కుజన సఖ్యతుల మైత్రి"

అను సమకాలికుల వేరె ప్రకృతి వివయమను వర్ణింపబడి నది. ఈ నిజమనుము, ఉపమానముగా గాని, కవి మానవప్రకృతి యందలి రాయక వర్ణాలవ్వములు పెంటకించిరనుట్ట్యాడు — కొంతు పెంతటిదో మాడిన ది. ప్రకృతిరహస్యముల గిన్నించిన తో మాన వ్యము కిన పదార్థవిజ్ఞానశాస్త్రము సాధారణమగాని, కవులేవి యున్నారు. కాని ఈ హైమమణుయండలి ప్రకృతివిజయము మారింగాకే అందుదవారించలేదిమ మానవప్రకృతి మారింగాకే ఆగ, కొంటుమనింటు కవి మానవసముకునకుమలోని యున్న చేయమైయుంటము! బాంధ్రని యుక్తియిదియందు మాష్పువచ్చినది. విశ్వామానికొర్కె బాక్యకమైన యుక్తియిచినమనిరించి కొక్యములు విజయమవదియు బగెవి యుక్తేక్షయము, కప్పు లాదరించిరయున్నారు. శాస్త్రవతి కొనబులను, మానవజీవితములకు చెందిన పెన్నవిషయములు తొన్నియమకన్న సుకరమమైన యందర కొందుకాటులోనిని వర్ని యున్నవని యూరకనే నిరచించిరియున్నారు. పూర్వముకన్న కేవ లంబంధ్రమైన సుఖములను మానవుని, ఈ వలకో సనాథితిమమై విల నీననుచయముల, కొన్నిపది. కేవలపుష్పము పెంపొందించినది. మానపుడు మానవకలములు సన్నగిలపోయినది. అంతలో సమాన యంతిమలకు వరకములను, కీర్తములను కొక్యములను, అమాల్బ్రక ముగ చదివి వంకకింపు, ఓకరి, కేరు, నాగరకమమైన మానవుని యందు కొనరానున్నది. భంకికొక్యములు, కథానికలు, ఏకాంకి కలు, ఆందుల కే ప్రాచారముల్లోనిని వచ్చినవి. నిర్మలంబడిమై కొంటి మాదయను గంటలగొలది ప్రయోగ పెంకరించినమానవుడును, కేరు విహారముమై కొంటినిమనములలో ప్రయోగానుము మునిగిచు న్నారు. కేవలమనుడు చెందిన ఆయాసము నీరి తప్పించుకొనిన మానవుడు, మంచిక కొయానమునుగూర్చు రచనల పొట్టానికిం గలుగే కేవలముగు సభులు మార్చునది కావించిగుర్తింపుడు; మునుపటి గంతులనుమార్చునది మృదులభావసందయము. ఈ భావముల ప్రకృతి, పమలకమక్కియందు పన్నరించి నతిమలంచు నేటి నాగరికుల కొవ్యవహారగ్రమగా మండిన కేవలి కాని సాలిరింప లేకను. అట్టి కావ్యవహారగ్రమమైన కొవ్యమంతే కవి రచియింపవలయునని కోరుచున్నారు. కొంటుమనింటు కవి మాత కలయికను బావిములోని కొంత రహస్య మిది!

> "ఆరెబి వచ్చి కా జలక
>
> మాడిన యంతటినీవు కృష్ణవే
>
> ణీవల మాళ్ళికలో రసధుని
>
> పరివర్తన మైథిలిన్ సుధా

[illegible]

"మస్యంపకీవర మల్లికా పరిమళ
స్యందార రక్తాంబుజ
ప్రసవా … రాతిమం…
…
…

[illegible]

"చంపకగిరియట్టి కృతువు తనవేర
[illegible]

మాఱుచు, ఏవేవో గ్రంథములతో, ఏనాటి నియమములతో కెట్టి సంఘమునకు చేయు ప్రయత్నించుచున్నారని తలయూచుచూ, విన్నవింపు లేకయు, శైశవప్రసంగ శరాఘాతతో కవి విశీర్ణమగుచు, ఒక నీతి, ఆదర్శములో నిలిచినన్ని, నాగరకలోకమున కొక్క కర్మమును చూపు పెద్ద రాజ్యము, మత, సాంఘికాది విషయము లను సాధించి, మహోన్నతుడై వెలుగు, గాంధీజీపుని మాటల వింటువుగాక!

మానవాభ్యుదయమున కుపకరించు విషయములను పెంపొందించుటకు, కవి తన గ్రంథములనాలయిక, పెద్ద రంగముల యందు, పక్షపాతరహితమైన దృక్కోణావ్యప్రబంధములవాల మున విమర్శించును. కాలమున కనుకూలముగ (Book of the hour) గ్రంథరచన జరిపి, మానవ సత్సంకల్పమును సూత్రము, దోహదము గావించును. శాశ్వతములగు నీతినియమముల సమరాన్యలోకమున కందించ, కొన్ని గ్రంథముల (Book of all times) వెలయించి భాష, మానవజాతి, విలువిధాంతుంతరతరము, తన పలుకులు, విలువ యాచనసట్లు ప్రయత్నించును, కాలమున కనుకూలముగ్రంథ ములను వ్రాయక కవులు విన్నకున్నదియు లేదు. కాల మెంతు జరిగిన, కన్నుల మూసికొని కాలము నడిపించినదియు లేదు.

"నీ దృక్పథమునందు నిఖిల ప్రపంచంబు
నన్న సుందరమైన నల్లపూస,
నీ మానసము దయారామాళివృష్టికి
అమృతంబు జిలుకు వర్షాగమంబు,
నీ చరిత్రము గాథన్ని బాదరిబాటా
కుకల చక్రమునకు కోటిసూత,
నీ వాణి వికటభావావేశరథనకు
గిరిదాటరాని సుగ్రీవముద్ర,
సుప్రశాంతి రత్నకుద్ధాంతముల నిల్చి
తప మొనర్పు యోగధనుడ వీవు
భావదాస్యమునకు నీ పతితుడ వంద్రు,
ప్రజ్ఞ విస్మరింపవలదు సుకవి!"

అని, కవితో పాటు మనము, విన్నప మొనరింతుము గాక!

కథానిక:

తెగినగాలిపటం

శ్రీ బలివాడ కాంతారావు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

పేదవి జనకుడు — మళ్లీ ఇలా యింటిదాకా రావటమే ఇక లేదు — ఇక్కడే తెలిసిపోయాడు.

సీతారామయ్య అలా నిశ్చయించుకున్నాడు. పార్వతి గెలవడం ముందుగానే ఆంధ్రదేశమంతా నిర్ణయించుకుంది. ఇంకెప్పుడూ ఆమె తొందరపడదు. మళ్లీ ఆయన ఆ వివాహానికి వచ్చినప్పుడు కూడా మామూలుగానే జరిగి పోయింది.

రోజులు గడిచాయి. సీతారామయ్య ఉద్యోగం మానుకొని ఒక పెద్ద ఉద్యోగానికి వెళ్ళాలనుకుంటున్నాడు రామారావు చెప్పాడు. తన శాఖలో పనిచేస్తూ రామారావుకు సహాయపడుతున్నాడు సీతారామయ్య. పాఠశాలలో కూర్చుని, అప్పుడు పెళ్లి జరిగిన సంగతి చెప్పాడు. పార్వతి ఉత్తరం చదువుకుంటాడు. మాకు ఉద్యోగం దొరకక పోతే ఇక్కడే వుండిపోవాలని అనుకుంటున్నారు.

సీతారామయ్య ఒక కొత్త రామారావుకు ఇచ్చాడు. అది ఉత్తరం వ్రాసింది. అందులో పార్వతి నిజంగా తానే తెలుసుకున్నానని — దానికి తెలుసుకునే ధైర్యం అభిమానం ఉన్నా ఆలోచించకుండా పనిచేసిందని — ఆ స్త్రీ తన ఇక సంతోషంగా వుంటానని వ్రాసింది. తరవాత తన ఉద్యోగం ఇచ్చిన కొత్తలు రెండు ఉన్నాయి. "సీతారామయ్య ఇంట్లో ఉంటాడా? అందులో పార్వతికి తెలుసునా? ఏమైనా జరుగుతుంది!" రామారావుకు ప్రశ్నించడానికి ఆలోచించి చూసి ఊరుకున్నాడు. సీతారామయ్య కూడా కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. గానీ రాలేదు.

"ఇప్పుడు నిశ్చయించి చెప్పలేను..." అని అనుకున్నాడు సీతారామయ్య. మళ్ళీ అన్నాడు "వాడిని తిరిగి రానివ్వను. వాడు సుఖంగా ఉండాలి."

కొన్నిరోజులు ఆలోచించారా మరి అన్నాడు. లేదనుకోగానే కొత్తగా ఉత్తరం వచ్చింది. అప్పటి నుంచి ఇక్కడికి తీసుకువచ్చి పెట్టుకుంటాను. మనం ఇక్కడ కలిసి ఉందాం అన్నాడు.

ఇద్దరూ కలిసి తిరిగి ఆనందరావు దగ్గరకు వెళ్లారు. ఆ కొంప — ఆ కొంపలో ఉంటున్న మనుష్యులు — పాతకాలపు ఇల్లు — గోడలకు వేసిన బొమ్మలు. ఎదుట దారి, వెనుక తోట — చిన్న ఇంటి ముందు పెద్ద చెట్టు, ఆ చెట్టు కింద మంచం కనిపించింది. ఆమె గంభీరంగా మాట్లాడుతుంటే ఆశ్చర్యం కలిగింది. మనస్సులో దాచలేని బాధ కనిపించింది. సీతారామయ్య మాట్లాడలేదు. రామారావు ఆమె అడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పాడు.

"మీరెందుకు వచ్చారు. ఇక్కడ ఉండలేను. అది వదిలి పోయిందని చెప్పాలి! మళ్ళీ రావద్దన్నాను."

ఇద్దరూ అక్కడికి మాట్లాడటానికి వీలులేకపోయింది. ఆమె అంది "మీకు ఎందుకు! నేను ఇక్కడే ఉంటాను" అని —

మందిరంలో — తన కోసం వచ్చారు — ఆ ఇంటిలోనే నిద్ర పోయింది. అయిపోయింది — ఎక్కడుంటాడు అతడు — మళ్లీ మనసు మారిపోయిందని — అతనిదగ్గర కోసం ఎదురుచూసి నిలిచింది — ఆ కొండ — ఇద్దరితో కలిసి వుంది — మా బిడ్డలు!"

ఇంటిలో పాడుకుంటున్న 'హా' అని తిరిగి వెళ్లిపోయాడు. సీతారామయ్య వ్రాయలేదు. రామారావు వ్రాసుకుంటే ఆయన చెప్పినట్టు ఉంటుంది. సాగుతున్న కాలంలో బాధ అలాగే అయిపోయింది. అప్పుడు కొద్దిగా నవ్వుతాడు — కొద్దిగా ఏడుస్తాడు. కొత్తది, తిట్టడం, తరువాత ఆయనే మరిచిపోతాడు. అప్పుడు ఆయనకు ఎవరూ తెలియదు, ఉంటాడు."

ఆమె ఇదంతా చెప్పడానికి ధైర్యం చేసుకోలేకపోయింది. ఆమె రెండు చేతులు జోడించి పార్వతిలో కలిసిపోయింది. అందుకే ఆనందరావు దగ్గర వుండి ఇక్కడే ఉంటానని నిర్ణయించుకున్నాడని పై మాటలు చెప్పాడు రామారావు.

ఆనందరావు వచ్చాడు — కూడా వచ్చినట్టుంది. సీతారామయ్యను రామారావుగారి దగ్గరకు అడగడానికి అవకాశం దొరకలేదు. చాలా మర్యాదగా పలకరించారు. కూర్చుని ఇంట్లో పెట్టుకుని వ్యవహారం చేస్తున్నామన్నాడు. వ్యవహారాన్ని సరిగ్గా చక్కబెట్టాలని మనసు కోరుకుంటున్నాడు. ఆ మనిషి తన పూర్తిగా తెలుసుకున్నట్టు కనిపించింది. తన కష్టాన్ని బయటపెట్టుకుండా ఉన్నాడు. సీతారామయ్య ధైర్యంగా "మంచిది ఆలోచించు బాబూ" అన్నాడు.

"నాకేమిటి ఏది అనుమానం లేదు ఉంటే అవసరం లేదు కదండీ!"

కోపం వచ్చినట్టు సీతారామయ్య గొంతుతో "అదేమిటి బాబూ! తెలిసి కూడా ఏమనాలో తెలియడం లేదు. కానీ ఆ తెలిసి కూడా ఎంతకాలం గడపాలో తెలియకుండా ఉంది! మనిషి బతికి ఉండగానే ఇలా ఆశలు వదులుకోవడం తప్పు — దానికంటే చావే మేలు!"

ఆనందరావు చిరునవ్వు నవ్వుతూ "ఇది ఎవరికి మంచిది! వద్దని చెప్పినా వినరు" అని ముఖం చూసి మాట్లాడుతున్నాడు రామారావు. ఇద్దరూ కొంతసేపు మౌనంగా ఉన్నారు. సీతారామయ్య ముఖం చూసి ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఇప్పుడు ఏమనుకుంటున్నాడో. మాటల్లో ఇంకా బయటపడలేదు. మనసులో ఏం జరుగుతుందో తెలియదు. సీతారామయ్య ఒక మాటైనా అనలేదు. రైలు ఎక్కాడు. సీతారామయ్య మనసు నిండా బాధ అలుముకుంది. అన్ని సంవత్సరాలు తనలో ఉన్నదంతా ఒక క్షణం — మరోక్షణం మనసు నిండా బాధ నిశ్శబ్దంగా తనలో ఉండిపోయింది. రైలు కదిలి పోతుంటే అనుకున్నాడు తనలో.

ఆనాడు పైకెక్కిన రైలులో కూర్చున్నా మాట్లాడలేదు. కొంతసేపు కిటికీలోంచి బయటకు చూశాడు. దూరంగా కనిపించిన పొలాలు, చెట్లు, కొండలు అన్నీ వెనక్కి వెళ్ళిపోతున్నట్లు అనిపించాయి.

[illegible] అన్నారు. [illegible] అన్నారు. [illegible] ఇద్దే "[illegible]" అన్నారు. "[illegible] తెలుసున్నదా?"

[illegible] సుదర్శనం [illegible] నుంచి [illegible] అనిపించింది.

"[illegible]" అన్నారు [illegible] అధికారం. [illegible] [illegible].

[illegible] మనం [illegible] కూడా [illegible]. [illegible] పిల్లగా [illegible] ఉన్నట్టు [illegible]. సేద్దాను సావిత్రి [illegible] చూసిలేదు. [illegible] సావిత్రి [illegible] [illegible].

ఒకరోజు.... రెండురోజులు...... వారం.... నెల... [illegible] పోతున్నాయి. అల్లుడి దగ్గరనుంచి ఉత్తరం ఒక్కటీ [illegible] చూసింపలేదు. తిరిగి రాలేదు. రెండో ఉత్తరం [illegible] లేదు. మరి ఉత్తరాలూ లేవు. ఎవరైనా కూతురు [illegible] దాచిన అల్లుడి గుర్తొస్తే "నాకు కూతురు లేదు. నా కోడలు సావిత్రి!" అని [illegible] మాటలతో కృంగిపోయి కృశించిపోతున్న సావిత్రి [illegible] కళ్ళలో [illegible]. అప్పుడప్పుడూ కళ్ళలో [illegible] చూచుకుంటుంది. సేద్దాను కూతురు [illegible] కళ్ళలో [illegible] జీవం [illegible]...... ఒకనాటి రాత్రి [illegible] నిద్రపట్టలేదు. కూతురు [illegible] లోపలి [illegible] [illegible] మాటలు అంటోంది. "[illegible] రాకుండా [illegible] [illegible]" — సేద్దాను కూతురు [illegible] మాటలు [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] అన్నాడు.

సావిత్రి [illegible] చూస్తూ, "[illegible]! [illegible] [illegible]... [illegible] లేదు! [illegible] [illegible]!" అలా [illegible] [illegible]. "[illegible] ఉంటాను. ఏ [illegible] చూస్తుంటాను."

తెల్లవారేసరికి [illegible] నిద్రలేచి. [illegible] కూతురు [illegible] చేసుకొంటోంది. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] సేద్దాను [illegible]. [illegible] [illegible].

సావిత్రి పరిస్థితి [illegible] అర్థమైంది. అయిపోయింది. [illegible] సేద్దాను కూతురుని చూసినప్పుడూ, [illegible] అల్లుడు [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పోతున్నారు.

[illegible] కూతురు [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తెలియదు. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఉన్నారు.

సేద్దాను [illegible] [illegible]. సావిత్రి [illegible] [illegible] [illegible]. సేద్దాను [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

సావిత్రి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] కూతురు [illegible] ఆలోచనలో! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] రాత్రి [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] కూతురు [illegible] [illegible]. కూతురు [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]...... రాత్రి [illegible] పోయింది.

[illegible] అల్లుడి [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible]!" సేద్దాను [illegible] [illegible].

అల్లుడు [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]... [illegible]... [illegible] అల్లుడి [illegible].

[illegible] [illegible]. [illegible] సేద్దాను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]... [illegible] [illegible]... అల్లుడు [illegible]... [illegible] అన్నాడు — [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] తెలియలేదు.

పదినిమిషాల్లో ఆటో వచ్చింది. కదిలాడా బయటికొచ్చి చూస్తే "మాధురీ"నా పై వృత్తాంతం కప్పింది. నీతిలోనుంచి సరి లోపలికి వెళ్ళాకనే ప్రభువమ్మ ఇంటావిడ గారి వెలుపలకి "రా" అంటూ కేకలు వేస్తున్నారు. ఇంటికి వచ్చాక పడుకుంటానికి లుంగీ కట్టుకుని నుంచొని చెప్పింది. పట్టు తప్పిన మనిషి ఆయి పోయాడు.

మేస్త్రారి పరిస్థితి చూసి విద్యార్థి చెప్పి రామారావు భార్యకి చెప్పారు. పగలు పనిగంటలకు వచ్చినప్పటినుంచి మేస్త్రీ దగ్గరకే కూర్చొని ఉన్నారు. ఆయన చేసిన మాటాడలేదు. ఆ తర్వాత కాలం గడుస్తూ వచ్చింది. ఆయన పైకి రాత్రంతా ఒకటే కొట్టుకుంటూ కనిపించింది. ఇంత నీరసంగా ఉండటం ఎప్పుడూ చూడలేదు.

తెల్లవారు జామున భోజనం చేసి పడుకున్నారు మేస్త్రీ దగ్గర వారిని చూసుకున్నారు. రాత్రి తొమ్మిది దాటింది. పదకొండు ఒకసారి నిద్రలేచి పిలిచింది. మేస్త్రీ పలుకుతున్నారు.

పదినంట అయింది. సావిత్రి పెరటిగదిలో కూర్చొని ఉండటం గమనించాను. "ఇక్ రైట్" బయటలో ఆమె ఒక్కొక్కటి చెప్పి తిరుగుతోంది. కొంత సేపయ్యాక రామారావు ఆమె అనుకున్న మాటలు వినిపిస్తున్నాయ్. "మీరు ఎంత మంచివారు... మీకంటే నాకు అంత శక్తి లేదు! మీ అంత మంచివారు లోకంలో ఉన్నారా? మీరు తప్పిపోయారని వారంతా అంటున్నారు నిజం కాదే... లేదు లేదు... మీరు రావాలి... మీరు బ్రతికే ఉన్నారు ...మర్యాదకే..."

నాకు నాకు ఆమె గొంతుక పట్టుకుపోయింది. కళ్ళల్లో నీరు కారి పోతోంది... "రారండి. ఒకసారి వచ్చి నాతో మాటాడరూ!... మాటాడరూ!"

సావిత్రి అలా అంటూనే సంతోషమైన పాటలోయింది. ఆ మాటలు వింటూ ఆ పరిస్థితి తిలకించిన రామారావు కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. నిశ్శబ్దంలో ఆమె తీవ్రంగా దుఃఖానికి లొంగిపోయి విని పిస్తోంది. అప్రయత్నంగా "అమ్మా! పాపం!" అన్నాడు.

మేస్త్రారు "నాయనా!" అన్నాడు. కమ్మటి పట్టి ఒక్క సారిగా పులకరించింది. ఏం మాటలు వస్తాయో అని ఆత్రుతతో చెవులు రిక్కించాడు.

"నాయనా! సావిత్రినిచూస్తే జాలిగావుందా? వద్దు నాయనా—ఉండొద్దు, నా కని లేదు చేయకు. అది ఆమె తప్పు! నేను అంతేనే విచారించలేదు."

కమ్మటిని ఆశ్చర్యంగా అలా నాకు అంతా చూసి కళ్ళల్లో చూశాడు.

చివరికంటే మేస్త్రీరు అన్నాడు "నా గురించి విచారించకు నాయనా... నా గురించి... విచారించకు..."

ఇంతలో ఆయన కళ్ళల్లోనుంచి నీరు నిదర తిరిగి, ఆఖరి ప్రాణం దాని పరిపూర్ణ పద్యరకు పోయ్యారు. ఒక్క ఒక్కటో ఇంటాకే

సత్తరిగో... ఇలా ఈ వృత్తాంతం వనుకు "నే ఇంకా ఇలా అయ్యాక అర్థం అవుతుంది?"

మానిక్యాలా ఆడిన పద్యలా పడి రామారావు వృత్తాంతం చివరలో చదువుకొంటూ ముగించి పెట్టాడు!

"మహాలక్ష్మి నాయనగారికి సమస్కారములు.

ఈ వృత్తాంతం చదివాకంటా చింకోలమ్మ ఇతరోపని మీరు తప్పుండి. కానీ ఒక్కసారైనా చదవమని చిన్నన్న ప్రార్థిస్తున్నాను. నేను చేసిన పనులు మీలాంటి వృత్తిగలు, మీ బాధలలాంటి పతి వ్రత తెలిస్తే కారలు వచ్చాలో తెలుసుకున్నది ఇలా చెప్పలేక నేను వెంటనే ఇలా అయ్యాక నాకే అర్థం కావటంలా ఉంది. నేను బహుశ క్షణ్ణాకోకనా ఇలా అయ్యింటాను. నాలోని ఇంకు సనే సింహాసనం ఎక్కిందాను. నా గురించి మీరు చాలా తెలుసు ననిపించినా మీరు చదివేవు. కానీ మీరు నా గురించి అధికం తెలియని మీ అమ్మాయి చేసేనుండు, మీ అమ్మ విడిచి పెట్టాక విషయాలు పూర్తిగా తెలియాలని ఆశ ప్రాసుకుంటున్నాను. నేను కొన్నాళ్ళు మనిషిని రోజుకు కొకటే నా కిష్టమైన అర్థమైంది.

మా నాన్న ఇంతకుముందు లేరు. మా అమ్మ ముద్దు చేసి పెరిగేది. అయితే అక్కడ ఉండలేదు. చిన్నతనంనుంచీ నాకే పెద్దరికం; నాకు తోచిన శిక్షణలాంటి పెద్దరికం అంటే నచ్చదు ఉంటుంది. నేను మా అమ్మ రాత్రికి కొరకు అయ్యాకే ఇలా అవి పిస్తుంది. నేనిలా ప్రవర్తనకు మనసే కారణం తో మల్లెప్పుడూ ఉండేది. ఆమె పోయేందాకా మనసింది నేను—ఇందుకూ కొరకాని నా ఉద్యోగం! నాకు కష్టాలు లేని రోజు ఉంటాయో మీ అమ్మ విడిచి పెట్టాక నాకే తెలియలేదు.

మీ అమ్మ విడిచిపెట్టాక కొన్నాళ్ళు రోజులాంటి తిరుగుళ్ళు తిరిగాను నాకు తెలుసు. అదృష్టవంతుల్లో నమ్మకం చిన్న చెప్పలేను. చూసిన దానికంటా కాదుకదా. చివరిలో ఆమె ఒకరోజు అదే క్షణం నన్ను ప్రేమించి ప్రాణంలో పూర్తి విడిచిపెట్టి వచ్చింది. కన్నుల్లోనూ గుండెల్లో బాధపడ్డాను. ఆలంటే జీవితంలో నాకు తెలిసింది. పిల్లలు లేరు. పట్టాలు, బట్టలు లేవు. కొన్ని ఉండేవి. చింకిబట్టలతో ఉన్న రోజుల్లో నా కాళ్ళే నాకు పట్టుబడి రోజంతా తిరిగాను. ఆ కారణం వల్ల, పెద్దమనిషిగా బాధలు తగ్గినా మానసికంగా నా బతుకుల్లో స్వార్థం ... మనిద్దరికీ కలిసి ముందుగా అయిపోయింది. లోకానికి విడిచిన మానవత్వం ఇలా... నాలో అసలైన వెలుగు ప్రకాశించింది... ఆ స్వార్థంలో నేను అనుకున్నంత విలువైనవి చూశాను. నేను రోజు పెద్దవాడినై తెలుసుకున్నాను.

మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకే నాలో మీ మీదనున్న గౌరవం, విశ్వాసం ఇక్కడ నా దగ్గరకు రానిస్తోంది. నా వివరంతా పాతివ్రత్యపరీక్షకు నిల్చి బుద్ధి అయ్యింటుందని నాకు తోస్తోంది. ఆమె పరిస్థితి చూసి మీరు తెలియాలి నేనంటే పరమపవిత్రత్వం వహించిన్దే ఆయన. కానీ నాలోని విశ్వాసం నన్ను మీరు ఉదారులు, నాకోసం నిజాయితీగా మనిషి గౌరవించి ఆదరిస్తారని మళ్ళీ మీ దగ్గరకు చేరుస్తోంది. ఇక

తండ్రి ఆశీస్సు పొందలేకపోయినా ఆయనకు కోపం లేదని తెలుసు — నేను క్షమాపణలు చెప్పవలసి వచ్చింది.

మీ అల్లుడు
ఆనందరావు

చదివిన ఉత్తరాన్ని రామారావు ఒక నిట్టూర్పు విడిచాడు. మధ్యాహ్నం వస్తూనే మళ్ళీ తీసుకున్నాడు "నాయనా! ఈపాటి తెలివి ఆయనకు లేదని నేను చెప్పలేను. తెలుసుకొన్నాడు — చెప్పవలసి వచ్చింది. కాని ఇప్పటికి దగ్గరయ్యాను అందరికంటే తిరిగి వాడి కోసం"...

పేపర్లో చూసిన తాళింపుల మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. కాలక్షేపానికి కాగితాలు వ్రాసి అక్కడ "నా కొడుకు నా మనిషి..."

పనిపిల్ల వెళ్ళిపోయాక ఇంటి నిండా ఆయన మనసు ముసురుకొంది. అంతలోనే అయన చెప్పుకోలేని కోపం పెంచే రామారావు ఆయనను తాకి చూస్తున్నాడు.

ఆయన కళ్ళు తుడుచుకుంటూ "నాయనా! తాతగారు ఆశీస్సులు చెప్తున్నారు. నా అల్లుడు కోడలు, వాళ్ళ పిల్లలు మీ దగ్గర భాగస్వాములు. అంతే — కాని ఇప్పుడు చెప్పవలసినది ఎవరికి ఇవ్వాలో చెప్పాను. కాని ఇక — లోకంలో కష్టాలు అనుభవించిన కొడుకుకంటే — కాని పిల్ల నిజమైన ఇష్టం కోసంలో ప్రయత్నించిన సంసారంలో తప్పక ఒక ఆనందాన్ని ప్రసాదిస్తాడు...... నేను భాగస్వామ్యం — గాలికంటే స్వేచ్ఛ..."

నిశ్శబ్దం సీతతో పాటు ఆవరించింది. ఎంతసేపటికో నరసమ్మ మేష్టారి మాటలు వినిపించాయి. "సీతా నాయకుల ఆశీర్వాదం ఉంటుంది కదా?"

ఈ మాటలు ఆయన మనస్సులో గట్టిగా నాటుకున్నాయి. రామారావు కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. హృదయంలో విరబూసింది కొత్త ఆశ!

ఉత్తమమైన లూబ్రికేషనుకు చిహ్నము

"వీడాల్"

ప్రపంచంలో మిక్కిలి సుప్రసిద్ధమైన మోటారు ఆయిలు

టైడ్ వాటర్ ఆయిల్ కంపెనీ (ఇండియా) లిమిటెడ్.

ఏజంట్లు:

ప్యారీ అండ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్,

(ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు) మద్రాసు-1.

విశాలాంధ్రాశయసిద్ధి

శ్రీ కొమ్మలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి

ఆంధ్రులలో కొందరు సుప్రసిద్ధులైన నదీపోత్రియులు, వంశపారంపర్యముగ ఉండిరి.

సుప్రసిద్ధ గ్రీకు యాత్రికుడు మెగస్తనీసు మౌర్యరాజధాని యైన పాటలీపుత్రము నవలోకించినట్లు కృష్ణాతీరమునందలి ఆంధ్రుల ప్రధాననగరమైన శ్రీకాకుళమును సందర్శించి దర్శనీయమైన ఆంధ్రప్రశస్తి నుద్ఘాటించెను. తరువాత కృష్ణాతీరమునందలి ధాన్యకటకము (నేటి అమరావతి) గోదావరీతీరమునందలి ప్రతిష్ఠానగరము (పైఠాన్) ఆంధ్రుల రాజధానినగరము లాయెను. శాతవాహనులు క్రీస్తుపూర్వము మూడవశతాబ్దమునుండి క్రీస్తుశకము మూడవశతాబ్దమువరకు పాలించిరి. సుమారు నాలుగుమారుల వర్షములు వారికి విదేశీయులతో పోరాడి పాలించిన రక్తకత్తులు నేను. మహారాష్ట్రములందును, మాళ్వాలోను, మగధలోను ఆంధ్రసామ్రాజ్యము వ్యాపించెను. నాసిక్ లో ఆంధ్రుల సెంకా ఎగిరెను.

వాకాటకులు, కాకతీయులు ఇక్ష్వాకులు, విష్ణుకుండినులు, చాళుక్యులు, పల్లవులు తెలుగు నేల నేలిరి. మధురలో తంజావూరులో, పుదుకోట్టలో తెలుగుదొరలే ఉండిరి. ఇరువురే వీర రాయలు, కృష్ణదేవరాయలు, రఘునాథరాయలు మున్నగు పాలకులు కవులను, పండితులను ఆదరించిరి; పోషించిరి. వారి కాలమున ఆంధ్రవాఙ్మయము జోత్తిరకృయమై వెలసెను. సాత్త్వికమున కవిత సైనమను, కన్నడమైనను, మలయాళమైనను, మహారాష్ట్రమైనను దక్షిణాపథమున తెలుగు ప్రధానభాష యాయెను. తెలుగుకాని వారు పండితులు దానినిం యొక్కటేను. దక్షిణాపథమున నాయకరాజులను బట్టి కొందరు తెలుగుచేసికను పెంపొందిన ఉత్కృష్టసంస్కృతి నేటికిని గోచరించుచున్నది.

ప్రాచీనప్రశస్తికందనమందలి పెక్కుపీఠములలో ఆంధ్రులకు ప్రియ్యావాటిక్కరంజకమందులు దేవి బోధాధారమందలి తెలుపనందు.

హాలునికము మొదటిశతాబ్దమున పైఠాను అను ఇటలీ చరిత్రకారు ఓడలగము మచ్ఛించిరి. మెగస్తనీస్, పాహ్యాన్, యువాన్‌చ్వాంగ్, మార్కోపోలో, నికోలా కాంటి, అబ్దుల్ రజాక్ మున్నగు విదేశయాత్రికులు శ్రీలా పైజా ఇటలీ పరిచ్ఛ దేశములు దేశములనుండి వచ్చి, ఆంధ్రప్రదేశము నేటి జనపద సెరిచిరి. వారి భాషలో వారికిచ్చిన పూర్వకాలకము వృత్తాంతీకరించు కృషకాంతిమందు కలవు.

చారిత్రక ప్రకృతిని పరిపిన సంస్థలును, శిల్పశాస్త్రముతో విలయు మందిరములును, గుహాలయములును తెలంగాణలో నున్నవి. అజంతా కొండలోగాల బనుశ్ఠాబ్దములనుండి ప్రపంచ పథమున వృద్ధి తానపెక్కించుచున్నవి. చిత్రలోని శిల్పసంపద, సుందర చిత్రలేఖనము సముజ్జ్వలమైన ఆంధ్రుల ప్రతిభనంకే యుట్టిపడుచుండి నవి. అజంతాలయము శాస్త్రపరిపోషణము ప్రకటించుచున్నవి. ఎల్లోరాలయులందు కొన్ని హిందూ జైన మతాలయములు వర్ధిల్లుచున్నవి. కైలాసనుందరుడు పరుడాయు మహోన్నత్యప్రద మైనది. కాలుపాకకు సాధువ మహోహరమైన కైలాసమందిర మున్నది. గోదావరీతీరమున బెక్కు లయందిరము కలదు. భువనేశ్వర, ఇక్షిత ద్రాక్షారామ, నాగపాశ క్షేత్రములందు శోభిల్లునయములు కలవు. దొంగలతాలులో టాకోమహాల్ చలు పిలరాంకుబి బకికలవు. హనుమకొండలో వేయి స్తంభాలగుడిన మున్నది. వీటిలో వేయు యాటుకల రాముప్పకేశాలయుప్పాలఁగనమున సున్నవి. హిందూ కాన్ని జైన నిక్కు ఇస్లాము సంస్కృతుల సమన్వయము తెలంగాణాలో మున్నట్లు భారతభూమిలో మరెందును లేదు. ప్రాచీన కాలమునుండి నేటి భారతకాలమునకు దిగాలాంధ్రము దక్షిణ దేశ మ్మున చేదాపుకాలం పాండ్యప్రతిసభ్యా మందిరము కొరాలుకు.

భూసంపదయునుకు, జలసంపదయునుకు, ఘనిజసంపద యునుకు, విజ్ఞానసంపదయునుకు, కళాసంపదయునుకు, ఆత్మిక సంపదయునుకు, బహుళిక సారస్వతసంపదయునుకు ఆంధ్రజనయిత్రి స్వతస్సిద్ధమైన రయున్నది. తారకమంత్రమునతోడు బుద్ధదేశము ఆంధ్రులు విదుల్లుమంత్ర పురస్కృతమున ఉద్దీపించు కాలెను. దూరదృష్టి, అంతర్దృష్టి, విజ్ఞానదృష్టి, విశాలదృష్టి మన కలవి వరెను. క్షుద్రదృష్టి గాని ప్రాంతీయదృష్టి గాని మన తెలంగాణమునకు ఉండి కెందుకు. విశ్వదృష్టియే శక్తి, విశ్వశాంతికి విశాలాంధ్ర యేక పిత్ర్ తోడ్పడుచుండి విశ్వసించుచున్నాము.

నాటిక:

సంస్కర్తలు

శ్రీ నాగభూషణ్

పాత్రలు

గోపి	ఆశీర్వాదం	సీతారామయ్య
అవధానం	జనకయ్య	ఏడుకొండలు
పిచ్చయ్య	ప్రసాద్	చిట్టెన్న
ధర్మారావు	తాతయ్య	ఇంకా కొందరు
పాపారావు	సత్యం	విద్యార్థులు

మొదటి రంగం

మహాపురుషుని చిటికెన వ్రేలుమీద లేచిన చిత్రమైన కురుపులా, మహానగరానికి మారుమూల, కుళ్ళిపోయిన కుగ్రామపిరందులో ఓ యింటిముందు గది... రాముడికి కోరల్లా పొడుచుకువచ్చిన ముందు అరుగులు; చింపిరి జుట్టులా లేచిపోయిన పెంకులు. తాతలనాటి గది తలుపు, అస్థిపంజరంలా వూగులాడుతోంది... చనిపోతున్న వాడినికూడా బ్రతికించి బాధపెట్టడానికి ప్రయత్నించే డాక్టర్ల ఇంజక్షను మాదిరిగా, తలుపుల భావాలోకానికీ, గదిలోపలి పరలోకానికీ మధ్య తాళం అడ్డతెరగా నిలబడివుంది......

ఓ పూర్తిస్వదేశీ పెంట, ఓ పూర్తివిదేశీ వస్తాడు...పూర్వపువాసిని వెంట నడుస్తున్న గాలేటివిల్లలా—

విదేశీవరకు, అవాథాబామ్మ వేసిన సిల్కు-కేబుగుడ్డ నోటికి, మూతికి అడ్డంపెట్టుకుంది... దేశవాళీనరకు భయపడి పరిచ్చింది.

ప్రసాద్ : ఈ మహారాజసౌధానికి ఆత్మగౌరవ్యాపేరా?

తాతయ్య : కొంచెంసేపు నుర్రామ్మ. ఇక్కడే కట్టించయ్యాలిరా! ఇదే మహారాజాలంగారి సౌధం.

ప్రసా : నిజంగా!...ఇక్కడే ఉల్లా వుంటున్నారూరా?

తాత : మహారాజాలా వుంటున్నారు!......అయినా, అంతరూ నువ్వు ఇంకో నరుల్లో వుండాలంటే మాత్రం ఏలా?

ప్రసా : ఇక్కడుంటే నాకు ఇంకా ఇరుకుగా వుంటుంది. నరకం లాంటి ఈ నరుల్లో వుండి దడిచేయ్యాలంటే నాకు వీలా అవ్వుతుంది?

తాత : అర్థమైంది......ఇప్పుడు క్లాసులో భవిష్యత్తులో [illegible] నీకేగా!...గోపీగాడు ఎప్పుడూ అభిరాతోచేవాడు!

ప్రసా : నువ్వు ఎగతాళి చెయ్యకు [illegible] బ్రదర్! మనము మనుష్యులం కదా, [illegible] మనం దరిద్రులకోసం ఏమీ చెయ్యకపోతే [illegible], మనుష్యులకోసం కాదేమో!

తాత : మనుష్యులకోసం బతుకుతోంది మా నాన్న! అవునా?

ప్రసా : (ఎగతాళిగా) ఇంత కష్టపడి చదివిన సత్యాన్ని కనిపెట్టావు!

[సత్యం వస్తాడు]

సత్యం : ఎవరిదిరా కనిపెట్టింది? సత్యా!

తాత : నిన్ను కాదురా, సత్యాన్ని.

సత్యం : నేనే సత్యాన్ని, సత్యమే నేను.

ప్రసా : ఏదీగాదే......నువ్వు బ్రతికున్న సత్యానివి...తాతయ్య కనుక్కున్నది చచ్చిపోయిన సత్యాన్ని....

సత్యం : అమ్మమ్మలా చెప్పారు.

ప్రసా : సత్యం చెప్పావురా!

సత్యం : మరి సత్యాన్నికదూ!...ఊఁ! ఇంతకూ [illegible] వచ్చారు!

తాత : మనిద్దరి ఈ సత్యాన్ని ఆశీర్వదించడం కొంచెం కష్టమైన పనే!

సత్యం : [illegible]

ప్రసా : (ప్రక్కనున్న) [illegible] ప్రసాదం [illegible]

సత్యం : ఏంటి మంచి చేస్తావ్?

ప్రసా : మరో అబద్ధం చెప్పి...

తాత : బాబోయ్! ఈ అబద్ధాలెప్పుడు ఆగవురా!

ప్రసా : (తాత వైపు తిరిగి) అయితే నీ కథానాయకి ఏదన్నా?

సత్యం : నేను తెలుసుకోవాలనుకున్నాను... మన ఇంట్లోకి వచ్చి [illegible]

ప్రసా : (ఆశ్చర్యం) ఆ...నువ్వా...!

సత్యం : ఇంతకుముందే అంతే! నువ్వు... [illegible]

ప్రసా : నువ్వా!

సత్యం : అవునప్పుడా! ఇక్కడ కథానాయకుడు [illegible] పోతానికి [illegible]

ప్రసా : నాకు బిడ్ తెలుసుకు అక్కడ నాకే... [illegible] అర్థమవు.

సత్యం : అయితే [illegible] బిడ్ చేస్తాం!... ఏం తెలుస్తుంది నీకు తెలుసు!

తాత : ఏమిటన్నావు నువ్వేమన్నావు?

సత్యం : కథానాయకుడు [illegible] ప్రస్తుతం.

తాత : అయితే ధర్మం లేదురా ప్రసాద్!... ఇంకా [illegible] ఉన్నారు... [illegible] కథ మార్చుకోవచ్చు.

ప్రసా : అమ్మమ్మలా మాట్లాడుతున్నావా తాతయ్యా! నాకు ధర్మం తెలుసులే!... అప్పుడు మాట్లాడుతూ, ఎవరంటే ఎవరికి ధర్మం?

సత్యం : ఏం చేస్తావేం?

ప్రసా : చూస్తూ ఉండండి... వాళ్ళందరూ మాట్లాడుకుంటూ ఉండగా నేను సినిమాలో చూస్తాను.

సత్యం : మన్నిక నీ సినిమాలేంటి?... అది నాటకం. కావలసినవి సన్నివేశాలు!

ప్రసా : నాటకం అయితే సరా? ఇలా మంచి, అక్కా అక్కయ్యా! [illegible] అంతా ఒక [illegible] ఎన్ని సన్నివేశాలు కావాలి?

సత్యం : ఎన్ని సన్నివేశాలయినా కావచ్చును!

ప్రసా : ఇక మనతో వాడికి అవసరం రాదా?

సత్యం : [illegible] రావాలి కాని, నీతో ఏమిటా?

తాత : అట్లా అనకురా, నువ్వు... నీకు కథానాయకుడివా! ఎప్పుడు ఏం అవసరం వచ్చినా, రావచ్చు...

[ఇంతలో ధర్మారావు వస్తాడు]

ధర్మా : ఏమండీ! ఏ ప్రసాద్ విషయమంతా చెప్పండి చేసిందే!

సత్యం : ప్రసాదున్నాడు కదండీ!

ధర్మా : నాకు చెప్పండి ప్రసాద్!

తాత : చెప్పా అవసరం లేదు ధర్మా.

ధర్మా : ఏమిటి కథ?

ప్రసా : నాకు దర్శకత్వం తెలియాలి. సినిమాలో ఇక్కడ నాటకాల [illegible]

తాత : నాటకం ఏమిటంటే, నీకు తెలియకుండానే నీవేనా! [illegible] సినిమాల్లో [illegible] ప్రయత్నంచేస్తే [illegible] ఉంది.

ధర్మా : అందుకని...?

ప్రసా : అందుకని, ఆ దర్శకత్వం విషయంలో నేను కృష్ణంగారి దగ్గరకి వెళ్తాం.

ధర్మా : మంచిదేనయ్యా!... కాని నాకు కొన్ని నియమాలు ఉన్నాయి. సినిమా [illegible]

ప్రసా : అటువంటి నియమాలేమిటి?

ధర్మా : అనేమున్నా నాటకం వాటిమీద నిలబడటం, నిలబడకపోవటం అటువంటివే మనందరికీ కొన్ని ఆశయాలు, ఆదర్శాలు! నియమాలు!!

సత్యం : ఎందుకుండవు? ప్రసాద్ చూడు — ఉదయానుంచీ తప్పు బయటకు రాదు. లవంగ, మైదాను చెప్పు బాగుంది. పొగాకు కిలియోతో తప్ప రాయను. ఇవన్నీ ఇవి నియమాలు.

తాత : అంతవరకు అన్ని...అది కొత్త, ధర్మారావ్! నాటి నియమాలు ఉన్నాయి. తప్పేలేదు... నాటికే జాగ్రత్తగా ఉండాలి. కాని వాటివల్ల ప్రక్కవారికి బాధ కలుగకుండా కొంచెం సవరించుకోవాలి, సర్దుకు పోవాలి.

ధర్మా : ఒకవేళ నేను సవరించుకోను—

ప్రసా : సవరించుకోకపోతే ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకుందాం.

ధర్మా : వినండి ఆ జవాబు!

ప్రసా : చూస్తావుగా!

సత్యం : [illegible] మంచి [illegible] ఇలా [illegible] ఉంటే తెలుసుకుంటారు [illegible]

ప్రసా : నాకు, సత్యానికి కలిసి ఏర్పాటుగా—

తాత : (ధర్మారావుతో) పోవయ్యండి [illegible] ... ఆ [illegible] [illegible] చూడు ప్రసాద్ ... క్రమంగా మాట్లాడి చూడు.

[ధర్మారావు వెళతాడు]

(ప్రసాద్‌తో) వాడితో పోట్లాట ఆరంభమయిందా కాదా?

ప్రసా : మరి కాకే ఆటలు చూడాలా!

సత్యం : మాటలు మానవేమమ్మా? 'విద్యా' అనాలి.
ప్రసా : [illegible] అన్నగారూ—
శాత : [illegible]
[illegible]
ప్రసా : ఆ [illegible] మి!
సత్యం : [illegible]
శాత : [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... అయినట్లు—
సత్యం : ఆఁ! అయినట్లు—?
శాత : [illegible]
ధర్మ : (వచ్చి) [illegible]
శాత : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
ధర్మ : [illegible] ఎక్కడ [illegible]?
శాత : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible]!
ధర్మ : [illegible] ఎందుకు?
శాత : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
ధర్మ : [illegible]?
శాత : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
ధర్మ : [illegible] ఏమిటి?
సత్యం : అట్లా [illegible] — [illegible], ప్రసాద్ అండ్ ఫ్రెండ్స్
[illegible]
[illegible]!
ప్రసా : [illegible]
[illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible]!
సత్యం : [illegible]
[illegible]
ధర్మ : [illegible]
శాత : మరి, [illegible]! [illegible]
[illegible]?
ధర్మ : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
శాత : [illegible]
[illegible]
[illegible]]

సత్యం : [illegible]
[illegible]!
శాత : [illegible]
ప్రసా : [illegible]!
శాత : [illegible]
[illegible]
[illegible]
ప్రసా : [illegible]?
సత్యం : [illegible]
[illegible]
శాత : [illegible]
సత్యం : [illegible]!
ప్రసా : [illegible] ... [illegible]
సత్యం : [illegible] ... [illegible]
[[illegible]]
శాత : [illegible]?
ఆర్ : [illegible]
[illegible]! [illegible] ...
[illegible]
సత్యం : [illegible]!
పాపా : [illegible]! ... [illegible]
[illegible]
శాత : [illegible]?
ఆర్ : [illegible] ... [illegible]
[illegible]—
ప్రసా : [illegible]?
పాపా : [illegible]
ప్రసా : [illegible]?
పాపా : [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]
శాత : [illegible]! [illegible]
[illegible]—
ఆర్ : [illegible]! — [illegible]
[illegible] — [illegible],
[illegible]
శాత : [illegible]?
పాపా : [illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
ప్రసా : ఎందుకు [illegible]

పాపా : పెండ్లయిపోయాక నాన్నకు చిన్న ఉద్యోగమే అంటున్నారు. అంతేకాదు, పెళ్లైనా వరకు ప్రైవేటు చదువుతున్నారని చెప్పాడు—అని విద్యార్థులంటి చదువన్నారు. ఇప్పటికి అంతా కలయుద్ది అన్నారు, చెప్పు ముందు అసలని నన్నుకే చేయుండి!...ఇట్లా ప్రవిధానికి సమాధానం చెప్పడానికి తల్లిదండ్రుల కోసం వద్దింది.

సత్యం : మంత్రతంత్రాలకి ఒప్పుకున్నాక, ఏం చెప్పాలి చివ్వరుండి?

అతి : నాన్నమాత్రం అంతకులో ఒప్పుకున్నారా? మేము ఎప్పుడో అంతా చేయాలనుకున్నా మాట్లాడి అందరి కొంపలో నే ఆనందం చెప్పం. అంటాడు.

ప్రసా : కనీసం అంతా చేయాలు మనకు స్త్రీ హితమనుకుంటాను కదా ఒప్పుకోరు!

పాపా : వాళ్లు చెప్పే అంతే! అంతా చేయాలు స్త్రీ హితమే! కాని నాకు కలెందమాత్రం తప్పే అంటాడు......

అతి : అంతా చేయాలు మీకంటే వాళ్లే స్త్రీ హితులుకాబట్టి, మీరు చిన్నవాళ్లు కాబట్టి చప్పుడు చేస్తున్నారు—అదే మాలాంటి వాళ్లయితే మీరు ముందుకు వచ్చేవాళ్ళా అని ఎదురు ప్రశ్న—!

పాపా : చివరకు ఎట్లాగయితేనేం, ఒప్పుకున్నారు!

శాంత : ఇప్పటికే ఆలస్యమయింది......మీరు వస్తే తొందరగా మేం మాట్లాడుకుంటూవుంటాం. మీరు వెళ్ళి సీతారామయ్యగారిని తీసుకురండి.

పాపా : మీరు ముగ్గురూ ఎందుకు ఇక్కడ? కాలేజీకిపోయి మన వాళ్లెవరూ లేరు.

సత్యం : ఇక్కడ వుండి నేను ఉద్యోగం చేయాలేమో? నేను కాలేజీకి వెళ్ళక వచ్చి చదువుకున్నానుగా!

ప్రసా : మేం ఇద్దరం ఇక్కడే వుంటాంలే! మీరుమాత్రం త్వరగా రండి......

[అందరూ నవ్వుతూ, పాపారావు, సత్యం వెళ్లిపోతారు. వెళ్ళి పోతున్న ముందు వాళ్లిద్దరి వంక మిగిలిన ఇద్దరూ ఆప్యాయంగా చూస్తారు.]

ప్రసా : మొదటివాళ్లు వెళిపోయారు!......వాళ్లిద్దరూ ఒప్పుకోలేదట!...చెప్పు ముందో ఏమో చదివారో!

శాంత : ఈ పాపారావు ఇప్పుడు వాళ్లవాళ్లని ఎందుకు ఒప్పించారంటావ్?...అందుకే!...చెప్పు వాళ్ళకేమైనా అడ్డం వస్తే — 'మాకొద్దు! మొన్న మీరు చేశాం.' అంటాడు.

ప్రసా : అదొక్కటే కాదురా! ప్రపంచంలో సమానత్వం ఏర్పడాలి! అందుకని విద్యార్థుల సమస్యలతో బాటులు కలిసి మనంకూడా సామాజిక సంస్కరణలు చెయ్యాలి.

శాంత : వాళ్లకీ అభిప్రాయం వుందేమో. మనం ఎందుకు ఆపాలి? స్వాతంత్ర్యపూర్వకంగానే సహాయం చేస్తున్నాం.

ప్రసా : ఇది మనకు కొత్తా?.... స్వార్థం లేకుండా ఎవరైనా తమవంతు సహాయాలు చేస్తారా? ఎట్లాగైనా వాళ్ల మనసులు మారిపోయింది. ఇప్పుడు మనిద్దరం మంచిగా కాలని కిక్కే ప్రయత్నం.

శాంత : మనం రేపటినుండే! నేను సీతారామయ్యను తీసుకువస్తానని మాటిచ్చాను! సీతారామయ్య ఎవరో ప్రాణ్లో ఇవాళికే అందరికీ తెలుసు. అయినా వచ్చాకేమే, వాళ్లే వాళ్లు వుంచారని ఎలా అనుకుంటారు?

ప్రసా : సీతారామయ్య వస్తే మనిద్దరుండాలి కాదు సమస్యలేం లేదురా!

శాంత : నామమాత్రం సమస్యలేం ఏదీలేదా? మనిద్దరు మనం కాపాడుకోవాలి ఇక్కడే. అంతే!

ప్రసా : ఇంకాక పత్రికలవారు చెప్పింది అతిరాజా వస్తుందా! మన్నా మాటలే మారుతుంటూ రాజకీయ నాయకులే. కాలేజీ దాటు, విద్యా ఆధారంగా యూ. యూ. ఏ ఏ చేస్తాం.

శాంత : అదుగో! గోపి వస్తున్నాడు......మన్నా ఆలస్యంగా తొందరపడకు.

[గోపి వస్తాడు...చిరునవ్వుతో తెల్లటి వస్త్రాలు వేసి దుపాట్టిలా వుంటాడు. మధ్యవయస్కుడు, రాజ్యాంగంలోయున్న మహారాజు సత్వలోకి కదిలిస్తుంది.]

శాంత : మల్లో! గోపీ! నీకోసమేం వచ్చాం......అరగంటనుండి కాసుకొని కూర్చున్నాం.

గోపి : అరెరె! అలాగా! కొత్తరేత రెలుతుండటమే నీవద్దకు రేపు వచ్చేవాడ్నిగా!...అయిందే. లోపలకు వెళదాం.

[శాంతంతేనే, తలుపులు తోస్తాడు. విప్లవాలున్న మాటలి వాట్లే చేయివచ్చకు విశాలంగా అలరించి, విశ్రాంతిగా కుర్చీ పట్టుగా చ్చరించేసి, తెలుసుకుంటూ తలుపులు.]

గోపి : రండి—

[ఇద్దరూ లోపలికి వస్తారు. గ్రంథ గదుల ఆయినా కేంద్రం పట్టే సేవ. మానవతి అంటారు పేదవారాల చిరునవ్వుతో పెంచుకున్నట్లు గ్రంథపుస్తకాలు మధ్యలో మనుగడకు దానికి ప్రయత్నం చేస్తున్న చింతిదావ. దుమ్ము దులిపి దానికి దాపరికం గదిలో దుఃఖం చెప్పుతాడు గోపి. ప్రసాద్ తేలుసుకున్నట్లు నవ్వు ఆపుకుంటాడు.]

(నవ్వుతూ) పాలి...కూర్చోండి.

[ప్రసాద్ తన ఉన్న పుస్తకాలకు తగిన చోటుచూసి కూర్చున దానికి ఏదైనా ఉన్నతాసనం ఉన్నదేమోనని చుట్టూ కలియచూస్తాడు. అదిని కనిపెట్టి నవ్వుతున్నాడు గోపి.]

గోపి : అనువుమీద అయితే మీరు హాయిగా కూర్చోవచ్చు... పదండి...

ప్రసా : థాంక్స్...

[గోపి దాని అనువుమీద కూర్చుంటాడు.]

శాంత : ఇవ్వాళ ప్రొద్దుట సంగతి నీకు తెలిసే వుంటుంది.

గోపీ : అవును...నిన్న చిన్నయ్య చెప్పాడు.

శాంత : నిన్న రాత్రితో ఇవ్వాళ కాలేజీ బహిష్కరిస్తారట—

గోపీ : అవును

ప్రభా : సమ్మె జరుగుతుంటే, కాలేజీ కెళ్ళవలసిందేనా?

గోపీ : మీరు సమ్మె చేయండి...నన్ను మాత్రం కాలేజీ కెళ్ళ నివ్వండి...

ప్రభా : సమ్మె చెయ్యడమంటే కాలేజీ బహిష్కారం కాదండీ!

గోపీ : అది నిజమేనండి! నేను వెళ్ళకుండుంటే మీకు నష్టం లేదు. కాని వెళ్ళకపోతే నాకు చాలా నష్టముంటుంది.

శాంత : అలా అనకు—ఏ ఒక్కరు ముందుకు పోయినా సమ్మె సక్రమంగా జరిగినట్లు కాదు.

గోపీ : తెలుసుకుంటాను బయటనుంటాను, కాని నాకు సమ్మెలో నమ్మకం లేదు!

ప్రభా : అది బయటికి చెప్పకండి! మనం విద్యార్థులం. మన సాన్నిహిత్యం మనం పంచుకుంటాం, మనల్ని మనం సంస్కరించుకోవాలి మనం దేశానికి ముందుకుపోయి ఏం సేవ చేయగలం?

గోపీ : సేవ చేయడానికి ఈ సమ్మెకి ఏమి సంబంధం లేదా?...నా కెందుకో ఏదైనా సానుభూతి లేదు.

ప్రభా : అంటే, ఇప్పుడు మేం ఎందుకు సమ్మె చేస్తున్నామో, ఆ కారణంమీద సానుభూతి లేదంటారా?

గోపీ : ఇప్పుడా విషయాలన్నీ ఎందుకు! నేను మాత్రం కాలేజీ కెళ్ళడానికి ఒప్పుకోండి.

శాంత : అది కాదోయ్...చూసే, నీ అభిప్రాయాలు చెప్పు...అవి మాకు సమంజసంగా వుంటే మేము ఆలోచిస్తాం. సమాధానం చెబుతాం.

గోపీ : నాకు ఇప్పుడు ఈ సమ్మెమీద అసలు సానుభూతి లేదు.

ప్రభా : ఏమిటి!...ఇది మొత్తం విద్యార్థిలోకానికి చెందిన సమస్య! దీనిమీద సానుభూతి లేదా!

గోపీ : నా ఉద్దేశ్యం...ఇది వ్యక్తిగతమైన సమస్యననుకుంటాను—

శాంత : ప్రస్తుతానికి ఇది వ్యక్తిగతమైనదే నమ్మకోండి. రేపు మాకే ఇలా అవమానం జరగదని ఏమిటి నమ్మకం?

ప్రభా : అంతమంది పిల్లలనడుమ—ఓపెన్ క్లాసులో—అంతమంది ఆడపిల్లలు వుండగా—ఒక మగవాణ్ణి అలా తిట్టడం కంటె ఇంకా అవమానం ఏం వుంటుందండీ? దీన్ని సహించి వూరుకోవాలా?

గోపీ : ఊరుకోమని నేననను...ఒక్క శేషగిరికే తప్పయితే నేను మీతో సంతోషంగా కలిసేవాణ్ణి.

ప్రభా : అయితే, తప్పంతా మల్లాదిదే నంటారు!

గోపీ : ఎవరి ఉద్దేశ్యం వారిదిలెండి.

శాంత : పోనివ్వండి, మల్లాదిదే తప్పనుకుందాం. శేషగిరి తెలుసుకుంటే చాలదా?

గోపీ : పోని అతను చేసినదానికి మీరు నా శేషగిరికాని ఏమైనా చెప్పమంది...అప్పుడు శేషగిరిలాగా ఇక మాటలు చెప్పడానికిమనలోంచి, అప్పుడే సమ్మె చెయ్యవచ్చు.

ప్రభా : ఇంత జరిగినతర్వాత ఆయనగారి దగ్గరకు వెళ్ళి క్షమాపణ చెప్పుకోమంటారా?

గోపీ : పోనీ, ఎందుకు సరిగ్గా వారికి చెయ్యాలనుకుంటే చెయ్యండి.

శాంత : మనోరంగంలో కాలేజీ స్థాయి ఆలోచించి...మనవాళ్ళందరూ అప్పుడే అక్కడకు వెళ్ళిపోయారు...పిల్లలందరికీ చెప్పి వుంచాం...నీ అభిప్రాయం—

గోపీ : నాకు తెలిసింది అభిప్రాయంలో కే—

ప్రభా : మీకు నిన్న మాయాం కాలేజీ తెలుసు.

గోపీ : నేను కాలేజీకి వెళ్తానన్నట్లుగానే వారికి చెప్పాయాం కాలేజీ తెలుసు.

శాంత : తెలుసుకున్నాం...మీరు వ్రాసిన ఉత్తరాలు చూసినాం.

గోపీ : ఇంతకుముందు మాట్లాడిన మాటలు ఏమిటండీ?

ప్రభా : వర్గబేధాలు మీరు తెలిసి మీరు కాలేజీ వెళ్ళక తప్పదు—అంతేనా?

గోపీ : పరిస్థితులు ఇలాగే వుంటే, మరి వెళ్ళక తప్పదు.

ప్రభా : దీనివల్ల జరగబోయే విపరీతాలన్నీ గ్రహించుకోలేకపోతున్నారా?...ఇది విద్యార్థులందరికీ అవమానకరం.

శాంత : ఊరుకోవా, ప్రభాత్

గోపీ : (శాంతంగా) ఈ విషయంలో ఆవేశాలూ, ఆగ్రహాలూ ఎందుకు-ప్రభాత్ గారూ? నాకు యిష్టంలేదు. వెళ్ళకున్నాను...దీనిలో మిమ్మల్ని కాని, విద్యార్థులందరినీ కాని అవమానించడం ఎలా అవుతుందో నా కర్థం కావడంలేదు.

శాంత : కొంతవరకు ఎవ్వరికీ మంచిది కాదు...మళ్ళీ ఆలోచించు.

గోపీ : నేను ఆలోచించే చెప్పాను.

శాంత : అలా అనకు మరి...ఇప్పుడు మళ్ళీ, నీ వివరం ఏ ఊరి దాకి మంచి కాలేజీకి వెళితే యీ సమ్మె ఎందుకు చేస్తున్నాం?

గోపీ : ఏమో! ఎవరికి తెలుసు?

శాంత : పోనీ, నీ స్నేహితులం, నిన్ను అనుసరిస్తాం. అంతేకాదు మళ్ళీ ఈ ఒక్కపూటా కాలేజీ మానకూడదా!

[సీతారామయ్యగారు, ఆరోగ్యరం, పామారావు వస్తారు.]

సీతా : ఏమంటున్నారు ఇవ్వాళ కాలేజీ బహిష్కారం ఉందా?

పామా : అవునండీ.

సీతా : ఏమయ్యా! నీ యిష్టానికి పోకుండా నన్ను చెప్పనీకు ఉన్నావా! నిన్ను అడిగే చాలా!

గోపీ : నాకు ఎవరో చెప్పడమంటూ చేస్తున్నారు, మిమ్మల్ని అడుగుతారా, నేను?

ఆరో : కాయస్థే నాగరా! ఈ పూరుకంటే ఏమైనా గారిని సీతారామయ్యగారూ.

ప్రసా : మరెందుకు జరిగినా గొడవ!

సీతా : ప్రసాద్ చెప్పినట్లు మనం అన్నారు.

జీ : పెంచి ఉన్నారు అన్నారు.

ప్రసా : మన్నా, అంత ప్రశ్నించుకోవడం.

గోపి : ముప్పై ఏళ్లు సంవత్సరాలకే!

సీతా : ముప్పై ఏళ్లలో ఇంకా ఇప్పటికి ఏమి లేదా!

గోపి : ముప్పై సంవత్సరాల తరువాత అవ్వాలనేది!

సీతా : విద్యార్థులు సామాజిక కమీషన్లకు, విద్యార్థి వ్యవస్థలోకి, విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యానికి ఎంతో ప్రయోజనకరమైన చర్యలు అవుతాయని చెప్పి కాలేజీ యాజమాన్యంతో విద్యార్థులు!

గోపి : మాకు ఈ సమస్యలన్నీ సామాజికమైనవి. మేము వాటిని గుర్తించామా... అది మా తప్పు!

సీతా : విద్యార్థులలో ఇంకా అభ్యుదయ భావాలు ఉన్నాయి కనుక, ఏం ప్రకటిస్తే ప్రయోజనం ఉంటుంది... సంస్కరణ మన ఆశయం... మొదట ప్రతి ఒక్కరు తమ బాధ్యతను మన ఆదర్శం... విద్యార్థులకు మార్గదర్శకం ఈ సంస్కృతి వంటివి సమస్యలపై విద్యార్థి సంఘాల ద్వారా తెలియజేసి, కలిసి పోరాటం చేయడం లేదా? అది విద్యార్థి సమస్య కాదా?

గోపి : కొంతవరకు... ప్రతి విద్యార్థి సమస్య విద్యార్థులు కలిసి సామాజికమైనదిగా భావించాలి. నిజమే, కాని ఎందుకు?... మేము చేయలేము. మాకు ఎదురయ్యే సమస్యలు ఎన్నో ఉన్నాయి. మా సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మా కోసం ఎవ్వరూ పోరాడరు. కనుక మేము సామాజికమైనవిగా భావించాలా?

ప్రసా : అవన్నీ ఎందుకు? ఇప్పుడీ సమస్యలెందుకు సామాజికం కావు?

గోపి : అవి వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాల్లో ఉంటుంది.

శాంతి : ఉండవచ్చు అది నిజమే. కాని అది సరిపోదు. కలుగజేసుకోవాలి కదా?... దాని కోసం మేము చెయ్యాలి. విద్యార్థులు సామాజిక సమస్యలను పట్టించుకోవాలి!

గోపి : ఇంతకాలం అన్నీ చెప్పాము. ప్రతి సంవత్సరం కొత్త నిర్ణయాలు తీసుకుంటాము. మా పెద్దవాళ్ళు మాకు చెప్పరు, వాటిని మార్చలేము.

సీతా : ఇంటిలో మీ ఆశయాలను, నిర్ణయాలను నిర్భయంగా చెప్పలేరా? ఇప్పటికీ కాలేజీ జీవితంలో? సొంతంగా ఇంట్లో చెప్పరా.

గోపి : బయట ఇంత స్వేచ్ఛ ఉన్నా, సమాజంతో మాత్రం ఎందుకు ఇబ్బంది?

ప్రసా : మరి అంత సంకుచితంగా ఆలోచిస్తారెందుకు?

సీతా : ఇది విద్యార్థి లోకానికి అవమానం... ఇదే కేవలం క్లాసులో నీకు జరుగుతుందా?

గోపి : క్షమించండి. నేనలా అనుకోలేదు... మేము క్లాసులో మాస్టారితో ఎప్పుడూ సవాలు చేస్తాము... పరీక్షల్లో కలిసి చేయలేము.

శాంతి : జరిగింది చాలు... ఇప్పుడు క్లాసులో విద్యార్థి అన్నప్పుడు అవమానించడం నీకు తెలియదా?

గోపి : అవమానం అనడం నిజమే... విద్యార్థి తప్పు చేశాడని మేమూ ఒప్పుకున్నాము. తప్పు చేసిన అతనికి శిక్ష విధించడం మానేసి, అయినా కూడా వాళ్ళు అతన్ని అవమానిస్తారు, అందుకే ఇప్పుడు క్లాసులో చేయి చేసుకోవడానికి వచ్చిన అతను ఎంత బాధపడి ఉంటాడో!

సీతా : మనం వాళ్ళందరి కోసం పోరాడలేము. ఒక ఉన్నత మైన పక్షంతో, కాలేజీ విద్యార్థులందరూ కలిసి అధ్యాపకుల్ని విమర్శించి, వాళ్ళ సమస్యల్ని మార్చి ఈ అభివృద్ధి మార్గంలో నిజాన్ని వెలికి తీయాలి.

గోపి : అదే నేను అనుకుంటున్నాను.

ప్రసా : వాళ్ళు చేసినది కూడా ఎంత సిగ్గు!

శాంతి : ప్రసాద్!

జీ : తొందరపడకు!

ప్రసా : తొందరేముంది? సంవత్సరాలు అంతా.

గోపి : మీరు ఎప్పుడైనా ఆలోచించారా. నా దృష్టిలో చిన్న విషయాలు... మేము వాళ్ళు చేసిన తప్పును విమర్శించలేము... నిజమే మీరు వ్యక్తిగతంగా సామాజికంగా ఆలోచిస్తారు... నా దృష్టిలో అది చేదు... కాని మనం అభివృద్ధి చెందాలి మాత్రం సిద్ధంగా ఉండాలి... వాళ్ళ ఆలోచన వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాలు ఉంటే కూడా... దాని విలువ ఉందా?

శాంతి : ఇంత గొడవెందుకు గోపీ! ఈ కాలేజీ కాగితాలే... ఎప్పుడు నిర్ణయించాలి...

గోపి : నాకు మాత్రం బాధగా ఉందా?

సీతా : అంత బాధ లేదులే!

గోపి : ఇప్పటికి నేను కాలేజీ మానేస్తా అనుకుంటాను. మేము కొత్తవాళ్ళతో మాట్లాడలేదు. ప్రిన్సిపాలు గారికి తెలిసి, ఆయన మా మాస్టర్ గారి మీద ఎంతో కోపగించి, దానిని మేము చెప్పలేదు అనుకుంటాను... తర్వాతే నిర్ణయించాలి.

శాంతి : ప్రిన్సిపాలుగారు ఏమైనా చేస్తే మీరు అందరం లేరా? విద్యార్థులు మాస్టర్లతో కలిసి పోరాడినప్పుడే ఏదైనా సాధించగలం.

[illegible]

[illegible]

మాలా : ఇంకా ఏం అంటావ్, నేను చెప్పేది వింటేనా నీకు అర్థమయ్యేది. తెలుసా!

గోపి : నా కిష్టమైన పని నేను చేస్తున్నాను.

అగ్ని : నువ్వు నేను చేస్తున్నదాంట్లో తప్పేం లేదా?

గోపి : నేను చేస్తున్నదాంట్లో తప్పేం లేదు. అయినా నేను అన్నింటా ప్రవేశించాను. నన్ను కొంచెం చేయనీయండి అని.

శాస్త్రి : ఈ గొడవలో ఎందుకు మనకెందుకు ఈ పూట కాలేజీకి వెళ్దాం.

గోపి : నువ్వు చెప్పిన తీరుకు తగినట్లుగా మాటలా అంటే ఏమిటి చెప్పండి!

ప్రసా : కాలేజీకి గొడవ ఎత్తేస్తు మాట్లాడుతున్నారే నేను అన్నానే తప్ప కాదు.

శాస్త్రి : అలాగైతే చెప్పు గోపి. ఇంతమందిని, ఇన్నిసార్లు అడుగుతున్నాం—

గోపి : ఎంతమంది ఎన్నిసార్లు అడిగినా నా సమాధానం ఒక్కటే.

ప్రసా : ఇట్లా ఎదిరించడం న్యాయం కాదు. ఆలోచించు!

గోపి : ఆలోచించే చెబుతున్నాను.

మాలా : తప్పదంటావా!

గోపి : (తల ఊపుతాడు)

అగ్ని : మంచికి చెడికి ఎందుకు పూనుకుంటావురా!

మాలా : అన్నీ చెప్పి చూస్తూ చెప్పావా!

ప్రసా : (నవ్వి) విజయమే చెప్పు.

గోపి : ఇది నా ఆలోచన 'విజయమే.'

శాస్త్రి : ఆ! 'మంచిదనిపి, కోరుకోవడం, మంచిగోష్ఠి కోసం చెప్పు' అన్నారు.

గోపి : నేనూ అదే అంటాను.

మాలా : మాటలు కాదు. కార్యక్షేత్రం.

గోపి : నా కార్యక్షేత్రంలో నేను ఎప్పుడూ వుంటాను.

ప్రసా : అంతే, నువ్వు కిందకు దిగవు!

గోపి : కొట్లాటలు! మాకు తెలియదు, నేను కొట్టలేను.

ప్రసా : అయితే విద్యార్థులు కారు.

గోపి : అది కాదు—

ప్రసా : పోరా! నవ్వు అన్నావ్.

[గోపిని తిరస్కరించి కొట్టబోతారు]

శాస్త్రి : దద్దమ్మలే కొట్లాటలెందుకురా! ఆ కాలేజీలో విద్యార్థులు... ఆడపిల్ల వాడిన్నూ ఆ పడకుండా ప్రమాదం—

మాలా : ఏంరా మాటలెందుకురా!... ఆ నడిరోడ్డి కాలేజీ చేస్తే సరి—

[మాలారావు ఈ మాట అన్నవెంటనే ప్రసాద్ అతన్ని కొట్టబోతే గోపి గెంటుతాడు. గోపి వినిపించు కోవాలని ఆత్మరక్షణార్థం చేస్తాడు. అయినా లోపల ఒక దెబ్బ ఆయన కొరికేస్తాడు.]

ప్రసా : ఇప్పటికేన్నా బుద్ధి రావాలంటే, ఆ సమాచారంలో కాలేజీ నుంచి నుంచి, అతడు ఏ కాలేజీలో వుండాలో, ఇది ప్రయత్నం!

శాస్త్రి : ఇది అడిగితే చెబితే మన అంగీకారం దక్కదు.

అగ్ని : ఏం ధనవంతుల... అసలు తెలియదుకదా! ప్రాణమే పోయేదాకా. ఇది కాదన ఎవరు అంటారో చిన్నా, మన కష్టం చెప్తాను!

ప్రసా : ఇంతమంది ఇంతమంది ప్రతిఘటించాం. రాంబాబు! సీతారామయ్య ఇది ఈ విధంగా అన్నారుగాని నేను 'ప్రస్తావించి' అంటాను.

మాలా : 'సీతారామయ్యగారూ' అనలేరా!

ప్రసా : నా ఉద్దేశం జరిగింది నేనంటాను.

శాస్త్రి : మళ్ళీ నాదేం వెళ్ళాలా!

ప్రసా : లేదంటే నా ఉద్దేశానికి ఇదీ అర్థాంతరం ఏమిటి!

మాలా : నీ ఉద్దేశమైతే నీ లోపల ఉంచుకో! బయటకు రావాలి అప్పుడు సద్బుద్ధి వుండాలా! అట్లా అంటే కొందరికి కష్టం కలగవచ్చు.

ప్రసా : ఎవరి కష్టం కలిగినా, నేను అనేది అనేదే.

మాలా : బ్రాకెట్టు. అనవసరంగా మాటలు కాదు.

శాస్త్రి : అయ్యయ్యో! పూజారులిరా! ముఖ్యానికి తెలుసుకున్నాం కనుక ప్రసాద్, నువ్వు త్వరగా కాలేజీకి పద... మా ఇద్దరూ మా వాళ్లను తీసుకొని కాలేజీకి రండి... మారు తప్పేటప్పుడు ఆ ధర్మారావును పట్టుకురండి. వాడి సంగతి తెలిస్తే దుమారం లేపుతాడు.

అగ్ని : వాడు మావాడుగా! వాడిసంగతి నేను చూసుకుంటానులే!
[నేను నేను ప్రత్యేకులు వెళ్లిపోతారు—తెర.]

రెండో రంగం

** కాలేజీకి ఇరువైపులా మూడాను, రోడ్డుమీద చాలామంది విద్యార్థులు జెండాలు పట్టుకొని నిలబడివుంటారు. అట్టలమీద 'విద్యార్థుల హక్కుల్ని కాపాడుకోవాలి,' 'అభివృద్ధి నిరోధక శక్తుల్ని నాశనం చెయ్యండి.' 'నక్సలైట్లను అణచివేయడం చెయ్యండి'—అంటూ నినాదాలు వ్రాయబడి వున్నాయ్. రోడ్డుమీదనే ఒక ప్రక్కగా ఏడుకొండలు బడ్డీ వుంది. దానికి ముందుగా ఓ బెంచి. కొందరక్కడ సిగరెట్లు తాగుతూ కూర్చుని, నిలబడి మాట్లాడు కుంటూ వుంటారు.]

అవతారం : గోపి ఎక్కడా కనిపించడేం!

జనార్దన్ : లేదా కాలాన్నంతటినీ కాచుకున్నాడు. ఇక లెండరేమ.

అత : మీరు కనిపించాలా వాళ్ళనా ?

రాజా : లేదండీ....

శాత : (దిగాక్సులాడుతూ) రామకృష్ణవర్మ్ంలో లేనండీ... వక్కిడిని పక్కనాటే, ఎంత వరకూ కనిపించలేదు.

విద్య : కెంపులకొమ్మలా రండితే పక్కాలేదూ ?

సత్యం : ఆ పేర్లే ఏమాటేమిటో వదిలా సమాధానం.....మరింకా రెండికే పట్టాలేదూ....

విద్య : అమ్మమ్మం చేసిందే, అదిగానూ,

సత్యం : నిజీదంగా అనిరుద్ధుల్నా సిద్ధాంతంద్రే! జనులకొ మ్మక్క తిన బోతే తెలుసు తెలే ?

జనర్ద : సత్యంగారూ! లేదా పక్క ఆయనోయంలో తెన తెన్ను బలుడుదు స్త్రీ స్థిర వలాస్తుందా !

సత్యం : పైన అంటాడేమిటండీ! రాండదే టి. వి. ఆ ఇచ్చి రండిలా వదవద్దు.

జనర్ద : మనసులాలా ఇల్లాంటాలా!

సత్యం : ఎందుకు ఇవ్వకూడదూ? ఇక్కడాదికే ఒక్క పక్క మనం మాటో ప్రసాదే. మీకు దమ్ముంటాను కాలేదే వద్దను తప్పు, కొంతమంది పైనా లాలలను వెళ్లటంటా అటారా, లేదా అని.

జనర్ద : ఆ విషయం ఎలా తెలుస్తుందండీ ?

సత్యం : ఎందుకు తెలియదండీ? మనవాళ్లల్లోనే ఇవాలకు వందమందికి టి. వి. లేల ఉన్నారు.

జనర్ద : (తెల్లటబోయి) అఁ!....

శాత : ఏమిట్రా! అవలే అతను టివికే గుంటలేదు. అతన్నేమిటి కాగదీస్తున్నావు ?

జనర్ద : అబ్బే! నన్నా!...ఏంలేదు.

సత్యం : ఏమిటేటురా! విద్యార్థుల కుర్రోళ్లు నడకపోండాదానికే మనం వంగాం కట్టుకున్నట్టు ప్రిన్సిపాల్ గారికి తెలిస్తే, మనకు టి. వి. ఇచ్చి పంపుతారా అని అడిగాను. ఎందుకు ఇవ్వరూ అన్నారు.

శాత : ఏమిటేటేమిటోమాట్...(జనరల్యాక్టర్) ఏమిటేట్యుబర్... చాదీచూడు చమ్మక్కు. ఏ పక్క దుర్గారానీ తీసివేసిగా లేదం వ్రాయకుంటారూ ?

సత్యం : అర్థమవుతు. మర్చిపోతుంటారు. అంతగా అయితే మనో దర్పం మాటలు మాదుకోటం...బాస్తే మన రెండుకు కాదు, ఏమిటోండబ్బా! ఒక పోనా కొట్టుకోడు.

ఇదు : లేటుకోండి మాపా...ఇంతకైనా గాలాలా!...అరటిపక్లు తెచ్చినా...

సత్యం : అక్కర్లేదోడు...కణ్ణాక్ అంటే లేయటం ఖర్మలా అవ అర్జెంటుగా రండికే స్వీట్, హాట్, కాఫీ మద్యలా వద్దు.

ఇదు : నాకు తెలీదనుకో, ఇదంతా ఎందుకు మామా ?

సత్యం : ఈ ఏర్పాటులు మాకన్నట్టుకోసం వేయకోండి!

ఏదు : మావిన్నవాటే....?

సత్యం : మావిన్నవాటే....నైర్మ...(తేలునుతాడు) మావిన్న అతడే...అ! ఈ మాటల నీ స్వభావంటా! అంటే ఏది మాకు నేడు మావిన్నప్పట్టు పట్టుదాలు?

ఏదు : ఇంకేం....?

సత్యం : కాన్స్ ఎదైనా అక్రమంగా బాధికేది, నీ మామార్ల ఎక్కడకొరావణో...అప్పుడు సినిమాప్పీ, కాపాడు గోడలానికి నిప్పు ఇదుమంటినే ఏపాటేస్తాడు.

ఏదు : మీరు వరాడకొని కంటూడింటాడుగానీ, ఈ ఇద్దీనిదవ బాదే ఎలా చేస్తారు గారే?

సత్యం : చేస్తానకోడు...అకేదే తక్తే...

శాత : (వస్తూ) ఏరా, ఏమిటి రాదార్భాటాలు చంయుకున్నావ్, ఏమిటోండలు వద్దర....?

సత్యం : ఎవ్వరూ వదవకోలే ఏం చేస్తాడీ పోనా కానికే, ఏమి కోండలు ఏంచేస్తావా వింటూదనేలా అని అడిగి ఉలు తున్నాను.

శాత : కాలేజి మానేసినప్పటి నేను ఎన్నాళ్ళూ రాజకీయాల్లో లేదాను. అప్పుడు నాకింటు తీసుకుచ్చి ఉపన్యాసా లిచ్చేవాడికి.

సత్యం : బ్రదర్! ఇది రాజకీయనాయకులకు మంచిరోజులు కావు. నీతో పాటు నేనూ చెప్పలు తినాలా....?

ప్రసా : శాతయ్యా! ఆ గేటుదగ్గర మంచో గా! కాఫీ తాగాల్సావు,

సత్యం : అమ్మమ్మా! నాకూ కాఫీ ఇవ్వండబ్బో!

ప్రసా : ఇంకా ఎవరికి వద్దింటారు?

సత్యం : ఎవరికి అంటూ తేలాకే మద్దిస్త గుండాకి ప్రిన్సిపాలు నిలల లాదాకే ఆ అయ్యాయం....

ప్రసా : అవరా రాబూ! ఖర్మలం ఉంటుంది. అడిగినోడూ ఇచ్చేయాలి వయంరా!

సత్యం : అంటుకే కాఫీ ఇవ్వూ.

ప్రసా : ఇవ్వులే వదా రెండు స్వీట్లతో వదా కానాల్.

సత్యం : పులిలో వచ్చేటప్పుడు ఎన్ని కాఫ్లు కావు చేసేం దాక?

ప్రసా : వరే, వరు. (వెళతాడు)

అతి : ఏం బ్రదర్! ప్రిన్సిపాలు ఏమంటున్నాడు ?

శాత : లాంగి రాజకీయాలు బ్రదర్...ఇదా టీవర్కి అందరూ వచ్చి అడగాలి.

అతి : ప్రిన్సిపాలు ఇంతమంత్రానికి దోరస్తాడు నాకు వచ్చినం లేదు... మనం ఒక్కటిలో వెయ్యాలిందాదికే ప్రవర్తన ప్రయోజనం అయింది.

ఏదు : ఎవ్వాళ్ళింటూనే కాలా, ఇలా!

శాత : ఏమిటోడు...నేలేలం మాటిగా, ఇక వెరోలా వద్దవారం ఇలాక్కే.

శార : [illegible]

శార : [illegible] నాకేం.

శార : ఆ [illegible] [illegible] తెలియ [illegible]...

శార : [illegible] ... [illegible] [illegible] [illegible] ...

(ఎళ్తాడు)

(ధర్మారావు వస్తాడు)

ధర్మ : శారదమ్మా! [illegible] కాలేజీలో [illegible].

శార : ఎందుకని?

ధర్మ : మా [illegible] పేరిట ఉత్తరం వచ్చింది...

శార : ఉత్తరానికీ కాలేజీకీ ఏం సంబంధం?

ధర్మ : అలా కాదు... [illegible] అట.

శార : అయితే కాలేజీలో ఎందుకు ఉన్నారు?

ధర్మ : కాలేజీ [illegible] వాళ్ళకు చేశారే! [illegible]!

(ప్రసాద్, పద్మం వస్తారు)

శార : మనిద్దరి పెళ్ళి సంగతి [illegible]! కాని—

ప్రసా : ఏమిటి? [illegible] పెళ్ళా?

ధర్మ : అవును.

ప్రసా : పిల్లెవరు.

ధర్మ : ఎందుకని?

శార : ప్రతివాడూ [illegible] పెళ్ళాంకేనా?

ధర్మ : అంతే కాదు [illegible] ... [illegible] అన్నాను.

ప్రసా : అంతేగాని [illegible]?

శార : [illegible] ఉత్తరం వచ్చింది.

ప్రసా : అంత - అర్థంకాదే?

పద్మం : [illegible]

ధర్మ : [illegible] ... [illegible], [illegible].

ప్రసాద్ : అయినా పిల్లెవరు... [illegible] [illegible].

ధర్మ : [illegible] ... [illegible] [illegible].

శార : మనిద్దరి పెళ్ళి [illegible]!

ధర్మ : ఎందుకు [illegible] ... [illegible] ... [illegible], [illegible].

శార : [illegible] ... [illegible] ...

ధర్మ : ఎంత?... [illegible] [illegible].

ప్రసాద్ : అయితే ఆ [illegible] [illegible]?

([illegible])

[illegible] : అరే ప్రసాద్!... [illegible]! [illegible] [illegible].

ప్రసా : [illegible]?

ధర్మ : [illegible]!

[illegible] : [illegible].

ప్రసా : [illegible]... [illegible]...

([illegible] వస్తాడు.)

ధర్మ : [illegible]! [illegible]?

[illegible] : [illegible].

ధర్మ : [illegible]. మనిద్దరి పెళ్ళి [illegible].

ప్రసా : ఈ [illegible]! [illegible] [illegible]!

ధర్మ : ఏమండీ [illegible]... [illegible].

[[illegible] [illegible]]

ప్రసా : [illegible]?

ధర్మ : [illegible], [illegible]?

శార : [illegible] [illegible]?

ధర్మ : [illegible] [illegible]? ([illegible].)

ప్రసా : ఏమైనా మనిద్దరి పెళ్ళి [illegible].

ధర్మా : ఏమైనా [illegible].

ప్రసా : మనిద్దరి [illegible]!

ధర్మ : [illegible]?

([illegible]. ([illegible] [illegible].)

ధర్మ : ఏం [illegible]! [illegible], [illegible]!

శార : [illegible], [illegible] [illegible]?

ధర్మ : [illegible] [illegible]?

ప్రసా : [illegible].

ధర్మ : [illegible]. [illegible]... [illegible]...... [illegible].

ప్రసా : [illegible] ఏం చేస్తావ్?

ధర్మ : [illegible]? [illegible].

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

([illegible])

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]!

([illegible])

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]!...

[illegible] : [illegible]!...

([illegible])

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible] ([illegible])

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]?

[illegible]

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]?

([illegible])

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]...

[illegible] : [illegible]

[illegible] : ([illegible]) [illegible]?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]?

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]

[illegible] : ([illegible]) [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]!

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

శశి : మాట్లాడుకోరేం... కోట అక్కడే వచ్చారు... మేమా వచ్చాక వస్తే, ... (పుష్పమా మాదంగా వెళ్లిపోతాడు)

శాత : బాబాయ్! తొందరపడకూ అంటే....

ప్రసా : ఇంకా తొందర ఏముంది? వాడితో మాటలు నువ్వు విన్నావా?

శాత : మాటల్లో వాడేమన్నాడో నువ్వు తెలుసుకుంటావు.

ప్రసా : ఇంకా ఏమిటి... కొంచెం కూర్చో....

శాత : గంటల్లోగా కాదు, ఇన్నాళ్లెందుకు?... నువ్వు మనిషిలా చెప్పకుంటే ఈ గుట్టు మిగులుతుందా అని ఆలోచించు.

ప్రసా : ప్రాణాలు పోయినా ఒప్పుకుంటారనుకోను, ఆ విషయం మీవాళ్లు చెప్పుకుంటారా?

శాత : మరి ఎలాగా?

ప్రసా : ఎలాగంటారా చూస్తారేం? పెళ్లి ఒక్కమాట అనుకున్నారో, మాయంకాలంలోపుగా పెళ్లిలో కొండలకి వచ్చి తెలుసుకుంటాను.

శాత : సరే! నీమాటే ఇది అల్లకుంటే... కానీ....
(అరవిందం, మాధవరావు, ధర్మారావు, పరిశోధకుడు పక్కనే వస్తారు.)

మాధ : ఏం ప్రసాద్, ఏం చేస్తున్నారు?

శాత : ఈ గ్రామానికి వాడు మీదాకా చెప్పవలసిన అవసరం ఏముంది?

శశి : పంపకం కోరినవారం తర్వాత సంగతి... ముందు మీరు అది చెప్పకోవాలి.

ప్రసా : చెప్పను, చెప్పను, చెప్పను.

మాధ : అయితే పదండిరా కాలేజీలో. పెళ్లికొడుకు ఏమిటో చూద్దాం. వాళ్లు తప్పుంటే చేస్తే ఒప్పుకుంటాను, మనం చేస్తే కాదా? పదండి... ధర్మా! లోపలికి పద... అరవిందూ! ... అందరూ లోపలకు పదండి....

[లోపలకు వెళ్ళగానే రెండు వర్గాలవారికీ సంఘర్షణ జరుగుతుంది. పెద్ద వారిని వాడు పిలిచి తోసుకోవడం, పరస్పరం ఒకటే రెండు చెప్పటం ఇవన్నీ జరుగుతుంది. ఈ సీనంతా అయ్యేసరికి ప్రసాద్ కోటేయార బాట్లలో, చిరిగిన బట్టలతో వస్తాడు.....ఇంతలో మరోవైపు నుంచి వర్మ వస్తాడు.]

వర్మ : ఏమిట్రా ప్రసాద్! దేవదాసులా వేషం వేసుకున్నావా? ఏమిటిది?

ప్రసా : కోయుల్లుగా! నీకేం కావాలి చెప్పరా?

వర్మ : హైందవంలో ఇది ప్రత్యేకంగా ఒక పద్ధతి కాదు, ధర్మా! ఏం చేస్తాం... సరే! వెళ్ళండయ్యా మీరే

ప్రసా : ఎవరు?

వర్మ : అదే! వర్మాధార్మిక సంఘం, మిత్రమండలి సభ్యులు, మాధవరావు వచ్చారు.

ప్రసా : ఆ మాధవరావు వాళ్లు వెళ్ళిపోయింది కాలేజీకి వెళ్ళారా తెలుసా?

వర్మ : ఏమిటి!... ఎందుకు?

ప్రసా : ఇప్పుడు మనం ఎక్కడ... పెళ్లి ముందున్నవాళ్లే మనల్ని ఉంచుగా... (వీరా ఆలోచించి) అరేయ్, ప్రసాద్! ధర్మా రావు కొడుకు పెళ్లి చేస్తున్నారు కాని, దాని కథ ఏమిటో తెలుసుకున్నారా తీసుకురా, మాట్లాడాలి.

వర్మ : నువ్వు కాలేజీలో! నవ్వు మాట్లాడకూడదా?

ప్రసా : ఈ కేసులో ఇక్కడ మనసుకుంటాను... నువ్వు ఏ పనిమీద మీరు అయ్యేసరికి వాడిని ఆపలేకపోయావా! నేను చెప్పాలనుకున్నాను... నువ్వు ఏదో మాట్లాడుతూ తీసుకురా!

వర్మ : ఏమిటో, నాకేమీ అర్థం కావడంలేదు.

ప్రసా : ఇది ఇదికి అర్థం అయ్యేది కాదురా... ప్రశాంతంగా చూస్తావుగా!... త్వరగా వెళ్లు.
[వెంటనే వెళ్లిపోతాడు.]

వీరు : ఏంటి బాబుగారూ! ఉదయం అంతా కనిపించడంలేదేం?

ప్రసా : వాళ్లివాళ్లు అలగడు చుట్టుకున్నారట మనిషినికే చెడగొం చేస్తుందా... చూస్తావుగా ఏమౌతుందో! — ఏమయ్యాం కాలంలో నా పెళ్లిచేస్తే పనిపాటి చూడటంచేదు.

వీరు : పోతుందండి బాబూ! అక్కడే నేను మనం చేస్తే ఇంకొక్క ఏముంది?... అయినా ఇంకాతా ఏం చేస్తాం ఉన్నారు కదండీ...

ప్రసా : మామయ్యగారి ఫుట్బాల్ ఎంతసేపు ఉన్నాడేం?

వీరు : ఔను, ఏమో కాదండి బాబూ!
[వీరా కొన్నాడు—ఇంతలో చిట్టెమ్మ వస్తాడు.]

వీరు : ఏంటి చిట్టెమ్మా, ఇదెక్కడివాళ్లు! పోతిన్నప్పుడు అంతే!

చిట్టె : లేదయ్యా! కొడుకు చేస్తుంటా!... (ప్రసాద్ తో) అయ్యా, ఈ ఊరి ధర్మయ్యగారు ఎక్కడుంటారో తెలుసునా?

ప్రసా : ధర్మయ్యగారా, ఆయనతో ఏమిటి తెలుసు?

వీరు : ఇప్పుడే లోపలికి పోయినట్టుంది... కాదుబాబూ?

ప్రసా : ఏమో, ఎక్కడ ఏవిటో ఎవరికి తెలుసు?

చిట్టెమ్మ : ఏంటిబాబూ! మనిషివాడు కోసం వెతుకుతున్నావా! ఆయన గారున్నాయి; గోవర్ధనరావు ఎక్కడుంటాడో తెలుసునా!

ప్రసా : గోవిందా! ఎందుకు?

చిట్టె : పనుందనికే బాబు, ఉన్నావా?

ప్రసా : ఏమిటికనికి చెప్పు, పనవాదు... లోపల ఉన్నారు.

చిట్టె : మా నుగురువ్యగారు ఏ పనీ ఇవ్వకమున్నారంటే... ఎక్కడున్నారయ్యా?

ప్రసా : లోపల సైలులో ఉన్నారు. ఏం నీకు ఇవ్వాళ ఏమి ఇస్తారు!

చిట్టె : అయ్యోబాబూ! ఇది ఎవరికైనా ఇవ్వడానికి తెలిస్తే అబ్బ నాకు తంతరా?

ప్రసా : పోనీ, మానేయ్... నేను వెళ్లి వాడిని పంపుతాను.

చిట్టి : వంటవాడికి యూనిఫారంలా...(ఆశ్చర్యంగా) మా నాన్న ఇష్టపడేది కూడా నేను కాదూ!.. ఏమయింది ఏమనుకుంటారు!

విశ్వ : ఈ మాట చెప్పకూడదు! (మాటలు వింటూ ప్రసాదే! అని తెల్లబోయి నిలుచుంది. ప్రసాద్ త్వరగా వెళ్లిపోతాడు)

విశ్వ : ఏం చిట్టమ్మా! అంత ఆవేదనం దేనికి అని? చెప్ప కూడదా—

చిట్టి : అప్పటమ్మా! మా అమ్మగారు చాలా సేపటి నుండి ఎదురుచూస్తున్నారు! ఇప్పుడే అంటుంటారు. ఆ అమ్మగారితో చెప్పి నా దగ్గర ఉండకూడదు. కానీ మా కాళ్లు కట్టేసినట్లు, ఈ అమ్మాయి ఎంతగానో కదిలించలేను... ఇక మా పెద్దమ్మగారితో ఇంకా చెప్పాల్సి ఉన్నాయి.

విశ్వ : ఇప్పటివరకూ మా అమ్మ ఇక్కడున్నంది లాగే ఉంది... ఆ అమ్మ బాగా లేదు... మా అమ్మ కోసం వచ్చి ఈ అమ్మాయి కొట్టుకుంటే కొట్టారు.

చిట్టి : కొట్టేదా మా అమ్మ!

[అకస్మాత్తుగా, గోపీ వస్తాడు.]

చిట్టి : గోపమ్మగారూ!

గోపీ : ఏమిటి చిట్టమ్మా, ఇలా వచ్చావ్?

చిట్టి : ఇప్పుడు కాదూ! చాలా సేపటి నుండి మీ కోసం తిరుగుతూ—

గోపీ : ఏమిటి సంగతి?

చిట్టి : అమ్మగారు మీ కోసం ఇప్పటి వరకు ఉన్నారు కాదూ! (గోపీ వెళ్లిపోతుంటే చూస్తుంటాడు.)

అనసూ : ఏమిట్రా?

గోపీ : నన్ను కొట్టడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయట! తీరు ఇప్పుడే ఇక స్కూల్ ఫీజ్ కాక తెప్పించు... ఇంటికి వాళ్లింటికి రమ్మని వ్రాసింది.

అన : చెల్లెండరా ఏది?

గోపీ : ఏం, విశాలాక్షమ్మా! ఇక్కడ కనిపించదేం?

విశ్వ : కొట్టుకున్నారు బాబూ!...కొంచెం, లోపలి గదిలో నాకు...కొంచెం ఏదో గుసగుసలాడుకుంటూ ఇటు కొంచెం వెనకగా కూర్చుని పోయారు.

గోపీ : లోపలికి పోయారా!...సరే! చిట్టమ్మా! సుమనమ్మగారితో మాటలాడాలని వస్తానని చెప్పు...ఇక్కడే ఉండి మాట్లాడతానని చెప్పు.

చిట్టి : అట్లే బాబూ!...(విశాలాక్షమ్మతో) వస్తానమ్మా......

విశ్వ : నా కోసం ఉండకు—

చిట్టి : అట్లాగే!...... (వెళ్లిపోతాడు.)

అన : కనిపించి ఉండి...అయినా నీకు కావలసింది జరిగి పోయింది.

విశ్వ : ఇప్పుడేనా!...కొట్టుకున్నారంటా!

అనసూ : కొట్టుకున్నారా? ఎవరెవరు?

విశ్వ : ప్రసాదమ్మని వచ్చి మా అమ్మగారితో కొట్టారు.

గోపీ : ఎక్కడ కొట్టారా?

అన : ప్రసాద్!... నువ్విప్పుడు ఇక్కడ ఉండకపోతే కొట్టేవారు... మనవాళ్లింటికి వెళ్లరా.

గోపీ : ఏం? కొడతానని భయమా?

అన : మన వాళ్ల కర్రతో మనం ఉండకపోతే మంచిదిగా ఉండి.

గోపీ : కొట్టినట్లుగా!...... మనమిద్దరం ఆ కొట్టుకోవడం చూసి కనిపిస్తే కాదా కాని, మనం ఎక్కడ ఉన్నామో చెప్పి కావాలి...

[ఇంతలో ధర్మారావు, ఇప్పుడొచ్చి, దర్జా ప్రదర్శనలో ఉండి సూచ్చా వస్తారు... ఆయనతో కళ్ళు విప్పి చూస్తూ పత్రం పట్టారు.]

గోపీ : ఏమిటి, ధర్మా?

ధర్మ : ఏమిటి... అందరూ కలిసి ... ఇక్కడే ఉన్నారే—

అన : ఇక్కడేనా కూర్చున్నారా! అద్భుతం.

విశ్వ : అదేమిటి బాబూ! కొంచెం పట్టం.

[విశాలాక్షమ్మ త్వరగా వెళ్లి ఏ పీటా తెచ్చి వేస్తుంది. కుర్చీలు లేనివి ముందుగా అద్దుకొంటుంటారు.]

ధర్మం : నన్ను పిలుచుకురమ్మన్నారు గోపీ... ఈరోజు మాట్లాడాలని చెప్పారు... మీరా పట్టించుకోవాలి—

గోపీ : ఎవర్రా కొట్టింది?

ధర్మ : ఆ ప్రసాదే!... తాను కుర్చీలోకి దిగినందుకు కొట్టి ఇక్కడికి వచ్చాడు...

అన : అప్పుడే—

గోపీ : వాళ్లు కాదనడానికి ఎంతవరకు కావాలిరా? వాళ్ల ఇంటికా వది? పైగా పెద్దవాళ్ల అండ ఉంది.

ధర్మ : మనకేనా తెలిసి?... వాళ్లు— ఆ...వ్వా!...

గోపీ : ఇప్పుడెక్కడరా...

[ధర్మారావు అంతకంతకూ వెలవెలా పోతాడు.]

గోపీ : అకస్మాత్తుగా! లోపలనుండి మనవాళ్లు వచ్చినట్టుగా తెలుసుగా!... త్వరగా— విశాలాక్షమ్మా! కొంచెం మంచినీళ్లు అందుకో.

[విద్యుల్లత వస్తుంది.]

విద్యు : మమ్మల్ని ఇక్కడ ఉన్నారా!...లోపల మీ వస్తున్నారు ఇక్కడికి!... ఎవరు కొట్టారు?

గోపీ : ఎవరంటారు?... ప్రసాద్.

విద్యు : నాకేనా ఇవాళ చెప్పమని...మాటాడా! అమ్మ చేసిన వాళ్లింటికి కూడా వెళ్తున్నారు...అమ్మ నన్ను తప్పించింది.

గోపీ : ఏమిటి?

విద్య : నిన్నటివరకూ కాలేజీలో మా చదువుకుంటూనే ఉన్నాను...... అప్పుడే పోయేదుర్గాలు.

గోపి : అమ్మా!...ఏమిటి?

విద్య : అమ్మనేనా మానివేస్తున్నాను!...నేను కొలువుకుని వచ్చాను.

గోపి : నాకేదైనా కొలువులో ప్రవేశపెట్టండి!

విద్య : ఇదుం పెంచకపోవటంతోనేమిట్టి నేను చెప్పాలని ఆ ప్రకాశ్ జాన్టర్లో చెప్పడం—మాటలు ప్రవృత్తిలు బట్టి రవ చెప్పడంవల్ల గడిపోక్కి నే నేను చెప్పాలను...లేదా కాలేజిమలని కాలేజీ చదవాలా? మాకార్లో కొనసాగ నంబల్ని చదువుకుంటాను.

గోపి : మారుతున్నాను!...అదా! ఇదేమిటి! ఇంకా చక్కగ ఆగ లేదు...ప్రభా! రావా!...... అదే వృత్తిలో ఉన్నారు......వివరించాను! మాటాల్లేకపోన్నానని ఆవరణ పోస్టింగ్ కు చదువుతున్నాను...

[విద్యానికి వెళ్తారు.]

విద్య : గోపీ! ఇవాళ్ళన్నటికి అర్ధంలేదా ప్రవృత్తిలు లేవులేకపోవటం...అప్పుడే చదువుకోవాల్సిన కాలేజి చదవాలను...వాళ్ళను నీ నేను తెలివింపంతో సిగ్గులేక వి కోట్లు పోతుంది.

గోపి : పోవద్దులా, విందాము!...నేను ముందు అనుభవిం చల్లాడి...వాళ్ళ ఇవ్వనిచ్చినట్లు చేయడానికి.

విద్య : అలాగేనా......

గోపి : (నవ్వుతూ మాయం) వెడ్డి, ఏకా! ఏకా!

[గోపి త్వరగా వెళ్ళిపోతాడు. విద్యార్థి అలాగే పోయి తెలిసి చూస్తూవుంటాడు.]

ఏసు : మందిరానా! సంకేతారించ!...అనుకోవి అదే నాకే ఇచ్చినాను!......

[విద్యా గోపి వెళ్ళినవైపే చూస్తూవుండగా తెర.]

సంక్షేమరాజ్యం, ప్రజాస్వామ్యం, సామ్యవాదం

శ్రీ ఏవలి వెంకటహనుమంతరావు

మనదేశంలో సంక్షేమరాజ్య వ్యవస్థ నిర్మించాలి కృషిలో ఏర్పాటుచేయడం మన అభివృద్ధి ప్రణాళికల లక్ష్యం అని ఆనాటినుంచి చెప్పడం వింటున్నాము. మన రాజ్యాంగంవల్లనే ఈ లక్ష్యాన్ని గురించి ప్రస్తావించడమే, ఆ వ్యవస్థను నిర్మించడానికి ప్రభుత్వకార్యక్రమాలు రాజ్యాంగంలోను ప్రతిపాదించాలని కూడా నిర్ణయించబడింది.

“సంక్షేమరాజ్యం” అనే పదం రాజకీయశాస్త్రంలో క్రొత్తగా వచ్చినప్పటికీ, ఏదిఏమైతే దానికి చెప్పుకోదగ్గ తేడాలేదు అని ప్రజాస్వామ్యసిద్ధాంతంలోను, ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలోను ఎప్పుడూ కూడా అంతర్గతమై ఉంటుందని చెప్పారు. ఒక చిన్న విషయంలోమాత్రం ఈ రెండువిధాలుగా భేదించింది. ఒక దేశంలో అధికసంఖ్యాకుల అభిప్రాయానుసారంగా రాజ్యాంగం జరగాలని, స్వల్పసంఖ్యాకులు అధికసంఖ్యాకుల అభిప్రాయాలను మన్నించి, న్యాయమైనపద్ధతులవల్ల క్రమేపీ తమ అభిప్రాయాన్ని అధికసంఖ్యాకుల అభిప్రాయంగా మార్చడానికి ప్రయత్నించాలి, ప్రయత్నించవచ్చునని ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతంలోని కేంద్రవిషయం. అయితే ప్రజాస్వామ్యమనేది ముఖ్యంగా రాజకీయసంబంధమైన వ్యవస్థ అని దీనివల్ల తేలుతుంది.

ఇక సంక్షేమరాజ్యం అంటేనో, దేశంలోని ప్రతి మానవుని యొక్క యోగక్షేమాలను, సుఖసంక్షేమాలను బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉండే వ్యవస్థ అని అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ప్రజల జీవితరంగంలోను, రాజకీ, ఆదాయం మొదలైనవాటిలోను, కుల, మత, సాంఘికవిషయాలలోను విశేషాలను తొలగించి, ప్రతి మానవుని యొక్క సంక్షేమాన్ని సాధించడమే సంక్షేమరాజ్యవిధానం యొక్క ముఖ్యమాత్రం మాత్రంకాక రాష్ట్రీయ ఆచరణయుత కార్యక్రమంలో ప్రధానవిషయంకూడా అవుతుంది. దీనినిబట్టి సంక్షేమరాజ్యం అనేది కేవలం రాజకీయసంబంధమైన సిద్ధాంతమే కాక, ఆర్థిక, సాంఘిక రూపాలతో సంబంధించిన సిద్ధాంతం అని కూడా చెప్పవచ్చు.

20 వ శతాబ్దం ప్రారంభంనుంచి ప్రపంచంలో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వవిధానం కలిగిన దేశాల్లో వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం మొదలైన రాజకీయ సంబంధమైన విషయాలతోపాటు ఆర్థిక, సాంఘిక సమానత్వం, ఆర్థిక సాంఘిక స్వేచ్ఛలకుకూడా క్రమేణ ప్రాధాన్యం పెరుగుతోం మన పరిస్థితుల్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించినవారందరకు తెలుస్తుంది.

ఆర్థికస్తోమతులేని దేశాలన్నీ బహుళకష్టించడం, వాటి ప్రజల జీవిత పరిమాణం తక్కువగా ఉండడం, ఆర్థికస్తోమతుగల దేశాలతో అవి ముందుకు పోలేకపోవడం వాటిక్రింద తొట్టుపాటు ఉండడంవలేదని మనం చూస్తున్నాము. అధికంగా బహుళపరిశ్రమ దేశాల్లో ప్రజాస్వామ్యపద్ధతి అమలులో ఉన్నా, వాటికి ఆ పద్ధతిని నిర్వహించడంలో అనేక ఇబ్బందులు, అస్థిరత ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఈ కారణంవల్ల ఆయాదేశాల్లో ప్రజాస్వామ్యసిద్ధాంతం, ప్రజాస్వామ్య అవసరం క్రమేపీ బలహీనంకావడం, ప్రజాస్వామ్య సంస్థలు వాటికి తట్టుకోలేకపోవడం, కొంతకాలానికి కమ్యూనిజం వంటి అతివాదసిద్ధాంతాలకు ప్రాబల్యం రావడంకూడా అనివార్య సిద్ధమే. కనుక ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతానికి, పద్ధతికే అంతరార్థం సంక్షేమరాజ్యవ్యవస్థను నిర్వహించడానికి అవసరమైన పరిస్థితులకు దగ్గరసంబంధం ఉంది. సంక్షేమరాజ్యం ఏర్పాటు ప్రజాస్వామ్య పద్ధతికి అభిమతమేగాను అంతిమరూపంగాను పరిగణించాము.

సంక్షేమరాజ్యలక్ష్యాన్ని ముందుపెట్టుకొని ప్రభుత్వ విధానాలను, ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలను రూపొందించవలసిన బాధ్యత మనదేశంలో ప్రభుత్వ అధికారం వహిస్తున్నవారిన్ని, ఇకముందు వహించబోయేవారిన్నీ ప్రతి రాజకీయపక్షం మీదా ఉంది. దాన్ని అందుకోవడానికిగాను ప్రతివారూ నిష్ఠ వహించవలసి ఉంది; కేవలం సౌఖ్యకరంగా జీవించడానికి, ఎవరికి వారిని జీవనోపాధి మార్గాన్ని దారకుపరచడానికి కావలసిన పరిస్థితులను చట్టాల ద్వారా, ఇతర మార్గాలద్వారా కల్పించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవలసిఉంది. ఒక మాటలో, ఇంకొక మాటకి మన్న సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వం, స్వేచ్ఛ పెంపొందించడానికి అవకాశాలు కల్గించాలి. అధికంగా, సాంఘికంగాఉండే విభేదాలు, హెచ్చుతగ్గులు తొలగించడానికి అనువుగా ప్రభుత్వకార్యక్రమాలు, ప్రాతిపదికలు ఏర్పాటుచేయాలి. సహకారసిద్ధాంతమూలాల ప్రజాస్వామ్యాన్ని అమలులో పెట్టాలనికూడా మన రాజ్యాంగంవల్లనే నిర్దేశించబడింది. దానికొరకై నిరంతరకృషి చేయాల్సిఉంది. సహకార ప్రజాస్వామ్యవిధానం సంక్షేమరాజ్యవ్యవస్థకు ఒక విధంగా ప్రతిరూపం అని అనుకుంటే, ఇట్టి కృషియొక్క ప్రాముఖ్యత అవగాహనౌతుంది.

సుభిక్షం చాలా ముఖ్యమైనదే, గొప్పదే, నిస్వార్థంగా కృషిచేయాలిగానే అందరికీ ఎంతమాత్రం అనుమానించ అక్కరలేదు.

[illegible]

[illegible] సాంఘిక విశేషాలు తెలియజేయడం [illegible].

అయితే సామ్యవాదసిద్ధాంతానికి [illegible] రూపాంతరాలున్నా [illegible]

[illegible]

లలో విస్తరించబడి ఉంది. [illegible] ముఖంగా అభివృద్ధి [illegible]

[illegible]

ఈ [illegible] సామ్యవాదంలో [illegible]

[illegible]

సామ్యవాద [illegible]

[illegible]

ఇటికలో సామ్యక్రియాకాన్ని ఉపయోగించి ప్రపత్తిక్తం చేసి కొండలన్ని పర్వతాలు పరికొన్ని ఉన్నాయి. దీనిలో వస్తు విధానాన్ని, ఆస్తి విశేషాల్ని, ఆచారాలతో సామ్య అను తొలంటదానికి మార్గంగా ఉపయోగించడం. ఆచారాల వస్తువు గ్రహించా సాధ్యించడం, అనగా ఆచారాలైన వేయుటకే వస్తు లక్షణాలు పెరిగించడం, మూలకంటిని వస్తు పరించడం, ధూమాన్వయం ధూమవతి పరిమాణాన్ని ఏర్పాటుచేసి నిర్ణయించడం, ఈ ప్రపాలికలోని ముఖ్య భాగాలు.

పైన చెప్పినదానిబట్టి కంచిమహాత్మ్యం, సామ్యవాద్యం, బ్రహ్మాండపురాణం వీటి పరస్పర అవినాభావ సంబంధం తెలుస్తున్నది. ఈ పదాలను అర్థం చేసుకోవడంలోను, అర్థం చెప్పడంలోను కొన్ని భేదాలున్నప్పటికీ, వాటి మూలసూత్రాలను గురించి అభిప్రాయభేదాలు లేవు. బ్రహ్మాండపురాణంద్వారా సామ్యవ్యవస్థకు దారి ఏర్పాటు చేయడం; సామ్యవిధానంతో యుక్తి అవతల భైరవాలన్ని గ్రహించా సాధ్యించడంద్వారా కంచిమహాత్మ్యంలోకన్నిన్ని అందుకోవడం జరుగుతుంది. కంచిమహాత్మ్యంవల్లనే మన ముఖ్యభాగం సంపుటం చేయాల్ని పెంపొందించడం, అనగా సమాజపు ఏర్పాటులో ఇమిడివున్న లోపాలను నిర్మూలించడం, సంఘంలో భాగస్వాములకన్నీ విభిన్నకోర్కలవారికి అవసరమైన పోషకాహారాలు ఏర్పాటుచేయడం పెంపొందుతుంది.

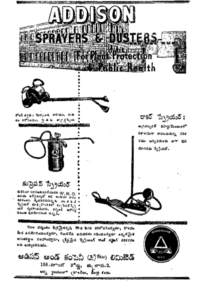
"సామ్యవాదం" విస్తృతం సూచించే పదంగా భావించి, దానిని ఉపయోగించడానికి భయపడే వారు పోయాయి. కొంచెం కంద గ్రహణ మహాయుద్ధంలో మన ఆస్తి విధానం యొక్క లక్ష్యం "సామ్య సాంఘిక వ్యవస్థను నిర్మాణించడం" అని స్పష్టీకరించబడింది. ఆ పదాన్ని ఇంకొ విశదీకరిస్తూ, "మన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు కొంతమంది వ్యక్తుల లాభాలు పెంచడానికి కాక సాంఘిక లాభాల్ని పెంపొందించడానికి నిర్మించబడినాయి" అని చెప్పబడింది. అసలు ముఖ్యవిషయం ఏమిటంటే పెట్టుబడిదారీ విధానానికి దూరంచెట్టడం చెప్పేకొద్ది దేశాలలోనూ, కొందరు మాకు ఆశ్రాలలో ఆ విధానం అనే మాటతో లోపముంది. ఆపైన కొవంటి దేశంలో సామ్యవాదం సిద్ధాంతరూపేణా ప్రజా

వంటలో చేరినప్పుడు, వాటి ఆచరణక్రమంగా ఉండే కొలత్తక్రమాలు, విధానాలు ఆచరణలో పెట్టడమే ఉన్నాయి. ఆపైన కొంత వస్తువులకాలు, పవిత్రమైన యాజమాన్యపద్ధతి సూచిస్తుయితే, ప్రమాణంగా కల్పించేటప్పుడు పెట్టుబడినాన్ని పెంచుతుంటానికి లో వాటమయం సామ్యవాదులుగా వ్యవహరించడం, పెట్టుబడిని ప్రపత్తిం అనేది సామ్యవాదవ్యవస్థకు ప్రత్యేక సడలుపడం.

మనదేశంలో పంటికి స్వరాజ్య ఆధివత్యం ప్రజా పరిపాలనా మన ప్రపత్తిం ఆచేసినప్పుడు మక్కిలవాస్తం ఉపయోగించినప్పటికీ ఇపుడ చేరాల అనుక వాలునుబట్టి మన విధానాల్ని విస్తృతంచుకో దానిని విన్పష్ట ఆకారాలను మన దేశపరిస్థితులు, అవసరాలనుబట్టి, అతివదైన కలనాలతో మార్పులతో ఉపయోగించుకుంటున్నాము. విదేశ అభ్యదశల విస్తృతాలలో లేదు, కొత్తవృత్తి అవసరమైన కార్యక్రమాలు, వక్తకాలు ఏర్పాటు చేసుకోవడంలో లేదు, ప్రజా సంక్షేమ కార్యకలాపాలను ఆదనంలో పెట్టడం విషయంలో లేదు, మన ముక్కిలమార్గం లాభపాటువైన శక్తుల్ని ఉత్తేజపరడానికి అనుకూలం చేయు. ఈ విధంగా మనం దేశవ్యవహారాలను ఎదుర్కొ కల్పించకూడలం, విప్లవాత్మకసిద్ధాంతాలు కలిగిస్తుండా, విప్లవ పరిస్థితులు నిర్వహించడా, దట్టమైనతుల కదుపుల్యంగా మనదేశాభ్యుదయం మందుకు సాగిపోగలదని విశ్వాసంగా నమ్ముతున్నా.

సామ్యవిధానంద్వారా కంచిమహాత్మ్యం విస్తృతి పేదవల్ల మనం సాధించిన లాభాలు ఆధారపడింది దానిని ముందు నీకె ప్రధాన ప్రాగక్తము సర్వదా మనస్సులో ఉంచుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అదేమిటంటే, అన్నిటికీ మూలాధారం, పునాది అయిన ప్రజాస్వామ్యపద్ధతిని విడనాడకుండా ఉండడం, సర్వదా ప్రజాస్వామ్యమార్గాన్ని సురక్షితంగా ఉంచుకోవడానికి కనుగా కృషి జరిగించడం. ప్రజాస్వామ్యం ఏవిధంగా ప్రవృత్తించి అంతే దాని ఫలితంగా ప్రజాస్వామ్యసిద్ధాంత పునాదిపైన నిర్మాణంచుకో వలసిన సౌధం అతిలోమాడా కూలిపోతుంది. ప్రజాస్వామ్యాన్ని శాశ్వతంగా సురక్షితంగా చేసుకోవడం, చేసుకోవడం ప్రజాభాగస్వామ్యంయొక్క చేతుల్లో ఉంది.

ADDISON
SPRAYERS & DUSTERS
For Plant Protection
& Public Health
రాకర్ స్ప్రేయర్:
అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటులో విశాలముగా వాడబడుచున్న పరికరము. అన్నిపనులకు బాగా పనిచేయగల స్ప్రేయర్.
కంప్రెషన్ స్ప్రేయర్
W. H. O.
ఆడిసన్ అండ్ కంపెనీ (ప్రైవేటు) లిమిటెడ్
158-మౌంట్ రోడ్డు, మద్రాసు-2.

పండుగ ప్రయోజనాలు, విశేషాలు

శ్రీ [illegible]

[illegible]

చీనీ సంస్కృతి

[illegible]

కేంద్రీ ఆ పండితులలో ఎక్కువమంది కాగా పవారావుల్లో ఉండే కవులకు — ఆ కవుల ప్రార్థనలు — మొదలైన — దేశ్యాలలో ప్రకృతిగల్లో ప్రసిద్ధిస్తారు.

వసంతోత్సవాలు ప్రాతఃస్నానాదులతో కొలువుదీర్చిన దక్షులో కొందరు మహాత్ములు, కొందరు చరితార్థులు, కొందరు సంకల్పాలకు అనుగుణించిన భాగవతోత్తములు, మొదలైన గ్రామీణ దివ్యక్షేత్రాల్లో అల్లుకొనుటలు, అనేక దివ్యమైన దూతలు (గతం చరిత్రలోని ఉత్తరాయణ దినము) అలాంటి దేశం లేదు.

కట్టుబట్టల తలలు పరిశుద్ధంగా మళ్ళీ శోభించినాప్పుడు వీటి కృత్యాలతో కోటలలో ఆ దాన్యపు దేశంలో పాడుతారు. వృత్తాంతాలు (వ్యాసమైన చిత్రమైనం) ధరించినా రాత్రులను వేకువ కాలం చూస్తారు.

ఇది మహోత్సవాలు సంబరాలుగా లో ప్రతిష్ఠితుడు. ఈ పాత్రధారి వల్లని మనుషు. భార్య అలాగే బాగా జోరుగా నిండిన వీడినే ఆ పండితోత్సవం ధర్మాభిమానం కేవల వృత్తం.

మన్మథుడు విద్యుత్కర్తల పూజలు వృద్ధుడు వృత్తం. ధర్మాభిమానం అటువంటి కొండలకు పోటులేక మహాభాగ్యం మహోత్సవం గ్రామం ముందు చేస్తారు. తర్వాత ఆ పోయిన విద్యుత్తుల వారి వృత్తాల (విజయం) తో చేరుకొని ఆరుతల పారవేసారు.

కొత్త సంవత్సరం వచ్చినప్పుడు గాను దేవతలారాధ్యులు విధము వారలలో ప్రవేశం. వారి దర్శనం పవిత్రం — అయితే ఆనందనుఖం పొందాల్సినదిగా మనకు తెలిపేందుకు, పెద్ద బొజ్జలో కూడా ఉంటుంది — ఇక్కడి భాగవతములు — పవిత్రం ప్రదర్శనం.

శూన్యమాసం మరుదు మరుగుపడెనా?

తెలంగాణా కొయల్లో కొత్తిమిర వ్రతం అన్నాభిక్షాలు అనుసరణన్న ధైర్యశాలులకు సంబంధించినదిగా పండుగల్లో ప్రయోజనం తెప్పించే కొన్ని తెస్తున్నారు.

మన నాలుకలు, పండితులు మన్యదును మరుగైనందున ఈ కాలంలో పుట్టిన్నారేటా దంటారు. కాని ఆకాశంపై తమ్ముళ్లు, ధైర్యశాలుల్లో మన్యమును (వరి కోతలంగా) మరుగైనా చేసుకున్నంతలో ఏ కాలంలోనూ కామవిమానాల్లో కలుగు విద్యత్ ఆరకోరం లేదు. మన పండితోత్సవాల్లో బాలికల కాలంలో మరుగు దూరం ఉన్నట్లు పోతున్న — అందు వల్ల వారి సిద్ధాంతరీత్యా శూన్యమాసం కానున్నా.

పరిసరాల్లో పల్లెలనుంచి, అనుగుణాలు పోసి కట్టు, పసు లేనివారికి ఉత్సాహం కల్గించని వరి (పనిపాటా లేకుండా, కొంపలకు ఉత్తరులో అక్కరలో, గుళ్లు, గోపుల లేక క్షేత్రం కింద వరికోతలలో పనులన్న పరిస్థితి) క్షేమమానవాళ్ళలు లేక పోటీలు, వారి వచ్చిన భాగవతం మానినే — మకరసంక్రాంతి వారి మందు కార్యం అవినీతినపం వివాదంలో పోవుచుంటుంది.

ఇది మనకు దూరం కాదనం గానే. మన పూర్వులు బాబాలో (సామత్ ఎరువుల) పాఠాలకుమైన ఆర్థికవ్యవస్థలో మాత్రం ఆ కీలకు పోయినదే?

ఇప్పుడు మన దేశంలో — జనపదాల్లో వారాన్తంలు కోరుట చూస్తున్నాం. నేటి పాటలు వినాల్లోనూ వదిలేయలుస్తున్నారు.

అట్లున్నా మనస్సునా పండుగలు సినిమాలోనం అన్నం పాలనం — అట్లున్న దివ్యాగమం ఉపవాసం మన నాగరిక విద్యాలయాలు అవిదిపోయి ఉదయించిన భావాలు.

కొత్తమంటలు కొత్తల్లో కి పండుగలు చేసుకోవటం గమనించ వలసిన సంగతి. రాజకీయాలు ఆదరించినా మహాసంకల్ప వ్యక్తుల వ్యాపారానికి అవసరమైన కాని, "అన్నదాతలమని" అనేకులు అక్కడ పాటలకు రంగాల్లో ఆటాడు తీసుకునే సంగతి సద్యోగమా విలిచేసి.

అవినాట్లు అన్నమనంకల్ప దేవనం, అట్లున్న వారి వింత వాతనం బాంధవాలు దుర్గలలో నిర్వహించుకు. ఒకప్పుడు కుటుంబం అవిటంమనున్న వారిలకి పిలిపోయి ఇతర బంధువులతోనూ పండుగలను రావడం ఆచారం.

కొండపల్లో బీటాలకి! వచ్చి మకరసంక్రాంతికానికి ఉత్సవం పోయినట్టూ ఉంది.

ఇకోసమస్త పాటలు వారిలోక్ (కేరాంధ్రాలుక ప్రకాశిక; అడు విరంగాల ఊరేగుదాము, సంపత్తిరావు" అంటే మాత్రం మన పండిటియ్యా పేటాపుల నవ్వుల నప్పగో.

'ముందున్న'వారు 'వెనుకబడిన' వారి నుండి నేర్వాలి

పండితులకు నూన్యం అవిచందిన కాలం — తెలంగాణా కోయల్లో — ధూల్యలలో సంక్రాంతి పండగ — అంధ్రుల అంతా పాల్గొంటారు.

ఈ సంక్రాంతివారలో పాల్గొన్నవా ఇవాళా కోటల పూజ్యోత్సవాల ఆగ్రామం నివని పోయింది.

ఉత్తరంతో వాళ్లు కొత్త బియ్యం కుడుల దట్టించి (కొమదిరాజల పండిన ఇంట్లే పుల్లి పంటకు భూమిని పిండివడ్డనదే.

అప్పుడున్నారు, దుల్లిపాటలు తీసిందిన (మనుషులేపన్ను) వాటి చిల్లి రెండు నిమినగలకు చేరుకొనే, పేర్చుటగా చూపించేటి రెండెటిని నేర్చి పిటలాలుగా పాటి క్రింద నిక్కి పలికిస్తారు. ఆ గనుల చుట్టూ కుర్రాళ్ళు చేరు కొట్టుకుంటూ ప్రదక్షిణ చేస్తుంటారు, చెందిన్ను కాలి నిమినగనం వాలికోపు పులుకట్లు క్రింద వడకుండా అందుకని వాతీక్కాల్లోని భక్తితో ప్రధానంగా స్వీకరిస్తారు.

దుల్లిపాటలు కొంతన్నాంటూ పోర్ణనోలైల ఈ విధి మనపిల్లల చిన్నారులు బాగివింటు చేర్పాల్సినంగా ఉంటే తప్పుమ. కాని ఈ నిమ్నగోళ్లలో ఆకాశాన్ని, స్వర్గాన్ని, భర్తా

పవిత్ర భూమిని పంటను పూజించే పద్ధతి అంతే మాత్రం మా కొట్టదు.

కాని నాటినాటికీ ఆ పద్ధతి రెండుగా పంపకము. ఆ కొత్త స్థానం తలలో పడేసేను గింజలు వేసి బొమ్మ తాను తయారెనును. బాలాల్లో ఒక రెండు ముంత బొమ్మ బొమ్మ కుప్పనూను ఆ బొమ్మ పంటకి తలలో పోసేను పోసి ప్రక్కగా ఒక గొప్పరి అంటుకొడు నవేడను.

పంటలు భాగం బాలిక భూమాతకూ పశ్చిమప్పైకి ప్రార్థించి, అతివృష్టి అనావృష్టి రాకుండా రావడానికుపట్టే ధ్యానించి ఆ గొప్ప తిరో ఒక్క ప్రేమకొ మొక్క పదునుకొడు.

ఈ పల్లెవాసులు కనేతలతిస్తుంటే నిలబెట్టిన మన పూర్వులు ఆహ్లాదకూర్చిన ప్రార్థనము, వైభవాలు, పరకాయులను, వృక్షాలనులను వైభవమాహాత్మ్యం వినమ్ర్యంచే అంతరార్థం పోకేసే—ఆనవాలు మార్పి సేవ్యం చేయుదం ఇకే.

ఇప్పటిల్లు వీరి ధీయన్న శాస్త్రను (అంద్రులను, ఉత్తరాదివారి)—భావన "సీతా"-రెండు ఇప్ప స్త్రంకొలు—వైకాళింతలో పీఠకే (కేరళ్లో) చెంచే. రెండ్లోపంగిరయిండు చేయుననూండం-ఆ మంటలపైనుండి ఉత్సాహంగా దూకడం-అప్పు కొంగ్రదానికి ప్రవేశం. పిల్లలు అటూ ఇటూ అంటూ తేశిస్తూ పెంచుబెదారు. అప్పు-దానంతరకే పశ్చిమేదు లతో ఉత్పత్తిగింజలు పంపుతుంది.

మంటలు అరిపోగానే ఆ బూడిదను వివిక్తంది ప్రసిద్ధ చేస్తారు. అక్కడే గింజలు పండిచెట్లే మొక్క, బత్తులు, కోతలు, కత్తెలు, ఎగలేకలు, కొలతలు అతీనయిందే పంట భాగుండింపే బాగుండెబాధు.

అప్పు, ఆప్యా పూర్వభాగులు (వైభవాలు) ఆ ఉత్పత్తిగింజలు పంట గ్రామస్థులందరికీ పంచుతారు. గ్రామ వైభవం అభారపడిన చేతివృత్తులవారికీ కొల్చి అప్పగిస్తారు. వీరంతా ఉత్పత్తిదారులు కృషి చేసుకుని పండవలోని పేరో ధీయన్నల పద్మించి పోతారు.

పాటలు పచ్చ పైర్ల తోట మయం, కృతజ్ఞత, పగా ప్యార్థా అతు గొడుకగా దూప్పురిని మయమున్న మనం ఈ పద్ధతులు నుండి నేర్చుకునే ప్రుష్మా ఉంటే ఎంత అపరిమిత!

తిరునాతిరోయాల్లో—మగువులు కట్టెం కొరదాలతో కొట్టుకోడం పనుపుల గంటలు పడెయలు మొపిడేసుకుని గెంతడం, మంచెనిద్ర పూజ, పంచెర్పరఖరిటేలు, బాగరిబ్రాజ, తెల్లటిచర్మాలు మరక తెల్లని బట్టలు కట్టుకుని తొరగడం, అప్పుడాటికి మారు తెల్లటాం బాడాలు పాలల్లో వాల్లగింజ లేలుకోవిప్పి తెల్లని తోటిప్పులను మాన్యంకి వైభవర్ధం చేయడం.

తిర్వాతి-అల్లడ్డే కుమారిన్మే మంతు ప్రారంభించవని దుప్పడం, బత్తింపయద్దార కొల్పావడం.

అసలు సంగతి

మకరసంక్రాంతి అంతరం అప్పుటిప్పుడంతా (ప్రకృతి పీఠులానికొదులు (ప్రత్యేకంగా కొన్ని మగాళవాళు) బొమ్మల కోసు పట్టడం వ్యక్తిపూర్వక పద్మనాంగాకా!

ఆనవాళాపురుషార్థంలో జరుగ జరుగా రెండక్కో పద్ధతుల (తిప్పు-బడిగాలికే పోరుగాని కొప్పుకుండే ఉమ శివం పండను పడనెవుడికి ఆపుగాలలో ఆయుష్యతి ప్రాం!

మరోకరణాంతి మాఘదం-తస్మ్యర్గా శ్రీరామునికోసం, కిరణంలో మంచినమూ-మాపడం అంతే పొంగం తప్పదానికే అటూ మా మాఘదం పర్వాణికి తీర్థప్రశ్నత్ ఇంతాలు తీర్థం ముడా, కొంటమార్పిన పద్ధతం కాదా!

వర్షవన్తమి—ప్రతిపక్షాన్విం — పాడ్యమికి భిన్నమైన కొయులు పర్వన పక్షం సోమనాం పరంతి పంటాతిం—తక్క శేషాలు—హర్ష సమాగమార్పి పద్ధతం కాదా?

కొయునిమానం మనలో కొయుటమార్పి, కర్ణుడ్లో కర్మాన్ల్లో కొయునిమార్పి ఎన్నైనా ప్రతిక్షణప్రదర్శనంగా కొప్పించిన తల్లాదేవాలం తరదేయడం—పాదివస్తం అంతరే, పాలాలు పెరుగుతుంది — ఊరేదినా కృషీతలకొనాక్కు ప్రాతివదికగా మూడిస్తుంది. కష్టపెనాడిన కొయునిమాసంయందుల్లో అంతా తల్లాదేవాలం ఉంటుంది.

అనుదినంగా పట్టణాల్లో పాటిపట్టానివేశం కొయునిమాసం పండుగలు చేయువడం ప్రజాభోక్తల్గాలుగా పాలోచింపడనిదు. కొయునిమాసంలో కొయుకత్తునిదురం కొయులేము. కొగా మంచూరు (ఉన్నప్రకాశ్) "వాసుభూవాం" కెప్పను—రింగాక్కతి. పెళ్ళిమాసు—తిరోణంప్తుణ.

సృష్టి—ప్రకృతి—పసంతం అంతా బాగు అనుకోవం పాదారణం—కొయుకత్తుని పూజలు, పసంతోత్సవాలు ఒకనాటి రాజాలకళలు—కవిత్వాలు—అంతా కొయుక వాస్తవాదం అవి పెండరలేదు.

అయితే ఈ బాటల్లో నీడు క్లేశపోలేదు.

మేకు దేశంలో చరిత్ర "అర్యులయి" "పంపేమ" కొత్త ప్రయాణం చేస్తూ గెంతువైత్తిలోపా కర్తి పచ్చులేట్లు అర్యుయిరోతు వాస్తుయి ప్రదర్శనాలు, ఐదాయాలు, పోటేలు—ఉద్యమాలు—కాని అంటిలా ఎవరిమందో ఎక్కడిమంతో ఎదుర్కొ తెచ్చుకున్నట్టు తిప్పినం పెరుగున్నట్టు జరగడం మాత్రం వివిా బాగా లేదు.

పసంతోత్సవంకూడా పునరుద్ధరించిన నేటి సమాజంలో అధారపడికలు పరిగొత్తిగా ఉంచవేసేరారు. పామెడాయాక్ ప్రేమోకొల్తాయు నిర్వర్తించడవంకూడా ఉంటుంది.

ఉగాది - వసంతం - ఆచారాలు

ఈ యుగులేదాలు మరికొన్ని నూరి ప్రకృతి సమాజానికీ అవసరమైన పసంతోత్సవం చర్చిద్దాం.

మన ఉగాదికే పసంతోదిమాం. ఈ బుగుప్పు—పండుగలు పొయిన చేయుండి మిధునంవరకు పొగడం ప్రథంత భావస్వరం పట్టేయుప్పాంది. కాని కొన్ని శేకాల్లోమాత్రం మన ఉత్తరాయణం నాటికే పసంతారంభం. ప్రాణికే—తోడ్కు పాటిలలుకైనాలు ఇందుకు కారణం.

[illegible]

విజ్ఞానం: అజ్ఞానం

శ్రీ కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు

అర్జెంటుగా ఓ కథ రాయాలని కోరిక.

[illegible]

అంత [illegible] ఎలా ? ఎలా ? ఎలా ?

[illegible]

[illegible]

"[illegible]"

[illegible] సమాధానం చెప్పాను.

"[illegible]"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible]"

[illegible] అన్నాను.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible]"

"[illegible]"

[illegible] అన్నాను.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఇంత విచారం! అబ్బ! ఎలా భరించటం!

[illegible]

“ఏమయిందీ?” అని చప్పున అన్నాడు.

[illegible]

“కాంతం...కాంతం...నిద్ర...పట్టలేదా?”

[illegible]

“నేను అనుమానాలే ఎందుకు ఉంటేను?”

నేను భయపడి “నిద్ర పట్టలేదు” అని చెప్పాను.

[illegible]

హాలికవధువు

చిత్రకారుడు: శ్రీ వెంకటపాటి కృష్ణమూర్తి

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

నేను స్టేషను ఆవరణంలోనుంచి బయట్కి రాగానే రిక్షా ఎక్కి కొన్నాను. అతనిదగ్గర అమాయకత్వంతో కన్నీళ్లొస్తున్నాను. కాళ్లలోంచి గొంతుదాకా ప్రకంపించి పోయిందే. చివ్వని చెప్పి ఆశ్చర్యపోయాను. అతనింక ఆదుర్దాగా వచ్చాడే కేకేసాడే.

"నాన్నా! నన్ను క్షమించు" అంటున్నాను మనసులో. ఆలోచనలతో గుండెలు బరువెక్కాయి. అతని మాటలు వినిపించాయి. నేను వచ్చినందుకు నాకానందమైంది. ఈరోజే కాదు ఏనాటికి వచ్చినా ... అతని మాటలు నా గుండెల్లో చెప్పలేని బరువు నింపాయి.

ఏదేది మాటకోసం వేచి ... ఆయన మొహంలోకి చూశాను. అయినా నాకు చెప్పడానికి మాటలు దొరకలేదు.

... నేను ఆయనకి ... ఆ సంగతి అంతా ... ఆయన ఏమీ అనలేదు.

... ఆ రోజు ...

... శ్రీ ... "ఏమిటా" అన్నాను.

అక్క ... "నేనుకూడా వస్తా" అంది.

... "లేదమ్మా, నేనొస్తా ... అక్కయ్యకి" అన్నాను.

అక్కయ్య మాట్లాడలేదు. ఎంత దీనమైన ముఖం! అక్కయ్య ... ఎలా చెప్పాలో నాకు తెలియలేదు. ... అన్నాను.

"మంచిదే" అన్నాను.

మాటలాడలేదు. అక్కయ్య కంఠస్వరంలో మార్పు కనిపించింది. ఇలా అంది. "నేను ... వాకిట మధ్య."

"ఏమయిందే?" అన్నాను ఆదుర్దాగా.

"నాకు ఇక్కడ చక్కగా ఉంది."

అబ్బ! ఎంత తేలిక ఆ మాటలో! అమ్మలాంటి అక్కయ్య ... ఆమె ... నా ... ఆమె ...

ఒక్కొక్కసమయంలో ఆమె కాసేపు ఏ పనీ చెయ్యక నిశ్చలంగా కూర్చునేది. ... నా పక్కనే కూర్చునేది.

"మీకేం కావాలమ్మా?" అన్నాను.

నాకింక ఏమీ అక్కర్లేదు ... అంది. ... "నాన్నని నేను చూడాలి" అన్నాను. ... ప్రయాణం చెప్పాను.

ఓ విద్యార్థి ... నాకనిపించింది. ఎంత ... ఎంత ... ఆ పనికి ...

ఒక ఆలోచన హృదయాన్ని దహిస్తున్నది. ఓ ఆడ ... ఎంత మధురమైనది!

...

అక్కయ్యని ... నాకు ... ఆమె ... నా ... అన్నాను.

శివరాం [illegible] మాటలు [illegible]. [illegible] "అక్కయ్యా, [illegible]?"

"నాకు [illegible] ఉన్నారా?"

[illegible] అన్నాను.

"[illegible]?"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"ఏం చేస్తున్నావు?"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible] వరాలు కావాలి."

[illegible]

ఏమిటో చెప్పమన్నాను.

[illegible]

[illegible]

"[illegible] కావాలి."

[illegible]

"[illegible] కావాలి."

[illegible]

"[illegible]......"

[illegible]

"[illegible]!"

"అక్కయ్యా!"

"[illegible]!"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"నిద్రపోయేవాన్ని లేపితే లేవగలం గాని నటిస్తున్నవాన్ని లేపలేము."

ప్రక్కనే గొంతు వినబడితే ఉలిక్కిపడ్డాను. నిలుచొని వున్న మాలతి మాటలవి. మాలతి పాదం ఎలా ఉన్నదో తెలియదు, కానీ ముఖం మాత్రం చిరునవ్వుతో వెలిగిపోతోంది. నా మాటలు విన్న పరిస్థితి అర్థమయిందా? అనే ప్రశ్న నా మనసులో మెదిలింది. నాకు తెలుసు అప్పటికే మాలతి అన్నీ వినేసిందని. ఏం చెప్పాలో తోచక మౌనం వహించాను.

"మీరు ఇక్కడ ఉన్నారని, నిద్రపోతున్నారని నేను అనుకున్నాను."

అమె నవ్వింది. "అలా ఎందుకనుకున్నారు? నిద్రపోయేవాన్ని లేపవచ్చు" అని ప్రశ్నించింది.

అమె తిన్నగా నిలబడింది "సుభద్ర వచ్చింది."

"నేను కొంతసేపు ఆలోచించాను" అన్నాను. "నీవు ఏమి కావాలంటే అది చేస్తాను. నీ ఇష్టం" అన్నాను.

మాలతి నవ్వి, "మీరు ఎలా చెబితే అలా" అంది. "మీకేం, మీరు చెప్పేది చెప్పండి" అన్నది.

"నా అభిప్రాయం నీకు తెలుసు. కృతజ్ఞత అనేది చిన్నమాట అంటారు." అమె కల తీసుకుంది, మాట్లాడలేదు.

"ఇది నా బహుమతి అంటారా?"

"కాకేం మరి" అంది.

"అంత కోపమా?"

"నిజంగా చాలా అందంగా ఉంది, ఇన్ని రోజుల కోసం ఎదురుచూశాను!"

కొంచెం నిశ్శబ్దం తరువాత నవ్వాను.

"మాలతీ నీకు ఈ బహుమతి ప్రత్యేకంగా తెచ్చాను నువ్వు ఇష్టపడతావని."

నేను నవ్వాను.

"కాని మీకిష్టమైతే చాలు నాకు అదే సంతోషం."

ఆ విషయంలో ఆమెకు ఉత్సాహంగా అనిపించలేదు. తెలుసుకున్న తరువాత మనసు నిశ్చలమైంది.

మాలతి నిదానంగా నవ్వుతూ "మీరు చెప్పింది నిజమే" అంది.

"ఇదంతా నాటకం."

అకస్మాత్తుగా మాలతి నా వైపు తిరిగి చూసింది. ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు నిండాయి. ఆమె మనసులో దాగిన భావాలన్నీ బయటపడ్డాయి.

నా మనసులో సందేహాలన్నీ తొలగిపోయాయి.

నాలో కోపం, దిగులు, ఆవేదన, అసూయ అన్నీ ఒక్కసారిగా మాయమయ్యాయి. మాలతి మాటలు విన్న తరువాత నా మనసు ప్రశాంతమైంది.

"మాలతీ! ఇది నీకు ఎవరు ఇచ్చారు?"

"దలపతిరావు."

పిచ్చివాణ్ణిలా హృదయం విరిగినట్లయింది. ఏమనడానికీ తోచలేదు. నా ఊహలన్నీ తప్పని తెలిసిన తరువాత కూడా మనసు కుదుటపడలేదు. తెలియని భయం నన్ను ఆవరించింది.

మనసు కుదుటపడిన తరువాత అమె అడిగింది: "ఏమంటారు?"

"ఏమి చెప్పలేకపోతున్నాను."

కాని నా పరిస్థితి హృదయవిదారకంగా ఉంది. మాలతి మాటలకు నా హృదయం విరిగిపోయింది. కష్టమైనా కాని కొంత అర్థమైంది. ఆ కోపంతో దలపతిరావును చంపాలనిపించింది. నేను శాంతించి ఆమె మాటలు విన్నాను.

నిజం తెలిసి నా మనసు తేలికైంది.

సీమకు దలపతిరావు, కోపిష్టి దలపతిరావు. ఏ కొద్దిపాటి కోపం వచ్చినా ఆవేశంతో రెచ్చిపోతాడు, అతని ఆవేశం కోసం మాటలు చెప్పి నన్ను నిందిస్తాడు. ఆ కోపిష్టి స్వభావమే మాకిద్దరికీ మధ్య అడ్డుగోడైంది. నాకు కూడా విసుగు కలిగింది. మాలతి మంచితనాన్ని, ఆమె ఔన్నత్యాన్ని చూసి కూడా దలపతిరావు అర్థం చేసుకోలేదు. చివరికి మాలతి ప్రేమించినవాడు ఆమెను వదలి వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడు నేను ఆమెకు తోడుగా నిలిచాను. ఆమె బాధను అర్థం చేసుకున్నాను. ఆమె సంతోషమే నా సంతోషం అనుకున్నాను. నా మనసు ఆమెకు అర్పించాను. అందుకే ఆమె కష్టాలన్నీ నావిగా భావించాను.

"ఇదేమిటి!" అని మాలతి కోపంగా ప్రశ్నించింది. "అంత కోపం మీకెందుకు?"

మాయిద్దరి మధ్య ఉన్న దూరం, అన్ని రోజులుగా మనసులో దాచుకున్న బాధ ఒక్కసారిగా బయటపడింది. ఒక్క దలపతిరావు మాటలకు ఇంత కాలం ఎందుకు బాధపడ్డాను అనిపించింది.

"ఇలాంటి వాళ్ళను ఎదుర్కొని సుఖంగా ఉండటం కష్టమే అనుకుంటాను."

"నిజమా!"

"ఏమంత ఆశ్చర్యం?"

అమె ఏమీ చెప్పలేదు. సంతోషంగా నవ్వింది. నేను ఆమె చెయ్యి పట్టుకున్నాను.

"నాకు ఇంక సందేహం లేదు" అన్నాను.

కష్టంగా కల తీరింది.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"ఈ మనుషులు.......!" అని కోపంగా విసుగ్గా, "నీవల అమానుషులు!"

"కాదు. ఎంత అజ్ఞానులు!"

అజ్ఞానులకు ఈ సముద్రంలో మరణం మనసుకు ఏమీ తోచనట్లు ఉంటుంది.

ఓం శ్రీ అన్నాడు. పాపం వారికి క్షమించు "మనకా! ఇక్కడ మనకా!"

అయ్యో! మనసు కలిగిన ఆ మనసు ఆలపిస్తే, సముద్రంలో నుండి కాంతి వీచికలో మెరుస్తూ కెరటాలు ఎగసి గ్రహించినవి.

దివ్యమైన విరామ సంగీతాన్ని ఆలపించాయి.

అయినప్పటికీ ఈ యువకుడు. "మాంతి! మాంతి! మాంతి!"

నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. ఒకసారి మునిని చెవిలో "ఈ ఘనం కోసం పిల్లలందరూ!" అంటూ మళ్ళీ మనిషిపోయాడు.

శ్రోతలంతా కంపించింది ఆగా పరిసరాలం అద్భుతంగా, శ్రీ మాన్యులకూ కాదా ఆయన వైపునకు, అందులో తమను పోలి నాటుకు గ్రహించి ఎంత అద్భుతమైన కాలాలో! తమకు, గ్రహించిన ఆకాశం మానం కొలిచలేవని అని యువప్రపంచాలే తెలియజేశారు.

ఈ పాటి విరామం వింతంగా పుంది. యువకుడి ప్రార్థనలోనే మళ్ళీ శ్రీ ఏమిటో వినిపించింది.

ఆ అపర్వలాలుకు కదలి రోదిసికే అర్థం అయ్యా పుంది.

ప్రశాంతి! ప్రశాంతి!! ప్రశాంతి!!!

ప్రశాంతం, ప్రశాంతం, ప్రశాంతం.

హిమాలయ జమున్న ఈ అద్భుతం. దిగ్వలయం కల, కలలో ఈ సముద్రం. సముద్రం మీద ఆకాశం.

"మనకా! మనకా! మనకా!"

"మాంతి! మాంతి! మాంతి!"

"ప్రశాంతి! ప్రశాంతి! ప్రశాంతి!"

సముద్రం మాయమయింది.

గాలి ఆగిపోయింది.

గిరులు నిద్రించాయి.

భూమి వదిలించింది. పాటలాగా అద్భుతమైనదిగా విడివి వచ్చిన దేహం వెలుగులోంచి. కాలం లేని ముఖాలు వికసించిన అరావిందాలు చేసి నక్షత్ర.

చేసు విజ్ఞానివి, విజ్ఞానివి.

అత్యద్భుతమైన అపారం. పరమాత్మ యొక్క జోలివి అఖిలంగా అర్థం చేసుకుని, పవిత్ర కావాలం ముందుగా ప్రవహించి, భయంకర మైన కాదని దూరదృష్టిలో దర్శించిన విజ్ఞానివి.

కలలను తీసి, బట్టలు మార్చుకుని, దీపం ఆర్పి, నిద్రకు ప్రయత్నం ఉపక్రమించిన మాతాత్మగా ఓ శ్రీ శక్తి ఆలోచన మళ్ళీ పరించజేసింది.

ఆ రేయంతటి విశ్వాసులయిన ఆంధ్ర కొరంతలోనే పుంది, అజ్ఞానాన్ని అజ్ఞానంగానే సమాప్తం చేస్తూ, అజ్ఞాతంగా, విజ్ఞానమునే యూ గర్వంతో, వేదగానికవానికే మామూలైన యూ గర్వంతో, పెలుగును విరిచేయడానికే కొండని యూ పిపీలికంతో నున్నది, మళ్ళీవి వాని జ్ఞానమా?

చేసు అజ్ఞానివి, అజ్ఞానివి.

ఐక్యరాజ్యసమితి : మానవసంక్షేమం

శ్రీ మంథా శ్రీధరరావు

ఐక్యరాజ్యసమితి అనునది ప్రపంచ శాంతిభద్రతలు మానవాభ్యుదయము నిమిత్తము ఏర్పడిన ప్రపంచ అంతర్జాతీయ మహాసంస్థ. అది 1945 సం. జూన్ 26 వ తేదీన శాన్‌ఫ్రాన్సిస్కోలో అధికారపూర్వకముగా తయారైన ఒడంబడిక ప్రకారము ముగా ఆమోదించిన వివిధ స్వతంత్రదేశములు (ఇప్పటి సంఖ్య 76) సభ్యత్వమున్నవి. ఈ సంస్థ ఆవిర్భావమునకు పూర్వరంగం ఒకటి కలదు. అదియే 1919 నాటి మొదటి ప్రపంచ సంగ్రామానంతర మేర్పడిన రాజ్యసమితి (League of Nations). అది ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామము నివారింప లేకపోయినది. ఆ ద్వితీయయుద్ధమునకే నాంది పలికి మాయమైనది. ఆ ద్వితీయయుద్ధానంతరమే దానికన్న ఎక్కువ రాజ్యములచేరికతో దృఢతరమైన ఆశయములతో, ఆనుబంధములతో ఏర్పడినది ఈ ఐక్యరాజ్యసమితి.

ఈ సమితి కార్యవిధానము ఈ క్రింద పొందుపరచిన ఆరు శాఖలద్వారా నిర్వహింపబడును.

(1) సర్వసభ్య సంఘము (General Assembly)

(2) భద్రతా సంఘము (Security Council)

(3) ఆర్థిక, సాంఘిక విషయ విచారణ సంఘము (Economic & Social Council)

(4) ధర్మకర్తృత్వసంఘము (Trusteeship Council)

(5) అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానము (International Court of Justice)

(6) కార్య నిర్వహణ సంఘము (Secretariat)

ఒక్కొక్క శాఖయొక్క కార్యక్రమము సంగ్రహముగా వివరింతును.

సర్వసభ్యసంఘము

దీనిని ప్రపంచ పౌరసభ (Town meeting of the World) అనవచ్చును. ఇందు అన్ని దేశములకు సభ్యత్వము కలదు. దీనికి అన్ని విషయములలో విచారణ కలదు. ఇందు ముఖ్య విషయములపై తీర్మానములు సభ్యులలో 2/3 వంతు వారి ఆమోదముపైననే జరుగును. అందుచే ఐక్యరాజ్యసమితిలో ఈ ప్రజాస్వామ్య ధర్మము ప్రస్ఫుటమైనదిగా చెప్పబడుచున్నది. కాని దీనికి శాసన ప్రత్యక్ష నిర్వహణాధికారములు లేవు. ఈ సమితిలో క్రొత్తగా ఒక దేశమునకు సభ్యత్వమిచ్చుట అనునది ఒక సమస్యగా పరిణమించినది. కారణము ఇదివరకే సభ్యత్వము వహించియున్న ప్రముఖమైన ఐదు అగ్రరాజ్యములు తమ వీటో హక్కు చే అడ్డుపడును; ఇది విశదముగా సమితియొక్క ఒక లోపము. అవసరమైన దేశములు ఆ దేశ దుష్ఫలితములకు దారితీయవచ్చును.

ఈ సర్వసభ్య సంఘము కాని ఆవశ్యక అభిప్రాయము కొన్ని దేశములకు శాంతిభద్రతల విషయములో ప్రాతినిధ్యము వహించినది. కాని ఇతర విషయాలలో లోపములు ఏర్పడు చున్నవి. మానవసంక్షేమమునకు అవిరామ కృషి సలుపు చున్నది. అవియెవనగా :

(1) ఈ సంఘము ఏటేట ప్రధానములను పాలకులు కారాదు.

(2) ఈ సంఘమునకు గల అధికారములు సంకోచింపబడిన పరిస్థితులలో కూడ ఇతర సమితియొక్క సభ్యత్వము కలదేశముల మధ్య సిఫారసులను చేయును.

(3) సంఘ కార్యకలాపములలో ఆచారవిరుద్ధముగా జరుగు వ్యవహారములను గుర్తించుటకు ఈ సమితి సభ్యదేశముల నిఘా ఉంచును. ప్రపంచ ప్రముఖ దేశములలో ప్రజాస్వామ్యపాలనను నిర్వహించుటలో కూడా కొంత కృషి జరుపుచున్నది. అట్టి సమస్యలను పరిష్కరించి రాజ్యాల సమితిపై ఉన్నది.

(4) సామూహికమైన ఓటింగ్ పద్ధతి (Bloc Voting) అప్పుడప్పుడు సమితి పరిస్థితిని విషమముగా పరిణమింప చేయుచు న్నది. పైపద్ధతిద్వారా అగ్రరాజ్యములు వారి మద్దతు నిచ్చునవిగాని, మానవసంక్షేమము నిమిత్తము ప్రత్యేకముగా బాధ్యతవహించుటకు అవకాశము లేదు.

సర్వసభ్య సంఘము చేసిన పనులలో అతిముఖ్యమైనది ఒక చిన్న సంఘమును ఏర్పాటు (Little Assembly) ఈ ఉపసంఘము శాంతిభద్రతలు కాపాడుటకు సంబంధించిన వివాదములను పరిశీలించి నివేదికలను సంఘమునకు సమర్పించును. సమితి నిబంధనలలోని 13వ సూత్రము ప్రకారము అంతర్జాతీయ న్యాయశాస్త్ర సిద్ధాంతములకు సంబంధించిన విషయములను ప్రతిపాదించుటకు, పరిశీలించుటకు, న్యాయశాస్త్రాభివృద్ధి నిమిత్తము సమితి సభ్యత్వము గల దేశముల కన్నిటికి ఆ సిద్ధాంతములను సిఫారసు చేయుటకు, అంతర్జాతీయ న్యాయ సంఘము అను ఒక చిన్న సంఘము ఏర్పాటు చేయబడినది. అట్టి సంఘము సర్వసభ్య సంఘమునకు సహాయపడుచున్నది. ఇట్టి అనేకములైన కారణములచే సర్వసభ్యసంఘము క్రమముగా సమర్థముగా పనిచేయగలదని చెప్పవచ్చును.

భద్రతా సంఘము

సమితి కిది మూలస్తంభము వంటిది. సమితి నిబంధనలలోని 24 వ సూత్రము ప్రకారము ప్రపంచ శాంతిభద్రతలను కాపాడు బాధ్యత దీనిపై నున్నది. ప్రపంచ శాంతిభద్రతలకు భంగక

[illegible] (Veto) [illegible]

[illegible] (Veto) [illegible] 4.2.1945 [illegible] 26, 28 వ [illegible] (పరిశిష్ట [illegible]) [illegible]

[illegible]

ఆర్థిక, సామాజిక విషయవిచారణసంఘము

[illegible]

[illegible] (I. L. O.) [illegible] (F. A. O.) [illegible] (U. N. E. S. C. O.) [illegible] (W. H. O.) [illegible] (U. N. T. A. A.) [illegible] (U.N.C.E.F.) [illegible] (U. N. E. S. C. O.) [illegible] 1946 లో [illegible]

ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ 1948 లో ప్రారంభింపబడెను. [illegible] 1948 లో [illegible]

[illegible] 1945 లో [illegible]

అంతర్జాతీయ [illegible] 1956 లో [illegible]

[illegible]

[illegible] ... 4-10-1950 [illegible]

ధర్మక ద్రవ్యత్వ సంఘము

[illegible] 1952 [illegible] 4-10-1953 [illegible]

అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానము

[illegible]

కార్య వర్గ వేతన సంఘము

[illegible]

[illegible]

జాతి వివాదములో విభిన్నస్థితి, పరస్పర సహకారమునకు, సాంఘికన్యాయమునకు ప్రపంచ ప్రభుత్వమునకును ప్రగాఢత జాతీ యులకు తెలియజేయుటకు సమితి. అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సంస్థలు ఉద్యోగవ్యవహారములు కాదు. మహాయుద్ధము తరువాత అభివృద్ధి చెందుచున్న దేశములలో వికేంద్రీకరణ ప్రణాళికలో అభివృద్ధి పథకాలు ఏర్పడి ఆ దేశముల పరిస్థితి ఏకరీతిగా మారిపోవు విధాన మున్నది. ఆ దేశాలు ప్రపంచ సమితి విస్తృతమైన సంస్థ. సమితి ప్రణాళికల సహాయముతో ప్రగతి సాధించి 14,650 జనాభా గల గ్రామముల సహాయార్థమిచ్చినది.

ఈ కాలములో ఆర్థిక సాంఘిక సంస్థలు మానవ ప్రగతికి నిర్మాణములను నిర్వహించుచున్నది. ఆర్థిక సంస్థలు సాధారణముగా ఈనాడు ఆ దేశ జీవనము అధికముగ బలహీనపడి కొంత ఆధారపడియున్నది. నిజానికి కొంత ప్రాథమిక విద్యయందు ప్రవేశించిన దేశములున్నవి. కాని, దేశాలన్నిటికి ప్రాథమికవస్తువు, ఉత్పత్తి చేయుటకు శక్తియుక్తులు ఆయా దేశ సంస్థలు ఉండవలెను. ప్రపంచములోని ఉత్పత్తి వనరులను వినియోగించుటకు ప్రపంచ బ్యాంకు ఆర్థిక సహాయముల వలన ప్రారంభించబడిన పరిశ్రమలు, ఈనాడు ఆర్థిక సంస్థ సాయముతో పలు విధములుగా వర్ధిల్లుచున్నవి, ఐ. రా. స. ఆర్థిక సాంఘిక విభాగ నిర్వాహక సంఘము వారి కృషి ప్రత్యేక నిధి (I. M. F.), (I. B. R. D) ద్వారా ఏర్పాటైన ప్రపంచ వాణిజ్యము కొంత వరకు నడుపబడుచున్నది.

సాంఘిక సంస్థలు—వివిధ దేశములలోని సహకారము నెంపొందించుటకై దేశ దేశముల జాతులు, జాతీయ సంస్థల సమన్వయముతో విజ్ఞానము, ఆరోగ్యము, అభివృద్ధి మార్గములు ప్రజాజీవిత ప్రమాణములు పెరుగునట్లు చేయవలెను. అందుకు సాంఘిక సహాయోద్యమం అందుకు పెద్ద పెద్ద పెట్టుబడులు అవసరము. అభివృద్ధి చెందిన దేశాల సహాయము చిన్న దేశములకు అందించబడు చున్నది. ఐక్యరాజ్యసమితి పెట్టుబడులు కావలసినట్లు పెద్ద దేశములు కొన్ని సిద్ధపడుచున్నవి. అయితే, అట్లు ఐక్యరాజ్య సమితి ద్వారా పెద్ద దేశములతో చిన్న దేశములు సంబంధము పెట్టుకొన్నచో ఆ సహాయము, వారి అభివృద్ధి సాధించవచ్చును. కాని, వారి సహాయమునకు ప్రతిఫలముగా షరతులు పెట్టుటకు అవకాశము ఏర్పడవచ్చును. అందుచే అధికముగా ఒక దేశముపై ఆధారపడక, అనేక దేశముల సహకారముతో సహాయపడే సంస్థ ప్రపంచ బ్యాంకు (World Bank) ఒకటి ఏర్పడినది. ఇది ఐ. రా. స. సంస్థ ఆర్థికాభివృద్ధికి ప్రోత్సాహమిచ్చును.

మానవహక్కులు — ప్రతివ్యక్తికి మానవ ప్రతిష్ఠయు జాతి, వివక్ష, స్త్రీపురుష భేదము లేని సమాన హక్కులకు ఆధారముగా ఉండవలెను. ఐ. రా. స. యొక్క ఉద్దేశములలో ఒకటి. సమితి పలుదేశముల ప్రజల హక్కులను కాపాడుటకై ప్రయత్నించుచున్నది. వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, స్త్రీపురుషుల సమాన హక్కులు గౌరవప్రతిపత్తులకు ప్రధాన ప్రాధాన్యత ఇచ్చినది. 9.12.1948 నాడు సమితి మానవహక్కులను గురించి విశ్వజనీనమైన ప్రకటన చేసియున్నది. 1950 లో 24 దేశముల యొక్క అంగీకారముతో ఇది అమలులోనికి వచ్చినది.

సమితి ఈ ప్రకటనలోని అంశములను ఎంతవరకు ఆచరణలో పెట్టినది అనునది ప్రశ్న. ఈ విషయమై సమితి కృషి కొంతవరకు ఫలించినది, దక్షిణాఫ్రికా, పాలస్తీనా, కాశ్మీరు, గ్రీసు, కొరియా దేశముల సమస్యలలో సమితి తీసుకొన్న చర్యలను గమనించ వచ్చును. మరొక ఉదాహరణము ఈనాటి అణ్వస్త్ర పరీక్షలను నిషేధించు తీర్మానము. ఈనాడు విజ్ఞానశాస్త్రము కొన్ని దేశములకు పరిమితమై ప్రత్యేకత సంతరించుకొన్నది. అది మానవ వినాశనమునకు దారితీయునని మనకు తెలుసు. ఆ దేశములే కాని ఇంకొకదానితో పోటీ పడుచున్నచో మరొక ప్రపంచ మహాసంగ్రామము తప్పనిసరి. ఇకపై మరో ప్రపంచ మహాసంగ్రామము కాని జరిగినచో ప్రపంచము నశించును. యుద్ధ సమయమున రాజకీయ వ్యవస్థలు కూలి కొందరి ఆధిపత్యము వచ్చిన తరువాత, వారి మానసిక పరిస్థితి ప్రపంచశాంతికి భంగకరము. ప్రపంచములో నిరంతరమైన ప్రశాంత వాతావరణ మేర్పడాలంటే ఆ విజ్ఞానము ప్రత్యేక వ్యక్తుల కొరకు కాకూడదు. ఆ రహస్యము అన్ని దేశాలవారికిని తెలియవలసిన అవశ్యకత యున్నది, అంతే కాదు, ఆ మహోజ్వల శక్తి శాంతిమార్గముల ద్వారా ప్రపంచ మానవాభ్యుదయమునకు వినియోగపడవలసిన అవశ్యకత యున్నది కూడ. కొంతవరకు సమితి కృషి సార్థకం. ఈ విషయమును గురించి 8.8.1955 న జెనీవాలో జరిగిన 66 దేశాల అణువిజ్ఞాన శాస్త్రజ్ఞుల మహాసభలో ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ సెక్రటరీ శ్రీ డాగ్ హేమర్ షెల్డ్ చెప్పినట్లు ప్రశంసించియున్నారు.

ఇట్టి ఈ మహాసంస్థయగు ఐక్యరాజ్యసమితి ద్వారానే ప్రపంచములో ప్రతిదేశమునకును భద్రత, సమానప్రతిపత్తియు లభించి, సమితి మహాశయములతో అన్ని దేశములు ఏకముఖముగా సహకరించవలసియున్నది. అట్లైనచో ప్రపంచ శాంతి సౌభాగ్యము లకు పరిపూర్ణత కలుగును.

ఆస్తిహక్కు — పరిణామము

శ్రీ పి. ...

ఆస్తి: వివేచనాత్మక నిర్వచనము

[illegible] (Ownership) [illegible] 'ఆస్తి' [illegible] (Tangible) [illegible] (Intangible) [illegible] (Proprietory rights) [illegible]

స్వామ్యము

[illegible] (Right in rem) [illegible] జాన్ ఆస్టిన్ (John Austin) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (Real Property) [illegible] (Section 6 - Transfer of property Act) [illegible] (Untransferable) [illegible]

[illegible] (Enjoyment) [illegible] (Possession) [illegible] (sub - lease) [illegible] (sub-mortgage) [illegible] (Periure mortgage) [illegible] (Right of way) [illegible] (Encumberances) [illegible] 'ఆస్తి' [illegible] (Right of Redemption) [illegible] (Residuary right) [illegible]

[illegible] 1. ఆస్తి [illegible] 2. స్వామ్య [illegible] (Ownership of rights) [illegible]

[illegible]

స్వామ్యమునకు ఆధారము కృషి

[illegible] (Occupation) [illegible] (Res nullius) [illegible] (Blackstone) [illegible] (Transient property) [illegible] (Savigny) [illegible] (Adverse possession ripened by prescription) [illegible]

[illegible]

[illegible] (Functional Transformation) [illegible] (Institution) [illegible]

ఆస్తి: కార్యాత్మకవివేచనము (Functional analysis) కార్యములందలి రూపాంతరీకరణ (Functional Transformation)

[illegible]

[illegible] (Law) [illegible]

* Secretary of State for India. Vira Rayan 9 Mad. 175.

(Norms) అన్నీ [illegible] ఆర్థిక [illegible], [illegible] (Action and Reaction) [illegible] సంస్థలు (Institutions) [illegible] రూపము (Form) [illegible] కార్యము (Function)లో రూపాంతరీకరణము (Transformation) [illegible] (Age of simple commodity production) [illegible].

[illegible] ఉత్పత్తి [illegible] ఏకత్వము (Unity) [illegible] ఉత్పత్తిసాధనము [illegible] ఉత్పత్తిదారుని [illegible] ఆస్తిహక్కు [illegible].

[illegible] ఆస్తిహక్కు [illegible] ఉత్పత్తిసాధనముల [illegible] ఆస్తి [illegible] 'పెట్టుబడి'గా [illegible] ఉత్పత్తిసాధనములు [illegible].

ఆస్తి [illegible] పెట్టుబడిగా [illegible], ఆస్తిహక్కు [illegible] (Complementary Legal Institutions) [illegible] ఒప్పందములు (Agreements), [illegible] (Obligations) [illegible] ఆస్తి [illegible] (Shares) [illegible] ఆస్తి [illegible] ఆర్థికహక్కు (Economic ownership) [illegible] (Legal ownership) [illegible].

[illegible] ఆస్తి [illegible] (Economic Utility) [illegible] ఆస్తిహక్కు [illegible] (Contract of Service.)

[illegible] (Institution of private law). [illegible] (Freedom of contract) [illegible] ఉత్పత్తిసాధనము [illegible] ఉత్పత్తి [illegible] పెట్టుబడిదారుని [illegible] ఉత్పత్తిసాధనముల [illegible] (Public power of Command) [illegible] (Functional)గా [illegible] (Institution of public Law) [illegible].

ఆస్తి [illegible] ఉత్పత్తి [illegible] (Social Product). [illegible] ఉత్పత్తి [illegible] (Organization) [illegible] ఆస్తి [illegible].

[illegible]

[illegible] (Labour process) [illegible]

[illegible] (Cicero—Summum jus summa injuria) [illegible]

[illegible] (Public Law Character) [illegible]

[illegible]

[illegible] (Tenure) [illegible]

[illegible] (తా : 1789 [illegible]) [illegible]

[illegible] (Workshop) [illegible]

[illegible]

* [illegible]

† 1862 [illegible]

[illegible]

ఆస్తి: న్యాయసమస్య

[illegible] (Norms) [illegible] (Opposite) [illegible] (Control) [illegible] (Natural Rights) [illegible]

సమస్యా పరిష్కారము

[illegible] (Individualists) [illegible]

కమ. సంపదకు స్వాధీనత్వకర్తృత్వములలో నే, వస్తువునకు కేవల పొత్తు గల స్వామ్యము లభించి, వ్యక్తుల నిరంకుశత్వముకు బాధాకరము కాక మానవ శ్రేయస్సునకు వినియోగపడునట్లు చేయుట. ఇది ప్రజాస్వామ్యమార్గము కన్న భిన్నమైనది గాని ప్రజాస్వామ్య ప్రాతిపదికపై ఆచరించదగు మార్గము. అందుచేత, విభిన్నదేశముల పాలనకు, వైజ్ఞానిక, ఆర్థిక పరిస్థితుల కనుగుణముగా, యీ హక్కు భిన్నరీతుల గూడా నున్నది.

సోవియట్ సమాఖ్య

సోవియట్ రాజ్యాంగములో అధికరణ్య 14, 10 వ్యక్తుల ఆస్తి హక్కులను వర్ణించుచున్నవి.

అధి 14. "పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక విధానము రద్దు చేయబడుట వలన, ఉత్పత్తివిధానములందు వ్యక్తిస్వామ్యము రద్దుచేయబడుట వలనను, మానవుని చేత మానవుని దోపిడీ చేయుట రద్దు చేయబడిన ఫలితముగాను, సర్వసాధికమైన సోషలిస్టు ఆర్థిక విధానము ఉత్పత్తిసాధనములపై సోషలిస్టు స్వామ్యము, సోవియట్ సమాఖ్య యొక్క ఆర్థిక పునాదులు."

అధి 10 "ప్రతి పౌరునికి, తన శ్రమఫలితమైన రాబడుల లోను, సంచితములందును (Savings) నివాసగృహములందును, గృహమందలి పరిమిత సహాయకరమైన కృషి (Subsidiary enterprise) యందును, గృహపరికరములందును, వ్యక్తుల సదుపాయము కొరకు, ఉపయోగముకొరకు ఉద్దేశింపబడిన వస్తువులందునూ, దాని వారసత్వమునను, గల వ్యక్తిగతమైన ఆస్తి హక్కులకు రక్షణకూ ఇవ్వబడినది."

ఇందు ముఖ్యముగా గమనింపదగిన విషయము ఉత్పత్తిసాధనములలో వ్యక్తిస్వామ్యము రద్దుచేయబడుట. అనగా, ఆస్తి పెట్టుబడిగా వర్తకమాడుట రద్దు చేయబడినదన్న మాట. అందువలన, సుఖజీవనసాధనము, కుటుంబపోషణము, గృహజీవనమునకు, అవసరమైన వస్తువులందు వ్యక్తిస్వామ్యమునకు రక్షణ యీయబడినది. ఇది సోవియట్ రాజ్యాంగము యొక్క ప్రత్యేక చారిత్రాత్మక సాంఘిక పరిస్థితుల ఫలితము.

ఇంగ్లండు

బ్లాక్‌స్టన్ (Blackstone) తన వ్యాఖ్యానములో, ప్రతి వ్యక్తికీ, అన్యులెవరి అధికారమునకు లోబడకుండ తన సముపార్జితమును స్వేచ్ఛగా ఉపయోగించుకొనుటకు, అనుభవించుటకు హక్కు కలదని చెప్పియున్నారు. అట్టి హక్కు నా సంతోష ప్రమాదేయు అధికారము కొదదనుకొను మాత్రమే కలదనియారు. ఇంగ్లండుదేశపు శాసనములప్రకారము, వ్యక్తియొక్క అస్తులపై అక్రమముగ ఎంత స్వల్పమైనప్పటికి, అనధికారప్రవేశము (Trespass) క్రిందకే భావింపబడును. నా భూమిపై నా అనుమతి లేనిదే ఏ వ్యక్తియును అడుగు పెట్టరాదు. అట్లడుగు పెట్టిన ఏ వ్యక్తియు నష్టపరిహారము చెల్లించవలెను. అట్టి శాసనాధికారముక్రింద సముచిత ముకొనబడలేదు.* శాసనాధికారములేనిచో, ఇతరమార్గముల వలన, ఏ వ్యక్తియొక్క ఆస్తియు అపహరింపబడరాదు. అనగా వ్యక్తుల ఆస్తులను ప్రభుత్వము తీసుకొనేటందు, అట్టి వ్యక్తుల హక్కు తీసుకొనుటకు లేదా యావత్ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము వహించు పార్లమెంటు యొక్క సమ్మతి గాని యుండవలెను.

పార్లమెంటుకు ప్రజాస్వామ్య (1) ప్రభుత్వ రాబడుల వృద్ధిచేయుటకు పన్నుల విధింపుట, (2) శాంతికాలమందు పరిస్థితుల వశమైనా, యుద్ధకాలమందు రక్షణ ప్రయోజనములకొరకున్నా భూములను, తదితరమైన ఆస్తులను స్వాధీనము చేసికొనుటకున్నా అధికారము (Eminent domain) కలదు. కాని వ్యక్తుల ఆస్తులను స్వాధీనము చేసికొనుటకు ముందు పార్లమెంటు స్పష్టమైన భాషలో అట్టి ఉద్దేశమును వ్యక్తము చేయవలెను—లేదా అట్టి ఉద్దేశము పార్లమెంటు చేసిన శాసనము యొక్క సామాన్యఫలితముగా తోచవలెను.† అంతేకాక, నష్టపరిహారము చెల్లించకయే పార్లమెంటు వ్యక్తుల ఆస్తులలో జోక్యం కలిగించుకొనుటకూడా న్యాయస్థానముల సందేహించును.

అమెరికాలో

అమెరికన్ స్వాతంత్ర్యసంగ్రామము, తత్ఫలితమైన స్వాతంత్ర్య ప్రకటనపైన లాక్, రూసో మొదలగువారి భావముల ప్రభావ మెంతో కలదు. జీవితమునకు స్వేచ్ఛకు, సౌఖ్యసాధనకు ప్రతిమానవునికి పవిత్రమైనటువంటివి, అనన్యక్రాంతమైనటువంటి ప్రకృతిసిద్ధమైన హక్కు (Inalienable natural right) కలదని ప్రకటింపబడినది. ఈ ఉన్నతాదర్శములపైననే అమెరికను రాజ్యాంగముపైన రచింపబడినది. అందు నిర్వచింపబడిన ప్రాథమిక హక్కులలోని ముఖ్యమైనవికూడా స్వేచ్ఛకు, సమానత్వమునకు, సమానరక్షణకూడా ప్రతిమానవునికీల హక్కులను ఉద్ఘాటించుచున్నవి. ఆస్తిహక్కుకూడ ప్రతి మానవుని స్వేచ్ఛకు, జీవితమునకు సౌఖ్యసాధనకు అవసరమైనదిగా నున్నది, అమెరికన్ రాజ్యాంగమునందలి, 5, 14 సవరణలలో, ఆ హక్కును రాజ్యాంగ నిర్మాతలు ప్రతిపాదించిరి.

5 వ సవరణ: "క్రమమైన న్యాయపద్ధతి (Due process of Law) లేకుండ ఏ వ్యక్తియొక్క జీవితము, స్వేచ్ఛ, ఆస్తి అపహరింపబడరాదు."

14 వ సవరణ: ఏ రాష్ట్రముకూడా క్రమమైన న్యాయపద్ధతి లేకుండ ఏ వ్యక్తియొక్క జీవితమును, స్వేచ్ఛను, ఆస్తిని అపహరింపరాదు. రాష్ట్రపు పరిమితులలో ప్రతి వ్యక్తికి, చట్టముల సమాన రక్షణ (Equal protection of Laws) యివ్వవలెను.

5, 14 సవరణలయొక్క, అందలి "క్రమమైన న్యాయపద్ధతుల" యొక్కయు ముఖ్యోద్దేశము నిరంకుశాధికారములనుండి ప్రజలను రక్షించి, మానవుల స్వాభావికస్వాతంత్ర్యములను చట్టములలోకూడ ఉద్ఘాటించుటే. కాని కాలక్రమేణ సుప్రీంకోర్టు వారి వ్యాఖ్యానముల ఫలితముగా వివిధార్థము లేర్పడినవి.

మరియొక విషయము, అమెరికను రాజ్యాంగములో వ్యక్తుల ముఖ్య ఒడంబడికలను రాష్ట్రములు చెరచుటకుగాని,

---

* Entick V. Carrington. † Juglewood pul Co. V. New Brunswick Commission. A. I.R. 1920 P. C. 267.

PIONEERS
IN TRANSPORT
Simpson & Co Ltd
MADRAS-2.

బలహీనపరచుటకు, (Impair) గాని ప్రయత్నించు శాసనము చేయరాదు. వ్యక్తులకు ఒప్పందముల స్వేచ్ఛ (Freedom of contract) రాజ్యాంగము ద్వారా లభించినట్లయినది. ఈ సూత్రమును న్యాయస్థానములు, "ఒప్పందము సంబంధించిన ఏ ఒప్పందమునకు వర్తించును. ఏ వ్యక్తి కొంత బాధ్యత కలిగిన ఒప్పందము సంప్రదించినప్పుడు, ఆ ఒప్పందము కలదని, న్యాయ విధానముల "క్రమమైన పద్ధతి" నియమము దృష్టిలో ఉంచి వ్యాఖ్యానించెను. వ్యక్తుల కేవలము సహజ స్వేచ్ఛ, కంపెనీలు, మొదలగునవి "వ్యక్తులే" (Juristic persons) అని చెప్పి నందువలన, సంస్థాపరమైన వ్యాపారసంస్థలకు వర్తించినది. "వ్యక్తి" అను పదముయొక్క అర్థములోనికి సంస్థలు కూడా చేరినవి. అప్పటినుండి, వ్యాపారసంస్థలు, వానిలో పనిచేయు కార్మికులకు మధ్య సంబంధములు, వానికి సంబంధించిన విషయములలో ప్రభుత్వము విస్తృతమైన జోక్యము కలిగించుకొనుటకు వీలులేకుండా చేయబడినది. యజమాని, ఉద్యోగస్థులమధ్య (Employer Employee) వ్యవహారములన్నియు, ఒప్పందములకు సంబంధించినవని, వానిలో ప్రభుత్వ జోక్యము ఉండరాదన్న మాట. అందువలన, కార్మికుల క్షేమము కొరకు చేసిన ఏదే నంస్కరణ కార్యక్రమములు, శాసనములైనను న్యాయస్థానములచే రద్దు చేయబడు ప్రమాదమేర్పడినది. ఈ విధముగా వ్యక్తి హక్కులు, వ్యక్తిస్వేచ్ఛ, ఆస్తిహక్కు కొంత మేరకు సహజ సిద్ధమైన హక్కులనబడి రక్షించబడినవి, వ్యాపారసంస్థలకు కూడ 'వ్యక్తులు'గా గుర్తింపు లభించినది. రాజ్యాంగ శాసనము చాల అభ్యుదయ నిరోధకమైనదిగా చేయబడినది. ఇట్టి పరిణామములను వలన సమాజ పరిస్థితులు కూడా మారినవి.

19 వ శతాబ్దాంతమునకు అమెరికా సాంఘిక పరిస్థితులలో తీవ్రమైన మార్పులు వచ్చినవి. పారిశ్రామిక భౌతిక సంపదలను కలిగినవారు, వ్యాపారస్థులు చేసిన ప్రయోజనకరమైన సామాజిక సేవలను గుర్తించిరి. కేవలము వ్యాపారము, భౌతికసంపద, ధనము మొదలగు ప్రతిపత్తి కలిగి, పారిశ్రామిక సంస్థలు అధికములుగా వచ్చినవి. ఈ దశలో రాజ్యాంగమునకు న్యాయస్థానములు చేసిన వ్యాఖ్యానములు చాల అభ్యుదయ నిరోధకమైన పరిస్థితులకు దారితీసినవి.

19 వ శతాబ్ది మధ్యభాగములో, ఆస్తి హక్కు ప్రాధాన్యత కొరకు, ప్రజాసమ్మతితో, ఆధునిక రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల కొన్ని ప్రజాసేవ సంస్థలను పరిరక్షణ చేయుట కొనసాగించినది. ఆ సేవా వ్యాపారములు, ఆయా సంస్థలను పన్నుల నుండి మినహాయింపు, ప్రజాహితము దృష్ట్యా న్యాయము కూడా చేసినవి. ప్రభుత్వ స్వామిత్వమునకు సరియైన మార్గము కనిపించుట కొరకు న్యాయస్థాన నిర్ణయములు. ఈ పరిస్థితులలో ప్రఖ్యాత న్యాయశాస్త్రవేత్తలు కూలీ (Cooly) డిల్లాన్ (Dillon) మొదలగువారు కొన్ని సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించిరి. ఆ సిద్ధాంతములు పాలకులు ... వ్యక్తుల హక్కులు

(Ottawa) ఆ వ్యక్తిహక్కుల అధికారము పొందినవి. దీనిలో గల సమాజ పరిస్థితులు ... ప్రజాహిత ప్రయోజనము (public purpose) కొరకు మాత్రమే పన్నుల విధింపు సమర్థనీయము ... ప్రజాహిత ప్రయోజన పరిధి విస్తరణ రీత్యా న్యాయస్థానములు ఇచ్చిన సిద్ధాంత ప్రకారముగా ... ప్రభుత్వము వ్యక్తుల సంపద స్వాధీనము చేసుకొనుటకు, లేదా వారి ఒప్పందములు అమలుపరచుటకు ప్రభుత్వమునకుగల అధికారములకు ప్రజాహిత ప్రయోజనములు కొంత పరిమితి కల్పించినవి. ఈ కొంత ఆస్తి హక్కుల పరిరక్షణ కొరకు ప్రభుత్వ సార్వభౌమాధికారము (Eminent domain) సిద్ధాంతము మాత్రముగా లభించు విధము మరింత బలపడినది. అందుచేత, అట్టి విషయములలో కూడ ప్రకృతి సిద్ధమైన న్యాయము (Natural justice) సూత్రము, న్యాయస్థానముల ప్రభుత్వముయొక్క సార్వభౌమాధికారము అధికారములను కొన్ని పరిమితులకు లోబడినట్లు చేసినవి. అట్టి పరిమితులలో ముఖ్యమైనవి రెండు. 1. సార్వభౌమాధికారములను ఉపయోగించిన పరిస్థితులలో ప్రజాహిత ప్రయోజనములకొరకు మాత్రమే ప్రభుత్వము తీసికొనవలెను.

2. అన్యాయముగా, అసమగ్రముగా వినియోగించిన నష్టపరిహారము (adequate compensation) యజమానునకు ఇచ్చుటకు, ఆస్తిని స్వాధీనము చేసికొనవలెను.

పై వ్యాఖ్యానముల విరోధముల ఫలితముగా ప్రభుత్వమునకు శాసనముయొక్క అధికారములలో పాల్గొనుటకు అవకాశము లేకుండ పోయినది, అధికారములేని వ్యక్తుల హస్తగతమయినది. వ్యక్తులకు రాజ్యాంగమిచ్చిన స్వేచ్ఛ, రక్షణ, సంస్థ వ్యాపార సంస్థలుగూడ వానిని దుర్వినియోగము చేసి వారి హస్తగతం చేసికొని, ఒకేవిధ ప్రజల కనుసన్నల వ్యాపారము నిర్వహించి వారి పేదలను, పెద్ద సంస్థల ప్రభుత్వాధికారము తీసుకొనినవి. పెద్దసంస్థలు వ్యాపారపు పోటీతత్వమునకు లోనుకాకుండ, విచ్చలవిడిగా పనిచేయుట, అనగా, తీవ్రమైన సాంఘిక సమస్యగా పరిణమించినది. 'సామాజిక ప్రయోజనముల విస్తరణ' సిద్ధాంతము న్యాయస్థానముల ద్వారా ముందుకు వచ్చినది.

సామాజిక పరిస్థితులలో మార్పు రావలెననుగా ప్రతి సేవను ఉద్యమించి ప్రభుత్వము కేవలము న్యాయమూర్తులచే, ప్రజాసేవ కార్యములతో సంతృప్తిపడక, ఆ సేవలను సమర్థమైన సాంఘిక ప్రణాళికల పరిష్కారమునకు పూనుకొనినవి. క్రమేణ సామాజిక న్యాయసూత్రాల సంక్షేమరాజ్యము దిశగా ముందుకు వచ్చు చున్నది. కనుక ప్రభుత్వములు ప్రజారోగ్యము గృహవసతులు, విద్య, గ్రామీణ క్షేమము మొదలగు ఎన్నియో సమస్యల పరిష్కారమునకు పూనుకొనుచున్నవి. కానివన్నియు సర్వసాధారణముల ప్రభు

* Dartmouth College V. Woodward.

† People V. Salaun

‡ City of Ottawa.

[illegible] (Absolute Freedom of Contract) [illegible] (New deal) [illegible]

[illegible]

భారతదేశము

[illegible]

[illegible] (Right to Freedom) [illegible] (Reasonable Restrictions) [illegible] (Professional and Technical Qualifications) [illegible]

ఆస్తి హక్కు (Right to Property) ఆ॥ 31:—

[illegible]

[illegible] (Interest) [illegible] (acquired or taken possession of) [illegible]

[illegible]

1. Adkins' Case 261 U. S. 525.

2. Lochner Case 198 U. S. 45.

3. Schencter Case 259 U. S. 495.

1. Steward Machine Co. V. Davis 301 U. S. 548.

2. Westcoast Hotel Case 300 U. S. 379 over ruled Adkins' Case.

క్లా 4 :

రాజ్యాంగ మనుటలోనికి వచ్చుటకు ఆస్తి విషయమై ప్రభుత్వము చట్టము (pass) చేయునది. అట్లు ఆ చట్టముల ప్రకారముగా, ఆస్తి నష్టము చేయబడెను. రాజ్యాంగ నిబంధనల ఆస్తి రాదు. న్యాయస్థానము ఆ చట్టమును సవాలు చేయుటకు వీలులేదు.

క్లా 5 :

A. ఈ క్లాజు వర్తించు శాసనము మరియు ఆస్తి ఈ ఈ క్రింది శాసనములకున్నూ,

B కొన్ని ప్రభుత్వము

1. పన్నులు గాని, దండన (Penalty) గాని విధించు నిమిత్తమున్నూ,

2. ప్రజారోగ్య రక్షణకొరకు, లేక ప్రాణములకు లేక ఆస్తికి ప్రమాదమునుండి అరికట్టుటకున్నూ,

3. శాంతి ప్రభుత్వముతో ఇతర ప్రభుత్వములకు మధ్య జరిగిన ఒడంబడిక ప్రకారం, లేక ఇతర కారణముల వలన శాసనములు, శత్రువుల ఆస్తి ఇవాక్యుయీ ఆస్తి (Evacuee Property) ప్రకటించబడిన ఆస్తులున్నూ, లేదు ఏ శాసనములకున్నూ, పై క్లాజు వర్తించదు.

క్లా 6 :

రాజ్యాంగ మనుటలోనికి వచ్చుటకుముందు 18 మాసముల లోపుగా చేయబడిన ఏ శాసనమైనను, రాజ్యాంగ మనుటలోనికి వచ్చిన మూడు మాసములలోగా అధ్యక్షునికి దాఖలు చేయబడి నప్పుడు అధ్యక్షుడు బహిరంగ ప్రకటనద్వారా అట్టి శాసనమును స్థిరపరచిన (Certify) యెడల, అట్టి శాసనము, పై క్లాజు గాని లేక భారత ప్రభుత్వ చట్టము (1935) 299 వ సెక్షనులోని 2 వ సబ్ సెక్షను గాని ఉల్లంఘించున్నదని కోర్టుల ముందు సవాలు చేయబడరాదు.

ఆర్టి 19 లోని ఆస్తిహక్కు పౌరులకుమాత్రమే వర్తించును. ఆర్టి 31 అందరికినీ వర్తించును. క్లా 2 ప్రభుత్వమునకు వ్యక్తుల ఆస్తులపై గల అధికారమును పరిమితము చేస్తున్నది. శాసనాధికారముచేతనే ఏ వ్యక్తియొక్క ఆస్తియైనా అపహరించబడ వచ్చును అనగా వ్యక్తుల ఆస్తుల నపహరించుటకు, శాసనసభలకు అధికారము కలదన్న మాట. 'శాసనాధికారము' అనుటలో సూక్ష్మవిశ్లేషణ ప్రభుత్వమునకు నిర్వాహకాధికారము (Executive) అట్టి అధికారము లేదనుటయును స్పష్టము చేయబడెను. వ్యక్తుల ఆస్తులు నిర్వాహకాధికారుల కృత్యములనుండి రక్షింపబడెను. కాని ఆస్తి హక్కు శాసనసభాధికారమునకు లోబడియే యున్నదని ప్రకటించ బడెను. క్లా 2 అట్టి శాసనసభాధికారమును కొంత పరిమితముచేసినది. శాసనాధికారమునకు రెండు హద్దులు ప్రయోజనముకొరకు మాత్రమే ఉపయోగించబడ వలెను. అట్టి ప్రయోజనముకొరకు, నష్టపరిహారము చెల్లింపకుండ ఆస్తులు స్వాధీనపరచుకొనరాదు, హక్కులను రద్దుచేయరాదని నిషేధించబడెను. కొంత్రముపైన ఆర్టి 31, 1955 వ సంవత్సరపు

సవరణచట్టముచే అట్టి సవరణలు చేయబడెను. రాజ్యాంగ వర్తింపులో ప్రస్తావించదగినవి కొన్ని ఉన్నవి.

ఆ. 19, 31 ఆ. ప్రకారము క్రిమినల్ ప్రొసీజరున్నూ, క్రిమినల్ విచారణలున్నూ వ్యాజ్యములనుగూర్చి, కొన్ని విధి విధానములు చెప్పబడెను. ఈ వ్యాజ్యములను సరిగా రాజ్యాంగ నిర్వాహకులున్నూ, పార్లమెంటు శాసనసభలున్నూ తీర్పు చేయలేదు. అట్టి విచారణలో ఆస్తిహక్కు సవరించవలసినదిగా చెప్పబడెను. అట్టి వివరములు శాసనసభాధికారమునకు లోబడి యున్నను, వ్యాజ్యములను, నిబంధనలను, ఉన్నతన్యాయస్థానములచే రాజ్యాంగ నిర్వహణ ప్రశ్నలు పరిశీలించవలెను.

ఆర్టి 19 క్లా 6 దనిల

రాజ్యాంగ మనుటలోనికి వచ్చుటకుముందే, ఈ క్రొత్త ప్రభుత్వము ప్రజా క్షేమముకొరకు అనేక చట్టములను చేసెను. ఆ ప్రకారము జమీందారీలను రద్దుచేసి, ప్రజా ప్రభుత్వమే వ్యవసాయ భూములను స్వాధీనపరచుకొనుటకు పూనుకొనెను. రాజ్యాంగ ఆర్టి 31 (2) క్రింద, జమీందారీ రద్దు చట్టములపై అనేక వ్యాజ్యములు దాఖలు చేయబడెను. ఆర్టి 19 క్లా 6 క్రింద, నష్టపరిహారము చెల్లించవలెనని ఆక్షేపించిరి. ఆ చట్టములు రాజ్యాంగమునకు విరుద్ధమని కొన్ని హైకోర్టులు తీర్పు చెప్పెను. ఆర్టి 19 నిబంధన ప్రాథమికహక్కులలో, ఆర్టి 19 క్లా 6 వలన సంకుచితముగా ఆస్తిహక్కు పరిమితమైనది, ప్రభుత్వము అట్టి అధికారము శాసనసభల హక్కు అని, అట్టి శాసనములను సవాలు చేయరాదని తీర్పు చెప్పెను. ఈ తీర్పుల ఫలితముగా ఏ వ్యక్తిగాని, సంస్థగాని ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసికొన్న ఆస్తి పరిహారమును కోర్టుల ద్వారా పొందవలసిన అవసరమేర్పడినది. అట్టి పరిస్థితులనుండి తప్పించుకొనుటకు, ఆర్టి 19 క్లా 6 లో సవరణ, 1951 లో రాజ్యాంగమునకు మొదటి సవరణచట్టము చేయబడెను. క్లా 8. 1 వ మొదటి సవరణ చేయబడెను. ఈ సవరణ ప్రకారము పౌరులకున్న వృత్తి వ్యాపారహక్కులు గల ప్రాథమికహక్కు, ప్రభుత్వము లేదా, లేక ప్రభుత్వముచే నడుపబడు ఏ కార్పొరేషనైనను లేదా వ్యాపారములు వర్తించదని, అట్టి వ్యాపారము కొనసాగించు టలో, సంపూర్ణముగా లేక అసంపూర్ణముగా గాని, పౌరులు అట్టి వ్యాపారమునుండి తొలగించబడవచ్చును. కనుక ఆయా వ్యాపార ప్రభుత్వము ఏకైక హక్కును జాతీయము చేసినను, (ఉదా: బస్సుల రవాణా వ్యాపారము.) వృత్తివ్యాపారస్వేచ్ఛకు భంగము కలిగినదని ఆరోపణ కోర్టుల ముందు చేయబడదు.

ఆర్టి 31-దీనిని సవరించిన విధము 2, 3

ముందుగానే, దీనిని సవరించి రద్దు శాసనములు ఆర్టి 31 క్లా 6 ప్రకారము అధ్యక్షుని సమ్మతితో స్థిరపరచబడి

1. Motilal V. State of Uttar Pradesh. A I R 1951 All (F. B.) 257.

2. Kameswar V. Province of Bihar. A I R 1950 pat 392.

3. Kameswar V. State of Bihar. A I R 1951 pat 91.

ఎప్పుడో, ఒప్పందము ... శాసనములు ... ౯ ప్రకరణములలోని ... ప్రభుత్వము ... ప్రభుత్వము ... శాసనసభలు ... తీర్పునిచ్చెను. ... ౧౯ ప్రకరణము (1) ... ప్రకరణములతో సరిపోల్చబడినది.

... ప్రభుత్వము ... ప్రకటింపబడినది. ప్రత్యేకముగా ... కల్పించబడినది.

ఈ సవరణ ప్రకారము రెండు క్రొత్త అధికరణలు అ॥ 31 A, అ॥ 31-B చేర్చబడినవి. ... ప్రభుత్వము ... ప్రకటింపబడి నది. ... (౯ వ షెడ్యూలు) ... ప్రకటింపబడినది.

అ॥ 31-సుప్రీంకోర్టు తీర్పులు

సుబోధ్ గోపాల్ బోస్ కేసు*

1. అ॥ 31 యొక్క ఉద్దేశము ప్రభుత్వ శక్తి యొక్క ఆస్తి హక్కును సంరక్షించుటకాదు, ప్రభుత్వమునకు ... అ॥ 31 లో, ... ప్రభుత్వము, ... (స్వాధీనము) ... క్లా॥ 1 ప్రకారము, ... ౨ వ క్లాజులో ... అ॥ 1. సామాజిక ప్రయోజనముకొరకు (Public Purpose) ... క్లా॥ ... 1 వ క్లాజులోని "అప హరణ" (Deprivation) 2 వ క్లాజులోని "సముపార్జన", (acquisition) "స్వాధీనము చేసికొనుట" (Taking possession) ... సముపార్జన, స్వాధీనము చేసికొనుట ... యాజమాన్యము యొక్క లక్షణముల (Incidents of Ownership) ... చేయవచ్చును ... ౯ వ క్లాజు ... తెలియచేయు.

2. సముపార్జనకు, ప్రభుత్వము ... అ॥ 31 క్లా॥ 5 (B) ... క్లా॥ 5 (B) నిర్వచించు చున్నది.

3. అ॥ 31 లో "ఆస్తి" అనగా, ... (చూ. 1 వ అధ్యాయములో వివరణ). ... అస్తి ... "అపహరణ" క్రింద కే భావింపబడును. ... (Material) ... "అపహరణ" క్రింద కే భావింపబడెను.

షోలాపూరు మిల్లులకేసు †

"... షోలాపూరు ... ప్రభుత్వము ... క్రొత్త డైరక్టర్లను ... ప్రభుత్వమునకే ...

* State of West Bengal V. Subodh Gopal Bose 1954 I M L J 814.

† Dwarakadas Shrinivas. V. Sholapur Spinning & Weaving Mills Co. Ltd. 1954 I. M. L. J. 88

[illegible] (Preference Share-holders.) [illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible]

[illegible] (Just Compensation) [illegible]

[illegible]

[illegible] (Adequate) [illegible]

[illegible] A [illegible]

[illegible] A [illegible] 1. [illegible] (Extinguish) [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

* State of West Bengal V. Bela Bennerjee A I R 1954 S. C. 41.

[illegible]

[illegible] (సామాన్యార్థమెన్నికోను,) [illegible] 24, 19, 31 లలో [illegible]

[illegible]

ఆస్తిహక్కు : భవిష్యత్తు

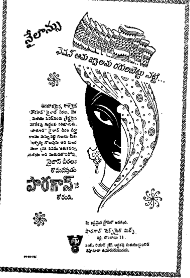
[illegible] (Mixed Economy) [illegible] (Public & Private Sectors.) [illegible] "ఎస్టేటు డ్యూటీ" (Estate duty) [illegible]

[illegible] (Laski.)

ఆధార గ్రంథములు:

1. Salmond : Jurisprudence.
2. Austin : Jurisprudence.
3. Mullah : Transfer of Property Act.
4. G. C. V. Subba Rao : Law of Property.
5. Friedman : Legal Theory.
6. Karl Renner : Institutions of Private Law and their Social functions.
7. Laski : Grammar of Politics.
8. Basu : Commentary on the constitution of India.

నైలాను
ఫేషన్ అను జ్వాలను రగులబెట్టు నట్టి...
నైలాన్ చీరలు
కొనునప్పుడు
పారగాన్ నే
కోరండి.
పారగాన్ టెక్స్టైల్ మిల్స్
PTM

హాసవిలాసం

[illegible]

తెర మరుగు నీడలు

శ్రీ కొండముడి శ్రీరామచంద్రమూర్తి

పాత్రలు: కనకారావు, ముత్యాలు, విశ్వనాథం, రాగిణి, రామదాసు, పోలీసులు.

ఆధునాతన పద్ధతులలో, కనకారావుగారు నవీనంగా నిర్మించిన మేడలోని ముందుగది అది. కుడి చేతివైపుగా తెరచివున్న ద్వారంగుండా వీధిలో జరిగే రాకపోకలు, మధ్యనున్న ద్వారబంధానికి నల్లపూసల తెల్లకట్టెను గనుక వేసివుండకపోయినట్లయితే ఆ గృహాంతర్భాగమూ, స్పష్టంగా కన్పిస్తుంటాయి. ద్వారాలకిరుప్రక్కలా వేయబడిన కుషన్ కుర్చీలూ, గోడల కమర్చబడిన నిలువుటద్దాలూ, నేలమీద పరచబడిన కాశ్మీరుతివాచీ, ఆ ప్రదేశమంతా భోగభాగ్యాలతో తులతూగుతూన్నట్లు చెప్పక చెబుతుంటాయి.

తెర తొలగేసరికి, షష్టిపూర్తి కావస్తోన్న కనకారావు, గదిలో ఓ మూలగా వేయబడిన టేబిలుకు ప్రక్కగావున్న పడక్కుర్చీలో పడుకుని "తెర మరుగు నీడలు" అన్న వ్రాతప్రతి నొకదాన్ని చదువుతుంటాడు. అతని దేహం వందుబారుతున్నా, అతని వాలకంమాత్రం, ప్రక్కనే టేబిలుమీద స్ఫటికంతో నగ్నంగా వొంపులతో మలచబడిన యువతిని పరిహాసిస్తుంటుంది. ఆయువతికి ప్రక్కనున్న గాజుకుండీలోని ఎఱ్ఱపూలు వాడిన కొంగాలతో తలను వాల్చుకొని వుంటాయి.

వీధిలోనికి పోయే ద్వారానికి పైగావున్న గడియారం కొట్టిన గంటలబట్టి సమయం ఏడైందని స్పష్టం. గదిలోని టేబిలులైటు ప్రసరిస్తున్న తెల్లని పాలకాంతి, గదిపైని నీలంబల్బు ప్రసరిస్తున్న రంగు కాంతి, వొకదానిలో వొకటి కలిసిపోతూ వింత వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తుంటాయి.

కనకా : (చదువుతుంటాడే పిల్చగా) ముత్యాలూ!

తెరవెనుకనుండి : బాబూ!

కనకా : [illegible]

ముత్యా : [illegible]

కనకా : [illegible]

ముత్యా : [illegible]

కనకా : [illegible]

ముత్యా : [illegible]

కనకా : [illegible]

ముత్యా : [illegible]

కనకా : [illegible]

ముత్యా : [illegible]

కనకా : [illegible]

ము : [illegible]

క : [illegible]

ము : [illegible]

క : [illegible]

* ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం నిర్వహించిన [illegible] పోటీలో ప్రథమ బహుమతి పొందిన నాటిక.

జలకంఠేశ్వరాలయం జీర్ణోద్ధరణ

[illegible]

[illegible] 1813 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1676 [illegible]

ద్వారపాలకుడు

జలకంఠేశ్వర దేవాలయ శిల్పం

ఛాయాచిత్రం : శ్రీ [illegible]

[illegible]

[illegible]

కమ : (కొంటెగా నవ్వుతూ) విశ్వ, నా [illegible] నాటకానికి [illegible].

విశ్వ : [illegible] సంవత్సరం [illegible] వచ్చిన [illegible]!

కమ : [illegible] కట్టుకున్నారా [illegible]. [illegible]

విశ్వ : [illegible] కాదు! [illegible]

కమ : విశ్వనాథం!

విశ్వ : [illegible]

కమ : (కోపంతో చూసి)

విశ్వ : [illegible]

కమ : [illegible] అదే మంచిదేమో!

విశ్వ : [illegible]

కమ : విశ్వనాథం!

విశ్వ : [illegible]

కమ : [illegible]

విశ్వ : [illegible]

కమ : [illegible]

విశ్వ : [illegible]

కమ : (నవ్వి) విశ్వనాథం గారూ!

విశ్వ : [illegible]

కమ : [illegible]

విశ్వ : [illegible]

కమ : [illegible] (ఇద్దరూ [illegible])

విశ్వ : [illegible]!

మంత్రి : అయ్యా.

విశ్వ : [illegible]?

మంత్రి : [illegible]

విశ్వ : [illegible]!

[ఇంతలో తలుపు తీసుకుని రాగిణి ప్రవేశిస్తుంది. [illegible]]

విశ్వ : ఓ! రాగిణీ [illegible]!

రాగిణి : [illegible] మంత్రిగారూ — [illegible]?

విశ్వ : రాగిణీ [illegible] (మాటలు [illegible]) ఆ! మంత్రిగారూ [illegible]?

మా : [illegible]

రాగిణి : [illegible] మంత్రిగారూ.

విశ్వ : [illegible]?

మా : [illegible] కాదూ!

విశ్వ : (మంత్రిగారు [illegible]) [illegible] రాగిణి [illegible].

రాణి : [illegible]?

విశ్వ : [illegible] రాగిణీ! [illegible]

రాగిణి : ([illegible]) [illegible]! [illegible]!

విశ్వ : [illegible]

రాణి : [illegible]

విశ్వ : [illegible]

రాణి : [illegible]?

విశ్వ : [illegible]

రాణి : [illegible]!

విశ్వ : [illegible]!

రాణి : [illegible]

[illegible] ... అన్నారు.

విశ్వ : [illegible]

శాం : అవును! [illegible] ! ఆ [illegible]

విశ్వ : అయితే [illegible]

శాం : [illegible]

విశ్వ : అయితే [illegible] [illegible]

శాం : [illegible]! [illegible]. (బయట [illegible]) [illegible]! [illegible]

విశ్వ : [illegible]!

[బయటనుంచి [illegible]]

శాం : ([illegible]) [illegible] : [illegible]

విశ్వ : రాముడూ!

శాం : ఏమి [illegible]!

విశ్వ : [illegible]

శాం : ([illegible]) [illegible], [illegible] రండి.

[[illegible]]

రాము : [illegible] ఉండి!

శాం : ఏం [illegible]!

రాము : అప్పు! [illegible] —

విశ్వ : [illegible] ఉంటుంది.

రాము : [illegible]!

శాం : [illegible] చెప్పుకోవడం [illegible] [illegible].

రాము : [illegible] [illegible]

శాం : ([illegible]) [illegible]!

రాము : ([illegible]) [illegible]

విశ్వ : [illegible]

రాము : [illegible] [illegible]!

విశ్వ : [illegible]!

రాము : [illegible] [illegible]

శాం : [illegible]!

రాము : [illegible] [illegible]

శాం : [illegible]!

రాము : [illegible] [illegible] నువ్వు!

విశ్వ : అవును. [illegible]

రాము : [illegible] [illegible]

శాం : [illegible]!

రాము : [illegible]

శాం : ఆ!

రాము : [illegible] [illegible] [illegible]?

విశ్వ : [illegible]

శాం : [illegible]!

రాము : [illegible]. ([illegible])

శాం, విశ్వ : ఆ!

రాము : [illegible] [illegible] —— [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] : ఆ !

[illegible]

[illegible] : ఆ ! ఆ ! [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[తెర]

నాట్యభారతి

హొయిసాళేశ్వర దేవాలయంలోని కుడ్యశిల్పం హళేబీడ్ (మైసూరు రాష్ట్రం)

నవభారతనిర్మా
ఈసిమెంటు అధికంగా తుంగభద్రా ప్రోజెక్టు, ఇతరపెద్ద ప్రాజెక్టుల పనులకు వాడబడుచున్నది
దుర్గా బ్రాండు
పోర్టులేండు సిమెంటు
ఉపయోగించబడుచున్నది
మీ భవనములను ఎక్కువ ధృఢముగాను అందముగాను చేయును
ఆంధ్ర సిమెంటు కంపెనీ లిమిటెడ్
రిజస్టర్డ్ ఆఫీసు: 337 తంబు చెట్టి వీధి మద్రాసు-1. Tele Grams: ANDHRACEM Phone: 3502
ఫ్యాక్టరీ ఆఫీసు: బక్కింగ్‌హామ్‌పేట పోస్టు విజయవాడ-2. Tele Grams: CEMENTS Phone: 557 (P.B.X)
MG. AGENTS: ఆంధ్ర ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్., రాజమండ్రి.

సురభిళాత్మ

శ్రీ సి. నాగార్జున రెడ్డి

ఇది నా హృదయంలో పుష్పించు
పుష్పాల పరిమళమ్ములలో పరవశించి విరిసి
స్వప్న సంపాతమునే గా
ప్రవహించి నా సౌరభమ్ములలో పాడలా దెస.

ఈ సౌరభ సమీర మా
లా పర్వణమున స్వాదంతరజ్వాలనశిఖల్
భాసిలె వెన్నెల పత్తులు
గా, సుమకోమల దళాలుంగా, చిత్రముగా.

నా గుండె బరిగలపలె కెల
తేగిన మార్సదర్భనూపురేఖల నేపో
రాగామృత భావమ్ములు
తీగలుగా సాగిపోవు తీరులు ద్రోచెన్.

కనులముందు నిల్చిన అంధకార సాంద్ర
యవనికలు క్రమక్రమముగా జవిసిపోవ,
కనబడెను వెల్గురవ్వల చిరుమిణుకు
మిణుకు మనిరెడు జ్యోతిశింగణ గణము

ఎదను ద్వేషము కరణాగ్ని కత్తినపుడు
ఎదుట చీకటి దప్పు కప్పించ దొందు,
ఎదను స్నేహము సురభిళ్ళై కదిలినపుడు
ఎదుట వెన్నెల తెలుగులే దొరుగుచుండు.

పంచభూతాలు నాలు కల్పనలు నిశ్చ
నా మనశ్శ్రీసమాల కేనాడు రేత
పుల్లియల పంతియందేలు ఫుల్లమసిన
ఫలము లబ్బవల్లప పిపంచవలెనుండెను.

కన్ను లోలోపల కనుంచుచున్న త్రోవ
వెన్నె లమృతతీకరించిన వనినుకలుతో
వనములై కనాస్వనములై చిరిచిపోవు
నా మనోంగణమును వంచనముగ మాన్పు.

ఎన్ని యుగములు గడచె నా కన్నె తెరలు
మబ్బులవలె, వెన్నెలవలె, మంచులవలె,
ఎన్నడైన సోకినవలె నాయుసిన సురభి
రించెనా? నందనము మోము దించుకొనదె

ఈ సురభిళా త్వరకు నేది హేతువగునో?
ఈ మస్యణరాగమున కేది హేతువగునో?
చిననాను ఛానంతిరమా నిబిడ
చారుఘనస్మణవేలాంచల చాలనమ్ము.

భువనమిది పరిమళప్లుతముగ సేవర్పు
విరులకారుల రాక లబ్బురము గాదు;
ఎవరను పరిమళాల నుంచెత్తునట్టి
పూలవెల పుల్కరింత యపూర్వమగును.

సంస్కృతవాహిని

శ్రీ పి. యస్. నరసింహారావు

భారతీయ సంస్కృతి అనాదియైనది మనుచు. ప్రపంచంలో ఏ ప్రత్యేకత కలది. అహింస, శాంతి, అహింస, సౌభ్రాతృత్వము, త్యాగము, సత్యము, ధర్మములను ప్రతిష్ఠించినది ఈ కేక సంస్కృతి.

ఇవియే నేడు మన రాజ్యాంగమునందివి, ఆదర్శములు గూడను.

ప్రపంచములో, పూర్వ మెసపొటేమియా నాగరికతలు ఈజిప్టు, అస్సీరియా, బాబిలోన్, రోము, గ్రీసు దేశముల నాగరికతలు వర్ధిల్లి నశించినవి. మన సంస్కృతి, అద్వితీయమై యుండినది, గనుక కే గడచిన వేలు సంవత్సరముల కాలములో, స్వరాజ్యము లేకున్నను నిలిచియున్నది.

ఒక వ్యక్తి, తన శక్తిసామర్థ్యముల చెప్పు బహిర్గతము చేయుటలో ఆత్మ ఒక సౌధ్యకేంద్రము, నాటిన సంస్కృతి సర్వతో అను, పరదేశములకు తెలియపరచి వ్యాపింపచేయునదియేను, ఆ దేశము, సృష్టికర్త దృష్టిలో సమీకరించినదై, ధర్మమైపోవుచుండి విశ్వరచి నశించుచుదనియున్నారు. మన భారతము, తన సంస్కృతి సాంప్రదాయములను, వర్తకమాన దేశములలో స్థాపించి సంస్కృతి సామ్రాజ్యమును నెలకొల్పియుండుటచేతనే, యూరపుకు సంస్కృతిప్రపంచమున దృగ్గోచరముగాను తనదగు మను, ఉన్నతస్థానము లభింపచేసికొన్నది.

పూర్వ భారతీయ సంస్కృతి, ఉదయించి వర్ధిల్లి పరిణామమును గనుచు, పూర్వ పశ్చిమ దేశములలోకి ప్రవహించి, ఆయా దేశము లను పునీతము గావించినది.

ప్రాచ్యదేశములకు, భారత సంస్కృతీప్రవాహములు తరలించుటలో, ఆంధ్రుల కృషి అపారము. భారత సంస్కృతి ఇతర దేశములకు వ్యాపించుటకు ఇదియే మొదలు. మనము ఇండోచైనా, సయాము, బర్మా, మలయా, ఇండోనేషియా, మొదలగు దేశములలోని పేర్లను చూచి, మన పేర్లవలె నుండుట గమనింతుము. 'సింగపూరు' మనదేశములోని యే కేమో అన్నట్లున్నది కాకినాడకు తూర్పుగా ద్వీపంలో ఒక భాగం. జావాకన్న, 'మదుర' యను చిన్న ద్వీపము, బలిద్వీపము, పేర్లు అర్థము భారతీయమైనవిగా వున్నవి. ఇటలో ఇండోనేషియా అధ్యక్షుడు, సయాములోని ప్రముఖ రాజ కీయవేత్త పట్రగా, మానవప్రక్రియ, ఆదిక్య, ఇత్యాదిపేర్లుగూడా అన్నీ ననిపించును, ఇండోనేషియాలో ప్రజలు రామాయణమును మహాభారతములు, పదునేనవ శతాబ్దములో మహమ్మదీయ మతవ ముగ్గు కంతరము ఇష్టామునిష్టముగా. కాని ఇప్పటికిని సాధ్యమ ఇందువల్ల అస్తిత్వమునందుటకు Ku ద్వీపముఖ్యము

ప్రాచీన భారతీయ వ్యాపారస్తులు పడవల్లు తుఫానుల కారణము ద్రీప్ప రకారంభముల ఆంధ్ర నాగరాజుల మహోన్నత కాలములో ఉత్తరవాహినులలో పాటు ధరతిరక్షమునుండి, ముఖ్యముగా ఆంధ్ర నుండి మక్రపు ప్రసులు, బౌద్ధక్షేత్రం, లోకాకాలు తతితరులు తమ జ్ఞానమునను పరబడ్డారుకు పోయిరి సహయించి సముద్ర తీరం, ఇవి మొదలగు ద్వీపముల కి ఆ ద్వీపములన్నిటిని జ్ఞాన కొత్తదనంతో శిల్పసిద్ధముతో చిత్రకారాగాంతులతో జేసిన్యురాతన మొదలించి యుండుటయే. వారి యాత్రయము హింసలో కూడిన సైనికసామ్రాజ్యస్థాపన కాదు; ప్రజలను పీడించి వారివలన నేను కొనుటకాదు; వారి సంపత్తును కొల్లగొట్టుట కాదు—వర్తకంలో యుండుటచేతే. మనవారి యాత్రయము, సంస్కృతీవ్యాప్తి.

పూర్వపు జావా భాష 'కవి భాష'. రామాయణ, మహా భారతాదులు, ఆ భాషలో వెలసినవి. భారతీయభావములకే, ఆ భాష సంస్కృతములో సంబంధముగలది. ఆ ద్వీపపు రాజులు తాము ఆంధ్రకులమువారమని, యదుకులమువారమని తెప్ప కొనుచుండిరి. భారతీయ గ్రంథములను బాల్యమే ఆనవాయిత్యం ములో సుపరిచయము లభించెను.

భారతదేశమునకు జావాదేశమునకు ఒక విచిత్రసామ్యము పొడసట్టుచున్నది. జావాలో అగస్త్యసాంప్రదాయమని ఒకటి యిప్పటికే చాలా ప్రతిభలో నున్నది. వారి సంస్కృతికి మూల పురుషుడు అగస్త్యమహర్షియని తెలిసినవారు చెప్పుచుందురు. అగస్త్యమహర్షి వింధ్య భారతీయ సంస్కృతి సంస్కృతితో పునీతము గావించెనని మనదేశమునందు ప్రతీతిగలదు.

ప్రాచ్యద్వీపములలో, పూర్వ భారత సంస్కృతి భాషలో, కృషి, వకీలభారతీయులది. అందులో ప్రధానముగా, ఆంధ్రు లది. ఆ ద్వీపములలో శైవము, వైష్ణవము, బౌద్ధము కూడను సహ జము పొంది సమున్నతి నొందినవి. అది భారతీయ మతసహనము. మద్రాసుజావాలోని అతిప్రసిద్ధమైన బోరోబుదూరు బౌద్ధస్తూప శిల్పమునకును, ఆంధ్రుల అమరావతి, నాగార్జునకొండ స్థూప శిల్పములకు సన్నిహితసంబంధ మున్నది. నాగార్జునకొండ శిల్ప కళయొక్క ముద్ర, బర్మా శిల్పచిత్రకళపైనను, లంకయను సీలా శిల్పకళపైనను కన్పించుచుండును. ఇటుల ఆంధ్రుల శిల్ప చిత్రకళ, ప్రాచ్యదేశములకు బౌద్ధ భిక్షులద్వారా, శిల్పులద్వారా, పెరిగి పెట్టినది.

ఆగ్నేయ దేశములు విశాలమైనవి, విగ్రహము, సౌందర్యోపాసన లకు, మనదేశమునుండి ప్రవహించిన బౌద్ధసంస్కృతి కారణమని, ఆ దేశముల విశ్వాసం

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1875 [illegible]

[illegible] 1906, 1908 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఆగ్రాలోని రాధాస్వామి దేవాలయం

ఛాయాచిత్రం : శ్రీ వి. శేషశర్మ

ప్రసిద్ధ వృత్తికారుడయిన కౌశికాస పాగ్ పరిద్వీపములలో 1926 ప్రాంతమున ఒక ఉత్సవము సందర్భంలో ఆ ఉత్సవము తిరపాంతముల్లోని 'సెగా' అనే వుంటుదని వ్రాసినారు. ఆ సందర్భమున జరిగిన నాట్యప్రదర్శనముల్లోని నటుల పాత్ర నిర్వహణము, వర్ణములలో కంఠాలతో సాంప్రదాయాలతో తీరుకు వారి వేషభాషలు సౌందర్యములు కొంచి 'భరతనాట్య ప్రయోగశాస్త్రము' చూసినట్లు. నటన యాదవము, శిర, కవకు స్ఫురింపజేసి పాగ్ తెలిసి యున్నారు. అక్కడి ఉత్సవాలు, మన దేశములో ఇప్పటివారి వారికే కాక అనాదిప్రాచారాల రామాయణ మహాభారత కౌలము లను స్ఫురింపజేసును.

ఇప్పటి ప్రాక్ ప్రదేశములలో ఆనాటి భారతీయ భారతీయ కళాశాలలు, వేదములోనాచారములు, బాలకృష్ణుని, కొండించిన కృషి పిలచిసినవి, నిర్మాణములు, సరిహద్దులలో ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతిభాష నిర్మాణమనిపించును. ప్రాచీనకళలు సృష్టించి సింహాచలాలు శైలములో ఆ నిర్మాణము నుండి మాకు కనిపించునది అనుమతించిన ప్రాచీన శాసనలిపిలలో కొనియాడబడిన వారి లక్షణములు.

'సి లె వన్ కేవ' యను ప్రసిద్ధ చరిత్రకారుడు ఆసియాభారత ఖండ్రోలో పాశ్చాత్య శ్రీసుకీయ కళ్ళించిన వైశిష్ట్యము శ్రీమ పాశ్చాత్యులకు తూర్పు ఆసియాలో భారతము కల్పించిన వైశిష్ట్యము ప్రాచీనత, గొప్పగా అభివర్ణించినారు.

భారతీయుడు, ప్రాక్ దేశములకు గల సాంస్కృతిక సంబంధ ములు ఇంగ్లండుకును, అమెరికాకును గల సాంస్కృతికత్వముతో పోల్చదగును.

ఇండోనీషియాలోని దిబద్వీపములు ఐక్యత సిద్ధాంతము ఆనుమానముండినట్లుగా ప్రాచీన భారతీయులు స్థాపించిన వహాన సంస్కృతి పద్ధతులు, సంప్రదాయములు, వహాన విద్యా వ్యాపనంగాను కళలు శిల్పములే, మూలమయినవి.

19 వ శతాబ్దిలో ప్రఖ్యాత అమెరికన్ పండితుడు, కవియైన, 'ఎమ్ర్సన్' భారతీయ వేదాంతము రుచిచూచి, ప్రాచ్య ఆసియాఖండము, భారతీయ సంస్కృతికి ఆధారముగా, ఇప్పటికి తీర్థయాత్ర చేయుచున్నవారు.

ఏనాటికీ మన కొండయాలయములలో నుండి పాశ్చాత్యులు చేయు వాడేశాడు, నాట్యరీతులు మనకు ప్రదానించినది—ఇండో చైనా. అజాసు మన ప్రధాని శ్రీ నెహ్రూ గారు జయావర్మనును, చక్రధారుడను ప్రపంచములో పాలించుచున్న శాంతి స్వాతంత్ర్యాల ప్రధానముగా ఆకర్షణీయమైన విధానము, 'పంచశీల'— 'పంచశీలము' అందించినది—ఇండోనీషియా. ఇట్లు పరస్పరము సంస్కృతి వానిని—చేయును.

అక్షయపాత్ర

శ్రీ వెల్లంకొండ చంద్రమౌళి శాస్త్రి

బుద్ధదేవుని సన్నిధానంలో ఒకసారి జరిగిన అతికరుణాకరమైన సంఘటన ఇది. క్షామనివారణం చెయ్యాలి. పెద్దలంతా గుండెలు పట్టుకు చూసుకుంటున్నారు. శ్రావస్తీపురం—ఆ ప్రాంతమంతా సంక్షోభించిపోతున్నది; ఆ ఘట్టంలో. సామాన్యురాలు 'సుప్రియ' అనే భిక్షుకి ముందుకొచ్చి ఆకలిమంట లార్పింది:

'నూకల కేడ్చి యేడ్చి ఇక నోరెగ యేడ్చిరి గంజికోస, మ
ట్టాకలితో జనంబు! ఒకరైనను పాపమటంచు బల్కరే!!
ఆకసమందు నీలజలదంబులు తొంగియుచూడ, వా మహా
భీకరబాధలో జరయు మృత్యువు కౌగిలి నింపుకొన్ననో!!

కనుగొనుడీ కనుంగొనుడి 'కాటకమున్' అని మూసియున్న చ
ల్లని మునిశాల లోచనములన్ దెరవన్ కరుణాపయోనిధుల్
తొణికెను బుద్ధదేవుని మృదుప్రవిశుద్ధ కపోలపాళిపై—
వినయము పొంగి శిష్యులు ద్రవీభవదాత్మకులైరి చూచుచున్!

'ఎవరోయీ! ఎవరైనగాని చనుదెంచి ముందుకున్, క్షామమహా
మునివిపద్ధ్వాంత జగజ్జనావనఘృణా మాధుర్య లిందెవ్వరో
నవలోకింతు' నటన్న గౌతము సుధాస్యాంభోజగంభీర సా
ధువులౌ వాక్కులవెంట నర్థములుగా దోతెంచి రొక్కొక్కరై!!

'ఓ ప్రభూ! ప్రభు! దుర్భిక్షమూర్తుగాని—
నయము వినయము ప్రజలకు నచ్చ దనలు!
అనతిందు నిరంకుశాధ్యాన జీవ
దీక్ష క్షామమున నా నోక ధీరమంత్రి!'

'స్వామి! జైవికమైన విపత్తి దీర్చ
మానవాళికి తరమా! భూమండలమున
ఒక్క ఖండానికైన నాకున్న ధనము
చాలునా!? అనిరి నొక్క లక్షాధికారి!'

'ఓ వధూమణి! కాటక "ముష్టి" మనుచు
నూదిపైబడి సం—సంసార మిూదువరకే
చావుదప్పి కన్నులు లొట్టబోవుచుండె!
అనుమతింపని చూచె గృహాస్థ పోకడ!!'—

ఆ గంభీర సభాసమున్ దమున దీవ్యన్నష్టదారిద్ర్య కే
ళీ గాద్గద్యగళా గ్రిమస్వరతరంగం బూని ప్రేమార్ణవ, ప్రక్షా
ళాగింతున్ కృపచేయుడీ కరుపుదీర్పన్ భిక్షుకీసేవలో
మాగింతున్ ప్రజ నందు సుప్రియ మనోముక్తార్థి కారంబునై!

వికటముగా నదన్సుల్లు గళీమని నవ్విరి! ఆ దరిద్రసే
విక మసిపారపీలికలు, విచ్చపుచిప్పయు దీర్చ కాటకం
బిక నని, ధర్మమూర్తి కను వింతలుగా వికసించి కొల్కులన్
ఒకటొకటొచు రాలెను దసోల్బణబిందుక లశ్రుబిందువుల్!

'అమ్మా! క్షామనివారణం బెటుల చేయన్ దల్చినా వీ అనా
థ్యమ్మార్గము మంత్రులున్, ధనదులున్, గార్హస్థ్యులున్, ప్రాక్కుతే!
ఎమ్మాత్రమ్మున్ దరియింతు భిక్షణివి! ఏమీ సాహసం!' బన్న చై
వమ్మున్ గాంచుచు బల్కె సుప్రియ కృపాపాథోధులన్ దాకుచున్!

'ధర్మమే శరణమోయి తథాగతవిభు!
సంఘమే శరణమోయిక శాక్యమాస!
బుద్ధుడే శరణమోయి ప్రసిద్ధమూర్తి!
ఎంత స్వాదువు నీ దయాదృష్టి తండ్రి!!

స్వార్థము లేని నీ ప్రణుత స్వర్గము దింపినదోయి భూమికిన్—
ఇష్టార్థవివాదముల్ వలుకువారికి అందవు దివ్యభావ లో
కార్థము, నీ తుధార్తతిరస్కృతము మర్మ మెరింగినవచ్చు! నీ
చార్థములో దగుల్కొని ప్రజాప్తవ మెంతగ నోర్వజాలెదనో!!

బిచ్చపు గిన్నెలో నమృతమే గురిపింతు ననుజ్ఞ నీయవే
మచ్చరికా- జగత్పథము జాడలలో నిరుపేదవాడలన్
హెచ్చిన మేడనీడలను ఏగాద ప్రేమ మహత్త్వ తెల్పుచున్
బిచ్చపదంగ సేకమ పులిన్ ఒకరేవుకు బెత్తునా మునీ!!

నా చేయున్నది స్వామి! సర్వము జగన్నాథంబు, మీ ఆశిషు
ష్మ! చూసినగని! శక్తిసంచయము రానీకుండ ప్రాణంబులే

[illegible] ప్రియ [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

> "[illegible]
> [illegible] రమ్మా!
> [illegible]
> [illegible]!!—"

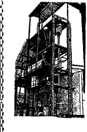
* * * * * *

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—

స్టేబుల్ బ్లీచింగ్ పౌడర్

...... పుష్కలంగా లభిస్తోంది!

[illegible]

[illegible] "కావేరి" బ్రాండ్ స్టేబుల్ బ్లీచింగ్ పౌడర్ [illegible] "కావేరి" స్టేబుల్ బ్లీచ్ [illegible]

బ్లీచింగ్ [illegible] "కావేరి" బ్రాండ్ స్టేబుల్ బ్లీచింగ్ పౌడర్ను వాడుటవల్ల లభిస్తుంది.

మెట్టూర్ కెమికల్ & ఇండస్ట్రియల్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్,

మెట్టూర్ డామ్ (R. S.), మద్రాసు స్టేట్

[illegible] ఏజెంట్లు: శేషశాయి బ్రదర్సు లిమిటెడ్.

సత్యాగ్రహ సమర స్మృతులు

శ్రీ వాసిరెడ్డి [illegible]

సత్యాగ్రహము జరిగి ఇప్పటికి, సుమారు ఒక పాతిక సంవత్సరములు గడిచినవి. ఇప్పటివారికి, ముఖ్యంగా క్రొత్తతరం విద్యార్థులకు సత్యాగ్రహంలో ఏంజరిగిందో తెలియదు. అనేకమంది అడుగుతుంటారు. చెప్పితే, ఇంకా చెప్పమని చెవి కోసుకుంటారు. ఇంకొక 25 సంవత్సరములు జరిగినమొదలు, ఈ సత్యాగ్రహసమరమంతా గతించిన చరిత్ర కౌతుంది. అందువల్ల నాకు జ్ఞాపకం వున్నంతవరకు ఉప్పు సత్యాగ్రహము, జైలులో, ఆకథ వంటలేని సంతృప్తంగా మనవి చేసుకుంటాను.

నేను [illegible] ఆది. 1930 సంవత్సరము ఏప్రియల్ 26 వ తేదీ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by S. Radhakrishna at The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1.
Editor S. Sambhu Prasad.

శ్రీ దుర్ముఖినామ సంవత్సర పూర్వశాస్త్రీయ (ఆంధ్రపత్రికా) పంచాంగము

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీమత్పిడపర్తి చినపూర్ణార్య సిద్ధాన్తిన స్తృతీయపుత్రేణ కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి ణాప్రణీతం

[illegible]

గమనిక

[illegible]

(23-8-1956 నం) [illegible]

[illegible]

క్రీస్తు శకం. 1956-7

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, మద్రాసు 1.

పంచాంగపద్ధతి ప్రశంస

[illegible] 1, 2 [illegible] 13, 14 [illegible] 12 [illegible] 12 [illegible] 24 [illegible] 12 [illegible] 1, 2, 3 [illegible] 12 [illegible] 12 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible]

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

దేశాంతర చక్రము

ప్రదేశములు	మేష, మీన	వృష, కన్యా	మిథున, సింహ	కర్కా, టక	వృశ్చిక, తుల	ధను, మకర	మకర
శ్రీకాకుళం	౬౫	౩౩	౩౯	౫౧	౫౩	౫౧	౪౯
విశాఖ	౫౦	౬౦	౬౯	౨౨	౪౦	౩౨	౨౯
కాకినాడ	౪౭	౫౧	౫౯	౬౧	౩౩	౭	౭౩
అనకాపల్లి	౪౭	౪౩	౫౧	౫౩	౩౩	౩౩	౩౧
నరసాపురం	౩౩	౪౦	౪౨	౪౩	౩౪	౩౨	౩౧
ఏలూరు	౧౩	౭౩	౭౩	౭౯	౧౦	౩	౫
హైదరాబాదు	౩౨	౩౧	౩౧	౩౦	౩౩	౩౩	౩౪
తెంగాణ్యూరు	౭౩	౪౦	౫౧	౫౪	౧౪	౪	౦
కంచి (కామకోటి)	౭౦	౭౯	౩౩	౩౯	౧౧	౩	౧
వరంగల్లు	౭౪	౭౩	౭౩	౭౭	౭౫	౭౫	౭౬
బెజవాడ	౧౨	౧౩	౧౪	౧౪	౧౧	౧౦	౧౦
చెన్నపురి	౧౫	౭౪	౩౦	౩౩	౬	౦	౩
కుంభకోణం	౭౩	౩౩	౪౩	౫౧	[illegible]	౨	౫
విజయనగరం	౧౬	౧౯	౬౦	౭౨	౧౪	౧౨	౧౦
బరంపురం	౩౦	౩౪	౩౯	౪౦	౭౯	౭౭	౭౦
రంగూను	౧౪౫	౧౪౫	౧౪౪	౧౪౪	౧౪౫	౧౪౬	౧౪౬

రాజమండ్రినుండి స్వగ్రామమునకు మార్చుట

రాజమండ్రినుండి ఆయాపట్టణములకు మేషాదిసాయనమానము అందుగలను దేశాంతరవిఘటికలు పైచక్రమునందు గలవు. ఆయా రాశ్యుదయప్రదేశము మొదలు ఆయారాశి సాయనమానము లగు చుండును. పై దేశాంతరవిఘటికలు సాయనమానాధారంబుగనుండును. స్వగ్రామమునకు సమీపమందున్న పట్టణమునకు అభీష్టసాయనమాన మందను దేశాంతర విఘటికలను పంచాంగతిథ్యాదులందు పట్టని చేయుకు పైనున్నవాటిని తీసివేయవలెను. క్రిందనున్నవాటిని కలుప వలయును. అట్లుచేయగా స్వగ్రామమునకు తిథ్యాదులు లగుచున్నవి.

మేషాది నిరయనరాశి ప్రమాణములు

మేషము ౪-౨౨	గం. 1-45	తుల ౫-౨౪	గం. 2 10
వృషభము ౫-౧	గం. 2-0	వృశ్చికము ౫-౩౫	గం. 2 14
మిథునము ౫-౩౧	గం. 2-12	ధనుస్సు ౫-౧౭	గం. 2 7
కర్కాటకము ౫-౩౧	గం. 2-18	మకరము ౪-౩౯	గం. 1 52
సింహము ౫-౧౩	గం. 2-7	కుంభము ౪-౭	గం. 1 39
కన్య ౫-౧౩	గం. 2-5	మీనము ౪-౧	గం. 1.38

మేషాది సాయనరాశి ప్రమాణములు

(నిరక్ష దేశమునకు)

మీన మేషములు	౪-౩౯	కర్కాట ధనుస్సులు	౫-౨౨
వృషభ కుంభములు	౪-౫౯	సింహ వృశ్చికములు	౪-౫౯
మిథున మకరములు	౫-౨౨	కన్యా తులలు	౪-౩౯

ఇవి విశేషములగ్నా సాయనమున కొలుచుటకొరకు.

అయనాంశములు	భా ౨౩ ౧ ౧౪	వి ౦
అయనాంశ గతి		వి ౫౦.౨

సంవత్సర ఫలము

	శు. కే.	బు	ర. చం
కు. రాహు	జగల్లగ్నము		
శ			శు
	శ	కే. గు	

ల	కు. శ	ర. చం బు	
కు. రాహు	నిరయనమేష వర్షలగ్నము		
శ			శు
	శ	కే. గు	

జగల్లగ్నమునకు శుక్రసంబంధము మంచిదైనను, శని దాహం వృష్టి, కేతు సంబంధము, వర్షలగ్నాధిపతికి రవి సంబంధము గలవు. వీటిచే కష్టపరంపరలగుచున్నను వర్షలగ్నాధిపతికి లాభస్థితిచే వర్షప్రమాణము శుభముగ నుండును. జగల్లగ్నమునకు భాగ్యరాజ్యాధిపతియగు శనిమాంద్యము, వృష్టి, లాభమున రవిచంద్రులు, లగ్నాధిపతికి లగ్నస్థితి, వర్షలగ్నమునకు రాజ్యాధిపతియగు గురునకు ధన స్థితి, వీటియొక్క పరిపాలనమున లాభప్రదమును ప్రయత్నములు ఫలించి పూర్వాభివృద్ధిని గలుగ జేయు మత్స్యములతో గూడియుండును. కాని జగల్లగ్న భాగ్యరాజ్యాధిపతికి రాహుసంబంధము, భాగ్య మున కుజస్థితి, వర్షలగ్న భాగ్యాధిపతికి రాహుసంబంధము, షష్ఠ స్థితి. జగల్లగ్న షష్ఠాధిపతికి వ్యయస్థితి. వర్షలగ్న షష్ఠాధిపతికి లాభ స్థితి దైవము రవి సంబంధమున్న గలుగుటవలన అనావృష్టివలన మంచి ఫలములుగలుగు ప్రపంచమునకు విక్రాంతి దేశాదులపట్టణము సంభవించును. మరియు గోధుమలు మినుములు అపాలును విశేష ముగ ధరగలిగి దుర్భిక్షము లగు నడియును, ధాన్యము పప్పుగాలులును కాపీగింజ పత్తి మొదలగునవి ధరగలిగియుండును నదియుము తోయుచున్నది. పశ్చాత్పరా కాలమున శనికి వృశ్చికశాంతి సంచా రము, శేష్యమునుండి నీగా వక్రము, సంవత్సరమంతయు శనిరాహు సంబంధము ఇత్యాది కారణములచే యవనదేశములందు రాజకీయ కల్లోలములు గలుగవచ్చును, అని గ్రహస్థితి. రోహిణీ. మృగశిర కార్తెలందు తోలకరివానలు బాగుగ కురియును. భాద్రపదాశ్వ యుజములలో మంచివర్షములు గాలితో చేక నుండును పరియు వచ్చును. ప్రతిమాసమునందును దేశవ్యాప్త వర్షములను ధరలను వివర ముగ గ్రాహుబడినవి. రెండు లగ్నములందును దశమాధిపతికి పాప సంబంధము గలుగుటచే ప్రభుత్వమునకు విశేషముగ హానిగలుగును. సంవత్సరాంతమున కుజకాలమున దుర్భిక్షపీడయు గలుగునట్లు తోచు చున్నది ప్రపంచమునకు శాంతిరాజ్యాలును గ్రహాపాటులు గలుగకున్నప్పటి ధాన జగల్లగ్నాధిపతికి లగ్నస్థితి వర్షలగ్నాధిపతికి లాభస్థితియు నుండుటచే విశేషించి కేట సామాన్యముగ జనులు సౌఖ్యములు నందగలరు.

సర్వేషాం సమస్త శుభాని భవన్తు (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ)

చంద్రగ్రహణము

ది 24 మే 1956 సం.

దుర్ముఖినామ సంవ. వైశాఖ శు. పూర్ణిమా గు. ఈ చంద్ర గ్రహణం. భారతదేశ గ్రస్తం. మీంగుపర్షం. సింహరాశ్యస్త పద సర్వగ్రాహా మారాస్త్రస్తమయోదితం.

స్పర్శ కాలం	౬-౬	గం	13.19
మధ్య కాలం	౮-౩౭	గం	21.18
సమ్మీలన కాలం	౧౦-౫౯	గం	22.44

అద్యంతపుణ్యకాలం ౪-౩౭ గం 8 31 ఘడియలు. సర్వగ్రహణం ఈశాన్యమధ్యస్పర్శ. వాయవ్యమోక్షం.

నిత్యభోజన ప్రత్యాబ్దికాదికము:—ఈ గ్రహణము రాత్రి ప్రథమయామమున సంభవించుట చేత ఆరోజున ప్రత్యాబ్దికములున్ను నిత్యభోజనమున్ను పగలు 9 గంటలకు లోపు కాలమున జరుపవలెను.

సూర్యగ్రహణము (2 డిశంబరు 1956)

దుర్ముఖ సంవత్సర కార్తీక బ. అమా ఆ. ర వారమున వాడక సూర్యగ్రహణం. అనూరాధ కృష్ణపక్షం అమావాస్య 1/3 గ్రాసం. సూర్యోదయాదిగం.

స్పర్శ కాలం	౧౫-౪౦	గం	13.48
మధ్య కాలం	౨౦-౧౩	గం	14-21
మోక్ష కాలం	౨౧-౪౭	గం	15. 2
అద్యంత పుణ్యకాలం	3- ౫	గం	1-14

ఈశాన్య స్పర్శ. వాయవ్యమోక్షం. ఈశాన్యదిక్ మోక్షం. ఉత్తర వాయవ్య మధ్య స్పర్శం.

నిత్య భోజన ప్రత్యాబ్దికాదికము:—ఈ గ్రహణమున మోక్షానంతరము స్నానము చేసి నిత్యభోజన ప్రత్యాబ్దిక కార్యము జరిగింపవలెను.

విశేషము:—ఈ గ్రహణము మద్రాసునకు దక్షిణదేశమున సంభవించదు. మద్రాసు నగరము ఉత్తరపుబెంగుళూరు దిమారింట సంభవించు దృశ్యమాత్రమే యగును. గాను గ్రహణము లేదు. కాని యంత్రదర్శనమునే చూడుట అంత సమయము (భోగభాగమే) గ్రాసము గణింపవచ్చును.

గోదావరీ పుష్కరము – సింహగురు దోషము

ఈ సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౩ వ. (22-మే 1956 వ.) గోదావరీ పుష్కర ప్రారంభము. గురుడు సింహరాశి సంక్రమణమున్ను గలిగినది. వైశాఖ శు త్రయోదశి నుండి శ్రావణ బ చతుర్థి వరకు సింహరాశియందు గురుడు పుష్కర సంచారమునందు సంచారము. ఈ కాలమున వివాహాది శుభకార్యములు చేయరాదు. శ్రావణ బ చతుర్థి మొ. ప్రతి అశ్వి బ నవమి వరకు సింహరాశియందు గురుని పాదములందు చరించును. ఈ కాలమున గంగా గోదావరీ మధ్యగల దేశములందే శుభకర్మలు చేయరాదు.

ఉపాకర్మ.

ఈ సంవత్సరమున శ్రావణమున సింహగురు దోషము, గురు మౌఢ్యమున్ను గలవు. భాద్రపదమున గురునకు బాలత్వము అమావాస్యను సింహగురు దోషము గలదు. ఇట్టి అమావాస్యాదిత్రయము మున్ను దోషయుక్తములగుటచే నూతనోపాకర్మలు శ్రావణమునందే చేయవలెను. నూతనముగాని ఉపాకర్మలు ఎప్పుడును శ్రావణమందే యగును. అందు శ్రావణ శు చతుర్థి మొ. పౌర్ణమి వరకును, శ్రావణ శు పౌర్ణమి ఋగ్వేదులకును, శ్రావణ శు పూర్ణిమా మం. ౩ తైత్తిరీయులకును కాణ్వులకును ఉపాకర్మలు చేయవలెను.

శ్రీ కృష్ణ జన్మాష్టమి

స్మార్తపద్ధతి ప్ర। శ్రావణ బ. 3 ౧-౪౬ కృత్తి ౧౧-౪౦ తి ౩౧-౬ శ్రా బ బ. ౫౩-౪౭ రోహి-౫ ౪౩౧-౮

వైష్ణవమతి పం। శ్రావణ బ నవమి. వైష్ణవ పద్ధతి ప్రకారము

శ్రీ కృష్ణ జన్మాష్టమి ౧

కాలనిర్ణయాదులందు జన్మాష్టమి రోహిణీ నక్షత్రయుక్త శ్రీకృష్ణ జయంతి చెప్పబడినది. కొన్ని జన్మాష్టమిని శ్రీకృష్ణ జన్మదినము. ప్రమాణము అష్టమీ అర్ధరాత్రి అష్టమిగాని, ఉపవాసము రోహిణీ ప్రాప్తి గాని, కొన్ని చోట్ల ప్రమాణము. రోహిణీ యుక్త అష్టమి నందు శ్రీకృష్ణజన్మము. రోహిణి లేని అష్టమి జయంతి లేదు. కాని ఇద్దరు శాస్త్రములందు చెప్పబడినది. అందు ఏది ముఖ్యము శ్రీకృష్ణజన్మము. కృష్ణజన్మాష్టమియందు ఉపవాసము, కృష్ణజయంతియందు ఉపవాసము శ్రీకృష్ణపూజయు చేయవలెను. కొన్ని ఇవి రెండు ప్రత్యేకముగాను, ఒక రోజునే చేయవలెనని సిద్ధాంతము. పూజాదులు ఒక ప్రతముగనే చెప్పబడినవి. నిమిత్తభేదము, దేవతాభేదము, ప్రతస్వరూపభేదము, మొదలగు భేదకారణములు లేవు. జయంతి అనిన జన్మాష్టమి అనిన ఒక ప్రతమే. కొన్ని జయంతి అని అనురోధించు రోహిణీయోగమున్న దినమునే జన్మాష్టమియొక్క ఉపవాసాదులు చెప్పబడినవి.

యస్మిన్ వర్షే జయంత్యాఖ్యో యోగో జన్మాష్టమీ తదా।
అంతర్భూతా జయంత్యాం స్యాత్ వృదు యోగ ప్రశస్తితః॥

కాలమాధవీయము.

రోహిణీయోగము ప్రశస్తమగుటచే జయంతీయోగము లభించినచో జన్మాష్టమి జయంతిలో చేరును అని నిర్ణయము. ధర్మసింధువు వంటి ఈ పరిస్థితిని అంగీకరించి ముహూర్తమును నిర్ణయము చూపలేదు. సప్తమీ విద్ధ కృత్తిక రోహిణీ అష్టమీ ౨౦ రోహిణీ ౫౩ అర్ధరాత్రి అని గలదు. ఇందు అష్టమీ రోహిణీయోగముండు టచే రోహిణి అర్ధరాత్రమునకు లేకున్నను అనాహారే జన్మాష్టమి జయంతి విభ్యుపుదీనది. ప్రకృతమున రోహిణి అర్ధరాత్రి వ్యాప్తిమూలము గలదు. కొన్ని ఉపవాసమే జన్మాష్టమి యగుట జన్మాష్టమినిని జయంతిని ప్రతిపద్యరూపభేదము లేదు. ఉపవాసము వారు అంగారకి ప్రతియుకుటో స్పష్టాష్టమినియుగలదు.

శ్రీ దుర్ముఖనామ సంవత్సర సప్తాద్యద్వ పీఠికా.

అచింత్యావ్యక్త రూపాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే।
సమస్తజగదాధారమూర్తయే బ్రహ్మణే నమః ॥౧॥ అంభోజ వాంచిర్ద్వయాయుం బృహస్పతి సర్వస్వహార్యస్వ స్మృ మప్పయాయ। యాద శ్చయా బహ్మముఖామరేశా నిరతరాయం సఫలీక్రియంతాం ॥౨॥ ప్రావృట్సురత్నమివినిరా భుజంగశయ్యనిరాహిం విహారో నీలాంబరా। గోపాల మల్లీశ్వర కేశవరా ధనే ప్రియా విత్త ప్రపద్య శ్రియా ॥౩॥ వేదముయాం మాధవ యాం చిందుముయాం పరమాత్మ చింతుమయాం। మంత్రమయాం తంత్రమయాం ప్రకృతిమయాం నామ విశ్వవిశ్వ తిమయాం ॥౪॥

సుస్పష్టితి శ్రీ రోరి సంకాష్టి పోమం సూర్యనారాయణ దీక్షం। జ్యోతిశ్శాస్త్రే కులగురుం ధ్యాయామి మనసాఽనిశం ॥౫॥ యదుత గ్రహాణాం ప్రాప్తం విజ్ఞానం సర్వశాస్త్రజం। తం పాహిత్య సుదుంతం జేదన్యా శైలాసి శాస్త్రిణం ॥౬॥ బుధ్యాత సంకమణం కొండయ్య శాస్త్రిణం। శిఖా శాస్త్రి తిసిష్టాతం తంకే మహ్యాఖ్య పేశం ॥౭॥ మూలుం ఇష్టాయ సాహిత్యాచార్య

సంవత్సరమునకు నామములు వారవారి వెంకటేశ్వర శాస్త్రులు గారి అచ్చు లోకులు ప్రామాణ్యమైన విరామంబులను తొమ్మిది కాండములు గల శ్రీమాన్ పంచాంగము ఉదయించి శ్రీరాం రాజకీయ విద్వాంసుల మంత్రము శ్రీ సూర్యసిద్ధాంత మతమునకు కొన్ని సంవత్సరముల నుండి పాతకము గల్గిన మాదిరి ॥౧౦॥

శ్రీమన్ మహిత ప్రమాణ శ్రీ కాంచీపుర గోత్రీకులు శిష్యులైన వరదాచార్యుల ప్రతిష్ఠితులు శ్రీ వెంకట శాస్త్రులు కృతిచేసి యుక్త శకము ప్రమాణము వారికి వెంకటేశ్వర శాస్త్రుల వంశీయులు రామాయణ భారతము వ్యాకరణము మొదలగు విద్యలయందు పండితులు ॥౧౧॥ పరమ పవిత్రమైన సమస్త కవి సన్నిధిన ప్రకాశించు ॥౧౨॥ వినా సృష్టి సిద్ధాంతము ద్వితీయ ప్రవేశ వారి స్థానము శ్రీ పూర్వకాలము పుష్యమి నవ సంవత్సరములను ॥౧౩॥ తెలుగు గ్రంథ రచనా పండితులైన శ్రీ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రుల వారి సిద్ధాంత మార్గమును ॥౧౪॥ సుధాకర పండిత కృతి సిద్ధాంత సంపాదక పంచాంగము ప్రకటించి ప్రమాణ పంచాంగ పత్రిక ॥౧౫॥

సంవత్సరాది కృత్యం

అభ్యంగ స్నానం కృత్వా సంకల్ప పూర్వకం । అలంకృతో నవ వస్త్రధారణం భూషణం ప్రవేశ ॥౧౬॥ సుమూర్తిం ప్రాతః సంధ్యా వందనం బ్రాహ్మణ పూజనం । సంవత్సర ఫలం శ్రుత్వా సుకృతాశాం ఫలం లభేత్ ॥౧౭॥ పంచాంగ శ్రవణం దానం నింబ పుష్ప భక్షణం । ఏతత్ పూర్వ మహాపుణ్య ద్రవ్యం సౌఖ్యదాయకం ॥౧౮॥

బ్రహ్మణః ప్రమాణాదికం.

బ్రహ్మణః స్వారమానేన కృతికాల ప్రమాణం మా ౫ ది ౨౩ ఘ ౪౬ వి ఘ ౪౦. గతకాల ప్ర. సం ౪౫ మా ౪ ది ౧౭ ఘ ౪౬ విఘ ౪౦. వివిధ కాల ప్ర. సం. ౧౮౫౧ మా ౫ ది ౨౩ ఘ ౨౦ సర్వ సృష్టి కాల ప్ర. సం. ౪౦ సహస్రాణి. ప్రాణికాల ప్రతి సం ౪ లక్ష. విఘటి ప్ర. సం. ౨౮ ల. ఘటి ప్ర. సం. ౧౮ కో ౪౦ ల. పల ప్ర. సం. ౪౨౨ కోటయః. ఆకీల బ్రహ్మణః ప్రమాణ సౌరాబ్దాః ౩,౧౧,౧౪,౦౦౦ కోటయః. వ ర్తమాన బ్రహ్మణః పరార్థ పూర్వాయుర్గతం గతం. ద్వితీయ పరార్థే ప్రథమ కల్పే ప్రథమ దినగత ఘటికాదయః. ఘ ౧౩ విఘ ౪౨ ప్రా(౦) సూర్య ౩ వి సం ౧౯ లవాః ౧౯ త్రుటయః ౪౦ సంప్రత్యేకగత శ్వేతవరాహ కల్పే వైవస్వత మన్వంతరే కలి యుగే ప్రథమ పాదే గత ఘ ౩౩ విఘ ౨౦ బ్రహ్మణః స్వారమానేన వర్తమాన వర్షాః ౧౧౫౫౫ ౨౧౯౭ కో ౫౫ ల ౪౫ మా ౧౨ వ సం. ఇదానీం శ్వేత వరాహ కల్పే వైవస్వత మన్వంతరే అష్టావింశతి తమే కలియుగే. ప్రథమ పాదే వర్తమాన సప్తమ్యాం సప్తమ సృష్టిస్థిత భారత వర్ష శకాబ్దాః ౧౮౭౮ శాలివాహన శకే. సప్తర్షి మండలం సుమారు ౩౦ కో ౬౩ ల ౨౦ సహస్ర సంవత్సర ప్రతి ౩౦ ల ౬౩ సహస్ర ౨౦౦ వర్ష అహోరాత్ర ప్రతి ౧౫౫౦ వర్ష ఆయుః ప్రతి ౪౩౨౦ ఘటి ప్ర. సం. ౧౮౭౬ వర్తమాన సృష్ట్యాద్య బ్రహ్మ గతాబ్దాః ౧౯౫ కో ౫౮ ల ౩౩ సహస్ర ౫౭ వర్ష కలియుగ గతాబ్దాః ౫౦౫౭ శ్రీ శాలివాహన శకాబ్దాః ౧౮౭౮ శ్రీ విక్రమార్క శకాబ్దాః ౨౦౧౩ శ్రీ కొల్లం శకాబ్దాః ౧౧౩౨ ప్రభవాది గతాబ్దాః ౨౯ విభవాబ్దాః ౨౧

వ్యవహారమాన నిరూపణం

అథాత్ర శ్లోకే లోకవ్యవహారార్థం చాంద్రమానాబ్దో గ్రాహ్యః । సింహస్థే గురౌ గతే బార్హస్పత్యమానాబ్దో గ్రాహ్యః । అయమేవ భారతవర్షే చాంద్రమానాబ్దో గ్రాహ్యః । చాంద్రమానేన అయం దుర్ముఖినామ సంవత్సరః బార్హస్పత్యమానేన సౌమ్యనామ సంవత్సరః । అయమేవ ఫాల్గునాది ఇత్యుచ్యతే । ప్రభవాది షష్టి సంవత్సరేషు ద్వాదశ యుగాని. తత్ర అయం చతుర్దశ యుగే తృతీయః । ప్రభవాది శతాబ్దేషు ఇష్టపూర్వక ప్రదానం శుభఫలం । ఇష్టకర్మ ఫలం । స్వర్లోక ప్రవేశం పంచమ ముఖ్యతమం । ఇతి దుర్ముఖి నామ ఇతి బార్హస్పత్యమానేన ఇదానీం సౌమ్య సంవత్సర ఫలం । ప్రభవాది యోగకథితా కృతిరియం ఇతి సర్వ ప్రకాశిక సౌమ్య సంజ్ఞక ఇతి ॥

తా ॥ ఈ శకమున చాంద్రమానముచే దుర్ముఖి నామ సంవత్సరము. దీనికి ఐశ్వర్యప్రదమనియు పేరు. ఇందు సకలజనులకు శుభఫలము. ఇచ్చట్టి వర్షము సువృష్టియగు నని శాస్త్రము. బార్హస్పత్యమానముచే సౌమ్య సంవత్సరము. సర్వ ప్రసిద్ధమైనది. ఫాల్గునాదియని పేరు. ఇది వత్సరమునియు నామాంతరము. దీనిచే నిందు వర్షములు బాగుగ కురియును.

దుర్ముఖి సంవత్సర ఫలము

దుర్ముఖాబ్దే నిరోగాస్స్యుః ప్రజా రాజ్యం చ కేవలం ।
రాజానః స్యుః ప్రజా తుష్టా విప్రాః స్వస్వ ధర్మ తత్పరాః ॥

తా ॥ దుర్ముఖి సంవత్సరమున ప్రజలు ఆరోగ్యము అన్న సమృద్ధియు కలిగియుందురు గాని కొన్ని బాధలు పొందుదురు. ప్రజలు పాలకులు సంతసముతో నుందురు. ఈ క్షేమ బ్రాహ్మణులు ధర్మ పరులగుదురు.

బార్హస్పత్యమానాబ్ద ఫలం । ధరణీజల సంపూర్ణా సర్వసస్య ఫలాన్వితా । మిత్రసంప్రీతి దర్శన ఈశ్వరం సౌమ్యాబ్దే సుఖినో జనాః । ఫాల్గునాబ్ద ఫలం । ఫాల్గునవర్షే నింబాదిక చిక్కుడ్లు కేమ వృష్టి సస్యాని । సౌభాగ్యం ప్రమదానాం ప్రజానాం సర్వ సుఖానాం తథా ॥

తా ॥ బార్హస్పత్యమానముచే సౌమ్య సంవత్సరము గాపున నిందు నదీ తటాకాదులు నిండుకట్టు మంచి వర్షములు గలుగును. సర్వ సస్యములు సర్వ ఫల వృక్షములును ఫలించును. ప్రజలు సుఖింతురు. మిత్రులకు పరస్పర ప్రేమ వృద్ధియగును. ఫాల్గునాబ్దమగుటచే వర్షములు సస్యములు ఆరోగ్యము ఐశ్వర్యము బాగుగ నుండును. స్త్రీలకు సుఖము గలుగును. చోరభయము పొందుదురు. పరిపాలనము భయంకరముగ నుండును.

రాజాది నిర్ణయము

రాజా శుక్రః	సస్యాధిపతిః కుజః	గ్రామనాయక సూర్యః
మంత్రీ శుక్రః	గ్రామపాలకో గురుః	వస్త్రాధిపతిః కుజః
సేనాధిపతిః గురుః	దైవజ్ఞో గురుః	రత్నాధిపతిః గురుః
సస్యాధిపతిః చంద్రః	రాష్ట్రాధీశో గురుః	వృషభ నాయక పతిః కృష్ణః
ధాన్యాధిపతిః శనిః	సర్వ జలో నయక పతిః కృష్ణః	జంగమాధిపతిః సూర్యః
అర్ఘాధిపతిః గురుః	అశ్వాధిపతిః శుక్రః	సర్వాధిపతిః కుజః
మేఘాధిపతిః గురుః	గజాధిపతిః శుక్రః	మృగాణాం అధిపతిః గురుః
రసాధిపతిః కుజః	పశూనామధిపతిః గురుః	పక్షాధిపతిః గురుః
నీరసాధిపతిః సూర్యః	కేశాధిపతిః చంద్రః	స్త్రీణామధిపతిః గురుః
పురోహితః చంద్రః	వరాణామధిపతిః గురుః	
పరీక్షక సూర్యః		

గురుడు:—రాజు, సేనాధిపతియు, అర్ఘాధిపతియు, మేఘాధిపతియు నయ్యెను. మరియు గ్రామపాలకుడును దేశాధ్యక్షుడును రాష్ట్రాధిపతియు, పశువుల కధిపతియు మనుష్యుల కధిపతియు రత్నాధిపతియు వస్త్రాధిపతియు సుఖాధిపతియు శ్రీల కధిపతియు నయ్యెను.

శుక్రుడు:—మంత్రియయ్యెను, మరియు సర్వజనకోశాధిపతియు అశ్వాధిపతియు నయ్యెను.

చంద్రుడు:—సస్యాధిపతి యయ్యెను. మరియు పురోహితుడును గజాధిపతియు దేవాధిపతియు నయ్యెను.

శని:—ధాన్యాధిపతి. మరియు వృషాధిపతియయ్యెను.

కుజుడు:—రసాధిపతి యయ్యెను. మరియు గణకులకు, వస్త్రాధిపతియు, సర్పాధిపతియు నయ్యెను.

సూర్యుడు:—నీరసాధిపతి. మరియు పరిచారకుడును గ్రామనాయకుడును, జలచరాధిపతియు నయ్యెను.

రాజ గురుడు, ఫలము

ద్విజాతయః కర్మరతా స్వధర్మే స్వాహాస్వధా నీతి విదో నరేంద్రాః। సుఖీ సుశోభా సుసుఖీ ప్రజానాం సువృష్టిః రక్షాధిపతౌ సురేజ్యే॥

తా॥ బ్రాహ్మణులు తమ కర్మలను ధర్మానుసారముగ చేయుదురు. నీతివేత్తలగు రాజులు మంచి మార్గమున పాలింతురు. ప్రజలకు ఆరోగ్యము, సుఖము, సువృష్టి, సుభిక్షము గలుగును.

మంత్రి శుక్రుడు, ఫలము

శ్రీమంతమా స్వధా ప్రీతిః ఫలితా స్సస్యజాతయః। భవ స్త్రీణాం చ సర్వదమా భృగుపుత్రే తు మంత్రిణి॥

తా॥ దంపతుల కన్యోన్యప్రీతి హెచ్చును. పంటలు బాగుగ ఫలించును. గోవులకు క్షీరసమృద్ధి గలుగును.

సేనాధిపతి గురుడు, ఫలము

స్వధా స్వధా సద్విప్రాః సంప్రవృత్తా ద్విజాః స్వాచారవిధిప్రవృత్తాః। జనాస్సదా సత్క్రియధర్మవృత్తా సైన్యాధిపే దేవగురౌ మంత్రిత్వే॥

తా॥ పాలకులు మంచినడవడికలందును బ్రాహ్మణులు వైదిక కర్మలందును ప్రజలు ధర్మయుక్తమైన కర్మలందును ప్రవర్తింతురు.

సస్యాధిపతి చంద్రుడు, ఫలము

ఇక్షుధాన్యాని వర్ధంతే ద్వంద్వధాన్యానియాని చ। వృష్టిజాతిస్తు ఫలితా చంద్రే సస్యాధిపే సతి॥

తా॥ పల్లపు పంటలును చెఱకు పంటలును, ఫలవృక్షములు బాగుగ ఫలించును.

ధాన్యాధిపతి శని, ఫలము

కృష్ణధాన్యాని వర్ధంతే మాషధాన్యాని యాని చ। కృష్ణభూమి స్సుఫలితా ధాన్యాధిపే శనైశ్చరే॥

తా॥ నల్లధాన్యములు చోళ్లు మినుములు మొదలగు ధాన్యములును నల్లనేలయు బాగుగ ఫలించును.

అర్ఘాధిపతి గురుడు, ఫలము

సువృష్టిర్భిక్షాన్నా వ్రజ సైన్యే రాజతా ధరా కృతయుగ వద్రాజ్యే హసంతి। విప్రాస్సర్వే గుణయుక్తా నిష్ఠయా అర్ఘాధిపే జీవకృతా చ శర్వరీ॥

తా॥ బ్రాహ్మణులు మహోత్సవములు జరుపుటకై శక్తిగలిగియుందురు. సువృష్టి, మంచి పంటలు, ప్రపంచము దుండగులను కట్టడిచేసి నిత్యము ఉత్సవములును మంగళవాద్యములును వినిపించుచుండును.

మేఘాధిపతి గురుడు, ఫలము

సర్వత్ర వృష్టిః సుఖినః ప్రజాః క్షితౌ క్షేమం వసుంధరా। వివాదహీనా భూపాశ్చ మేఘనాథే బృహస్పతౌ॥

తా॥ ప్రతిదేశమునందును వర్షములు కురియును. సువృష్టి, సస్యవృద్ధి సుభిక్షము కల్గి ప్రజలు సంతోషముతో నుందురు.

రసాధిపతి కుజుడు, ఫలము

తైలమాక్షికరసాః సర్వే క్షీరజాలవదామయః। యాంతి నాశం చ సర్వే భౌమో యది రసాధిపః॥

తా॥ నెయ్యి పాలు తేనె మొదలగు రసవస్తువులు విస్తృతముగ దొరకవు. అగ్నిభయము వ్యాపించును.

నీరసాధిపతి సూర్యుడు, ఫలము

మణిరక్తచందనాదీనాం తామ్రాదీనాం ధాతూనాం మహర్ఘ్యం। నీరసాధిపతౌ సూర్యే అర్ఘవృద్ధి ర్భవేత్ తదా॥

తా॥ రాగి రక్తచందనము మణులు మొదలగువాని ధరలు పెరుగును. రాజ్యములందున్న సంపదలకు ఆపద గలుగును.

పురోహితాద్యధిపతి, ఫలము

క్రూరగ్రహాధిపే క్రూరం సద్గ్రహాధిపే శుభం। పురోహితాది పత్యేషు ఫలమీక్ష్య సమాచరేత్॥

తా॥ చెప్పిన పురోహితాద్యధిపతులు క్రూరగ్రహములైతే కష్టఫలము. శుభగ్రహములైతే మంచిఫలము. (శని-కుజ-రవులు పాపులు; బుధుడు, శుక్రుడు, గురుడు శుభులు)

మేఘాదినిర్ణయము, ఫలము

శుభవర్షకమగు మేఘము—ఆవర్తము। తోకాప్య కల్పిత మేఘోత్పత్తి। తకు నేర్పుగ గలుగు సంవర్తమను మేఘము – తక్కువ వర్షము। నాలుగు పాదముల—పెల్లుబుకుట వానలు। విశేషముగ గాలులు—ధనలు అధికము లేదు। ద్రోణ మను మేఘము—సువృష్టి। పుష్కలమను మేఘము—సువృష్టి। అందుచే ఈ మేఘము భూమిని తడియుంచును। భూమియందంతటను పంటలు సమృద్ధిగ పండును. ప్రజలు సుఖముగ నుందురు.

జ్యేష్ఠ శు పంచమి బుధవారమున (13-6-1956 దిం)

సావన వర్షారంభము

వర్షాధిపతౌ గురౌ శుభే వర్షం సౌఖ్య సమృద్ధిమంతకే। వాయువాద్యానిలంగా సస్యం సౌఖ్యసంపన్న మిహాస్తు॥

తా॥ మేఘములు గాలిచేఁ గొట్టబడి మధ్యమవృష్టి గలుగుటచే మధ్యమమైన పంటలు గలుగును.

పశుపాలకాది నిర్ణయము – ఫలము

పశుపాలకుడును గోవ్రజము నుండి బయల్వెడలు వాడును శ్రీకృష్ణుడు. గోకులమున కాహారము వెదకుచు శ్రీకృష్ణుడు సంచరించుటచే సుఖము, పశువృద్ధి, ధనవృద్ధి, పశువులకు క్షీరసమృద్ధియు గలుగును. యమునాధివర్తనముచే పశువులకు దుర్భిక్షము, అల్పవృష్టి, పశువులకు క్షీరహాని, పశుపీడయు గలుగును.

వర్ష పరిమాణము

నాలుగు ఆఢకా (కుంభ)ముల వర్షము—మధ్యవృష్టి। "ఆఢకా ద్రోణసంజ్ఞకః సముద్రేషు దశ భాగా। ప్రతి భాగాదశ వర్షపుణ్యా భువి తు ఏక భాగా"। సముద్రమున ఆరుభాగములును పర్వతములందు రెండు భాగములును భూమియందు నాలుగు భాగములును వర్షించును.

జననక్షత్రగణనము — నక్షత్రాంతము విఘ్నం శీఘ్రమే ఫలము. జనకక్షత్ర ప్రమాణంబు బోధమా చేత గణ్యతే.

జనకక్షత్రి—అశ్విన్యాది ప్రతి శాస్త్రి మ. ఉత్తరా సు. పూర్వాషాఢాది పా స్త్రమందును, ఆయుముణి నూపు ను. లక్ష్మీ పుణ్య ఫ. పు. గో మనుష్యుడై పా స్త్రమందును, ఆయుముణి అశ్వ రాంత మిత్ర గోష్ఠి పా స్త్రమందును, ఆవర్తమందును. గోష్ఠి పా స్త్రము లోనే సంక్షేమ ఆరోగ్యము కలుగును. కాలక్షేపము సుఖ వర్షము కష్టములుండును. రోగావహ సుఖ సంపత్తి, వృద్ధి సుఖ సంక్షేమ గలుగును.

వర్షధాన్యాది ప్రమాణములు (వింశోపకములు)

వర్షం ౧౩ ధాన్యం ౧౩ శీతం ౧౧ క్షీణం ౧౮ ఉష్ణం ౧౩ మాఘమేఘ ౩ ప్రభావ ౧౫ వాత ౧౫ వాయువిస్తారం ౧౧. ఇక్షుయు ౯ మహామేఘం ౧౩ అహార్యం ౩ ఆహారాల ౧౩ మరణానిల ౨౪ అన్నాద్రి ౧౧ జీర్ణపశ్వ ౯ జీవహాన్యత్వం ౧౩ రోగభయం ౨౧ వా ౫ అగ్నిభయం ౫ వా ౩ మృగోపద్రవం ౧౩ వా ౩ కీటభయం ౩ వా ౧౫ కింభి ౩ వా ౧౧ మోక్ష ౩ వా ౨ ధుర్భిక్ష ౧౧ వా ౩ వృశ్చిక ౧౧ వా ౧౧ వ్యాఘ్ర ౩ వా ౩ సర్ప ౫ వా ౬ హంస ౯ వా ౨ సింహ ౮ వా ౫ దుర్భిక్ష ౮ వా ౮ భూగ ౭ వా ౬ గో ౬ వా ౭ మహిష ౫ వా ౬ మృగ ౩ వా ౩ శూక ౫ వా ౫ అశ్వ ౬ వా ౫ క్షేమ ౧౧ వా ౧౮ ప్రీతి ౧౨ గాలి ౧౮ సంతుష్టి ౧౮ తిల ౧౭ మాష ౬ ముద్గ ౧౭ వర్తక ౧౦ అజ ౧౬ అధిక ౧౦ గోధూమ ౧౮ కోద్రవ ౧౦ ప్రియంగు ౧౬ యవ ౧౭ శ్యామాక ౧౭ రాజమాష ౮ సింహాల ౧౬ శంఖధాన్య ౧౭.

రవివార ఫలము.

చైత్ర శు. తృతీయా శు. సోమవారం ౧౧-౫౫|| తృతీయ—సుభిక్షము! సూర్యవారము—సస్యవృద్ధి! కృత్తిక — సువృష్టి. ఆయుష్యాన్వీ—సుఖము! జైత్రేయ—సువృష్టి!—మధ్యనక్షత్రము—పాడియున్నది ధనధాన్యాది సంపదలు—సస్యవృద్ధి! ధాన్యాల్పము—వర్షముల తగ్గును! రోగము—దుర్భిక్షము, కలహములు హెచ్చగును.

ఆర్ద్రాప్రవేశము:—జ్యేష్ఠ బ. త్రయో. శు. ఆర్ద్రా ౧౮ -౬. చతుర్థి అనావృష్టి! బుధవారము—ధరలు తగును! ఆషాఢా — జనులకు శుభము! వ్యాఘ్రయో—శుభము! వర—దుర్భిక్షము శరాజ్యలగ్నము. మధ్యవృష్టి! వగలు—అనావృష్టి. సస్యహాని. హ్యాకోష్ఠిగ్రహము—సుభిక్షము, ఆరోగ్యము, తీవ్ర లగ్న బలముచే మధ్యమఫలము.

చంద్ర వార ఫలము.

జ్యేష్ఠ శు. ప్రతిపత్తు శనివారము—అనావృష్టి. సస్యహాని దుర్భిక్షము ప్రభుత్వములకు పరాభవము. ఆషాఢ శు. పంచమి గురువారము—సుభిక్షము, ఆరోగ్యము! ఆషాఢ శుక్ల మున హ్యాతిరవము గావించెను. ధాన్యములందు అధిక వివర్తనములు కాన ఎరికెపోవు జనులు గాలి వీచును. ఆషాఢ బహుళమున రోహిణితో చంద్రుని గలయుటచే సర్వసస్య సమృద్ధి. ఏకాదశి గలయుటచే మధ్యమము.

మరియు జ్యేష్ఠమున ౫ శనివారములును ౫ ఆదివారములును, శ్రావణమున ౫ మంగళవారములు, కార్తీకమున ౫ శనివారములు, ౫ ఆదివారములు, మార్గశిరమున ౫ మంగళవారములు, ఫాల్గుణమున ౫ శనివారములును ౫ ఆదివారములును వైనవి.

శనివారము వైనచో జనహాని, దుర్భిక్షము, ధూమకంపము మొదలగు ఉపద్రవములు గలుగును. ఆదివారము వైనచో దుర్భిక్షము. మంగళవారము వైనచో యుద్ధభయము, గలుగును.

వారార్ఘ్యములు

మేష, మిథున, సింహ, కన్యా, తులా, వృశ్చిక, మకర, మీనసంక్రమణములందు యోగవారారోహాలకు ఉండును పాలకు కొంకణ్యులు వైశ్యంపి కోష్ఠమహత్సాన్నాదులు సమార్ఘ్యములగును! ధాన్యార్ఘ్య తెలుపు కృష్ణ కర్పూరా అనే గన్ధ వుంతి అంగ వృష్ఠి పిసాల ఉత్కృష్టములగును! సువర్ణ రజత కోర్పుర నూవ ముఖ్యమణి నాగవల్లీ దళ తిలాదిక జాజ నిప్పలి ఫలా మిరియాల శ్రీ గంధ క్రముక కర్పూరాదులు సమార్ఘ్యములగును! వృషభ కర్కాటక ధనుస్సంక్రమణములందు— యోగవారాలు ఉత్కృష్ట ములగును! ధాన్యాదులు సమార్ఘ్యములగును! సువర్ణాదులు సమార్ఘ్యములగును! కుంభసంక్రమణము—యోగవారములు సమార్ఘ్యములగును! ధాన్యాదులు సమార్ఘ్యములగును! సువర్ణాదు ఉత్కృష్ట ములగును.

చాంద్రార్ఘ్యములు

చైత్ర, వైశాఖ, ఆషాఢ, శ్రావణ, ఆశ్వయుజ, మాఘ, ఫాల్గుణ మాసములందు—యోగవారాలు సమార్ఘ్యములగును! ధాన్యాదు లుత్కృష్టములగును! సువర్ణాదులు సమార్ఘ్యములగును! జ్యేష్ఠ, మార్గశిరము లందు—యోగవారాలు ఉత్కృష్టములగును! ధాన్యాదులు సమార్ఘ్య ములగును సువర్ణాదులు సమార్ఘ్యములగును! భాద్రపద కార్తీక పౌష మాసములందు—యోగవారాదులు సమార్ఘ్యములగును! ధాన్యాదులు సమార్ఘ్యములగును! సువర్ణాదు లుత్కృష్టములగును.

మౌఢ్య నిర్ణయము

జ్యేష్ఠ శు. దశమి ఆ. (17-6-1956) ప్రతి జ్యేష్ఠ బ చతుర్థి బు. (27-6-1956) వర్యంతం శుక్ర మౌఢ్యము! శ్రావణ శు త్రయోదశి ఆ (19-8-56) ప్రతి భాద్రపద శు త్రయోదశి. మం. (18-9-56) పర్యంతం గురుమౌఢ్యము. ఫాల్గుణ శు ప్రతిపత్ శ (2-3-1957) ప్రతి పోయులందు పం|| వైశాఖ శు సప్తమి ప్రాంత పర్యంతం తిరుగ శుక్ర మౌఢ్యము. వైశాఖ శు త్రయో శు ప్రతి శ్రావణ బ చతుర్థి శ పతి మధ్యాది పంచపాదములందు గురుపాదాలు.

మకరసంక్రాంతి పురుషలక్షణము

అష్టవర్షోదికాలాత్ లంబ ప్రమాణ స్థిత చామీకర అష్టబాహా కృత రక్తవస్త్రి స్వసంక్రాంతి పురుషస్య కృతి! శతిపాలజన ఖాన్మార్తం వి స్తీర్ణం బ్యాదకస్యపుళం | ఏవం రూపం హి విజ్ఞేయం సంక్రాంతి పురుషస్య చేః

ఈ సంక్రాంతి పురుషుని ధూమ్రవర్ణుడు. బాల్యాదుల కలిత్రవ! ఆ గ సర బల ము చే శాన్యమును — కుంభము! త్రియంబక (కొర) భూప్రము అతిశయం — అ భూగ్రము వహించును చిత్రవర్ణమైన వస్త్రము కంభము! కుంకుమ గంధము—భూషణము! కోగని పూలను ధరించును—శ్రీ సృష్టి రజకోశిరముల — కరిబలా కేమ! కార్య పాత్రయందు భక్షిం ముని భుజించును — తో పా ని నావను, వేసట ధ యా ము!

[illegible]

నవ్య విచారము.

[illegible]

ఆదాయ వ్యయములు

మేషవృశ్చికరాశులకు ఆ ౧౧ వ్య ౫	సింహమునకు	ఆ ౫ వ్య ౫
వృషభతులారాశులకు ఆ ౫ వ్య ౧౪	ధనుర్మీనరాశులకు	ఆ ౧౪ వ్య ౧౧
మిథునకన్యలకు ఆ ౨ వ్య ౧౧	మకరకుంభరాశులకు	ఆ ౨ వ్య ౭
కర్కాటకమునకు ఆ ౨ వ్య ౧౧	[illegible]	[illegible]

రాజపూజ్యావమానములు

మేషమునకు రా ౨ అ ౪	సింహమునకు రా ౩ అ ౩	ధనుస్సునకు రా ౫ అ ౬
వృషభమునకు రా ౫ అ ౭	కన్యారాశికి రా ౩ అ ౩	మకరమునకు రా ౧ అ ౨
మిథునమునకు రా ౧ అ ౩	తులారాశికి రా ౬ అ ౩	కుంభమునకు రా ౪ అ ౨
కర్కాటకమునకు రా ౪ అ ౨	వృశ్చికమునకు రా ౨ అ ౬	మీనమునకు రా ౩ అ ౨

కందాయ ఫలములు

అశ్వి	భర	కృ	రోహి	మృగ	ఆర్ద్ర	పున	పుష్య	ఆశ్లే
౬	౧	౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨	౪	౧
మఖ	పూఫ	ఉఫ	హస్త	చిత్ర	స్వా	విశా	అనూ	జ్యే
౧	౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౩	౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨	౪
మూ	పూషా	ఉషా	శ్ర	ధని	శత	పూభా	ఉభా	రేవ
౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧	౪
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౧	౩	౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨

[illegible]

సంవత్సర ఫలము

అశ్విని	పుష్యమి	స్వాతి	అభిజిత్తు	వారలకు	రాజపూజ్యత
భరణి	ఆశ్లేష	విశాఖ	శ్రవణం	,,	యుద్ధభయం
కృత్తిక	మఖ	అనూరాధ	ధనిష్ఠ	,,	అలంకారప్రాప్తి
రోహిణి	పుబ్బ	జ్యేష్ఠ	శ. భి	,,	రోగభయం
మృగశిర	ఉత్తర	మూల	పూ. భా	,,	ధనయోగ్యప్రాప్తి
ఆర్ద్ర	హస్త	పూ. షా	ఉ. భా	,,	అర్థలాభము
పునర్వసు	చిత్ర	ఉ. షా	రేవతి	,,	మనస్తాపము.

కుజచార ఫలము

[illegible]

బుధచార ఫలము

[illegible]

గురుచార ఫలము

[illegible]

శుక్రచార ఫలము

[illegible]

[illegible]

కవి చార ఫలము

ఈ సంవత్సరమంతటను వృశ్చికమున కవి సంచారము. [illegible]

[illegible]

కూర్మచక్రమునందు — కాంభోజ సింధు సౌవీర, ఆంధ్ర, [illegible] కాశ్మీర, [illegible] ఆభీర, కిరాత, ద్రవిడ, [illegible] మహారాష్ట్ర [illegible] దేశములును, పాంచాల, కాశి, [illegible] దేశములును పోవు.

రాహు చార ఫలము

[illegible]

శేషాదిష్ట రోగములు

1. సంవత్సరమంతయు వృశ్చికరాశిలో కవి. ఫలము. దుర్భిక్షము. అతి వృష్టి. [illegible]

2. సంవత్సరాది [illegible]

[illegible]

5. ఆశ్వ. బ. [illegible] సంవత్సరాంత [illegible] కృత్తికయందున [illegible]

6. కార్తీక బ. తృతీయా. [illegible] ప్రథమా [illegible] ఫలము. దుర్భిక్షము. [illegible] భయము, వ్యాధులు గల్గును.

7. కార్తీక బ. పంచమీ [illegible] ఫలము. [illegible] అనావృష్టి.

8. మాఘ బ. ద్వితీయా. [illegible] సంవత్సరాంత [illegible] ఫలము. [illegible]

9. ఫాల్గున శు షష్ఠీ [illegible] సంవత్సరాంత [illegible] ఫలము. [illegible] కలుగును.

10. ఫాల్గున శు షష్ఠీ [illegible] సంవత్సరాంత [illegible]

[illegible]

16. మార్గ బ [illegible] చంద్ర శుక్ర [illegible]

17. మాఘ బ చతుర్థ [illegible] కుంభమున రవి చంద్ర బుధ శుక్రులు.

18. ఫాల్గుణ బ చతుర్థ [illegible] మీనమున రవి చంద్ర బుధ శుక్రులు.

ఫలము. [illegible] వర్షములు [illegible] కలుగును. [illegible]

వర్షయోగములును అనావృష్టి యోగములును [illegible] ఫలము [illegible] వ్రాయబడినది.

శుభ ముహూర్తములు

చైత్రమాసము:— [illegible] 12 [illegible] 17 [illegible] 18 [illegible] 20 [illegible] 21 [illegible]

కళ్యాణములకు మంచిది [illegible] రా గం 3-21 బాహుళ్య చంద్రుడు— (?) 22 [illegible] రాత్రి వివాహములకు కళ్యాణములకు [illegible] రా గం 9.0 బాహుళ్య చంద్రుడు—24 [illegible] రాత్రి [illegible] కళ్యాణములకు మంచిది [illegible] రా గం 3.9—27 [illegible] రాత్రి [illegible] మంచిది [illegible] రా గం 2.57—[illegible] రా గం 3-40 [illegible] చంద్రుడు—28 [illegible] రాత్రి [illegible] రా గం 2.53 [illegible] చంద్రుడు—29 [illegible] రాత్రి వివాహములకు [illegible] రా గం 11.1 [illegible] చంద్రుడు—మే 1 [illegible] వివాహములకు కళ్యాణములకు మంచిది [illegible] రా గం 2.42 [illegible] రా గం 3.24 [illegible] చంద్రుడు—3 [illegible] రాత్రి వివాహములకు కళ్యాణములకు [illegible] రా గం 3.17—4 [illegible] కళ్యాణములకు [illegible] గం 22.42—5 [illegible] కళ్యాణము [illegible] గం 22.38.

బాహుళ్య చంద్రుడు—6 [illegible] కళ్యాణములకు [illegible] గం 19.33—10 [illegible] రాత్రి వివాహములకు [illegible] గం 19.14—14 [illegible] వివాహములకు [illegible] గం 7.55—[illegible] గం 12-1—[illegible] రాత్రి వివాహములకు [illegible] గం 18.39—15 [illegible] వివాహములకు [illegible] గం 7.49—18 [illegible] రాత్రి వివాహములకు [illegible] గం 22.31—19 [illegible] రాత్రి వివాహములకు [illegible] గం 22.25—20 [illegible] వివాహములకు [illegible] గం 11.03—22 [illegible] వివాహకళ్యాణాదులకు [illegible] గం 22.44 [illegible] చంద్రుడు—25 [illegible] కళ్యాణములకు [illegible] గం 22.32 [illegible] చంద్రుడు—[illegible] గం 4.15—28 [illegible] వివాహములకు [illegible] 11.6.

[illegible]

[illegible]

కర్కాటకం రోహిణం ౭-౧౧ గం 20-20—ఉల తుశాంశ ౭౬-౧౧ రా గం 8-56 వృశ్చికలగ్నమున కన్యా లగ్నమున—18 శని ఆ రేవ అన్నప్రాశనవివాహాదులకు ధనుస్సు మకరాంశ ౪-౧౨ గం 8-6 కన్యకాలగ్నమున—రాత్రి అశ్వ వివాహాదులకు కర్కాటకం ౭-౦ గం 20-17—నవహా ప్రవేశాదులకు తుల ౨౬-౦ రా గం 8 58—18 ధనిష్ఠ ఆ శోభ అన్నప్రాశన వివాహాదులకు కుంభము ౧౭-౫ గం 11-48—రాత్రి వివాహాదులకు కర్కాటకం ౬-౫౫ గం 20 9 వశికు లగ్నమున—17 పూర్వ పో మృగ అన్నప్రాశన వివాహాదులకు కుంభం మకరాం ౧౬-౦ గం 11-39 వృశ్చికలగ్నమున—రాత్రి వివాహాదులకు కర్కాటకం మకరాం ౬-౧౫ గం 20-8—(2) 19 ఉ ద్విత్రీ ఆ పుష అన్నప్రాశనకు మకరం ౬-౨౧ గం 9-13 లది సేన వృషలగ్నమున—(2) గర్భాదానమునకు కర్కాటకం ౫-౨౩ గం 19-54 లది సేన, రిషభలగ్నమున—పుష్య లడి ఆన్యా ప్రవేశాదులకు తుల ౫౪-౫౩ రా గం 8-30—20 తృతీ ఆ పుష్యమి గర్భాదానమునకు కర్కాటకం ౫-౪౬ గం 19-50 లగ్న లగ్నమున—(2) 22 పప్త ఆ ఉత్తరవివాహ గర్భాదానాదులకు కర్కాటకం తో రవం ౫-౧౪ గం 19-39 అమృతాదినం—(2) 24 అమృ పో ఉత్తర అన్నప్రాశన వివాహాదులకు మకరం ౫-౫౬ గం 8-54 అమృతాదినం—25 దశ ఆ హస్త వివాహ గర్భాదానాదులకు కర్కాటకం తో రవం ౪-౪౬ గం 19-33.

కామచారము:—(2) 1957 జన 6 కు ద్వితీ ఉ శ్రవ అన్నప్రాశనకు మకరం ౪-౧౫ గం 8-15 రేకు వేగ లగ్నలగ్నమున—(2) 8 చతుర్థి 9 ధని అన్నప్రాశనకు కుంభం ౯-౩౩ గం 10-35 లగ్నలగ్నమున, రాహు జేవ—6 పంచ ఆ శతా అన్నప్రాశనకు మకరం మకరాం ౩-౩౩ గం 8-3—కుంభం రహితం ౯-౬౩ గం 10-21 లగ్నలగ్నమున—10 దశ ను అశ్వి అన్నప్రాశనకు మకరం ౭-౨౪ గం 7-46—13 ద్వాదశ ఆ రోహి అన్నప్రాశనకు మకరం ౩-౭-౦ గం 7-34 వశికు లగ్నమున—(3) 17 ఉ ప్రతి ను పునర్వ అన్నప్రాశనకు కుంభము మకరాం ౨-౫౫ గం 9-38 వృషలగ్నమున—21 సప్త పో హస్త అన్నప్రాశనకు మీనం తో రవం ౯-౩౬ గం 10-5—25 దశ ఉ అనూ అన్నప్రాశనకు మీనం ౯-౦ గం 9-30 దుర్ముహూర్తమ్ము.

మాఘమాసము:—ఫిబ్ర 3 కు ద్వితీ ఆ శతా అన్నప్రాశన సీమంతాదులకు కుంభం ౪-౫౮ గం 8-35 లగ్నలగ్నమున—3 తృతీ ఆ పూర్వా అక్షరాభ్యాసాదులకు మీనం ౬-౩౫ గం 9-16 మిథునలగ్నమున—ఉత్తరా రాత్రి వివాహాదులకు ధనుస్సు ౭౩-౪౫ రా గం 4-40—4 చతుర్థి పో అన్నప్రాశన వివాహాదులకు కుంభము ౪-౩౯ గం 8-38—9 నవ 9 రోహి అన్నప్రాశనోపనయన, వివాహ, గృహప్రవేశాదులకు మీనము అభిముఖ ౫-౩౮ గం 9-49 వశికు లగ్నమున—రాత్రి వివాహ గృహప్రవేశాదులకు ధనుస్సు మకరాం ౭౫-౩౬ రా గం 4-15 వృషలగ్నమున—10 దశ ఆ మృగ అన్నప్రాశన వివాహాదులకు కుంభము ౩-౪౩ గం 8-3—రాత్రి వివాహ గృహప్రవేశాదులకు ధనుస్సు ౭౫-౭౪ రా గం 4-11 జామిత్రలగ్నమున—11 ఏకా పో ఆర్ద్ర అక్షరాభ్యాసోపనయనాదులకు మీనం రాజమ్ ౫-౭౦ గం 8-41—14 పూర్వి ను పుష రాత్రి వివాహాదులకు ధనుస్సు ౭౪-౪౧ రా గం 3-55—16 ఉ తృతీ 9 ఉ ఫ రాత్రి వివాహ గృహప్రవేశాదులకు ధనుస్సు ౭౪-౭౦ రా గం 3-48—వివాహాదులకు మకరం మకరాం ౭౯-౫ రా గం 5-18—18 చతుర్థి పో చిత్త అన్నప్రాశనోపనయన వివాహ గృహప్రవేశాదులకు మీనం ౪-౩౦ గం 8.14 జామిత్రలగ్నమున—(3) 19 పంచ మం స్వాతి రాత్రి వివాహ గృహప్రవేశాదులకు ధనుస్సు ౭౩-౪౯ రా గం 3-37 లది సేన—(3) రాత్రి వివాహాదులకు మకరం తో గ

మం ౭౪-౫౩ రాగం 5-6 లది సేన—(2) 21 అష్ట ను అనూ రాత్రి వివాహాదులకు ధనుస్సు మకరాం ౭౩-౭౪ రాగం 3-29—(2) మకరం రహితం ౭౪-౧౭ రా గం 4-59 మను సేన, వృషభలగ్నమున అమృతాదినం 28 దశ 9 మూల రాత్రి వివాహాదులకు ధనుస్సు ౭౩-౭ రాగం 3-21 లగ్న లగ్నమున—(2) మకరం రాజ మం ౭౪-౫౧ రా గం 4-50 లగ్నమున మకల వివాహాదులకు మీనం మకరాం ౩-౩౦ గం 7 52.

ఫాల్గుణమాసము:—మార్చి 8 కు ద్వితీ ఆ ఉ. భా అన్నప్రాశనకు మీనం ౭-౩౭ గం 7-28 లగ్న లగ్నమున—10 దశ ఆ మృగ అన్నప్రాశనకు మీనం ౧-౩౫ గం 6-53—(2) 13 ద్వాదశి ఆ పునర్వ అన్నప్రాశనకు మీనం ౧-౧౦ గం 6-48 లది సేన.

కుజాదిగ్రహ సంచారములు

చైత్ర మాసః

కుజవారః—ఏప్రి 24 కు చతుర్థి 9 ఉషా ౪ కుజః ౫౦-౬—20 కు దశ కు శ్రవ ౧ కుజః ౪-౫—25 కు పూర్ణి ఉ శ్రవ ౭ కుజః ౨౦-౧౪—౧౦ ఉ పంచ పో శ్రవ 3 కుజః ౩౯-౪౯—మే 6 ఉ ఏకా ఆ శ్రవ 4 కుజః ౦-౩౪.

బుధవారః—ఏప్రి 12 కు ప్రతి ను అశ్వి 3 బుధః ౩౯-౫౪—14 కు చతుర్థి 9 అశ్వి ౪ బుధః ౧౫-౪౫—16 పంచ ఆ భర ౧ బుధః ౫౩-౪౧—17 షష్ఠ మం భర ౭ బుధః ౩౪-౪—19 నవ కు పక్ష్యాదు దిశో బుధః ౧౫-౭ భర 3 బుధః ౧౩-౪౧—21 ఏకా 9 భర ౪ బుధః ౫-౪౯—23 త్రయో పో కృత్తి ౧ బుధః ౦-౧౩—25 పూర్ణి ఉ కృత్తి ౭ కృత్తి, వక్రత్యాగ బుధః ౩-౭౫—27 ఉ ద్వితీ కు కృత్తి 3 బుధః ౧౯-౫౫—29 చతుర్థి ఆ కృత్తి ౪ బుధః ౫౨-౭—మే 3 షష్ఠ ఉ రోహి ౧ బుధః ౫౫-౪౫—7 ద్వాదశి పో రోహి ౭ బుధః ౬-౫౯.

గురువారః—ఏప్రి 17 కు షష్ఠ మం సుఖ వక్రత్యాగః ౩౦-౦ రాత్రి గుః ౩-౭౯-౧౫, ౧౫.

శుక్రవారః—ఏప్రి 14 కు చతుర్థి 9 రోహి 3 శుక్రః ౧౧-౫౭—17 కు షష్ఠ మం రోహి ౪ శుక్రః ౪౭-౧—21 ఏకా 9 మృగ ౧ శుక్రః ౧౯-౭౩—25 పూర్ణి ఉ మృగ ౭ శుక్రః ౫-౫౭—29 ఉ చతుర్థి ఆ మృగ 3 మిథున శుక్రః ౫-౫౭—మే 3 అష్ట కు మృగ ౪ శుక్రః ౧౯-౧౭—7 ద్వాదశి పో ఆర్ద్ర ౧ శుక్రః ౫౯-౧.

శనివారః—అనూ ౭ శనిః.

రాహుకేతూ—ఏప్రి 28 ఉ ప్రతి ను అనూ ౪ రాహుః రోహి ౭ కేతుః ౩౪-౦.

వైశాఖ మాసః

కుజవారః—మే 11 కు ప్రతి కు ధని ౧ కుజః ౭౬-౭౧—16 షష్ఠ ఉ ధని ౭ కుజః ౫౩-౫—22 త్రయో మం ధని 3 కుంభే కుజః ౩౩-౫౧—28 ఉ చతుర్థి పో ధని ౪ కుజః ౧౭-౪౦—జూన్ 8 నవ ఆ శతా ౧ కుజః ౧౦-౩౬.

బుధవారః—మే 16 కు చతుర్థి పో బుధ వక్రారంభః ౭౯-౫౬ రాత్రి బుధః ౧-౧౫-౩౩-౩౦—17 అష్ట ను పక్ష్య షష్ఠ మిత్ బుధః ౭౯-౩౯—22 త్రయో మం రోహి ౧ వక్రీ బుధః ౩౪-౫౫—28 ఉ చతుర్థి పో కృత్తి ౪ వక్రీ బుధః ౩౯-౭౫—జూన్ 8 నవ ఆ ప్రాతఃపు బుధః ౭౫-౪౩—7

[illegible]

గురువారః—[illegible]

శుక్రవారః—[illegible]

శనివారః—[illegible]

రాహుకేతూ—[illegible]

జ్యేష్ఠమాసః

కుజవారః—[illegible]

బుధవారః—[illegible]

గురువారః—[illegible]

శుక్రవారః—[illegible]

శనివారః—[illegible]

రాహుకేతూ—[illegible]

ఆషాఢమాసః

కుజవారః—[illegible]

బుధవారః—[illegible]

[illegible]

గురువారః—[illegible]

శుక్రవారః—[illegible]

శనివారః—[illegible]

రాహుకేతూ—[illegible]

శ్రావణమాసః

కుజవారః—[illegible]

బుధవారః—[illegible]

గురువారః—[illegible]

శుక్రవారః—[illegible]

శనివారః—[illegible]

రాహుకేతూ—[illegible]

భాద్రపదమాసః

కుజవారః—[illegible]

బుధవారః—[illegible]

[illegible] ౧౯ దశమ్యాం పూర్వాషాఢ [illegible] ౨౦ [illegible] ౨౬ [illegible] ౨౯ [illegible]

గురువారః — [illegible] ౧౮ [illegible] ౨౫ [illegible]

శుక్రవారః — [illegible] ౧౬ [illegible] ౧౭ [illegible] ౨౧ [illegible] ౨౪ [illegible] ౨౭ [illegible]

శనివారః — [illegible]

రవివారః — [illegible]

ఆ శ్వ యు జ మా సః

సోమవారః — [illegible]

కుజవారః — [illegible]

బుధవారః — [illegible]

గురువారః — [illegible]

శుక్రవారః — [illegible]

శనివారః — [illegible]

రవివారః — [illegible]

కా ర్తి క మా సః

కుజవారః — దశం 12 సు వెళ నుం పూర్వా 3 [illegible] ౨౧ [illegible] ౨౯ [illegible]

బుధవారః — దశం 4 సు ద్వితీ [illegible] 6 [illegible] 8 [illegible] 10 [illegible] 12 [illegible] 14 [illegible] 16 [illegible] 18 [illegible] 20 [illegible] 23 [illegible] 25 [illegible] 27 [illegible] 29 [illegible]

గురువారః — [illegible]

శుక్రవారః — [illegible]

శనివారః — [illegible]

రవివారః — [illegible]

మా ర్గ శి ర మా సః

కుజవారః — [illegible]

బుధవారః — [illegible]

గురువారః — [illegible]

౧౬—17 ఏకాదశి పూర్వ కృష్ణ్యక్షే పుష్యమీనక్షత్ర ౧౯-౨౭—17 ప్రాప్తి పా అమా ౧ సుక్రః ౦-౨౯—19 బ ద్విత్వ బు అమా ౨ సుక్రః ౪౧-౨౧—22 పంచ రే అమా 3 సుక్రః ౨౨-3—25 దశ మం అమా ౪ సుక్రః ౭-3౬—27 ఏకా ఉ జ్యేష్ఠా ౧ సుక్రః ౪3-3—30 చతుర ఆ జ్యేష్ఠా ౨ సుక్రః ౨3 ౨౪.

శనివారః—జను 7 కు పంచ గు అమా ౪ శనిః ౩౦-౪౬—14 ఏకా కు ప్రాపునర కృతిః ౧౬-౪౦.

రాహు కేతూ:—అమా ౧ రాహుః కృత్తి 3 కేతుః.

పౌ ష మా సః

కుజవారః—1967 జనవరి 6 కు పంచ ఆ రేవ 3 కుజః ౨-౭౬—11 దశ కు రేవ ౪ కుజః ౪3-౩౦—17 బ ప్రతి కు అశ్వి ౧ మేషే వ్యక్తే కుజః ౨౧-౩౬—23 సప్త మం అశ్వి ౨ కుజః ౫౩.౪౨—28 త్రయో పా అశ్వి 3 కుజః ౭౬-౧౬.

బుధవారః—జన 4 కు కృతి కు ఉమా ౨ వక్రే బుధః ౨౪-౭౯ ధన్వానుప్రవేశః బుధః ౪౯-౧౬—8 సప్త మం ఉమా ౧ భవిత వక్రి బుధః ౯-౨౬—10 న వ కు పూమా ౪ వక్రి బుధః ౪౪-౪౯—13 ద్వాదశ ఆ పూమా 3 వక్రి బుధః ౨౦-3౦—16 ప్రాప్తి బు ప్రాపునర బుధః 3-౧౫ పూమా ౨ వక్రి బుధః 3౬-౪౦—31 ప్రతి ష వక్రే పా బుధః వక్రత్యాగః ౪౬-3౦ రాహు గతి బుధః ౯-౧౯-౧-౦—27 ద్వాద ఆ పూమా 3 బుధాస్తమయః 3౫-౧౯.

గురువారః—1967 జన 15 కు ప్రాప్తి బు గురువక్రా రంభః ౧౪-3౪ వక్రారంభే రాహుగతి గురుః ౫-౯-3-౨-౪౧.

శుక్రవారః—1967 జన 3 కు ప్రతి బు జ్యేష్ఠా 3 శుక్రః 3-౧—4 కృతి కు జ్యేష్ఠా శుక్రః ౪3-౧౫—7 షష్ఠి పా మూల ౧ ధనుషి సమప్రవేశః ౨3-౪౦—10 దశ ను మూల ౨ శుక్రః 3-3౨—12 ఏకా ళ మూల 3 శుక్రః—14 చతుర్ద మం మూల ౪ శుక్రః ౨3-3౪—18 ప కృతి కు పూమా ౧ శుక్రః 3-3౫—20 పంచ ఆ పూమా ౨ శుక్రః ౪3-3౨—23 అష్ట బు పూమా 3 శుక్రః ౨3-3౧—26 ఏకా ళ పూమా ౪ శుక్రః 3-3౨—28 త్రయో పా ఉమా ౧ శుక్రః ౪3-3౧.

శనివారః—1967 జన 6 కు పంచ ఆ జ్యేష్ఠా ౧ శనిః ౪౫-౨౬.

రాహు కేతూ—1967 జన 3 కు ద్వితీ కు విశాఖ రాహుః కృత్తి ౨ కేతుః ౯-3౯.

మా ఘ మా సః

కుజవారః—ఫిబ్ర 2 కు ద్వితీ ళ అశ్వి ౪ కుజః ౫3-౪౯—8 అష్ట కు భర ౧ కుజః ౧౯-౫3—13 చతుర్ద బు భరణీ ౨ కుజః ౪3-౨౪—19 బ పంచ మం భర 3 కుజః ౬-౯—24 దశ ఆ భర ౪ కుజః ౨౬-౧3—మార్చి 1 అమా కు కృత్తి ౧ కుజః ౪౬-3౦.

బుధవారః—జన 31 కు ప్రతి కు పూమా ౪ బుధః ౫౧-౫౬—4 చతుర్థి పా ఉమా ౧ బుధః ౧౭-౪౬—7 సప్త కు ఉమా ౨ మకరే బుధః ౧౦-౫౦—ఫిబ్ర 9 దశ ళ ఉమా 3 బుధః ౫౪.3౪—13 ద్వాద కుం ఉమా ౪ బుధః ౭౯-౭౯—14 ప్రాప్తి కు శ్రవ ౧ బుధః ౫౬-3౪—17 బ కృతి ఆ శ్రవ ౨ బుధః ౨౧-౧౯—19 పంచ మం శ్రవ 3 బుధః ౪౦-౬—21 అష్ట కు శ్రవ ౪ బుధః ౫౫-౧౯—24 దశ ఆ ధని ౧ బుధః ౬-౫౧—26 చాద్వద కుం ధని ౨ బుధః ౧౪-౪౯—28 చతుర్ద శు ధని 3 కుంభే చతుర్థో బుధః ౨౦-౧౬.

గురువారః—ఫిబ్ర 20 కు షష్ఠ బు మఘ 3 వక్రీ గురుః ౨౦-౦.

శుక్రవారః—జన 31 కు ప్రతి కు ఉమా ౨ మకరే మిత్రప్రవేశః ౨3-౭౬—ఫిబ్ర 8 తృతీ ఆ ఉమా 3 శుక్రః 3-3౧—5 పంచ మం ఉమా ౪ శుక్రః ౪3-3౬—8 అష్ట కు శ్రవ ౧ శుక్రః ౨3-3౧—11 ఏకా పా శ్రవ ౨ శుక్రః 3-3౬—13 చతుర్ద బు శ్రవ 3 శుక్రః ౪3-3౬—16 బ ద్వితీ కృ శ్రవ ౪ శుక్రః ౨3-౪౦—19 పంచ మం ధని ౧ శుక్రః 3-౪౯—21 అష్ట ను ధని ౨ శుక్రః ౪౪-౧౭—24 దశ ఆ ధని 3 కుంభే మిత్రప్రవేశః ౨౪-౨౦—27 త్రయో బు ధని ౪ శుక్రః ౪.౬౪—మార్చి 1 అమా కు శత ౧ శుక్రః ౪౬-౫౬.

శనివారః—ఫిబ్ర 16 బ ద్వితీ ళ జ్యేష్ఠా ౨ శనిః ౭-౯.

రాహు కేతూ—విశా ౪ రాహుః కృత్తి ౨ కేతుః.

ఫా ల్గు ణ మా సః

కుజవారః—మార్చి 7 కు షష్ఠి కు కృత్తి ౨ కృత్తికే కుజః ౭-౧—12 ఏకా మం కృత్తి 3 కుజః ౫౬-౨౦—17 బ ద్వితీ ఆ కృత్తి ౪ కుజః ౪౫-౨౦—23 బ అష్ట ళ రోహి ౧ కుజః ౪-౦—28 బ ద్వాద కు రోహి ౨ కుజః ౨౨-౧౦.

బుధవారః—మార్చి 2 కు ప్రతి ళ ధని ౪ బుధః ౨3-౨—3 ద్వితీ ఆ ప్రాగస్తమయో బుధః ౫.౬.౪౧—4 కృతీ పా శత ౧ బుధః ౨3-౯—6 పంచ బు శత ౨ బుధః ౨౧-౪౪—8 సప్త కు శత 3 బుధః ౧౬-౧౯—10 దశ ఆ శత ౪ బుధః ౯-౭౬—12 ఏకా కుం పూభా ౧ బుధః ౪౯-౪౧—13 ద్వాద బు పూభా ౨ బుధః ౪౯-౪౧—15 చతుర్ద కు పూభా 3 బుధః 3౫-౨౨—17 బ ద్వితీ ఆ పూభా ౪ మీనే నీచే బుధః ౨౦-౧౦—19 చతుర్థీ మం ఉభా ౧ బుధః 3-౧౬—20 పంచ బు ఉభా ౨ బుధః ౪౪-౪౯—23 షష్ఠ కు ఉభా 3 బుధః ౨౪-౪౯—25 దశ ఆ ఉభా ౪ బుధః ౪-౨౪—25 దశ పా రేవ ౧ బుధః ౪౨-౪౦—27 ఏకా బు రేవ ౨ బుధః ౨౧-౨౧—29 త్రయో కు రేవ 3 బుధః ౦-౧3—30 చతుర్ద ళ రేవ ౪ బుధః 3౯-౫౬—ఏప్రి 2 దుర్ముఖ చైత్ర కు ప్రతి పా అశ్వి ౧ మేషే సమస్థో బుధః ౨౧-౨౯.

గురువారః—మార్చి 19 కు చతుర్థీ మం మఘ ౨ వక్రీ గురుః ౫౫-౧౦.

శుక్రవారః—మార్చి 2 కు ప్రతి ళ ప్రాగస్తమిత శుక్రః ౫౭-౦—4 కృతీ పా శత ౨ శుక్రః ౨౫.౧౯—7 షష్ఠి ను శత 3 శుక్రః—౫.౪౫—9 అష్ట ళ శత ౪ శుక్రః ౪౬-౯—12 ఏకా మం పూభా ౧ శుక్రః ౨౬-౫౧—15 చతుర్ద కు పూభా ౨ శుక్రః ౬-3౨—17 బ ద్వితీ ఆ పూభా 3 శుక్రః ౪౯-౧౫—20 పంచ బు పూభా ౪ మీనే ఉచ్చే శుక్రః ౨౯-3—23 అష్ట ళ ఉభా ౧ శుక్రః ౯-౫౫—25 దశ పా ఉభా ౨ శుక్రః ౫౦-౫౬—28 ద్వాద ను ఉభా 3 శుక్రః 3౧-౫3—31 అమా ఆ ఉభా ౪ శుక్రః ౧3-౨.

శనివారః—మార్చి 28 బ అష్ట ళ శని వక్రారంభః ౪౯-౦ వక్రారంభే రాహుగతి శనిః ౬-౨౧-3-3.

రాహుకేతూ:—[illegible]

యురేనస్, నెప్ట్యూన్, ప్లూటో, గ్రహములు

యురేనస్ (వరుణ) చారము—[illegible] 1957 [illegible]

నెప్ట్యూన్ (ఇంద్ర) చారము—[illegible] 17 [illegible] 1957 [illegible] 4 [illegible]

ప్లూటో (యమ) చారము—[illegible] 1957 [illegible] 15 [illegible]

ముఖ్యమైన వ్రతములు - పండుగలు

చైత్రమాసము:—1956 సం॥ ఏప్రిల్ 12 [illegible] 18 [illegible] 19 [illegible] 20 [illegible]

[illegible]

వైశాఖమాసము:—[illegible]

జ్యేష్ఠమాసము:—[illegible]

ఆషాఢమాసము:—[illegible]

[illegible] 18 [illegible] 17 [illegible] 18 [illegible] 20 [illegible]

శ్రావణమాసము:—[illegible] 7 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 20 [illegible] 21 [illegible] 23 [illegible] 26 [illegible] 29 [illegible]

భాద్రపదమాసము:—[illegible]

ఆశ్వయుజమాసము:—[illegible]

కార్తికమాసము:—[illegible]

మార్గశిరమాసము:—[illegible]

...త్సవము. 18 స ఫ్రాక్టిఅ దశమి పాపక్ష్మి మన్వాది మహా కా ర్తిక... ఫూజ కుంభసంక్రాంతిదుత 22 బ రంద స ధిగుణయమ వ... ఫ్రా కొ॥ 24 బ పక్షి శ పాపక్షీ శల్పము జీరం శే ఇవారు... (గహణము.

మార్గశిరమాసము:—డిశం 5 స త్రితీ బు రంభా (వతము 7 ... సా నాగపూజ 8 స షష్ఠి శ సుబ్రహ్మణ్యషష్ఠి. 9 సప్త ... క్రమ నందా సప్తమి జయసప్తమి అను అ లక్ష్యయోగ వృ॥ కొ॥ ... ష్టమి పో కాలభైరవాష్టమి శరశేరకు కాలాష్టమియును అలక్ష్య ... కృగ్యకాల 12 స దశ మం (ప్రకటయము శల్పము నందిని దేవి ... 15 స ద్వాదశి ధనుస్సంక్రమణము పాండవద్వాదశియు 17 ... పౌ హనుమజ్జయంతి 19 బ ద్విత్రి బు వరసరామజయంతి 22 ... శ మకరాయణ (వ॥ ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలము.

పౌషమాసము:—1957 సం॥ జనవరి 9 స అష్ట బు మహా... నమి అను అలక్ష్యయోగ వృ॥ కొ॥ 12 స ఏకా శ దైవత... ని, వైకుంఠ ఏకాదశి. (ముక్కోటి ఏకాదశి) 14 స (తియో... కర సంక్రమణ పు॥ కొ॥ 15 స చతుర్ద మం పాలకదీక... ంక్రంతి ఆ కుంభాయన (వ॥ వాకినన పు॥ కొ॥

మాఘమాసము:—ఫి(బవరి 2 స త్రితీ అ తిలతాం, కుంద... శాంక చతుర్థి, వరదా చతుర్థి. 4 స చతుర్థి పో సోమవ్రతం. ... కుంద మం ముద్దవంచమి, శ్రీ పంచమి, వసంతోత్సవా... 7 స సప్త స వైవస్వతమన్వాది, రథసప్తమి, సూర్య... అర్కోద్వాసం (వతి (పాక్ష రాశిఫల (వతోద్యాపనం, ... దంర్పద (వతముల ఆరంభము ఉద్యాపనము. 8 స అష్ట మ... ష్టమి. 11 స ఏకా పో భీమ్య ఏకాదశి, భీమ ఏకాదశి, ... నము, తిలపద్మ(వతము. 12 స ద్వాద మం వరాహకల్పము, ... సంక్రమణ పు॥ కొ॥ 14 స పూర్ణి ఉ మహామాఘి. 19 బ ...

...రం ఉ మం నిరాహార (వ॥ మహాశివ పు॥ కొ॥ 27 బ (తయో బు మహాశివరాత్రి. మార్చి 1 అమా సో. ద్వాపరయుగాది, (బహ్మ పూజ, పితృతిథి అను అలక్ష్యయోగ పు॥ కొ॥

ఫాల్గుణమాసము:—మార్చి 5 స చతుర్థి మం పుత్రగణపతి (వతం. 9 స అష్ట శ. అష్టమి సీతకు పూజ. 14 స (తయో గు మీనసంక్రమణ పు॥ కొ॥ కామదహనము. 15 స చతుర్ద శు (బహ్మ సావర్ణి మన్వాది, హోళికా పూర్ణిమ (హోళీపండుగ). 16 స పూర్ణి శ వసంతోత్సవము. 18 బ ద్వితీ సో (బహ్మకల్పము. 21 బ షష్ఠి గు మేషాయన (వ॥ విషువత్పుణ్యకాలము.

రాహు, గుళిక కాలములు

సూర్యోదయము 6 ఘంటలకు అయ్యే దినములకు

వారములు	రాహుకాలము		గుళికకాలము	
	మొదలు	వరకు	మొదలు	వరకు
ఆదివారము	4-30	6	3	4-30
సోమవారము	7-30	9	1-30	3
మంగళవారము	3	4-30	12	1-30
బుధవారము	12	1-30	10-30	12
గురువారము	1-30	3	9	10-30
శుక్రవారము	10-30	12	7-30	9
శనివారము	9	10-30	6	7-30

నవగ్రహములు ద్వాదశస్థానములందు నుండునపుడిచ్చెడి గోచారఫలములు

	రవి	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని	రాహువు	కేతువు
౧	స్థానచలనం	సౌఖ్యం	ఖేదం	బంధం	గమనం	ఆరోగ్యం	ఆపద	భయం	భయం
౨	భయం	వ్యయం	వ్యయం	లాభం	ధనలాభం	భాగ్యం	హాని	కలహం	విరోధం
౩	సంపద	లాభము	లాభము	వ్యయము	ఆపద	సౌఖ్యము	సంపద	సుఖం	సుఖం
౪	మానభంగం	రోగము	శత్రుపీడ	శత్రుభయము	హానికరము	సుఖము	బహుశోకము	మానహాని	మానహాని
౫	దైన్యం	కార్యహానం	రిపుభయం	కార్యభంగం	సంపద	పుత్రలాభం	పీడ	ధనవ్యయం	ధనవ్యయం
౬	శత్రునాశనం	ధనం	ధనలాభం	ధనలాభం	క్లేశము	మానహాని	ఐశ్వర్యము	సుఖము	సుఖము
౭	దేహపీడ	లాభము	కలహము	వ్యసనము	ఆరోగ్యము	క్లేశము	రాజదండనం	భయము	భయము
౮	వ్యాధి	వ్యయము	భయము	సంతోషము	హాని	భయము	రోగభయము	మృత్యుభయం	హాని
౯	భయము	వ్యాకులత	వ్యయము	దుఃఖము	ధనప్రాప్తి	ధనలాభం	వ్యాధి	సంతాపం	కలహము
౧౦	లాభం	లాభం	దుఃఖం	సుఖం	హాని	హాని	జాడ్యం	కలహం	కలహం
౧౧	ఆరోగ్యం	సుఖం	లాభం	సుఖం	సంతోషము	సౌఖ్యము	లాభము	లాభము	ధనలాభం
౧౨	వ్యయము	దుఃఖము	వ్యాధి	వ్యయము	పీడ	లాభం	క్లేశం	హాని	హాని

ఆనందాది యోగములు

ఆ	సో	మం	బు	గు	శు	శ	
అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	శ	ఆనందయోగము ౧౫ దినములలో కార్యసిద్ధి
భ	ఆ	మ	చి	జ్యే	అ	పూ	కాలదండయోగ. ౨౩ దినములలో కార్యసిద్ధి అపకీర్తి
కృ	పు	పు	స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	ధూమ్రయోగ. ౧౫ ది. జరగు పనికొరకు సామాన్యఫలం
రో	పు	ఉ	వి	పూ	ధ	రే	ధాత్రీయోగ. ౧౫ ది. లో కార్యమగును [illegible]
మృ	ఆ	హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	సౌమ్యయోగ. ౧౬ ది. లో కార్యమగును. సర్వసౌఖ్యము
ఆ	మ	చి	జ్యే	అ	పూ	భ	ధ్వాంక్షయోగము కార్యహాని దుఃఖప్రాప్తి
పు	పు	స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	కృ	ధ్వజయోగము ౨౩ ది. లో కార్యసిద్ధి సౌభాగ్యమగును
పు	ఉ	వి	పూ	ధ	రే	రో	శ్రీవత్సయోగము లాభము
ఆ	హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	వజ్రయో. కార్యనాశనం దుష్టశకునములు కనిపించును
మ	చి	జ్యే	అ	పూ	భ	ఆర్ద్ర	ముద్గరయోగము కలహము దుష్టశకునము
పు	స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	కృ	పు	ఛత్రయో. ౨౩ ది. లో స్త్రీలాభము శకునదర్శనము
ఉ	వి	పూ	ధ	రే	రో	పు	మిత్రయో. ౨౨ ది. లో ఇష్టదర్శనము సన్మిత్రలాభము
హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	ఆశ్లే	మానసయోగము కార్యలాభము
చి	జ్యే	అ	పూ	భ	ఆ	మ	పద్మయోగము ౧౫ దినములలో ఐశ్వర్యప్రదము
స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	కృ	పు	పు	లంబయోగము కార్యవిలంబము అపశకునము
వి	పూ	ధ	రే	రో	పు	ఉ	ఉత్పాతయోగము ప్రయత్నహానం అవమానం
అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	ఆ	హ	మృత్యుయోగము హాని సర్వనాశము
జ్యే	అ	పూ	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	కాణయోగము అవమానము వ్యర్థప్రయాణదర్శనము
మూ	శ్ర	ఉ	కృ	పు	పు	స్వా	సిద్ధియో. ౧౮ ది. లో. పని యగును సువార్త దర్శనము
పూషా	ధ	రే	రో	పు	ఉ	వి	శుభయోగము ౧౮ దినములలో పనియగును
ఉషా	శ	అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	అమృతయోగము కార్యసిద్ధి వస్త్రలాభము
అ	పూ	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	జ్యే	ముసలయోగము దుఃఖము
శ్ర	ఉ	కృ	పు	పు	స్వా	మూ	గదాయోగము చెరుపు కలుగును
ధ	రే	రో	పు	ఉ	వి	పూ	మాతంగయోగము అశ్వలాభము బ్రాహ్మణదర్శనము
శ	అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	రాక్షసయోగము చెడ్డకి మిత్రకలహము
పూ	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	జ్యే	అ	చరయోగము దురాలోచనము
ఉ	కృ	పు	పు	స్వా	మూ	శ్ర	స్థిరయోగము శుభాశుభములు కత్తి కనిపించును
రే	రో	పు	ఉ	వి	పూ	ధ	వర్ధమానయోగము శీఘ్రదర్శనము ఉత్తమము

వివాహమునకు ముందు చూడవలసిన పొంతనములు

౧ నాడీకూటము

ఆదినాడీనక్షత్రములు:— జ్యేష్ఠ, మూల, ఉ-భ, హస్త, ఆర్ద్ర, పున. శత, పూభా, అశ్వని.

మధ్యనాడీ నక్షత్రములు:— పుష్య, మృగ, చిత్ర, అనూ, భరణి, ధనిష్ఠ, పూషా, ఉ-ఫా.

అంత్యనాడీ నక్షత్రములు

స్వాతి, కృత్తిక, ఆశ్రే, ఉషా, విశా, రోహి, మఘ, శ్రవ, రేవతి. ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును ఒకే నాడియందున్నచో అనిష్టము గుణము. భిన్న నాడీగత నక్షత్రము లైనచో శుభప్రదములు.

౨. గణకూటము

దేవగణ నక్షత్రములు:— అనూ, పున, మృగ, శ్రవ, రేవ, స్వాతి, అశ్వ, హస్త, పుష్య.

రాక్షసగణ నక్షత్రములు

మఘ, ఆశ్రే, ధని, జ్యేష్ఠ, మూల, శత, కృత్తి, చిత్ర, విశాఖ.

మనుష్యగణ నక్షత్రములు

పూ-ఫ, ఉ-ఫ, పూషా, ఉషా, పూభా, ఉభా. రోహి, భర, ఆర్ద్ర

శుభకర్మలయందు మహాదోషములు

దుష్టతిథి వార నక్షత్రయోగ కరణములు (విష్టి, అతిగం, శూల, గండ, వ్యాఘ్ర, వజ్ర, వ్యతీ, పరి, వైధృతి, దుష్టయోగములు.విష్టి, శకుని, చతు, నాగ, కింస్తుఘ్న దుష్టకరణములు.) సంక్రాంతి,ఆయనసంధి దినములు, పాపాక్రాంత పాపదృష్టలగ్నములు, అష్టమ కుజుడు, మృత్యుకుడు, పాపగ్రహయుక్తి, అస్తలగ్న చంద్రలగ్నములందు అష్టమలగ్నము, షష్టాష్టమ ద్వాదశముల చంద్రుడు, పాపగ్రహ చంద్రుడు, జన్మ గ్రహణము. గ్రహణనక్షత్రము. వర్జ్యము దుర్ముహూర్తములు, జన్మ నక్షత్ర లగ్న సంధులు, మహాపాతలు.....ఇవి విడువవలెను

3 రోగనిదానము

అశ్వినీభరణ్యాది నక్షత్రములు. భరణీకృత్తికలు నశనము. కృత్తికా ప్రథమపాదము చెడుచు. రోహిణీ మృగశిరలు సర్వము. ఆర్ద్రాపునర్వసులు మరణము. ప్రథమపాదము ఆశ్లేషయు మాఘాలు. మఘ పుబ్బ రెండు కళలు. ఉత్తరకు త్రిదోషం. చిత్ర స్వాతులు విశాఖ అనూరాధలు, జ్యేష్ఠ మూలలు, పూర్వాషాఢ ఉత్తరాషాఢలు శ్రవణ ధనిష్ఠలు రోగము. ధనిష్ఠపూర్వాభాద్ర ఉత్తరాభాద్ర రేవతులు, ఉత్తమ నక్షత్రములు మంగళము. ఇట్లు రోగారంభ విరోధి జంగమ నక్షత్రములు శ్రీ ప్రదములు విచారము చేయవలయును. విరోధిజంగమములు దుష్టములు, పాపము, మంగళము, సింహాసనము, సురభి ఆదిత్యులు, ఉత్తమ నక్షత్రములు, విరోధిజంగములు.

ఇంకను వర్జనీయ నక్షత్రములు రెండును ఒకేసారి వచ్చినప్పుడు అత్యంత దోషప్రదము. ఒకటి శుభగ్రహయోగము, రెండవది పాపగ్రహయోగము. అట్టి పాపగ్రహయోగమైన అనుభవము కలదు. ఒకటి రాహుగ్రస్తము, రెండవది కేతుగ్రస్తము, రోగములు అశుభకరము.

ఔషధయుక్త విషయములు

1. రజస్వలావిషయమై దుష్టతిథి వార నక్షత్రములు

శుక్లపక్షమందును, కృష్ణపక్షమందును షష్ఠ్యష్టమి, నవమి, ద్వాదశి, చతుర్దశులును, అమావాస్య, శని, మంగళ, ఆదివారములును భరణి, కృత్తిక, ఆర్ద్ర, ఆశ్లేష, మఘ, పుబ్బ, పూర్వాషాఢ, జ్యేష్ఠ, పూర్వాభాద్ర ఈ నక్షత్రములును దుష్టములు. వీటియందు ప్రథమ రజస్వలయైనచో శాస్త్రోక్త శాంతి చేసి, తిరిగి మంచికాలమందు రజస్వలాస్నానము చేయవలెను. నక్షత్రము దుష్టమైనచో నక్షత్రశాంతి చేయవలయును. నక్షత్రము మంచిదై, తిథి దుష్టమైనచో పాపావస్థాశాంతి చేయవలయును. మరియు వ్యతీపాత, వైధృతి, పరిఘ, భద్ర, సంక్రాంతి, గ్రహణకాలము, నిద్రాసమయము ఇవియును కూడదు. మరియు ప్రాతఃకాలమున సౌభాగ్యవతి, పూర్వాహ్ణమందు దుష్టురాలు, మధ్యాహ్నమున పుత్రవతియు ధనవతియు, సాయంకాలమున జారిణి, సంధ్యాకాలమందు దుశ్శీలురాలు, అర్ధరాత్రియందు విధవయు, ఉషఃకాలమున సౌభాగ్యవతి.

2. జననవిషయమై దుష్టతిథి వార నక్షత్రాదులు

అశ్విని ౧ పాదము, మఘ ౧ పాదము, రేవతి ౪ పాదము ఇవి శుభము. భరణి 3 పాదము, కృత్తిక 3 పాదము, పుష్య ౨-3 పాదములు, మఘ 3 పాదము, ఉత్తర ౧ పాదము (కొందరు ఉత్తరాషాఢ యందును) హస్త 3 పాదము, చిత్ర ౧,౨ పాదములు, పూర్వాషాఢ 3 పాదము, ఇవిపురుషులకైన స్త్రీలకైన దోషకరము.

రోహిణి ౧, ౨ పాదములు తల్లికిని, మేనమామకును, 3-౪ పాదములు కేవలం మేనమామకును దోషము. ఆశ్లేష ౧ పా॥ శుభము. 3 పా॥ తల్లికి దోషము. ౪ పా॥ తండ్రికి దోషము. ౧ పా॥ దోషము కాదు. మూల ౧ పా॥ తండ్రికి దోషము. ౨ పా॥ తల్లికి దోషము. ౪ పా॥ దోషము కాదు. 3 పా॥ ధననాశము. అందును మూల ౧ పాదములో పుట్టినవారు మిక్కిలి దోషమునకు లోనగుదురు. జ్యేష్ఠ మొదలగు నక్షత్రాంతములను ౧౦ ఘడియలు వర్జింపవలయును. అందు భాగము అశుభము. [illegible]

ఫలములు తెలియవలయును. ౧ ఘా॥ మాతామహునకు ౨ ఘా॥ మాతామహికి 3 ఘా॥ మేనమామకు ౪ ఘా॥ తల్లికి ౫ ఘా॥ తనకు ౬ ఘా॥ గోత్రనాశము ౭ ఘా॥ ఉభయకులనాశము ౮ ఘా॥ సోదరునకు ౯ ఘా॥ శ్వశురునకు ౧౦ ఘా॥ సర్వనాశము. ౧౧ ఘా॥ మిక్కిలి దోషము.

ముక్తమూలమైన యిట్టి దుష్టనక్షత్రములందు శ్రీ దేవతా ప్రీతికొరకు శాంతి చేయవలెను.

రిక్త నక్షత్రములును, క్రూరగ్రహయుతములును, భృగుశుక్ర ఫలములును సంధి అశుభములు ప్రబల శకునములు.

సంతాన వృద్ధియును, దుర్యోగములును, పూర్ణిమ ప్రతిపత్తులును, అమావాస్య ప్రతిపత్తులును సంధి ఏకదినమందు, సూర్యగ్రహణ సమయమందు ఒక పక్షమందే రెండు గ్రహణములు దుష్టములు. వ్యతీపాత, వైధృతి, పరిఘ, శూల, గండ, వజ్ర ముఖపాపములును, సంక్రాంతియు, అమావాస్య, తిథిక్షయము వీటి నక్షత్రములైనను గ్రహణకాలమైనను శాంతి చేయవలయును.

పైన చెప్పబడిన నక్షత్రములందు ఆయా పాదములయందు జననమైనచో మహాదోషము కాన దోషములు, నవగ్రహములు పొందును సంపూర్ణశాంతి చేయవలయును. చెప్పబడిన పాదములు గాక తక్కిన పాదములయందు సామాన్యశాంతి చేసికొనుట యుక్తము. నక్షత్రము మంచిదై తక్కిన తిథి మొదలగునవి దుష్టములైనను సామాన్యశాంతి చేసికొనవలయును.

మరియు మృగశిర ౧ పా॥ విశాఖ ౪ పా॥ అనూరాధ 3 పా॥ ధనిష్ఠ ౨ పా॥ శతతార ౧ పా॥ ఉత్తరాభాద్ర ౪ పా॥ ఇవియైనను సామాన్యశాంతి చేసికొనుట యుక్తము.

అధోముఖ నక్షత్రములు

భరణి, కృత్తిక, మఘ, విశాఖ, పూర్వాత్రయం, ఆశ్లేష, మూల—ఇవి బావి నూతి త్రవ్వకాలకు శుభములు.

తిర్యఙ్ముఖ నక్షత్రములు

అశ్వి, పున, హస్త, చిత్ర, స్వాతి, అనూ, జ్యేష్ఠ, రేవతులు, స్తంభ ప్రతిష్ఠాదులకు శుభములు.

ఊర్ధ్వముఖ నక్షత్రములు

రోహిణి, ఆర్ద్ర, పుష్య, ఉత్తరాత్రయం, శ్రవణం, ధనిష్ఠ, శతతారలు వృక్షలతా స్థాపనాదులకు శుభములు.

వ్యాధివిషయమై చెడునక్షత్రములు మొదలగునవి

౧-౨-౬-౮ ౧౧-౧౨-౧౩-౧౪ ఈ తిథులు; ఆది మంగళ శుక్ర శనివారములు; కృత్తిక రోహిణి మృగశిర పుబ్బ మఘ ఉత్తర చిత్ర విశా ఉషా పుబ్బ శత పూభా ఉభా రేవతి ఈ నక్షత్రములును దోషములు. వీటియందు వ్యాధి సంభవించినచో స్నానమునకు లోపము. నక్షత్రము చెడుగానున్నచో అధికదోషము నక్షత్రము మంచిదై మిగిలినవి చెడుగానున్నచో స్వల్పదోషము.

వృషభ చక్రము

గృహారంభ గృహప్రవేశముల విషయమై వృషభ చక్రము గమనింపవలెను. వృషభ చక్రమునకు సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలుకొని చంద్ర నక్షత్రమువరకు అభిజిత్తును గలిపి లెక్కించి ఈ ఫలము తెలియవలయును.

3 మృత్యువు	౪ స్థైర్యం	౪ ధనలాభం	3 సంపత్తు
౪ దుర్గతి	3 శ్రమలం	౪ భాగ్యం	3 పశువృద్ధి

కలశ చక్రము

ఇందు అభిజిత్తును కలుపవలసినది లేదు. తక్కినది వృషభచక్రమువలె.

౧ హాని	౪ అధికం	౪ నిర్ధనం	3 లక్ష్మి
౪ ప్రవాసం	౪ భాగ్యం	౪ గర్భస్రావం	3 ఆయుర్వృద్ధి

విషయము	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషములు
గృహారంభం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శత రే	వృ. మి. కన్య. ధ. కుం. మీ. (సిం. వృశ్చి)	అష్టమశుద్ధి. పంచదశముఖ ద్వారాగ్రములు గ్రాహ్యములు
గృహప్రవేశం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	రో మృ ఉత్తరాత్రయం చి అనూ శ్ర శత రే (ధనిష్ఠ)	వృ. మి. సిం. క. వృ. ధ. కుం. మీ.	అష్టమశుద్ధి పంచక రహితశుద్ధి (చతుర్థశుద్ధి)
వాస్తుకము	౨-౩-౫-౧౦	సో-బు-గు-శు (శ)	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ మూ శ్ర ధ శత రే	సర్వలగ్నములు.	సంధ్యాపర్వ ప్రదోష ప్రతిపత్తిథులు వర్జ్యములు
గర్భాధానము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	ఆ-సో-బు-గు-శు	రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ (శ్ర ధ శత) పూర్వాత్రయం విశా	"	సంధ్యాపర్వ ప్రతిపత్తిథులు నిషిద్ధములు
పుంసవనం సీమంతము	౨-౩-౫-౭-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ-సోం-బు-గు-శు	మృ పున పు హ అనూ శ్ర ధ శత రే (అశ్వి రో చి స్వా ఉత్తరాత్రయం)	మే. వృష. మి. కు. ధ. కుం. మీ	పుంసవనమునకు 3 మాసం, సీమంతమునకు ౬,౮ మాసములు
జాతకర్మ నామకరణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు హ చి స్వా అనూ ఉత్తరాత్రయం శ్ర ధ శత రే	సర్వలగ్నములు	అష్టమశుద్ధి.
డోలారోహణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి అనూ రే స్వా శ్ర	"	"
నిష్క్రమణం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ రే	మే. వృష. కర్కా. కు. ధ. మీ.	౪ మాసం శుభం 3 వ మాసమున్ను శుభము
అన్నప్రాశనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శత రే	మిథు. మే. వృశ్చి మీన	దశమశుద్ధి పూర్వాహ్ణం పురుషులకు సరి మాసములు, స్త్రీలకు బేసి
కర్ణవేధ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి శ్ర ధ అనూ రే (ఆర్ద్ర)	వృ. మి. క. క. కు. ధ. మీ. (మే. మ)	౬-౭-౮ మాసములు అష్టమశుద్ధి
కేశఖండనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి మృ పున పు హ చి స్వా శ్ర ధ శత రే (జ్యే)	సర్వలగ్నములు	ఉత్తరాయణం పూర్వాహ్ణం విషమవర్షములు అష్టమశుద్ధి
అక్షరాభ్యాసము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౨-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి పున పు హ చి స్వా అనూ శ్ర రే (ఆర్ద్ర మూ ధ శ)	మి. కన్యా. ధ. మీ.	అష్టమశుద్ధి ఉత్తరాయణం ౫వ సంవత్సరము శుభము
విద్యారంభం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౨	బు-గు-శు	అశ్వి మృ ఆర్ద్ర పున పు ఆశ్రే పూర్వాత్రయం హ చి స్వా మూ శ్ర (ధ శత అనూ)	మే. మి. క. క. కుం. ధ. మీ.	[illegible]
ఉపనయనం	౨-౩-౫-౧౦-౧౧-౧౨ (౬-౧౨)	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శ రే	సర్వలగ్నములు	అష్టమశుద్ధి మీన చైత్రము శుభం
వివాహం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౨-౧౩-౧౫	బు-గు-శు	రో మృ మ ఉత్తరాత్రయం హ స్వా అనూ మూ రే (అశ్వి శ్ర చి ధ)	సర్వలగ్నములు	జామిత్రశుద్ధి. వివాహ తిథులు నిషిద్ధము
నవవధూప్రవేశము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు మ ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ మూ శ్ర ధ శత రే	"	ద్వాదశశుద్ధి విషమవర్ష మాసములు
నవవస్త్రాభరణ ధారణం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	బు-గు-శు	అశ్వి హ చి స్వా వి అనూ ధ రే (నవరత్న, రో పున పు ఉత్తరాత్రయం)	వృ. మి. క. క. ధ. కుం. మీ.	తృతీయశుద్ధి
హలప్రవాహ కము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున మ ఉత్తరాత్రయం హ అనూ మూ శ్ర ధ శ రే (జ్యే)	కర్కా. మ. కుం. మీ.	అశ్వి, మఖ, మూల, నిర్బంధ, హాదయం నిషిద్ధం గృహాచుద్ధం హాడవు
బీజావాపనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	రో పున మ ఉత్తరాత్రయం హ స్వా అనూ మూ శ్ర శ రే అశ్వి మృ పున ధని	వృ. కర్కా. సిం. మ. (కు. మి. కుం)	అష్టమశుద్ధి ౩-౬-౮ లకు శుభం హాడదు
వృక్షాది స్థాపనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున మ ఉత్తరాత్రయం హ చి వి అనూ మూ శ్ర శత రే	సర్వలగ్నములు.	చతుర్థమునకు శుభవృష్టి కలయుండు
దేవతాప్రతిష్ఠ	౨-౩-౫-౭-౮ ౧౦-౧౧-౧౨-౧౩	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శ రే (దేవతను బట్టి)	వృష. వృ. సిం. మి. కన్యా. ధ. కుం. మీ.	సౌమ్యదేవతలకు ఉత్తరాయణం ఉగ్రదేవతలకు దక్షిణాయనం
యాత్ర	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	బు-గు-శు	అశ్వి మృ పున పు హ అనూ ధ శ్ర రే (రో ఉత్తరాత్రయం మూ శ)	మే. వృష. కర్కా. కు. ధ. మ. మీ.	పంచమశుద్ధి శుభము
వాలకర్మ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ-సోం-బు-గు-శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా వి అనూ మూ శ్ర ధ శ రే	వృ. మి. కన్యా. వృశ్చి. మీ.	శస్త్రి హాదయు.

12 [illegible] 6.25 [illegible] 4.51 [illegible] 10.62 [illegible] 12.27 [illegible] 8.41 [illegible] 7-0 [illegible]
20-3 [illegible] 21-35 [illegible]

13 [illegible] 9.49 [illegible] 9.30 [illegible] 15.22 [illegible] 21.9 [illegible]
22.40 [illegible]

14 [illegible] 0-42 [illegible] 28-29 [illegible] 7.2 [illegible] 4.9 [illegible] 18.47 [illegible]
28-32 [illegible] 1-24 [illegible]

15 [illegible] 22-28 [illegible] 7-3 [illegible] 1-12 [illegible]
11.36 [illegible] 12.18 [illegible] 13.48 [illegible]

16 [illegible] 20.15 [illegible] 22-17 [illegible] 9.21 [illegible] 13-28 [illegible]
14-58 [illegible]

17 [illegible] 18.2 [illegible] 2.40 [illegible] 19.24 [illegible] 57.9 [illegible] 15.12 [illegible] 16.50 [illegible]

18 [illegible] 15.54 [illegible] 1.20 [illegible] 16-38 [illegible] 15.56 [illegible] 10.12 [illegible] 11.44 [illegible]

19 [illegible] 15-54 [illegible] 0.8 [illegible] 13.49 [illegible] 13.54 [illegible] 13.30 [illegible] 15.1 [illegible]
10.38 [illegible] 15.49 [illegible]

20 [illegible] 12.3 [illegible] 23.7 [illegible] 11-18 [illegible] 11-37 [illegible] 13.9 [illegible]

21 [illegible] 10.28 [illegible] 22-19 [illegible] 8-46 [illegible] 10-28 [illegible] 6-50 [illegible] 5-22 [illegible]

22 [illegible] 9.1 [illegible] 21.50 [illegible] 6.33 [illegible] 4.35 [illegible] 6.57 [illegible]

23 [illegible] 7-58 [illegible] 21-43 [illegible] 8.10 [illegible] 7-58 [illegible] 6-11 [illegible] 7.47 [illegible]

24 [illegible] 7-19 [illegible] 22-2 [illegible] 1-40 [illegible] 7-19 [illegible] 5-49 [illegible] 7-26 [illegible] 3-30 [illegible] 5.30 [illegible]

25 [illegible] 7-11 [illegible] 22.53 [illegible] 0-5 [illegible] 7-11 [illegible] 4-49 [illegible]

26 [illegible] 7.38 [illegible] 0-17 [illegible] 0-24 [illegible] 7-38 [illegible] 6-30 [illegible] 4-36 [illegible]

27 [illegible] 8.52 [illegible] 2-15 [illegible] 0-28 [illegible] 8-32 [illegible] 6-20 [illegible]

28 [illegible] 10.2 [illegible] 4-39 [illegible] 0-52 [illegible] 10-2 [illegible] 8-32 [illegible] 10-9 [illegible]

29 [illegible] 12-8 [illegible] 1-57 [illegible] 12-36 [illegible] 13-35 [illegible] 15-23 [illegible]

30 [illegible] 14-24 [illegible] 7-25 [illegible] 2.34 [illegible] 14-24 [illegible] 5-41 [illegible] 7-28 [illegible] 18-17 [illegible]
20-3 [illegible]

1 [illegible] 16-53 [illegible] 10.29 [illegible] 16-53 [illegible] 19-29 [illegible] 21-17 [illegible]
[illegible] 15-56 [illegible]

2 [illegible] 19-19 [illegible] 13.29 [illegible] 4.24 [illegible] 17-57 [illegible] 19.44 [illegible] 9.30 [illegible]

3 [illegible] 21-36 [illegible] 16-15 [illegible] 4.59 [illegible] 20-33 [illegible] 22-24 [illegible]

4 [illegible] 23-2 [illegible] 18-33 [illegible] 10-14 [illegible] 2-25 [illegible] 3-59 [illegible]

5 [illegible] 24-0 [illegible] 20-15 [illegible] 4.45 [illegible] 11-31 [illegible] 2-35 [illegible] 4-25 [illegible]

6 [illegible] 0.24 [illegible] 21-16 [illegible] 3.49 [illegible] 12-7 [illegible]

7 [illegible] 23-44 [illegible] 21-33 [illegible] 2-19 [illegible] 11-59 [illegible] 6-53 [illegible] 8-35 [illegible]

8 [illegible] 23-35 [illegible] 21-8 [illegible] 0-14 [illegible] 11-10 [illegible] 9.20 [illegible] 10.54 [illegible]

9 [illegible] 20-57 [illegible] 20-8 [illegible] 21-40 [illegible] 9-41 [illegible] 16-18 [illegible] 17.50 [illegible] 8-9 [illegible]

10 [illegible] 18-33 [illegible] 18-39 [illegible] 18-46 [illegible] 7-40 [illegible] 5-59 [illegible]

Date	Entry
11	[illegible] 15-18 ([illegible]) [illegible] 16-51 ([illegible]) [illegible] 16-38 [illegible]
12	[illegible] 18-7 ([illegible]) [illegible] 14-47 ([illegible]) [illegible] 12-8 [illegible] 18-7 [illegible] 7-38 [illegible] 19-28 [illegible] 21-21 [illegible]
13	[illegible] 10-12 ([illegible]) [illegible] 12-29 ([illegible]) [illegible] 20.20 [illegible] 21-48 [illegible]
14	[illegible] 7-19 ([illegible]) [illegible] 10-15 ([illegible]) [illegible] 1-52 [illegible] 27-19 [illegible] 21-57 [illegible] 15-59 [illegible] 28-42 [illegible]
15	[illegible] 2.0 ([illegible]) [illegible] 8-59 ([illegible]) [illegible] 22.40 [illegible] 15-16 [illegible] 17-34 [illegible]
16	[illegible] 28-45 ([illegible]) [illegible] 6-57 ([illegible]) [illegible] 19 [illegible] 12-52 [illegible] 19-3 [illegible] 20-21 [illegible]
17	[illegible] 21-53 ([illegible]) [illegible] 4-32 ([illegible]) [illegible] 17-40 [illegible] 10-48 [illegible] 5-26 [illegible] 6-54 [illegible]
18	[illegible] 20-22 ([illegible]) [illegible] 14-48 [illegible] 12-19 [illegible] 13-52 [illegible]
19	[illegible] 19-18 ([illegible]) [illegible] 12-43 [illegible] 7-50 [illegible] 11-4 [illegible] 12-38 [illegible]
20	[illegible] 18-42 ([illegible]) [illegible] 11-5 [illegible] 7-0 [illegible] 12-14 [illegible] 13-51 [illegible]
21	[illegible] 18-39 ([illegible]) [illegible] 4-42 ([illegible]) [illegible] 6-38 [illegible] 12-15 [illegible] 13-54 [illegible]
22	[illegible] 18-58 ([illegible]) [illegible] 6.56 [illegible] 6.44 [illegible] 10.28 [illegible] 12.19 [illegible]
23	[illegible] 19-41 ([illegible]) [illegible] 6-57 ([illegible]) [illegible] 11-56 [illegible] 13-39 [illegible]
24	[illegible] 20-56 ([illegible]) [illegible] 7-28 ([illegible]) [illegible] 8-16 [illegible] 11-57 [illegible] 13-41 [illegible]
25	[illegible] 10-27 ([illegible]) [illegible] 9-40 ([illegible]) [illegible] 15-51 [illegible] 17-37 [illegible]
26	[illegible] 0-40 ([illegible]) [illegible] 13-9 ([illegible]) [illegible] 11-38 [illegible] 21-4 [illegible] 22-51 [illegible]
27	[illegible] 2-57 ([illegible]) [illegible] 14-54 ([illegible]) [illegible] 9-40 [illegible] 12-48 [illegible] 18-7 [illegible] 1-42 [illegible] 14-14 [illegible]
28	[illegible] 5-35 ([illegible]) [illegible] 17-54 ([illegible]) [illegible] 10-55 [illegible] 16-11 [illegible] 4.43 [illegible]
29	[illegible] 20-55 ([illegible]) [illegible] 11-26 [illegible] 13-39 [illegible] 13-24 [illegible] 15-13 [illegible]
30	[illegible] 7-52 ([illegible]) [illegible] 23-50 ([illegible]) [illegible] 12-38 [illegible] 7-52 [illegible] 4-15 [illegible]
31	[illegible] 10-8 ([illegible]) [illegible] 2-28 ([illegible]) [illegible] 18.21 [illegible] 10-8 [illegible] 6-28 [illegible]
1	[illegible] 12-0 ([illegible]) [illegible] 4-38 ([illegible]) [illegible] 13-51 [illegible] 10-18 [illegible] 12.20 [illegible]
2	[illegible] 13-18 ([illegible]) [illegible] 13-58 [illegible] 13-18 [illegible] 11-24 [illegible] 13-6 [illegible]
3	[illegible] 13-58 ([illegible]) [illegible] 6-7 ([illegible]) [illegible] 12.56 [illegible] 16-2 [illegible] 17.41 [illegible]
4	[illegible] 12-46 ([illegible]) [illegible] 6-55 ([illegible]) [illegible] 12-18 [illegible] 18-56 [illegible] 20-32 [illegible]
5	[illegible] 12-52 ([illegible]) [illegible] 6-38 ([illegible]) [illegible] 10-36 [illegible] 12-52 [illegible] 2-22 [illegible] 3.55 [illegible]
6	[illegible] 11-14 ([illegible]) [illegible] 6-15 ([illegible]) [illegible] 6-18 [illegible] 5-29 [illegible] 11-14 [illegible] 15-18 [illegible] 16-48 [illegible]
7	[illegible] 8-58 ([illegible]) [illegible] 2-58 ([illegible]) [illegible] 2-11 [illegible] 8-18 [illegible] 15-55 [illegible] 17-23 [illegible]
8	[illegible] 6-11 ([illegible]) [illegible] 2-59 ([illegible]) [illegible] 24-37 ([illegible]) [illegible] 23-37 [illegible] 6-11 [illegible] 17-24 [illegible] 18-21 [illegible]

(పూర్వపద్ధతి పంచాంగం) శ్రీ దుర్ముఖి సంవత్సర చైత్రమాసః శకః 1878 క్రీ. శ. 1956 సం॥ కలిః 5057

[illegible]

(పూర్వపద్ధతి పంచాంగం) శ్రీ దుర్ముఖి సంవత్సర వైశాఖమాసః శకః 1878 క్రీ. శ. 1956 సం॥ కలిః 5057

[illegible]

తేది		
9	[illegible]	[illegible] 8-40 [illegible] 8-87 [illegible] 8-38 [illegible]
10	[illegible]	[illegible] 19-23 [illegible] 14-43 [illegible] 9-48 [illegible] 6-54 [illegible]
11	[illegible]	[illegible] 15-34 [illegible] 16-42 [illegible] 10-47 [illegible] 6-19 [illegible] 1-30 [illegible]
12	[illegible]	[illegible] 18-19 [illegible] 14-17 [illegible] 7-0 [illegible] 10-19 [illegible]
13	[illegible]	[illegible] 10-26 [illegible] 13-35 [illegible] 24-17 [illegible] 10-26 [illegible] 11-37 [illegible] 12-57 [illegible]
14	[illegible]	[illegible] 8-1 [illegible] 10-39 [illegible] 21-33 [illegible] 8-1 [illegible] 18-19 [illegible] 19-51 [illegible]
15	[illegible]	[illegible] 6-8 [illegible] 9-39 [illegible] 19-17 [illegible] 16-43 [illegible] 18-18 [illegible]
16	[illegible]	[illegible] 4-15 [illegible] 9-15 [illegible] 17-33 [illegible] 18-34 [illegible] 17-44 [illegible] 19-25 [illegible]
17	[illegible]	[illegible] 4-17 [illegible] 9-29 [illegible] 16-20 [illegible] 16-16 [illegible] 17-47 [illegible] 19-27 [illegible]
18	[illegible]	[illegible] 4-58 [illegible] 10-21 [illegible] 15-42 [illegible] 16-42 [illegible] 16-17 [illegible] 17-59 [illegible]
19	[illegible]	[illegible] 11-47 [illegible] 15-19 [illegible] 17-28 [illegible] 17-50 [illegible] 19-34 [illegible]
20	[illegible]	[illegible] 6-3 [illegible] 13-40 [illegible] 15-24 [illegible] 6-1 [illegible] 18-8 [illegible] 19-49 [illegible]
21	[illegible]	[illegible] 7-38 [illegible] 15-59 [illegible] 15-47 [illegible] 7-36 [illegible] 23-18 [illegible]
22	[illegible]	[illegible] 9-31 [illegible] 17-28 [illegible] 3-33 [illegible] 5-21 [illegible]
23	[illegible]	[illegible] 11-43 [illegible] 21-27 [illegible] 17-17 [illegible] 11-43 [illegible] 19-40 [illegible] 21-27 [illegible]
24	[illegible]	[illegible] 14-7 [illegible] 24-28 [illegible] 18-17 [illegible] 14-7 [illegible] 8-16 [illegible] 10-45 [illegible]
25	[illegible]	[illegible] 16-34 [illegible] 3-28 [illegible] 19-18 [illegible] 16-34 [illegible] 9-29 [illegible] 11-16 [illegible]
26	[illegible]	[illegible] 18-59 [illegible] 20-16 [illegible] 5-45 [illegible] 7-57 [illegible] 9-45 [illegible]
27	[illegible]	[illegible] 21-18 [illegible] 21-8 [illegible] 8-7 [illegible] 10-54 [illegible] 12-41 [illegible]
28	[illegible]	[illegible] 23-17 [illegible] 9-12 [illegible] 21-29 [illegible] 10-16 [illegible] 17-8 [illegible] 18-54 [illegible]
29	[illegible]	[illegible] 24-52 [illegible] 11-33 [illegible] 22-8 [illegible] 12-4 [illegible] 18-34 [illegible] 20-18 [illegible]
30	[illegible]	[illegible] 1-54 [illegible] 13-38 [illegible] 22-40 [illegible] 18-22 [illegible] 23-46 [illegible] 1-28 [illegible]
1	[illegible]	[illegible] 2-18 [illegible] 15-1 [illegible] 21-31 [illegible] 14-7 [illegible] 3-21 [illegible] 5-03 [illegible]
2	[illegible]	[illegible] 1-55 [illegible] 15-41 [illegible] 20-22 [illegible] 14-7 [illegible]
3	[illegible]	[illegible] 24-48 [illegible] 15-27 [illegible] 18-42 [illegible] 13-22 [illegible] 11-38 [illegible] 13-14 [illegible] 24-54 [illegible] 2-27 [illegible]
4	[illegible]	[illegible] 22-57 [illegible] 14-43 [illegible] 16-13 [illegible] 11-52 [illegible] 2-4 [illegible] 3-34 [illegible]
5	[illegible]	[illegible] 20-28 [illegible] 13-20 [illegible] 13-18 [illegible] 9-42 [illegible] 3-55 [illegible] 5-23 [illegible]
6	[illegible]	[illegible] 17-20 [illegible] 11-13 [illegible] 9-52 [illegible] 6-52 [illegible] 16-18 [illegible] 17-39 [illegible]
7	[illegible]	[illegible] 13-51 [illegible] 8-38 [illegible] 6-4 [illegible] 1-59 [illegible] 18-51 [illegible] 16-3 [illegible] 17-36 [illegible]
8	[illegible]	[illegible] ● [illegible] 10-7 [illegible] 5-48 [illegible] 2-47 [illegible] 21-44 [illegible] 10-7 [illegible] 16-17 [illegible] 17-41 [illegible]

తే			వివరము
9			[illegible] 6-16 [illegible] 2-30 [illegible] 28-49 [illegible] 17-30 [illegible] 11-12 [illegible]
10			[illegible] 22-59 [illegible] 21-7 [illegible] 13-36 [illegible] 12-45 [illegible] 11-11 [illegible] 12-36 [illegible]
11			[illegible] 19-51 [illegible] 18-49 [illegible] 9-40 [illegible] 9-27 [illegible] 7-58 [illegible] 9-25 [illegible] 2-14 [illegible] 8-48 [illegible]
12			[illegible] 17-22 [illegible] 17-4 [illegible] 6-18 [illegible] 28-58 [illegible] 1-39 [illegible]
13			[illegible] 15-54 [illegible] 16-2 [illegible] 1-14 [illegible] 15-54 [illegible] 24-20 [illegible] 1-55 [illegible]
14			[illegible] 14-31 [illegible] 15-46 [illegible] 28-44 [illegible] 14-31 [illegible] 23-56 [illegible] 1-34 [illegible]
15			[illegible] 14-15 [illegible] 16-28 [illegible] 22-39 [illegible] 14-15 [illegible] 22-10 [illegible] 23-51 [illegible]
16			[illegible] 14-44 [illegible] 17-30 [illegible] 32-15 [illegible] 14-46 [illegible] 22-35 [illegible] 1-16 [illegible]
17			[illegible] 15-54 [illegible] 19-33 [illegible] 33-21 [illegible] 15-54 [illegible] 28-46 [illegible] 1-32 [illegible] 28-18 [illegible]
18			[illegible] 17-37 [illegible] 21-46 [illegible] 32-52 [illegible] 7-38 [illegible] 16-8 [illegible]
19			[illegible] 19-48 [illegible] 24-30 [illegible] 33-38 [illegible] 6-40 [illegible] 6-45 [illegible]
20			[illegible] 22-4 [illegible] 3-29 [illegible] 24-35 [illegible] 8-54 [illegible] 9-21 [illegible] 11-19 [illegible] 1-41 [illegible] 8-29 [illegible]
21			[illegible] 24-52 [illegible] 1-37 [illegible] 11-18 [illegible] 14-18 [illegible] 16-55 [illegible]
22			[illegible] 2-58 [illegible] 6-30 [illegible] 2-34 [illegible] 13-45 [illegible] 15-20 [illegible] 17-18 [illegible]
23			[illegible] 6-30 [illegible] 9-30 [illegible] 3-31 [illegible] 13-46 [illegible] 13-59 [illegible] 15-47 [illegible]
24			[illegible] 12-35 [illegible] 4-22 [illegible] 13-26 [illegible] 16-32 [illegible] 18-39 [illegible]
25			[illegible] 7-32 [illegible] 15-8 [illegible] 4-58 [illegible] 7-32 [illegible] 23-4 [illegible] 24-50 [illegible]
26			[illegible] 9-28 [illegible] 17-35 [illegible] 5-21 [illegible] 9-25 [illegible] 24-38 [illegible] 2-17 [illegible]
27			[illegible] 11-7 [illegible] 19-48 [illegible] 5-27 [illegible] 11-7 [illegible]
28			[illegible] 12-20 [illegible] 21-6 [illegible] 5-12 [illegible] 12-20 [illegible] 6-0 [illegible] 7-43 [illegible]
29			[illegible] 13-2 [illegible] 22-35 [illegible] 4-39 [illegible] 13-2 [illegible] 10-1 [illegible] 11-42 [illegible]
30			[illegible] 13-12 [illegible] 23-13 [illegible] 3-16 [illegible] 13-12 [illegible] 19-7 [illegible] 20-45 [illegible]
31			[illegible] 12-40 [illegible] 23-7 [illegible] 1-30 [illegible] 12-40 [illegible] 8-46 [illegible] 10-23 [illegible] 11-38 [illegible] 19-44 [illegible]
1			[illegible] 11-36 [illegible] 22-30 [illegible] 23-10 [illegible] 11-26 [illegible] 10-44 [illegible] 12-17 [illegible]
2			[illegible] 9-34 [illegible] 20-54 [illegible] 20-18 [illegible] 9-34 [illegible] 13-23 [illegible] 14-58 [illegible] 2-1 [illegible] 3-19 [illegible]
3			[illegible] 7-2 [illegible] 3-59 [illegible] 18-51 [illegible] 17-8 [illegible] 7-2 [illegible] 2-22 [illegible] 3-48 [illegible]
4			[illegible] 24-29 [illegible] 16-20 [illegible] 13-10 [illegible] 14-14 [illegible] 2-55 [illegible] 4-20 [illegible]
5			[illegible] 20-44 [illegible] 18-37 [illegible] 3-7 [illegible] 4-34 [illegible] 10-35 [illegible] 20-20 [illegible] 21-54 [illegible]
6			[illegible] 16-54 [illegible] 10-22 [illegible] 24-40 [illegible] 8-49 [illegible] 21-44 [illegible] 23-3 [illegible]

9 సో ప్రతి ౯ రా1.13 (-) మృగ28.40 వర్జ్య6.20ల7.50 [illegible]

10 ద్వితీ బు 22-48 (-) ఆర్ద్ర28-3 వర్జ్య7-20ల9.0 [illegible]

11 తృతీ శు 20-17 (-) పున20-24 వర్జ్య9-16ల10-48 వర్జ్య రా3.50ల5-19 [illegible]

12 చతుర్థి మం 17-47 (-) పుష్య18-41 వర్జ్యంలేదు [illegible]

13 పంచ బు 15-27 (-) ఆశ్లే17-10 వర్జ్య6.40ల8.20 వర్జ్య రా4-28ల [illegible]

14 షష్ఠి గు 13-14 (-) మఖ15-47 [illegible] వర్జ్య రా 20-28 ల 24.58 [illegible]

15 సప్త శు 11-16 (-) పూఫ 14-37 వర్జ్య9-24ల21.7 [illegible]

16 అష్ట శ 9-34 (-) ఉఫ13-47 వర్జ్య22.1 ల23-8 [illegible]

17 నవ ఆ 8-15 (-) హస్త13-19 వర్జ్య21-19ల22-55

18 దశ సో 7-22 (-) చిత్త13-19 వర్జ్య19-1ల20-39 [illegible]

19 ఏకా మం 7.0 (-) స్వాతి13.47 వర్జ్య 19-28ల21-16

20 ద్వాద బు 7-5 (-) విశా 14.44 వర్జ్య18.58ల 20.40 [illegible]

21 త్రయో గు 7-44 (-) అనూ16-12 వర్జ్య22-14ల23-58

22 చతుర్ద శు 8.49 (-) జ్యేష్ఠ18.8 వర్జ్య రా2.50ల 4.35 [illegible]

23 పూర్ణి ○ శ 22-18 (-) మూల 20.20 వర్జ్య 18.35ల 20.20 [illegible]

24 బ ప్రతి ఆ 12.8 (-) పూషా22.53 వర్జ్య6.23ల9.46 [illegible]

25 ద్వితీ సో 14-8 (-) ఉషా రా1-31 వర్జ్య7-46ల 9-33 [illegible]

26 తృతీ మం 16-7 (-) శ్రవ రా4-8 వర్జ్య 5-57ల7.43 [illegible]

27 చతుర్థి బు 17-57 (-) ధని పూ [illegible] వర్జ్య8-39ల 20-13 [illegible]

28 పంచ గు 19-39 (-) ధని6.25 వర్జ్య14-13ల15.58

29 షష్ఠి శు 20-37 (-) శత8.22 వర్జ్య15.10ల16-52 [illegible]

30 సప్త శ 21-13 (-) పూభా 9.54 వర్జ్య19-55ల21.38

1 అష్ట ఆ 21-22 (-) ఉభా10-57 వర్జ్య23-13ల24-51 [illegible]

2 నవ సో 20-59 (-) రేవ11-29 వర్జ్యంలేదు [illegible]

3 దశ మం 20-5 (-) అశ్వ11-33 వర్జ్య7-32ల9-9 వర్జ్య 20-59ల22-34 [illegible]

4 ఏకా బు 18-48 (-) భర 11-10 వర్జ్య22-46ల24-19

5 ద్వాద గు 17-7 (-) కృత్తి10-24 వర్జ్య రా1.39ల3-11 [illegible]

6 త్రయో శు 15-8 (-) రోహి9-17 వర్జ్య14-34ల16-4

7 చతుర్ద శ 12.54 (-) మృగ7-56 వర్జ్య15-47ల17-17 [illegible]

8 అమా ● ఆ 10-32 (-) ఆర్ద్ర6-23 పున రా4-46 వర్జ్య 17-34ల19-4 [illegible]

9 సో ప్రతి సో 8.5 (-) పుష్య రా3-2 వర్జ్య12-31ల13-40 [illegible]

10 ద్వితీ మం 5.39 (-) తృతీ రా3.9 (-) ఆశ్లే రా1-25 వర్జ్య 14-59ల15-29 [illegible]

11 చతుర్థి బు 24-55 (-) మఖ24.0 వర్జ్య13-7ల 14-38

12 పంచ గు 22-54 (-) పూఫ 22.48 వర్జ్య [illegible]

13 షష్ఠి శు 21-13 (-) ఉఫ21-52 వర్జ్య 5.42ల7-14 [illegible]

14 సప్త శ 19-59 (-) హస్త21-18 వర్జ్య6-2ల7-38 వర్జ్య రా5-12ల [illegible]

15 అష్టమి ఆ 19-0 (-) చిత్త21-12 [illegible]

16 నవ సో 18-33 (-) స్వాతి 21-51 వర్జ్య రా3-19ల 4-59 [illegible]

17 దశ మం 18-38 (-) విశా 22.22 వర్జ్య రా2-33ల4.16 [illegible]

18 ఏకా బు 19-11 (-) అనూ 23.43 వర్జ్యంలేదు [illegible]

19 ద్వాద గు 20.15 (-) జ్యేష్ఠ రా1-51 వర్జ్య 5.48ల

20 త్రయో శు 21-44 (-) మూల రా3.42 వర్జ్య 10.15ల 12-0 వర్జ్య రా1-57ల3-42 [illegible]

21 చతుర్ద శ 23-33 (-) పూషా పూ [illegible] వర్జ్య 14-18 ల16-45 [illegible]

22 పూర్ణి ○ ఆ రా1-33 (-) పూషా 6.18 వర్జ్య 15-5ల 16-52 [illegible]

23 బ ప్రతి సో రా 3.35 (-) ఉషా 8.30 వర్జ్య 13-15ల 15-2 [illegible] [17-25 [illegible]

24 ద్వితీ మం రా5-28 (-) శ్రవ 11-26 వర్జ్య 15.49ల

25 తృతీ బు పూర్తి (-) ధని13-43 వర్జ్య21-37ల 23-21 [illegible]

26 తృతీ గు 6-56 (-) శత15-51 వర్జ్య 22.41ల 24-23 [illegible]

27 చతుర్థి శు 8-6 (-) పూభా17-39 వర్జ్య రా2-31ల3-15 [illegible]

28 పంచ శ 8.45 (-) ఉభా 18-40 వర్జ్యంలేదు [illegible]

29 షష్ఠి ఆ 8-54 (-) రేవ19.18 వర్జ్య6-59ల8-37 [illegible]

30 సప్త సో 8-33 (-) అశ్వ 19.30 వర్జ్య 15-38ల17-5 వర్జ్య రా4-58ల [illegible]

31 అష్ట మం 7.45 (-) భర19-11 వర్జ్య6-33 [illegible]

1 నవ బు 6-30 (-) దశ రా4-55 (-) కృ 18.29 వర్జ్య6.50ల8-29 [illegible]

2 ఏకా గు రా 2.59 (-) రోహి 17-37 వర్జ్య 9-48ల 11-20 వర్జ్య22.45ల24.26 [illegible]

3 ద్వాద శు 24.48 (-) మృగ16.8 వర్జ్య24-0ల రా1-30 [illegible]

4 త్రయో శ 22.23 (-) ఆర్ద్ర 14-37 వర్జ్య రా1.48ల 3-18 [illegible]

5 చతుర్ద ఆ 19.58 (-) పున12-59 వర్జ్య20.35ల21.55

6 అమా ● సో 17-25 (-) పుష్య 11-19 వర్జ్య 23-15ల 24-45 [illegible]

7	[illegible]	[illegible]
8	[illegible]	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]
10	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]
12	[illegible]	[illegible]
13	[illegible]	[illegible]
14	[illegible]	[illegible]
15	[illegible]	[illegible]
16	[illegible]	[illegible]
17	[illegible]	[illegible]
18	[illegible]	[illegible]
19	[illegible]	[illegible]
20	[illegible]	[illegible]
21	[illegible]	[illegible]
22	[illegible]	[illegible]
23	[illegible]	[illegible]
24	[illegible]	[illegible]
25	[illegible]	[illegible]
26	[illegible]	[illegible]
27	[illegible]	[illegible]
28	[illegible]	[illegible]
29	[illegible]	[illegible]
30	[illegible]	[illegible]
31	[illegible]	[illegible]

1956 [illegible]

5 [illegible] 31-21 [illegible] 12-57 [illegible] 24-12 [illegible] 10-54 [illegible] 19-33 [illegible] 21-05 [illegible]

6 [illegible] 18-46 [illegible] 10-56 [illegible] 20-51 [illegible] 18-50 [illegible] 20-20 [illegible] 18-52 [illegible] 18-40 [illegible]

7 [illegible] 16-48 [illegible] 18-18 [illegible] 16-57 [illegible] 17-15 [illegible] 18-48 [illegible]

8 [illegible] 13-34 [illegible] 16-12 [illegible] 15-53 [illegible] 14-22 [illegible] 15-58 [illegible]

9 [illegible] 16-12 [illegible] 8-50 [illegible] 14-50 [illegible] 15-12 [illegible] 14-29 [illegible] 16-19 [illegible]

10 [illegible] 15-28 [illegible] 9-44 [illegible] 14-8 [illegible] 15-38 [illegible] 15-44 [illegible]

11 [illegible] 16-32 [illegible] 11-23 [illegible] 14-1 [illegible] 16-52 [illegible] 17-33 [illegible] 19-19 [illegible]

12 [illegible] 19-63 [illegible] 12-42 [illegible] 16-24 [illegible] 18-42 [illegible] 22-39 [illegible] 24-26 [illegible]

13 [illegible] 21-1 [illegible] 16-30 [illegible] 16-10 [illegible] 7-52 [illegible] 14-48 [illegible] 16-30 [illegible] 3-18 [illegible] 5-5 [illegible]

14 [illegible] 23-31 [illegible] 19-30 [illegible] 16-6 [illegible] 10-22 [illegible] 4-30 [illegible]

15 [illegible] 1-58 [illegible] 22-30 [illegible] 17-10 [illegible] 12-44 [illegible] 6-18 [illegible] 2-59 [illegible] 4-43 [illegible]

16 [illegible] 4-15 [illegible] 1-21 [illegible] 17-58 [illegible] 15-7 [illegible] 5-46 [illegible]

17 [illegible] 3-53 [illegible] 18-26 [illegible] 17-18 [illegible] 7-32 [illegible]

18 [illegible] 5-10 [illegible] 18-54 [illegible] 5-10 [illegible] 11-43 [illegible] 13-27 [illegible]

19 [illegible] 7-42 [illegible] 18-56 [illegible] 7-43 [illegible] 12-52 [illegible] 14-35 [illegible] 21-7 [illegible] 2-10 [illegible]

20 [illegible] 8-48 [illegible] 7-44 [illegible] 18-37 [illegible] 8-49 [illegible] 17-51 [illegible] 19-33 [illegible]

21 [illegible] 9-30 [illegible] 17-19 [illegible] 9-30 [illegible] 21-31 [illegible] 23-11 [illegible]

22 [illegible] 9-49 [illegible] 10-0 [illegible] 17-2 [illegible] 9-48 [illegible]

23 [illegible] 9-44 [illegible] 10-35 [illegible] 15-51 [illegible] 9-42 [illegible] 6-29 [illegible] 8-5 [illegible] 20-16 [illegible] 21-53 [illegible]

24 [illegible] 9-18 [illegible] 10-48 [illegible] 14-20 [illegible] 9-17 [illegible] 22-44 [illegible] 24-20 [illegible]

25 [illegible] 8-30 [illegible] 10-40 [illegible] 12-32 [illegible] 8-30 [illegible] 2-20 [illegible] 3-54 [illegible]

26 [illegible] 7-21 [illegible] 6-49 [illegible] 10-11 [illegible] 10-33 [illegible] 7-21 [illegible] 15-55 [illegible] 17-7 [illegible]

27 [illegible] 5-57 [illegible] 9-19 [illegible] 9-26 [illegible] 5-26 [illegible] 15-53 [illegible] 17-17 [illegible] 18-48 [illegible]

28 [illegible] 3-41 [illegible] 8-6 [illegible] 2-27 [illegible] 14-49 [illegible] 7-21 [illegible] 8-51 [illegible]

29 [illegible] 23-12 [illegible] 6-35 [illegible] 4-46 [illegible] 23-16 [illegible] 12-33 [illegible] 13-59 [illegible] 15-26 [illegible]

30 [illegible] 20-28 [illegible] 2-46 [illegible] 19-56 [illegible] 8-57 [illegible] 16-30 [illegible] 17-58 [illegible]

1956 [illegible]

1 [illegible] 17-40 [illegible] 34-48 [illegible] 16-28 [illegible] 7-4 [illegible] 12-45 [illegible] 15-13 [illegible] 2-33 [illegible]

2 [illegible] 14-51 [illegible] 32-48 [illegible] 13-8 [illegible] 14-51 [illegible] 8-3 [illegible] 9-31 [illegible] 5-23 [illegible] 7-14 [illegible]

3 [illegible] 12-12 [illegible] 30-25 [illegible] 9-46 [illegible] 12-12 [illegible] 5-51 [illegible] 4-50 [illegible]

4 [illegible] 9-54 [illegible] 10-51 [illegible] 6-41 [illegible] 8-58 [illegible] 9-56 [illegible] 5-20 [illegible] 3-13 [illegible] 4-46 [illegible]

7 సో ప్రతి మం 18-2(౫౩-౮) శ్ర 19-43 వర్జ్య 20-57 ల22-27
కు దిన ౩౧-౫౦ శ్రీకృష్ణ యోగః
8 ద్వితీ బు 12-47(౫౭-౩౫) ధని 8-12 వర్జ్య 15-44ల17-17కు
దిన ౩౧-౪ నాశిక్ శ్రావణ ఉపాకర్మ
9 తృతీ గు 10-47(౫౨-౫౫) పూ 6-56 వర్జ్య 18-49ల 15-21కు
10 చతుర్థి శు 9-3(౫-౧౧) ఉ 5-58 పూ 5-8 వర్జ్య 14-3ల
15-35కు [దిన ౩౧-౯
11 పంచ శ 7-41(౫-౪౭) రేవ 4-56 వర్జ్య 12-4ల 14-39కు
12 షష్ఠి ఆ 6-46(౫-౨౬) అశ్వి రా 5-7 వర్జ్య 10-35ల 12-13కు
13 సప్త సో 6-17(౧-౧౧) భర పూ శ్రీ వర్జ్య 10-54 ల 12-33కు
సర్వషష్ఠి శీతల [శ్రావణశుద్ధ
14 అష్ట మం 6-21(౧-౨౭) కృత్తి 6-0 వర్జ్య 10-13 ల 11-55కు
15 నవ బు 6-58(౫-౪౩) రోహి 7-12 వర్జ్య 13-12ల14-55కు
16 దశ గు 7-57(౫-౨౩) మృగ 8-55 వర్జ్య 17-37ల19-22కు
స్వా దిన ౩౧-౫౬ సింహ
17 ఏకా శు 9-25(౫-౩) ఆర్ద్ర 11-3 వర్జ్య 9-17ల11-15కు వర్జ్య
21-35ల11-21కు పర్వ ౧౧
18 ద్వాద శ 11-18(౧౩-౩౨) పున 18-26 వర్జ్య 22-18ల24-4
కు దిన ౩౧-౫౦
19 త్రయో ఆ 13-14(౧౮-౩౬) పుష 16-3 వర్జ్య 20-24ల 22-18
కు దిన ౩౧-౫౯ పవిత్రారోపణం
20 చతుర్ద సో 15-15(౫౩-౩౫) ఆశ్రే 18-39 వర్జ్య 23-8ల24-49కు
దిన ౩౧-౫౪ శ్రావణపూర్ణిమ
21 పూర్ణి ○ మం 17-8 (౫౫-౧౪) మఖ 21-5 వర్జ్య రా4-55ల
అన్వాధానం

22 బు ప్రతి బు 18-49(౩౫-౧౪) పుబ 23-16 శోభ 5-40కు యోగః
23 ద్వితీ గు 19-57(౩౫-౧౫) ఉత్త రా 24-59 వర్జ్య 6-5 ల7-49కు
దిన ౩౧-౧౩ రాఖీ ఉంద్రశీ
24 తృతీ శు 20-39(౩౬-౬) హస్త రా2-18 వర్జ్య 11-6ల12-47కు
దిన ౩౧-౧౫ ఉత్తరాయణ ప్రదోషః
25 చతుర్థి శ 20-51(౩౬-౩౨) చిత్త రా3-2 వర్జ్య 14-20ల16-19కు
దిన ౩౧-౧౩ [24-55కు దిన ౩౧-౧౧
26 పంచ ఆ 20-34 (౩౬-౫౧) స్వాతి రా3-31 వర్జ్య 23-18ల
27 షష్ఠి సో 19-43(౩౬-౫౪) విశా రా3-3 వర్జ్య 12-5ల 14-35కు
ప్రదోషః [16-32కు దిన క్షయం
28 సప్త మం 18-31 (౩౧-౪౬) అను రా 3-30 వర్జ్య 14-48ల
29 అష్ట బు 16-55(౫౩-౪౩) జ్యే రా1-28 వర్జ్య 17-59ల19-21
దిన ౩౧-౮ శ్రీకృష్ణజయంతి. శ్రీకృష్ణాష్టమి
30 నవ గు 14-59(౫౫-౫౩) మూల 24-1 వర్జ్య 6-45ల8-17కు దిన
౩౧-౧౧ శ్రీకృష్ణ ...
31 దశ శు 12-49(౧౭-౫౭) పూర్వా 22-4 వర్జ్య 6-6ల 9-38కు దిన
౩౦-౫౮ [రా4-32ల దిన ౩౦-౫౬ సర్వ౧౧
1 ఏకా శ 10-20(౧౧-౨౮) ఉత్త 21-8 వర్జ్య 9-54ల11-24కు వర్జ్య
2 ద్వాద ఆ 8-5(౫-౩౪) శ్రవ రా6-36 (౫౩-౪౫) ధని వర్జ్య
19-25 శీత6-18కు దిన ౩౦-౫౪
3 చతుర్ద సో రా3.10(౫౩-౧౫) శత 17-45 వర్జ్య 7-20ల8-49
కు వర్జ్య రా4-59ల దిన ౩౦-౫౭ దిన క్షయం
4 అమా ● మం 24-58(౫౩-౪౩) పుభ 16-18 వర్జ్య 6-39
ల వర్జ్య 23-47ల రా 1-18కు దిన ౩౦-౫౦ వర్జ్య ౩౦౫
అన్వాధానం పింజడీవ్రతం

5 బు ప్రతి బు 22-37 (౫౩-౪౫) ఉత్తా 14-34 వర్జ్య 21-46ల
23-18కు యోగః [దిన ౩౦-౪౫
6 ద్వితీ గు 21-13 (౫౩-౫౩) రేవ 13-49 వర్జ్య 21-57ల22-30కు
7 తృతీ శు 19-54 (౫౩-౬) అశ్వి 13-6 వర్జ్య 20-59ల 22-34కు
దిన ౩౦-౪౩ ఉత్తరాయణ ప్రదోషః
8 చతుర్థి శ 18-58(౫౩-౪౫) భర 12-44 వర్జ్య 18-28ల19-59కు
దిన ౩౦-౪౦ [దిన ౩౦-౩౫
9 పంచ ఆ 18-32(౫౧-౫౬) కృత్తి 12-55 వర్జ్య 18-37ల20-15కు
10 షష్ఠి సో 18-32(౫౧-౫౩) రోహి 13-28 వర్జ్య 17-40ల19-20కు
దిన ౩౦-౩౬ ఉత్తరాయణ ప్రదోషః [దిన ౩౦-౩౩
11 సప్త మం 19-9(౫౩-౧౨) మృగ 14-22 వర్జ్య 20-32ల22-15కు
12 అష్ట బు 20-10(౫౫-౪౬) ఆర్ద్ర 15-10 వర్జ్య 24-30ల రా2-34కు
13 నవ గు 21-39(౫౬-౫౫) పున 18-10 వర్జ్య 16-36ల18-10కు
వర్జ్య రా4-48ల [5.24ల
14 దశ శు 23-30(౫౩-౫) పుష్య 20-32 వర్జ్య శీ5-28కు వర్జ్య రా
15 ఏకా శ రా 1-39(౫౫-౧౧) ఆశ్రే 23-5 శీ7-10కు వర్జ్య రా
8-33ల 19కు దిన ౩౦-౫౫ సర్వ౧౧
16 ద్వాద ఆ రా 3-40 (౫౫-౫౨) మఖ రా 1-45 వర్జ్య
వామనజయంతి దిన ౩౦ ప్రదోషః
17 త్రయో సో రా 5-56(౫౫-౧౫) పుబ రా4-15 వర్జ్య 6-11ల
7-57కు [దిన ౩౦-౧౫
18 చతుర్ద మం పూర్ణి (౬౦-౦) ఉత్త పూర్ణి వర్జ్య 12-9ల 13-58కు
19 చతుర్ద బు 7-10 (౩-౧౭) హస్త 6 26 వర్జ్య 13-13ల 15-2కు
దిన ౩౦-౧౪ అనంతపద్మనాభవ్రతం
20 ○ పూర్ణి గు 8-28 (౬-౧౫) పూర్వా 8.14 వర్జ్య 18-24ల
20-5కు యోగః

21 శు ప్రతి శ 9-9(౫-౧౧) ఉత్త 9-38 వర్జ్య 22-8ల 23-42కు
యోగః
22 ద్వితీ శ 9-23(౫-౪౪) రేవ 10-29 వర్జ్య్ం రేదు దిన౩౦-౮
23 తృతీ ఆ 9-9 (౫-౫) అశ్వి 10-52 వర్జ్య 6-48ల 8-26కు
వర్జ్య 20-35ల 22-1కు దిన ౩౦-౮ [దిన ౩౦-౨
24 చతుర్థి సో 8-21(౬-౩) భర 10-44 వర్జ్య 22-29ల 24-3కు
25 పంచ మం 7-14 (౩-౧౫) షష్ఠి రా 5-44(౫౬-౧౫) కృత్తి
10-15 వర్జ్య రా1-39ల 3-11కు దిన ౫౫-౫౫
26 సప్త బు రా 3.50 (౫౭-౪౫) రోహి 9-21 వర్జ్య 14-40ల
16-11కు [దిన క్షయం
27 అష్ట గు రా 1-38(౫౫-౨౦) మృగ8-9 వర్జ్య 15-8ల17-38కు
28 నవ శు 23-18 (౫౩-౩౧) ఆర్ద్ర 6-48 పున రా 5-8 వర్జ్య
17.56ల 19-25కు
29 దశ శ 20.58(౫౩-౨౬) పుష్య రా3-26 వర్జ్య 12-34ల14-2కు
30 ఏకా ఆ 18.27(౫౧-౫౫) ఆశ్రే రా 1-46 వర్జ్య 15-21ల
16-50కు సర్వ ౧౧
1 ద్వాద సో 16-7 (౫౫-౫౫) మఖ 24-12 వర్జ్య 12.59ల
14-29కు దిన ౫౫-౪౫ ...
2 త్రయో మం 13-55(౧౫-౫౫) పూర్వ 23-47 వర్జ్య 7.44ల
9-14కు దిన ౫౫-౪౫ ... దిన క్షయం ...
...
3 చతుర్ద బు 11-55(౧౫-౦) ఉత్త 21-35 వర్జ్య7-10కు వర్జ్య
రా 5-45ల అమా వర్జ్య 30 మా. అన్వాధానం
4 ● అమా గు 10-14(౧౦-౪౫) హస్త 20-50 వర్జ్య శీ7-18కు
వర్జ్య రా 4-41ల దిన౫౫-౩౪ పింజడీవ్రతం యోగః
మహాలయ పక్షం

6 [illegible] 18-48 [illegible] 24-10 [illegible]

6 [illegible] 6-45 [illegible] 18-28 [illegible] 24-17 [illegible]

7 [illegible] 6-12 [illegible] 18-51 [illegible] 22-54 [illegible]

8 [illegible] 6-21 [illegible] 20-3 [illegible] 22-20 [illegible]

9 [illegible] 7-18 [illegible] 21-55 [illegible] 22-20 [illegible] 7-18 [illegible]

10 [illegible] 8-55 [illegible] 24-23 [illegible] 22-47 [illegible]

11 [illegible] 11-2 [illegible] 23-31 [illegible] 11-3 [illegible]

12 [illegible] 13-29 [illegible] 24-26 [illegible] 12-12 [illegible] 14-13 [illegible]

13 [illegible] 15-58 [illegible] 6-12 [illegible] 10-41 [illegible] 12-29 [illegible]

14 [illegible] 18-17 [illegible] 18-17 [illegible] 18-33 [illegible] 15-18 [illegible]

15 [illegible] 20-15 [illegible] 11-48 [illegible] 19-34 [illegible] 21-19 [illegible]

16 [illegible] 21-44 [illegible] 18-54 [illegible] 23-44 [illegible] 22-27 [illegible]

17 [illegible] 22-59 [illegible] 16-24 [illegible] 10-11 [illegible]

18 [illegible] 23-8 [illegible] 16-41 [illegible] 10-31 [illegible]

19 [illegible] 22-55 [illegible] 17-19 [illegible] 23-48 [illegible]

20 [illegible] 22-19 [illegible] 17-29 [illegible] 22-11 [illegible] 10-37 [illegible]

21 [illegible] 21-18 [illegible] 17-12 [illegible] 20-15 [illegible]

22 [illegible] 20-0 [illegible] 16-36 [illegible]

23 [illegible] 18-25 [illegible] 15-47 [illegible] 15-40 [illegible] 7-18 [illegible] 21-8 [illegible] 22-40 [illegible]

24 [illegible] 16-38 [illegible] 14-46 [illegible] 13-4 [illegible] 22-41 [illegible] 24-13 [illegible]

25 [illegible] 14-40 [illegible] 13-29 [illegible] 10-18 [illegible] 14-40 [illegible] 24-48 [illegible]

26 [illegible] 12-36 [illegible] 12-8 [illegible] 19-40 [illegible] 21-10 [illegible]

27 [illegible] 10-28 [illegible] 10-41 [illegible] 10-18 [illegible] 22-43 [illegible] 24-12 [illegible] 14-46 [illegible]

28 [illegible] 8-16 [illegible] 22-45 [illegible] 20-30 [illegible] 22-0 [illegible]

29 [illegible] 6-4 [illegible] 7-46 [illegible] 19-47 [illegible] 15-18 [illegible] 15-49 [illegible]

30 [illegible] 17-0 [illegible] 13-18 [illegible] 14-46 [illegible]

31 [illegible] 24-24 [illegible] 13-18 [illegible] 14-50 [illegible]

1 [illegible] 28-5 [illegible] 12-20 [illegible] 11-45 [illegible] 12-8 [illegible] 13-42 [illegible] 11-30 [illegible]

2 [illegible] 22-12 [illegible] 8-38 [illegible] 10-0 [illegible] 10-39 [illegible] 9-19 [illegible] 10-55 [illegible]

తేది	వివరము
3	[illegible]
4	[illegible]
5	[illegible]
6	[illegible]
7	[illegible]
8	[illegible]
9	[illegible]
10	[illegible]
11	[illegible]
12	[illegible]
13	[illegible]
14	[illegible]
15	[illegible]
16	[illegible]
17	[illegible]
18	[illegible]
19	[illegible]
20	[illegible]
21	[illegible]
22	[illegible]
23	[illegible]
24	[illegible]
25	[illegible]
26	[illegible]
27	[illegible]
28	[illegible]
29	[illegible]
30	[illegible]
1	[illegible]
2	[illegible]

[illegible]

[illegible]

3 — [illegible] 14-51 ([illegible]) [illegible] 14-34 ([illegible]) [illegible] 12-35 [illegible] 14-51 [illegible] 28-36 [illegible] 1-20 [illegible]

4 — [illegible] 16-28 ([illegible]) [illegible] 17-1 ([illegible]) [illegible] 12-38 [illegible] 16-28 [illegible] 15-16 [illegible] 17-15 [illegible] 8-37 [illegible] 28

5 — [illegible] 18-29 ([illegible]) [illegible] 19-20 ([illegible]) [illegible] 13-1 [illegible] 15-39 [illegible] 4-27 [illegible]

6 — [illegible] 20-50 ([illegible]) [illegible] 22-18 ([illegible]) [illegible] 13-40 [illegible] 37-40 [illegible] 2-48 [illegible]

7 — [illegible] 28-31 ([illegible]) [illegible] 1-18 ([illegible]) [illegible] 14-27 [illegible] 10-5 [illegible] 5-46 [illegible]

8 — [illegible] 1-54 ([illegible]) [illegible] 4-15 ([illegible]) [illegible] 15-20 [illegible] 12-33 [illegible] 7-35 [illegible]

9 — [illegible] 4-19 ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] 16-7 [illegible] 15-7 [illegible] 12-18 [illegible] 14-8 [illegible]

10 — [illegible] 6-17 ([illegible]) [illegible] 7-1 ([illegible]) [illegible] 15-41 [illegible] 17-21 [illegible] 14-8 [illegible] 15-49 [illegible]

11 — [illegible] 9-36 ([illegible]) [illegible] 16-38 [illegible] 18-59 [illegible] 19-45 [illegible] 21-28 [illegible]

12 — [illegible] 7-40 ([illegible]) [illegible] 11-14 ([illegible]) [illegible] 16-38 [illegible] 7-40 [illegible] 28-46 [illegible] 1-27 [illegible]

13 — [illegible] 8-30 ([illegible]) [illegible] 12-30 ([illegible]) [illegible] 15-48 [illegible] 6-20 [illegible]

14 — [illegible] 8-12 ([illegible]) [illegible] 12-40 ([illegible]) [illegible] 14-14 [illegible] 6-11 [illegible] 8-35 [illegible] 10-14 [illegible] 22-6 [illegible] 23-40

15 — [illegible] 7-17 ([illegible]) [illegible] 6-28 ([illegible]) [illegible] 12-14 ([illegible]) [illegible] 12-8 [illegible] 7-17 [illegible] 23-39 [illegible] 1-10 [illegible]

16 — [illegible] 3-22 ([illegible]) [illegible] 11-5 ([illegible]) [illegible] 6-19 [illegible] 16-34 [illegible] 1-55 [illegible] 3-26 [illegible]

17 — [illegible] 24-35 ([illegible]) [illegible] 9-22 ([illegible]) [illegible] 2-49 [illegible] 15-59 [illegible] 14-27 [illegible] 15-55 [illegible]

18 — [illegible] 21-29 ([illegible]) [illegible] 7-12 ([illegible]) [illegible] 4-45 ([illegible]) [illegible] 23-0 [illegible] 11-2 [illegible] 14-45 [illegible] 16-11 [illegible]

19 — [illegible] 18-11 ([illegible]) [illegible] 2-10 ([illegible]) [illegible] 19-4 [illegible] 7-50 [illegible] 15-27 [illegible] 16-55 [illegible]

20 — [illegible] 14-54 ([illegible]) [illegible] 23-58 ([illegible]) [illegible] 15-9 [illegible] 14-54 [illegible] 9-20 [illegible] 10-46 [illegible]

21 — [illegible] 11-46 ([illegible]) [illegible] 21-18 ([illegible]) [illegible] 11-20 [illegible] 11-44 [illegible] 11-11 [illegible] 12-8 [illegible]

22 — [illegible] 8-52 ([illegible]) [illegible] 6-24 ([illegible]) [illegible] 19-30 ([illegible]) [illegible] 7-45 [illegible] 4-29 [illegible] 8-58 [illegible] 8-19 [illegible] 47 [illegible] 2-49 [illegible] 4-19 [illegible]

23 — [illegible] 4-25 ([illegible]) [illegible] 17-47 ([illegible]) [illegible] 1-36 [illegible] 17-25 [illegible] 24-41 [illegible] 2-18 [illegible]

24 — [illegible] 3-1 ([illegible]) [illegible] 16-48 ([illegible]) [illegible] 23-21 [illegible] 15-44 [illegible] 1-3 [illegible] 6-37 [illegible]

25 — [illegible] 2-13 ([illegible]) [illegible] 15-21 ([illegible]) [illegible] 21-15 [illegible] 14-37 [illegible] 26 33 [illegible] 2-0 [illegible]

26 — [illegible] 1-58 ([illegible]) [illegible] 16-35 ([illegible]) [illegible] 19-43 [illegible] 14-6 [illegible] 22-14 [illegible] 23-52 [illegible]

27 — [illegible] 2-15 ([illegible]) [illegible] 17-8 ([illegible]) [illegible] 18-38 [illegible] 14-6 [illegible] 23-0 [illegible] 24-43 [illegible]

28 — [illegible] 3-2 ([illegible]) [illegible] 18-18 ([illegible]) [illegible] 17-56 [illegible] 14-39 [illegible] 32-34 [illegible] 26-15 [illegible]

29 — [illegible] 4-15 ([illegible]) [illegible] 19-53 ([illegible]) [illegible] 17-34 [illegible] 15-59 [illegible] 1-57 [illegible] 3-41 [illegible]

30 — [illegible] 5-49 ([illegible]) [illegible] 21-49 ([illegible]) [illegible] 17-39 [illegible] 17-26 [illegible]

31 — [illegible] 24-7 ([illegible]) [illegible] 17-41 [illegible] 18-46 [illegible] 6-26 [illegible] 8-21 [illegible] 22-22 [illegible] 24-7 [illegible]

1 — [illegible] 7-44 ([illegible]) [illegible] 3-40 ([illegible]) [illegible] 18-7 [illegible] 7-44 [illegible] 10-44 [illegible] 12-30 [illegible]

1956 [illegible]

తేది	వివరము
2	[illegible] 2.22 [illegible] 6.26 [illegible] 18.42 [illegible] 9.5 [illegible] 11.32 [illegible] 13.12 [illegible]
3	[illegible] 12.17 [illegible] 19.28 [illegible] 12.17 [illegible] 9.24 [illegible] 31.42 [illegible]
4	[illegible] 14.50 [illegible] 8.21 [illegible] 20.18 [illegible] 14.50 [illegible] 12.52 [illegible] 14.09 [illegible]
5	[illegible] 17.35 [illegible] 11.32 [illegible] 21.10 [illegible] 17.35 [illegible] 19.27 [illegible] 21.15 [illegible]
6	[illegible] 19.58 [illegible] 14.20 [illegible] 22.0 [illegible] 6.41 [illegible] 21.28 [illegible] 23.15 [illegible]
7	[illegible] 22.13 [illegible] 17.5 [illegible] 22.34 [illegible] 8.5 [illegible] 3.38 [illegible] 5.24 [illegible]
8	[illegible] 23.59 [illegible] 19.27 [illegible] 22.48 [illegible] 11.6 [illegible]
9	[illegible] 1.5 [illegible] 21.10 [illegible] 23.31 [illegible] 12.32 [illegible] 8.18 [illegible] 10.18 [illegible]
10	[illegible] 1.28 [illegible] 23.11 [illegible] 21.41 [illegible] 13.16 [illegible] 18.1 [illegible] 19.41 [illegible]
11	[illegible] 24.25 [illegible] 23.23 [illegible] 20.13 [illegible] 12.10 [illegible] 7.52 [illegible] 9.29 [illegible]
12	[illegible] 23.47 [illegible] 21.47 [illegible] 18.5 [illegible] 12.16 [illegible] 10.5 [illegible] 11.39 [illegible]
13	[illegible] 21.29 [illegible] 20.24 [illegible] 15.16 [illegible] 10.28 [illegible] 12.52 [illegible] 14.22 [illegible] 1.52 [illegible] 3.05 [illegible] 13.46 [illegible] 24.29 [illegible]
14	[illegible] 18.42 [illegible] 18.22 [illegible] 11.56 [illegible] 8.6 [illegible] 1.52 [illegible] 3.18 [illegible]
15	[illegible] 15.26 [illegible] 15.49 [illegible] 8.11 [illegible] 4.3 [illegible] 12.28 [illegible] 2.22 [illegible] 3.46 [illegible]
16	[illegible] 11.50 [illegible] 12.56 [illegible] 28.44 [illegible] 11.50 [illegible] 19.58 [illegible] 21.20 [illegible]
17	[illegible] 8.8 [illegible] 4.16 [illegible] 3.54 [illegible] 19.22 [illegible] 8.8 [illegible] 21.4 [illegible] 22.28 [illegible]
18	[illegible] 24.42 [illegible] 6.52 [illegible] 4.5 [illegible] 15.6 [illegible] 14.24 [illegible] 17.28 [illegible] 18.58 [illegible]
19	[illegible] 21.30 [illegible] 1.42 [illegible] 11.6 [illegible] 11.8 [illegible] 11.18 [illegible] 12.44 [illegible]
20	[illegible] 18.31 [illegible] 23.56 [illegible] 27 [illegible] 4.18 [illegible] 8.10 [illegible] 8.23 [illegible] 9.41 [illegible]
21	[illegible] 15.51 [illegible] 22.46 [illegible] 1.42 [illegible] 18.51 [illegible] 7.54 [illegible] 9.29 [illegible] 5.37 [illegible]
22	[illegible] 15.37 [illegible] 22.22 [illegible] 22.44 [illegible] 15.37 [illegible] 8.13 [illegible] 4.3 [illegible] 5.41 [illegible]
23	[illegible] 15.10 [illegible] 22.46 [illegible] 22.23 [illegible] 15.10 [illegible] 4.37 [illegible] 6.17 [illegible]
24	[illegible] 15.39 [illegible] 23.51 [illegible] 21.36 [illegible] 15.29 [illegible] 4.8 [illegible] 5.51 [illegible] 14.20 [illegible] 4.28 [illegible]
25	[illegible] 16.27 [illegible] 1.38 [illegible] 21.18 [illegible] 16.26 [illegible]
26	[illegible] 17.58 [illegible] 3.48 [illegible] 21.23 [illegible] 17.58 [illegible] 7.58 [illegible] 9.42 [illegible]
27	[illegible] 19.54 [illegible] 6.12 [illegible] 21.45 [illegible] 6.55 [illegible] 12.33 [illegible] 14.18 [illegible] 4.28 [illegible] 6.12 [illegible]
28	[illegible] 22.7 [illegible] 22.31 [illegible] 1 [illegible] 16.54 [illegible] 18.41 [illegible]
29	[illegible] 24.27 [illegible] 8.57 [illegible] 22.1 [illegible] 11.17 [illegible] 17.58 [illegible] 19.40 [illegible]
30	[illegible] ● [illegible] 2.54 [illegible] 11.46 [illegible] 23.46 [illegible] 13.40 [illegible] 16.15 [illegible] 18.26 [illegible] 30 [illegible]

(పూర్వపద్ధతి పంచాంగే) శ్రీ దుర్ముఖ సంవత్సర మార్గశిరమాసః శకః ౧౮౭౮ క్రీ.శ. 1956 సం. డిసెంబరు

[illegible]

(పూర్వపద్ధతి పంచాంగే) శ్రీ దుర్ముఖ సంవత్సర పౌషమాసః శకః ౧౮౭౮ క్రీ.శ. 1957 సం. జనవరి

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(పూర్వపక్షతి పంచాంగం) శ్రీ దుర్ముఖ సంవత్సర మాఘమాసః [illegible] క్రీ.శ. 1957 [illegible]

[illegible] 18-7 ల 19-53
[illegible]
1 [illegible] 5-12 [illegible] 16-19 [illegible] 24-16 ల రా 2-2[illegible]
2 [illegible] 16-49 [illegible] రా 1-30 ల 3-2[illegible]
[illegible]
3 [illegible] 8-8 [illegible] 31-7 [illegible]
4 [illegible] 9-44 [illegible] 28-4 [illegible] 7-30 ల 9-14
5 [illegible] 10-55 [illegible] 24-21 [illegible] 11-48 ల 13-30
6 [illegible] 11-35 [illegible] రా 1-31 [illegible] 21-21 ల 23-1[illegible]
[illegible]
7 [illegible] 11-47 [illegible] రా 1-57 [illegible] 11-17 ల 12-55
[illegible]
8 [illegible] 11-25 [illegible] రా 1-58 [illegible] 16-57 ల 18-33
[illegible]
9 [illegible] 10-37 [illegible] రా 1-28 [illegible] 17-38 ల 19-12
10 [illegible] 9-21 [illegible] 24-37 [illegible] 6-51 ల 8-24 [illegible]
[illegible]
11 [illegible] 7-46 [illegible] 6-53 [illegible]
[illegible] 8-38 ల 10-7 [illegible]
[illegible]
12 [illegible] 5-48 [illegible] 22-2 [illegible] 10-43 ల
12-16 [illegible]
13 [illegible] రా 1-22 [illegible] 20-26 [illegible] 5-59 [illegible]
[illegible]
14 [illegible] 28-0 [illegible] 18-46 [illegible] 8-21 ల 9-5-5
[illegible]

15 [illegible] 20-28 [illegible] 17-2 [illegible] 7-28 [illegible]
24-31 ల రా 2-1 [illegible]
16 [illegible] 18-21 [illegible] 15-31 [illegible] 22-17 ల 23-48
17 [illegible] 16-15 [illegible] 14-6 [illegible] 22-5 ల 23-35
[illegible] [22-10 [illegible]
18 [illegible] 14-23 [illegible] 12-35 [illegible] 20-33 ల
19 [illegible] 12-53 [illegible] 12-2 [illegible] 17-31 ల 19-5
[illegible]
20 [illegible] 11-46 [illegible] 11-33 [illegible] 17-8 ల 18-44
21 [illegible] 11-2 [illegible] 11-28 [illegible] 15-33 ల 17-10
[illegible]
22 [illegible] 10-50 [illegible] 11-58 [illegible] 17-42 ల 19-22
[illegible]
23 [illegible] 11-9 [illegible] 12-49 [illegible] 21-17 ల 22-59
24 [illegible] 11-59 [illegible] 14-15 [illegible] 12-33 ల 14-15
[illegible] 24-3 ల రా 2-1 [illegible]
25 [illegible] 13-15 [illegible] 16-5 [illegible] 24-50 ల రా 2-35
[illegible]
26 [illegible] 14-56 [illegible] 18-18 [illegible] 22-43 ల
24-29 [illegible]
27 [illegible] 16-57 [illegible] 20-49 [illegible] రా 1-15 ల 3-2
[illegible]
[illegible]
28 [illegible] 19-4 [illegible] 23-26 [illegible]
1 [illegible] ● [illegible] 21-11 [illegible] రా 2-0 [illegible] 7-24 ల 9-10
[illegible]

(పూర్వపక్షతి పంచాంగం) శ్రీ దుర్ముఖ సంవత్సర ఫాల్గుణమాసః [illegible] క్రీ.శ. 1957 [illegible]

2 [illegible] 23-5 [illegible] 9-3 ల 10-48
[illegible] [15-51
3 [illegible] 24-40 [illegible] 6-19 [illegible] 14-47 ల
4 [illegible] రా 1-49 [illegible]
19-9 ల 20-52
5 [illegible] రా 2-25 [illegible] 7-58 [illegible] రా 4-4 ల [illegible]
6 [illegible] రా 2-34 [illegible] 8-56 [illegible] 6-26 [illegible]
13-46 ల 20-29 [illegible]
7 [illegible] రా 2-12 [illegible] 9-29 [illegible] 21-23 ల 23-9
8 [illegible] రా 1-14 [illegible] 9-52 [illegible] రా 1-21 ల 2-56
[illegible]
9 [illegible] 23-38 [illegible] 9-14 [illegible] 14-40 ల 16-13
[illegible]
10 [illegible] 22-15 [illegible] 8-29 [illegible] 16-20 ల 18-2
[illegible] [20-15 [illegible]
11 [illegible] 20-15 [illegible] 7-22 [illegible] 6-6 [illegible] 16-44
12 [illegible] 18-5 [illegible] రా 4-30 [illegible] 13-58 ల 15-3
[illegible] [17.53 [illegible]
13 [illegible] 15-47 [illegible] రా 2-51 [illegible] 15-25 ల
14 [illegible] 13-23 [illegible] రా 1-9 [illegible] 14-0 ల 16-39
[illegible]
[illegible]
15 [illegible] 10-53 [illegible] 23-31 [illegible] 8-53 ల 10-50
16 [illegible] 8-39 [illegible] 22-3 [illegible] 6-16 ల 7-48 [illegible]
రా 5-1 [illegible]
17 [illegible] 6-53 [illegible] రా 4-54 [illegible] 20-48

[illegible] 17-33 [illegible] రా 4-30 ల 6-2 [illegible]
[illegible]
18 [illegible] రా 3-4 [illegible] 19-5 [illegible] రా 1-20 ల 2-54
[illegible] [రా 2-25
19 [illegible] రా 1-52 [illegible] 18-14 [illegible] 24-49 ల
20 [illegible] రా 1-12 [illegible] 19-5 [illegible] 23-9 ల 24-46
[illegible]
21 [illegible] 24-57 [illegible] 19-28 [illegible] రా 1-11 ల 2-50
22 [illegible] రా 1-18 [illegible] 20-12 [illegible] రా 4-38 ల [illegible]
[illegible] [21-47 ల 21-28
23 [illegible] రా 2-3 [illegible] 21-26 [illegible] 6-18 [illegible]
24 [illegible] రా 3-22 [illegible] 23-15 [illegible] 7-46 ల 9-20
25 [illegible] రా 5-1 [illegible] రా 1-23 [illegible] 7-57 ల 9-42
[illegible] రా 5-49 ల
26 [illegible] రా 6-59 [illegible] 7-32
27 [illegible] 7-2 [illegible] 9-27 ల
10-35 [illegible]
28 [illegible] 9-9 [illegible] 26-17 [illegible] 14-26 ల 16-12
29 [illegible] 11-11 [illegible] 15-5 ల 17-51
[illegible]
30 [illegible] 13-7 [illegible] 11-3 [illegible] 21-52 ల 23-28
31 [illegible] ● [illegible] 14-58 [illegible] 18-31 [illegible] రా 2-21 ల
[illegible]

[illegible] 1957 [illegible]

1 [illegible] 16-31 [illegible] 15-11 [illegible]
[illegible]

ఆయా కార్తులందలి వాహనాదికము, వర్ష వివరము

నెల.	తేది 1956 సం.	మాస తిథి వారములు	కార్తె నక్షత్రం	ఆత్మానక్షత్రం	స్త్రీ పురుష విభాగం	వాహనము	సూర్యనక్షత్రముచే వృష్టి	గ్రహయోగాదివిచారముచే వర్షవివరము
ఏప్రిల్	13	చైత్ర శు 3 శుక్ర	అశ్విని	కృత్తిక	పుం. స్త్రీ	మండూక	సువృష్టి	అచటచట సాధారణ వర్షములు
,,	26	,, బ ప్రతి గురు	భరణి	ఉ. షాఢ	స్త్రీ పుం.	గార్దభ	సువృష్టి	ఒక్కొకచోట గాలితో వర్షములు (కుర
మే	10	,, బ అమా గురు	కృత్తిక	కృత్తిక	స్త్రీ స్త్రీ	మూషిక	సువృష్టి	అచటచట మంచివర్షములు గాలితో కూ
,,	24	వైశాఖ శు పూర్ణి గురు	రోహిణి	అనూరాధ	పుం. పుం.	మహిషము	సువృష్టి	పర్వత ప్రాంతములందు మంచి వర్షము
జూన్	7	,, బ త్రయో గురు	మృగశిర	కృత్తిక	స్త్రీ. స్త్రీ	నక్క	సువృష్టి	సువృష్టి, ఒక్కొకచో అతివృష్టి
,,	21	జ్యేష్ఠ శు త్రయోదశి గురు	ఆర్ద్ర	ఉ. షాఢ	స్త్రీ. పుం	మండూక	సువృష్టి	కొన్ని చోట్లందు సువృష్టి
జూలై	5	,, బ ద్వాద గురు	పునర్వసు	రోహిణి	స్త్రీ. పుం	గార్దభ	అనావృష్టి	సర్వోత్తమకాల వర్షములు
,,	19	ఆషాఢ శు ద్వాద గురు	పుష్యమి	జ్యేష్ఠ	స్త్రీ. స్త్రీ	జంబుక	అనావృష్టి	సువృష్టి, ఒక్కొకచో అతివృష్టి
ఆగస్టు	2	,, బ దశ గురు	ఆశ్లే	రోహిణి	స్త్రీ. పుం	మహిషము	అనావృష్టి	సాధారణ వర్షములు
,,	16	శ్రావణ శు దశ గురు	మఖ	మూల	స్త్రీ.	మూషిక	సువృష్టి	సర్వోత్తమ వృష్టి
,,	29	,, బ అష్ట బుధ	పూ.ఫల్గుని	మృగశిర	స్త్రీ.	మేషము	సువృష్టి	సర్వోత్తమకాల వర్షములు (ఉదయ
సెప్టెం	12	భాద్ర శు అష్ట బుధ	ఉ.ఫల్గుని	మూల	పుం.	నక్క	సువృష్టి	గాలితో కూడిన వర్షములు తొందర వి
,,	26	,, బ షష్ఠి బుధ	హస్త	మృగశిర	పుం.	జంబుక	సువృష్టి	మంచివర్షములు కురియును
అక్టో	9	ఆశ్వ శు పంచ మంగ	చిత్త	మూల	స్త్రీ.	మయూర	సువృష్టి	గాలితో కూడిన మంచివర్షములు
,,	23	,, బ చతుర్థి మంగ	స్వాతి	రోహిణి	స్త్రీ. పుం	నక్క	అనావృష్టి	గాలితో కూడిన మంచివర్షములు
నవం	5	కార్తికశుక్ల తదియ సో	విశాఖ	జ్యేష్ఠ	స్త్రీ. స్త్రీ	మండూక	అనావృష్టి	గాలితో కూడిన సాధారణ వర్షములు
,,	18	,, శు పూర్ణి ఆది	అనూ	రోహిణి	పుం. పుం	మయూర	అనావృష్టి	అల్పవృష్టి అచటచట కలుగును
డిసెంబరు	2	,, బ అమా ఆది	జ్యేష్ఠ	అనూరాధ	స్త్రీ. పుం	అశ్వ	సువృష్టి	వర్షములు తక్కువగా నుండును.

గౌరీపంచాంగం కాలము ౧-కి

గడియలు ౩¾. ఘంట ౧ నిమిషములు ౩౦

పగటి ముహూర్త క్రమము

వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	ఉద్యో	అమృ	రోగం	విషం	శుభం	అమృ	విషం
౨	లాభం	విషం	ఉద్యో	అమృ	రోగం	జ్వరం	ఉద్యో
౩	విషం	ఉద్యో	జ్వరం	శుభం	కలహం	కలహం	శుభం
౪	అమృ	లాభం	లాభం	ఉద్యో	లాభం	లాభం	అమృ
౫	శుభం	జ్వరం	అమృ	రోగం	ఉద్యో	శుభం	కలహం
౬	ధనం	అమృ	ఉద్యో	శుభం	జ్వరం	ధనం	రోగం
౭	అమృ	లాభం	విషం	ధనం	లాభం	అమృ	అమృ
౮	విషం	ధనం	లాభం	అమృ	ఉద్యో	విషం	లాభం

రాత్రి ముహూర్త క్రమము

వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	శుభం	రోగం	జ్వరం	లాభం	ఉద్యో	రోగం	విషం
౨	అమృ	లాభం	ఉద్యో	రోగం	విషం	జ్వరం	అమృ
౩	జ్వరం	ధనం	కలహం	విషం	జ్వరం	అమృ	జ్వరం
౪	రోగం	ఉద్యో	లాభం	ఉద్యో	లాభం	కలహం	ఉద్యో
౫	కలహం	రోగం	రోగం	శుభం	అమృ	లాభం	శుభం
౬	లాభం	అమృ	లాభం	లాభం	విషం	శుభం	లాభం
౭	ఉద్యో	విషం	ఉద్యో	ధనం	కలహం	ధనం	ధనం
౮	రోగం	జ్వరం	ధనం	లాభం	జ్వరం	అమృ	లాభం

అమృతాదియోగములు

	అశ్వి	భ	కృ	రో	మృ	ఆర్ద్ర	పున	పు	ఆశ్లే	మ	పుబ్బ	ఉత్త	హ	చి	స్వా	వి	అనూ	జ్యే	మూ	పూషా	ఉషా	శ్ర	ధ	శత	పూభా	ఉభా	రే
ఆది	సి	ప్ర	అసి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	మ	సి	అ	అసి	సి	సి	ఉ	మ	మ	అ	సి	అ	అ	మ	సి	సి	అ	అ
సోమ	సి	సి	మ	అ	అసి	సి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	సి	ప్రఅ	అ	మ	సి	సి	సి	ఉ	మ	అ	సి	సి	మ	సి	సి
మంగళ	అసి	సి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	సి	సి	సి	అ	సి	సి	సి	మ	అసి	ఉ	అ	సి	ప్రఅ	అ	సి	మ	మ	అ	సి
బుధ	మ	సి	అ	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	అ	అ	మ	సి	సి	సి	అసి	సి	మ	అ	అ	సి	ప్రఅ	సి	అ	సి	ఉ
గురు	అ	సి	మ	ఉ	మ	మ	అ	అసి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	అ	సి	సి	ప్రఅ	సి	సి	సి	సి	సి	మ	సి	సి	సి
శుక్ర	అ	సి	సి	మ	సి	మ	సి	సి	మ	మ	సి	సి	అ	హ	సి	సి	సి	మ	అ	ప్రఅసి	మ	సి	సి	సి	సి	ఉ	
శని	సి	సి	అ	అ	సి	సి	సి	సి	మ	అ	సి	ఉ	మ	మ	అ	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	అ	మ	మ	ప్రఅ

అ=అమృతయోగము, సి=సిద్ధయోగము, అసి=అమృతసిద్ధయోగము, ఉ=ఉత్పాతయోగము, మ=మరణయోగము, ప్రఅ=ప్రబలారిష్టయోగము,

ఆంధ్రగ్రంథమాల ప్రచురణలు

	రు. అ. పై.
శ్రీమద్భగవద్గీత— డా. నాగేశ్వరరావు (In Print)...	4 0 0
భారతము (ఉద్యోగపర్వము) ...	1 0 0
బసవపురాణము ...	4 0 0
కౌంట్ ఆఫ్ మాంట్ క్రిస్టో 1-వ భాగము (ప్రెసులో) ...	3 8 0
కౌంట్ ఆఫ్ మాంట్ క్రిస్టో 2-వ భాగము ...	3 8 0
రెండు మహానగరాలు ...	3 0 0
మంచీ-చెడూ ...	2 0 0
అపస్వరాలు ...	2 0 0
టామ్ సాయర్ (పిల్లల నవల) ...	2 0 0
కాంచనద్వీపం „ ...	1 8 0
హకల్ బెరిఫిన్ „ ...	2 0 0
డాన్ క్విక్ సెట్ „ ...	2 0 0
విచిత్రవ్యక్తి „ ...	1 8 0
అల్లీబిల్లీలోకంలో అమ్మాయికథ ...	1 0 0
మనిషిలో మనిషి ...	1 4 0
టామ్ సాయర్ ప్రపంచయాత్ర ...	1 8 0
పంచతంత్రం (మిత్రభేదం—మిత్రలాభం) బొమ్మలతో ...	1 8 0

పాకింగు, పోస్టేజి, రైల్వే ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
(రైల్వే పార్సిలుగా పంపవలసినచో దగ్గర రైల్వే స్టేషను తెలుపవలయును.)

మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల,
7, తంబుచెట్టివీధి — జి. టి. మదరాసు.

దుర్ముహూర్తములు

వారములు	దిన మానము 30 ఘటికలైన		దిన 31-30 ఘటికలైన		దిన 28-30 ఘటికలైన	
ఆదివారం	౨౬-౦	ప్ర ౨-౦	౨౯-౨౦	ప్ర ౨-౧౧	౨౭-౫౩	ప్ర ౧-౫౧
సోమవారం	౧౬-౦ ౨౨-౦	ప్ర ౨-౦	౧౬-౨౬ ౨౩-౫౯	ప్ర ౨-౧౧	౧౪-౮౮ ౨౦-౧౬	ప్ర ౧-౫౧
మంగళవారం	౪ ౬-౦ రా౧౨-౦	ప్ర ౨-౦	౪ ౬-౩౫ ప్ర ౨-౧౧ రా ౧౧-౫౬ ప్ర౧-౪౯		౪ ౫౬-౩౨ ప్ర ౧-౫౧ రా ౧౨-౫౩ ప్ర ౨-౯	
బుధవారం	౧౪-౦	ప్ర ౨-౦	౧౬-౧౬ ప్ర ౨-౧౧		౧౨-౫౮ ప్ర ౧-౫౧	
గురువారం	౧౦-౦ ౨౨-౦	ప్ర ౨-౦	౧౦-౫౮ ౨౩-౫౯	ప్ర ౨-౧౧	౯-౧౩ ౨౦-౫౬	ప్ర ౧-౫౧
శుక్రవారం	౬-౦ ౧౬-౦	ప్ర ౨-౦	౬-౩౨ ౧౬-౨౬	ప్ర ౨-౧౧	౫-౩౨ ౧౪-౮౮	ప్ర ౧-౫౧
శనివారం	౦-౧	ప్ర ౮-౦	౦-౧	ప్ర ౮-౭౭	౦-౧	ప్ర ౭-౮౧

వర్షములు–ధరలు

చైత్రమాసము — [illegible]

ధరలు:— [illegible]

వైశాఖమాసము:— మే 24 తేదీ నుంచి జూన్ 7 వరకు [illegible]

[illegible]

జ్యేష్ఠమాసము:— జూన్ 31 ఆగ్స్టు ... [illegible]

[illegible]

ధరలు:— [illegible]

ఆషాఢమాసము:— జూలై 19 [illegible]

[illegible]

ధరలు:— [illegible]

[illegible] ... మంచును.

[illegible]:— అశ 16 [illegible] ... అశ 89 [illegible]

[illegible] ... అశ 7, 16, 17, 27 [illegible] 1, 3, 4 [illegible] అశ 9, 10, 11, 13 నుండి 18 వరకును, 21 నుండి 30 వరకును [illegible] 1, నుండి 4 వరకును [illegible]

[illegible]:— [illegible] ... [illegible] 12 [illegible] ... 26 [illegible]

[illegible]

[illegible]:— [illegible] ... నిబాళాను [illegible]

[illegible]:— [illegible] 5 [illegible] ... 18 [illegible]

[illegible] ... 9, 10, 18, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30 [illegible] 1, 3 [illegible] 11 [illegible] 18 [illegible] 28 [illegible] 1, 3 [illegible]

[illegible] ... 19, 20, 21 [illegible] 1, 3 [illegible] 3, 6, 7, 12 [illegible] 1, 3 [illegible]

[illegible]

అటుమంచి బుధాగ్ర స్తుకము. ౧౧ సి. మేషమునకు కుజాదు ఇత్యాది వర్షయోగములును గలవు. ఇందు...... ఆరటమను పాశ్చాత్య వర్షము గలగవచ్చును. పడమటివైపున కుంభవర్షములు సరిగ కొంతిరి, దాన్యసస్సి మెండెలను వరుల ప్రవహింపవచ్చును.

ధరలు:—— ధాన్యము కస్తూరియు ప్రస్తుతము కన్నా ధర దుబాడి గలిగియుండును. వస్త్రాదులు తగ్గుటచె దుర్లభములై బహుళముగ కొంచెము నిలకడయుండును. తెల్ల కర్పూర ద్రవ్యసమర్పణలు ధర నిలకడగాను గలిగి యుండు. కొబ్బరి, అరటి బహుళముగ మరియు ధర గలిగి యుండును. వెండికి కష్టములో మధ్యకాలమున ధరగలుగును. బంగారమునకు బహుళముగ ధర హెచ్చును.

మాఘమాసము:—— మాసమంతటను పుష్యంగారకును మెండ లగు వర్షావృష్టి యోగములు గలవు—మాఘముతరిను బుధాగ్ర స్తుకము. ౫ ౩ సి. ప్ర। ౧౧౦ ఘ. ప। ౧౧౭ సి. ప్ర। ఏక రాశి బుధ సూక్ష్మము. ౧౧౭ సి, ౧౩౦ సి. లందు ఏతద్వృష్టిదా యకము. ఇత్యాది వర్షయోగములును గలవు. ఇందు అల్ప వర్షము మేఘాచ్ఛాదనము గలిగి ఎండలు మండుచుండును.

ధరలు:—— ధాన్యము వస్త్రములు ధరలు మెండుగ మందమై యుండు చుండును. వస్త్రాదులు ధరలు తగ్గి సంతోషమగును. తెల్లని కర్పూర ద్రవ్యసమర్పణలు, బహుళముగ మెండుగ ధర తుదకు గలిగి యుండును. కొబ్బరి అరటి క్రమముగ ధర మందమగును. వెండికి ధర మందమై నిలకడగాను. బంగారమునకు ధర కొంచెము మెండ గలుగును.

ఫాల్గునమాసము:—— ౧౫ యు. ప। పుష్యంగారకము. ౫౧౩ సి. ప్ర। రవి గురు సమసప్తకము. ౧౫ యు. ప్ర। పుష్య బుధ రవి మార్గము. గురు శుక్ర సమసప్తకము. ౧౭ తి. ప్ర। కోహిణ్యాంగా రకము, ఇత్యాద్యనావృష్టి యోగములు గలవు. మరియు ౧౧౭ తి. ౧౩౦ ఆ. వైశు ౧ పా. లందు విరామమున చంద్రగ్రహణము. ఇది వర్షకారణమున్న గావచ్చును. ౫ ౧ తి. స్వర్భ స్తమ. ౫ ౧౦ పా. ప। బుధాగ్ర స్తుకము. ౫ ౬ సి. బృహస్పతిమునకు కుజాదు. ౫ ౧౦ పా. బుధ శుక్ర యుతి. ౧౧ ఆ. ప। బుధ స్తుకుల శేరా స్తంశయుతి. ౫ ౧౦ పా. ప్ర। ౧౫ యు ప। స్వర్గాగ్ర బుధము. ౧౫ యు ప్ర। బుధ స్తుకుల శేరా. ఇత్యాది వర్షయోగములు గలవు. ఇం దర్శనప్రభావము మేఘాచ్ఛాదనము గల్గినను క్రమముగ గానిచ్చు లభించును. అనావృష్టితంతయును వడగండ్రు ఉర్వర్యకైరా తుములందు వర్షమేడా గలుగవచ్చును.

ధరలు:—— ధాన్యము వస్త్రములు ధర నిలకడగాను మందమగు. వస్త్రాదులు ధరలు తగ్గి సంతోషమగును. తెల్లని కర్పూర ద్రవ్య సమర్పణలు క్రమముగ కొంచెము ధరగలిగి యుండు. కొబ్బరి అరటి ధర నిలకడగా నుండును. వెండికి ధర క్రమముగ హెచ్చును. బంగారమునకు ధర కొంచెము మందమగును.

రవికి వృశ్చికాంత సంచారముచే మాఘ ఫాల్గునములు యావృష్టి సూచనలుండును.

N. B. పుష్యంగారకము, పుష్యంగారకము మొదలగు యోగము లందు ముందు వెనుకలు రవివిబట్టి యివి గ్రహింపవలయును.

సుదివలన శుభాశుభము.

శ్రీ శిరమునందు సుడియుండిన పరస్త్రీగమనాలో వాంఛ చేయును. కంఠమునందు సుడియుండిన సంతానము లేదు. ముఖమునందు సుడియుండిన దిక్క యగును. గర్భమునందును, దీర్ఘమునందును, భుజములయందును, తెల్లలయందును పొంగిన శ్రీయుండిన ఫలము భాగ్యశాలి యగును.

గోచార ఫలములు

ఈ ఫలములు జన్మకాలీనమహే(శ్వరుడైన రాశి (చంద్ర లగ్నము) వలనగాని, నామనక్షత్రయుక్తమైన రాశివలనగాని రేవీయు చెసెనవి. కాని జన్మలగ్నము మొదలుగా ఫలములవలె రెంటిని కలిసి ఫలము గ్రహించుట యుక్తము.

మేషము (అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1 పా.)

ఈ రాశివారికి శ్రమ అధికము. ధన వ్యయముగ నుండును. స్త్రీ కాంతి యుండదు. మొదటి మనోవ్యాకులతయు నుండును. మే మాసాంతమునుండి ఆశ్వీజ నెలాఖరువరకు క్రమముగానే కార్య సిద్ధి కాకుండును. ఉద్యోగులకు మంచి లాభము తప్పుకోవాలు. విద్యార్థులకు విద్యాభివృద్ధి. కుటుంబమందులకు శుభకార్యము లగును. అస్తింపు ఆశ్వీజములలో పరీక్షలయందు విద్యార్థులు ఉత్తీర్ణ లయ్యెదరు. ఉద్యోగులకు ప్రమోషను లభించు కాలమిది. నవం బరునుండి మార్చి నెలాఖరువరకు ఈ రాశివారికి మామూలుగా దిగ్విజయములు, ఆరోగ్యము, ధనవ్యయము, మనోవ్యాకుల తయు గలిగియుండును. వనము విశేష చిన్నలుగా కలిగిన వీడ్ఢులు సవరణ యగుచుండును.

వృషభము (కృత్తిక 2, 3, 4, పా. రోహిణి, మృగశిర 1, 2 పా.)

ఈ రాశివారికి కలసు ప్రయోగములు గల్గినను అ ప్రయోగ ములు లాభకరములగును. కరుణు రాజకీయ స్థితియు గలుగుచుం డును. అందు మొదట శేరియపై కొంచెము గలుగును. మే మాసాం తముననుండి బంధువులవలన కొంత వ్యాకులత కలిగినను ఆ వ్యాకు లత నిలువదేరదు. ఆగస్టునుండియు మంచిరోజులు ఆరంభమగును. వర్తకులకు మంచి లాభములు తప్పవు. ఉద్యోగులకు అభివృద్ధి సూచనలు గలుగును. నవంబరునుండి విశేష సద్వ్యవహార్యమైనవి. ఇవి వ్యవసాయదారులకు పంటలు బాగుగ ఫలించి తగిన ధరలకు విక్ర యించుటచే లాభముగలుగు రోజులు. విద్యార్థులు పరీక్షలు చేసి నట్లు శ్రేణిగూడ లభించవచ్చును. స్త్రీలకు పురుషులకు ప్రతి ఫ్రతిగా వివాహాది శుభకార్యములగును. కాని నెలకైల్ల రాజకీయపు చిక్కులు గూడ కన్పట్టుచుండును గాన జాగ్రత్త అవసరము. మిత్రము లకే ఉత్తరార్ధమున తలయు ముందివని చెప్పవచ్చును.

మిథునము (మృగశిర 3, 4 పా. ఆర్ద్ర పునర్వసు 1, 2, 3 పా.)

ఈ రాశివారికి ఈ సంవత్సరమంతయు మంచిదియేగాని, మొదట 1½ మాసం చాల మంచిది. తర్వాత అక్టోబరు ఆఖరువరకు స్థానచలనము, కార్యభంగములు గలుగు సూచనలచే మనః క్లేశ మధ్యమము గలుగును. నవంబరునుండి మార్చివరకు బంధువుల ప్రాంప్తం వలన మనః క్లేశమధ్యము గలుగును. బందు శత్రువులను శక్తి చే యుక్తి కార్యసిద్ధిని బడయగలరు. సుఖము పొందగలరు. వగటుకు మిత్రులుముగనున్నను శుభాధిక్యమే చెప్పవలయును. కాబట్టి వర్త కులకు ఉద్యోగులకు జాగ్రత్త అవసరము. విద్యార్థులు కొన్ని మార్పులో మంచి ఫలము పొందగలరుగాని, అంతకంటో సర్వసంపదరాదు. పరి శ్రమ చేయవలసి యుండెను.

కర్కాటకము (పునర్వసు 4 పా. పుష్యమి, ఆశ్లేష)

ఈ రాశివారికి ఈ సంవత్సరము మధ్యమముగనుండును. మొదట శరీరారోగ్యము తక్కువగా నుండును. మొదటి నెలల్లో కుటుంబ సంబంధమైన వ్యాకులతలు హెచ్చుగనుండును. సెప్టెంబరు నుండి అక్టోబరు మాసాంతమువరకు గృహారామ శుభకార్యములకు సూచనలుగలవు. కావున ఏదో శుభకార్య సంబంధమైన ప్రయత్నములు సిద్ధించును. కొంచెము ధనహాని కొరత భంగనారణ గలుగుచున్నను, ఈ వ్యాకులతను పోగొట్టగల ధన లాభము కుటుంబ సౌఖ్యము గలుగుచుండును. కీర్తి ఈ మధ్య

[illegible]

సింహము (మఖ 1 పూర్వ, ఉత్త 1 పా)

ఈ రాశివారికి ఈ సంవత్సరం మొదటి సగం చాలా [illegible]

కన్య (ఉత్తర 2, 3, 4 పా. హస్త, చిత్త 1, 2 పా)

ఈ రాశివారికి [illegible]

తుల (చిత్త 3, 4, పా. స్వాతి, విశా 1, 2, 3 పా)

ఈ రాశివారికి [illegible]

వృశ్చికము (విశా 4 పా. అనూ, జ్యేష్ఠ)

ఈ రాశివారికి [illegible]

ధనుస్సు (మూల, పూర్వా. ఉత్త 1 పా)

ఈ రాశివారికి [illegible]

మకరము (ఉత్త 2, 3, 4 పా. శ్రవ, ధని 1, 2 పా)

ఈ రాశివారికి సంవత్సర ప్రారంభకాలమున [illegible]

కుంభము (ధని 3, 4 పా. శతభి, పూర్వా 1, 2, 3 పా)

ఈ రాశివారికి [illegible]

మీనము (పూర్వా 4 పా. ఉత్తరాభా, రేవతి)

ఈ రాశివారికి [illegible]

నామ నక్షత్ర పరిజ్ఞానము

అక్షరములు	నక్షత్రము	అక్షరములు	నక్షత్రము
చూ, చే, చో, లా	=అశ్విని	రూ, రే, రో, తా	=స్వాతి
లీ, లూ, లే, లో	=భరణి	తీ, తూ, తే, తో	=విశాఖ
ఆ, ఈ, ఊ, ఏ	=కృత్తిక	నా, నీ, నూ, నే	=అనూరాధ
ఓ, వా, వీ, వూ	=రోహిణి	నో, యా, యీ, యూ	=జ్యేష్ఠ
వే, వో, కా, కీ	=మృగశిర	యే, యో, బా, బీ	=మూల
కూ, ఘ, ఙ, ఛ	=ఆర్ద్ర	బూ, ధా, భా, ఢా	=పూ.షాఢ
కే, కో, హా, హీ	=పునర్వసు	బే, బో, జా, జ	=ఉ.షాఢ
హూ, హే, హో, డా	=పుష్యమి	జూ, జే, జో, ఖా	=అభిజిత్
డీ, డూ, డే, డో	=ఆశ్రేష	ఖీ, ఖూ, ఖే, ఖో	=శ్రవణం
మా, మీ, మూ, మే	=మఖ	గా, గీ, గూ, గే	=ధనిష్ఠ
మో, టా, టీ, టూ	=పుబ్బ	గో, సా, సీ, సూ	=శతభిషం
టే, టో, పా, పీ	=ఉత్తర	సే, సో, దా, దీ	=పూ.భాద్ర
పూ, ష, ణ, ఠ	=హస్త	దూ, శ్య, ఝ, థ	=ఉ.భాద్ర
పే, పో, రా, రీ	=చిత్త	దే, దో, చా, చీ	=రేవతి

వారివారి పేర్లయందలి మొదటి అక్షరము పైన చెప్పబడిన 27 నక్షత్రములలో, ఏ నక్షత్రమున, ఏ పాదమునకు చెందినదియున్నదో దానినిబట్టి ధరూనీంనభవయును. ప్రతి నక్షత్రమునకున్నూ చెప్పబడిన 4 అక్షరములును, 4 పాదములుగా తెలియవలెను. అభిజిత్ నంతి గల పేర్లకు, (కృష్ణ మూర్తి శ్రీధర ఇత్యాదులకు) వర్గీత నక్షత్రములున్నవి. జన్మనక్షత్రము సరిగ్గా తెలియనివారలకున్నూ నామ నక్షత్ర ప్రధానముగాను కొన్ని కొన్ని విషయములకున్నూ నామనక్షత్రమునుబట్టియే ఫలితముల వారిలో చెంది చెప్పబడెను.

రాత్రియందు ఆకాశమున నక్షత్రములను గుర్తించుటకు

1. అశ్విని: మూడు నక్షత్రములు గుఱ్ఱపు మొగముగ ఉండును.
2. భరణి: మూడు నక్షత్రములు త్రిభుజముగ యుండును.
3. కృత్తిక: ఆరు నక్షత్రములు పైపైకి పోవు కొడవలివలె నుండును.
4. రోహిణి: ఐదు నక్షత్రములు శకటపు బండియాపముగ యుండును.
5. మృగశిర: ఒక మృగముయొక్క శిలవలె నుండును.
6. ఆర్ద్ర: ఒక నక్షత్రము కొద్ది ఎఱ్ఱని రంగుతో ప్రకాశించుచుండును.
7. పునర్వసు: నరాదరి ధనుస్సువలె నుండును.
8. పుష్యమి: ఒకవిధమైన పుష్పమువలె నుండును.
9. ఆశ్రేష: ఆరు నక్షత్రములు సర్పమువలె నుండును.
10. మఖ: ఐదు నక్షత్రములు పల్లకివలె నుండును.
11. పుబ్బ: } రెండు నక్షత్రములు
12. ఉత్తర: } మంచపుకోళ్లవలె నుండును.
13. హస్త: 5 నక్షత్రములు అరచేతివలె నుండును.
14. చిత్త: ఒక నక్షత్రము ముత్యమువలె నుండును.
15. స్వాతి: ఒక నక్షత్రము మాణిక్యమువలె నుండును.
16. విశాఖ: 5 నక్షత్రములు కుమ్మరిచక్రమువలెనుండును.
17. అనూరాధ: } 6 నక్షత్రములు గొడుగువలె నుండును.
18. జ్యేష్ఠ: } మూడు 3 నక్షత్రములు కొడుకువలెనుండును.
19. మూల: 5 నక్షత్రములు ఏనుగువలె నుండును.
20. పూర్వాషాఢ: } 4 నక్షత్రములు మంచమువలె పైభాగము
21. ఉత్తరాషాఢ: } ఆకాశమంచముగా నుండును.
22. శ్రవణము: 3 నక్షత్రములు పాదములవలె నుండును.
23. ధనిష్ఠ: " మద్దెలవలె నుండును.
24. శతభిషము: 100 నక్షత్రములు ఒక వట్టమువలె నుండును.
25. పూర్వాభాద్ర: } 4 నక్షత్రములు మంచపు కోళ్లవలె
26. ఉత్తరాభాద్ర: } నుండును.
27. రేవతి: 32 నక్షత్రములు ఒక పడవవలె నుండును.

నవాంశ లగ్నము

శ్లో॥ చరాదౌ తత్స్థానే నవమేఽపి పంచమే చ స్థిరే ద్విదేహే తదనంతరం చ।
నవాంశపానాం పరివర్తనాని క్రియాది నామ్నా తు భవంతి లగ్నం॥

తా॥ జన్మలగ్నము 9 భాగములు చేయగా అందొకొక భాగమును ఆ భాగమునకు సంబంధించిన నవాంశాధిపతులను ఆ రాశులకు నిర్ణయించిన నవాంశలగ్నము నిర్ణయింపబడెను.

లగ్నాధిపతులు

శ్లో॥ సింహస్యాధిపతి స్సూర్యః కర్కాటస్య నిశాకరః
మేష వృశ్చికయోర్భౌమః కన్యా మిథునయో ర్బుధః।
కోదండమీనయోర్జీవః తులా వృషభయోర్భృగుః।
మకరస్య కుంభస్య తథా స్వామీ శనైశ్చరః॥

తా॥ సింహమునకు సూర్యుడును, కర్కాటకమునకు చంద్రుడును, మేష, వృశ్చికములకు అంగారకుడు, కన్యా, మిథునములకు బుధుడు, ధనుర్మీనములకు బృహస్పతి, తులా వృషభములకు శుక్రుడు, మకర కుంభములకు శని అధిపతులు.

గ్రహములకు ఉచ్చనీచలు

సూర్యునకు మేషము ఉచ్ఛ, తుల నీచ. చంద్రునకు వృషభము ఉచ్ఛ, వృశ్చికము నీచ. అంగారకునకు మకరము ఉచ్ఛ, కర్కాటకము నీచ. బుధునికి కన్య ఉచ్ఛ, మీనము నీచ. బృహస్పతికి కర్కాటకము ఉచ్ఛ, మకరము నీచ. శుక్రునకు మీనము ఉచ్ఛ, కన్య నీచ. శనికి తుల ఉచ్ఛ, మేషము నీచ.

ఉచ్ఛనీచ మూలత్రికోణ స్వక్షేత్రములు

సూర్యునికి మేషమందు 10-వ భాగము పరమోచ్ఛ, తులయందు 10-వ భాగము పరమనీచ, సింహము స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

చంద్రునికి వృషభమందు 3-వ భాగము పరమోచ్ఛ, వృశ్చికమందు 3 భాగము పరమనీచ, వృషభము మూలత్రికోణము.

కుజునికి మకరమందు 28-వ భాగము పరమోచ్ఛ, కర్కాటకమందు 28 వ భాగము పరమనీచ, మేషము స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

బుధునికి కన్యయందు 15-వ భాగము పరమోచ్ఛ, మీనమందు 15-వ భాగము పరమనీచ, కన్య స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

బృహస్పతికి కర్కాటకమందు 5-వ భాగము పరమోచ్ఛ, మకరమందు 5-వ భాగము పరమనీచ, ధనుస్సు స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

శుక్రునికి మీనమందు 27-వ భాగము పరమోచ్ఛ, కన్యయందు 27-వ భాగము పరమనీచ, తుల స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

శనికి తులయందు 20-వ భాగము పరమోచ్ఛ, మేషమందు 20-వ భాగము పరమనీచ, కుంభము స్వక్షేత్రము మూలత్రికోణము.

ఉచ్ఛరాశి నీచరాశి నీచరాశి యగుచుండును. పరమోచ్ఛ భాగములకు ఇతరభాగములు పాదోచ్ఛభాగములనియు, పరమనీచభాగములకు ఇతరభాగములు పాదనీచ భాగములనియు తెలియవలెను.

గ్రహములకు మిత్రశత్రు సమత్వములు

శ్లో॥ శత్రూమంద సితౌ సమశ్చశశిజో మిత్రాణిశేషారవే
స్తీక్ష్మాంశు ర్హిమరశ్మిజశ్చసుహృదౌ శేషాస్సమాశ్శీతగోః।
జీవేందూష్ణకరాః కుజస్యసుహృదో జ్ఞోరిస్సితార్కీ సమౌ
మిత్రే సూర్యసితౌ బుధస్య హిమగుశ్శత్రుస్సమాశ్చాపరే
సూరేస్సౌమ్యసితావరీ రవిసుతో మధ్యోఽపరే త్వన్యథా
సౌమ్యార్కీ సుహృదౌ సమౌ కుజగురూ శుక్రస్య శేషావరీ
శుక్రజ్ఞౌ సుహృదౌ సమస్సురగురు స్సౌరస్య చాన్యేఽరయః
(బృహజ్జాతకమందు గ్రహయోనిభేదాధ్యాయము)

శ సూర్యునకు—చం, కుజ, గురువులు మిత్రులు. బుధుడు సముడు. శని, శుక్రులు శత్రువులు. చంద్రునకు—సూర్య, బుధులు మిత్రులు. శత్రువులు లేరు. ఇతరులు సములు. కుజునకు—రవి, చంద్ర, గురువులు మిత్రులు. బుధుడు శత్రువు. శుక్ర, శనులు సములు. బుధునకు—రవి, శుక్రులు మిత్రులు. చంద్రుడు శత్రువు. ఇతరులు సములు. గురునకు—రవి, చంద్ర, కుజులు మిత్రులు. బుధ, శుక్రులు శత్రువులు. శని సముడు. శుక్రునకు—బుధ, శనులు మిత్రులు. రవి, చంద్రులు శత్రువులు. కుజ, గురులు సములు. శనికి—బుధ, శుక్రులు మిత్రులు. రవి, చంద్ర, కుజులు శత్రువులు. గురుడు సముడు. (పరాశర హోరాశాస్త్రమందలి "శత్రూ మందసితౌ సమశ్చ శశిజో మిత్రాణి శేషా రవేః" అను సూత్రమునుబట్టి చెప్పబడినవి యివి)

తాత్కాలిక మిత్రత్వ శత్రుత్వ సమత్వములు

అన్యోన్యస్య ధనవ్యయాయ సహజ వ్యాపార బంధుస్థితాః తత్కాలే సుహృదస్స్వతుంగభవనేప్యేకే వదంతి స్వయమ్। తేష్వేకాధికమిత్రవర్గసహితా వ్యాప్తం చింత్యం తత్కాలే శుభమిత్రశత్రుబలవత్త్వం ... ॥

తా॥ జనకాలమున 2, 12, 11, 3, 10, 4 స్థానములందున్న తాత్కాలిక (జనకాలమునందున్న) మిత్రులు అగుదురు. తను ఉన్నరాశిని ... మిత్రమని చెప్పబడినవాటికంటె యితరస్థానములందున్న గ్రహములు తాత్కాలిక శత్రువులు. తన జన్మ త్రికోణరాశినుండి 2, 12, 5, 9, 4, 8 ఈ స్థానాధిపతులు మిత్రులు. ఇతరులు శత్రువులు. రెండింటను ఉన్న గ్రహములు సములు. అను విషయము "స్వస్థానాత్ ..." అను సూత్రమున గలదు. దీనిచే నైసర్గిక మిత్రామిత్రాదులు పై శ్లోకములలో వివరించబడినవి. వానిచే నున్న శత్రుత్వములు, ఈ శ్లోకముచే నున్న తాత్కాలిక శత్రుత్వాదులను గమనించి అధిమిత్ర, అధిశత్రుత్వాదులను నిర్ణయించవలెను. ఎట్లనగా—చెప్పబడిన మిత్రస్థానములందు మిత్రగ్రహమున్న అధిమిత్రుడు, సముడున్న మిత్రుడు, శత్రువున్న సముడును అగును. ఇతరములు శత్రుస్థానములందు మిత్రుడున్న సముడు, సముడున్న శత్రువు, శత్రువున్న అధిశత్రువు నగును.

లగ్నాది ద్వాదశభావములకు ఆధిపత్యములు

జన్మలగ్నము మొదలుకొని క్రమముగా ద్వాదశభావములకు తను, ధన, భ్రాతృ, మాతృ, పుత్ర, శత్రు, కళత్ర, ఆయు ర్భాగ్య, రాజ్య, లాభ, వ్యయములని పేరు చెప్పబడును.

మేషలగ్న మునకు:—లగ్నాష్టమాధిపతి కుజుడు, ధన సప్తమాధిపతి శుక్రుడు, బుధుడు తృతీయషష్ఠాధిపతి, చతుర్థాధిపతి చంద్రుడు, పంచమాధిపతి సూర్యుడు, భాగ్య వ్యయాధిపతి బృహస్పతి, రాజ్యలాభాధిపతి శని.

వృషభలగ్న మునకు:—లగ్న షష్ఠాధిపతి శుక్రుడు, ధన పంచమాధిపతి బుధుడు, తృతీయాధిపతి చంద్రుడు, చతుర్థాధిపతి సూర్యుడు, సప్తమ వ్యయాధిపతి కుజుడు, అష్టమ లాభాధిపతి బృహస్పతి, భాగ్య రాజ్యాధిపతి శని.

మిథున లగ్న మునకు:—లగ్న చతుర్థాధిపతి బుధుడు, ధనాధిపతి చంద్రుడు, తృతీయాధిపతి సూర్యుడు, పంచమాధిపతి శుక్రుడు, షష్ఠ లాభాధిపతి కుజుడు, సప్తమ రాజ్యాధిపతి బృహస్పతి, అష్టమ భాగ్యాధిపతి శని.

కర్కాటక లగ్న మునకు:—లగ్నాధిపతి చంద్రుడు, ధనాధిపతి సూర్యుడు, తృతీయ వ్యయాధిపతి బుధుడు, చతుర్థ లాభాధిపతి శుక్రుడు, పంచమ రాజ్యాధిపతి కుజుడు, షష్ఠ భాగ్యాధిపతి బృహస్పతి, సప్తమాష్టమాధిపతి శని.

సింహలగ్న మునకు:—లగ్నాధిపతి సూర్యుడు, ధన లాభాధిపతి బుధుడు, తృతీయ రాజ్యాధిపతి శుక్రుడు, చతుర్థ భాగ్యాధిపతి కుజుడు, పంచమాష్టమాధిపతి బృహస్పతి, షష్ఠ సప్తమాధిపతి శని, వ్యయాధిపతి చంద్రుడు.

కన్యాలగ్న మునకు:—లగ్న రాజ్యాధిపతి బుధుడు, ధన భాగ్యాధిపతి శుక్రుడు, తృతీయాష్టమాధిపతి కుజుడు, చతుర్థ సప్తమాధిపతి బృహస్పతి, పంచమ షష్ఠాధిపతి శని, లాభాధిపతి చంద్రుడు, వ్యయాధిపతి సూర్యుడు.

తులా లగ్న మునకు:—లగ్నాష్టమాధిపతి శుక్రుడు, ధన సప్తమాధిపతి కుజుడు, తృతీయ షష్ఠాధిపతి బృహస్పతి, చతుర్థ పంచమాధిపతి శని, భాగ్యవ్యయాధిపతి బుధుడు, రాజ్యాధిపతి చంద్రుడు, లాభాధిపతి సూర్యుడు.

వృశ్చిక లగ్న మునకు:—లగ్న షష్ఠాధిపతి కుజుడు, ధన పంచమాధిపతి బృహస్పతి, తృతీయ చతుర్థాధిపతి శని, సప్తమ వ్యయాధిపతి శుక్రుడు, అష్టమ లాభాధిపతి బుధుడు, భాగ్యాధిపతి చంద్రుడు, రాజ్యాధిపతి సూర్యుడు.

ధనుర్లగ్న మునకు:—లగ్న చతుర్థాధిపతి బృహస్పతి, ద్వితీయ తృతీయాధిపతి శని, పంచమ వ్యయాధిపతి అంగారకుడు, షష్ఠ లాభాధిపతి శుక్రుడు, సప్తమ రాజ్యాధిపతి బుధుడు, అష్టమాధిపతి చంద్రుడు, భాగ్యాధిపతి సూర్యుడు.

మకర లగ్న మునకు:—లగ్న ద్వితీయాధిపతి శని, తృతీయ వ్యయాధిపతి బృహస్పతి, చతుర్థ లాభాధిపతి కుజుడు, పంచమ రాజ్యాధిపతి శుక్రుడు, షష్ఠ భాగ్యాధిపతి బుధుడు, సప్తమాధిపతి చంద్రుడు, అష్టమాధిపతి సూర్యుడు.

కుంభ లగ్న మునకు:—లగ్న వ్యయాధిపతి శని, ధన లాభాధిపతి బృహస్పతి, తృతీయ రాజ్యాధిపతి కుజుడు, చతుర్థ భాగ్యాధిపతి శుక్రుడు, పంచమాష్టమాధిపతి బుధుడు, షష్ఠాధిపతి చంద్రుడు, సప్తమాధిపతి సూర్యుడు.

మీన లగ్న మునకు:—లగ్న రాజ్యాధిపతి బృహస్పతి, ధన భాగ్యాధిపతి కుజుడు, తృతీయాష్టమాధిపతి శుక్రుడు, చతుర్థ సప్తమాధిపతి బుధుడు, పంచమాధిపతి చంద్రుడు, షష్ఠాధిపతి సూర్యుడు, లాభ వ్యయాధిపతి శని.

బల్లి పాటునకు ఫలములు

శిరస్సు - కలహము, ముఖము - బంధుదర్శనము, కనుబొమ్మలనడుమ - రాజానుగ్రహము, పై పెదవి - ధనవ్యయము, క్రింది పెదవి - ధనలాభము, ముక్కు చివర - రోగము, కుడిచెవి - దీర్ఘాయువు, ఎడమచెవి - వర్తకలాభము, నేత్రము - బైదు, గడ్డము - రాజదండనము, నోరు - భయము, కంఠము - శత్రునాశము, కుడి భుజము - ఆరోగ్యము, ఎడమభుజము - స్త్రీసంగమము, కుడి మణికట్టు - కీర్తి, ఎడమ మణికట్టు - రోగము, స్తనయుగ్మము - దోషము, ఉదరము - ధాన్యలాభము, రొమ్ము, నాభి - ధనలాభము, పక్కలు - సుఖము, తొడలు - ప్రయాణము, పిక్క - శుభము, మోకాళ్లు - ధనవ్యయము, లింగము - దారిద్ర్యము, పాదములు - మృత్యువు. ఈ ప్రదేశములయందు తొండ ప్రాకినను ఫలములిట్లే యని తెలియవలెను.

పుట్టుమచ్చల ఫలము.

కంఠమునందు పుట్టుమచ్చ యుండినచో ఆరోగ్యము ధనప్రాప్తి యును భాగ్యమును కలుగును. పొట్టయందు మచ్చ యుండినచో వ్యభిచారము గలవాడగును. ముక్కునందు మచ్చ యుండిన కలిమిసౌఖ్యము లన్నియును సఫలములగును. గడ్డమందు మచ్చ యుండిన భూలాభయును కీర్తియును కలుగును. నుదిటియందు

[illegible]

గరుత్మంతుని శకునము.

[illegible]

అవయవములు అదురుటవలన శుభాశుభము.

[illegible]

కాకి శకునము.

[illegible]

I. S. T (స్టాండర్డు టైము) ఉదయాస్తమయ కా. 1956—57 (రాజమండ్రికి)

తేదీ	ఏప్రిల్ ఉ.గ	ఏప్రిల్ అ.గ	మే ఉ.గ	మే అ.గ	జూన్ ఉ.గ	జూన్ అ.గ	జూలై ఉ.గ	జూలై అ.గ	ఆగష్టు ఉ.గ	ఆగష్టు అ.గ	సెప్టెంబరు ఉ.గ	సెప్టెంబరు అ.గ	అక్టోబరు ఉ.గ	అక్టోబరు అ.గ	నవంబరు ఉ.గ	నవంబరు అ.గ	డిసెంబరు ఉ.గ	డిసెంబరు అ.గ	జనవరి ఉ.గ	జనవరి అ.గ	ఫిబ్రవరి ఉ.గ	ఫిబ్రవరి అ.గ	మార్చి ఉ.గ	మార్చి అ.గ
1			5.39	6.21	5.30	6.37	5.38	6.39	5.46	6.34	5.51	6.16	5.55	5.51	6- 2	5.31	6.18	5.26	6.34	5.39	6.37	5.57	6.30	6- 8
3			5.39	6.22	5.30	6.31	5.38	6.39	5.46	6.34	5.51	6.14	5.55	5.50	6- 3	5.30	6.19	5.26	6.35	5.39	6.36	5.58	6.22	6- 9
5			5.37	6.22	5.30	6.33	5.38	6.39	5.45	6.32	5.51	6.12	5.53	5.48	6- 4	5.29	6.20	5.27	6.35	5.41	6.36	5.59	6.20	6- 9
7			5.36	6.22	5.30	6.32	5.38	6.39	5.46	6.31	5.52	6.11	5.56	5.47	6- 5	5.28	6.21	5.27	6.36	5.41	6.36	6- 0	6.19	6.10
9			5.35	6.23	5.30	6.34	5.37	6.39	5.47	6.30	5.52	6- 9	5.56	5.45	6- 6	5.28	6.23	5.28	6.38	5.43	6.34	6- 1	6.18	6.10
11	5.52	6.16	5.35	6.24	5.31	6.35	5.38	6.39	5.47	6.30	5.52	6- 8	5.56	5.43	6- 7	5.27	6.24	5.28	6.37	5.44	6.33	6- 2	6.16	6.10
15	5.51	6.17	5.34	6.24	5.31	6.36	5.38	6.39	5.47	6.29	5.52	6- 6	5.57	5.42	6- 8	5.27	6.25	5.29	6.37	5.46	6.32	6- 2	6.15	6.11
17	5.49	6.17	5.33	6.25	5.31	6.36	5.39	6.38	5.48	6.27	5.52	6- 4	5.57	5.40	6- 9	5.28	6.26	5.30	6.38	5.47	6.31	6- 3	6.13	6.11
19	5.48	6.18	5.33	6.26	5.31	6.37	5.39	6.38	5.48	6.26	5.53	6- 3	5.58	5.39	6.10	5.26	6.27	5.31	6.38	5.48	6.30	6- 4	6.12	6.12
21	5.47	6.18	5.32	6.26	5.32	6.37	5.40	6.38	5.49	6.25	5.53	6- 1	5.58	5.38	6.11	5.26	6.28	5.31	6.38	5.49	6.29	6- 5	6.10	6.12
23	5.46	6.19	5.32	6.27	5.32	6.37	5.41	6.38	5.49	6.23	5.53	5.59	5.59	5.37	6.12	5.26	6.29	5.32	6.38	5.51	6.28	6- 6	6- 9	6.13
25	5.44	6.19	5.31	6.28	5.33	6.37	5.41	6.37	5.49	6.22	5.54	5.58	6- 0	5.35	6.13	5.26	6.30	5.33	6.38	5.52	6.27	6- 6	6- 7	6.13
27	5.43	6.19	5.31	6.28	5.33	6.38	5.42	6.37	5.50	6.21	5.54	5.56	6- 0	5.34	6.14	5.25	6.31	5.34	6.38	5.53	6.26	6- 7	6- 5	6.13
29	5.42	6.20	5.31	6.29	5.33	6.38	5.43	6.36	5.50	6.19	5.54	5.55	6- 0	5.33	6.16	5.25	6.32	5.36	6.37	5.54	6.25	6- 8	6- 4	6.14
31	5.41	6.20	5.30	6.30	5.34	6.38	5.43	6.35	5.50	6.18	5.54	5.53	6- 1	5.32	6.17	5.25	6.33	5.37	6.37	5.55			6- 2	6.14
			5.30	6.31			5.44	6.35	5.50	6.16			6- 2	5.31			6.34	5.38	6.37	5.56			6- 1	6.15

కృత్తిక, ఉత్తర, ఉత్తరాషాఢ—సూర్య దశ సం॥ 6 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
సూర్య	3	18	సూ 0-5-24	చం 0-15-0	కు 0-7-21	రా 1-18-36	గు 1-8-24	శ 1-24-9	బు 1-13-21	కే 0-7-21	శు 2-0-0
చంద్ర	6	0	చం 0-9-0	కు 0-10-30	రా 0-18-54	గు 1-13-12	శ 1-15-36	బు 1-18-27	కే 0-17-51	శు 0-21-0	సూ 0-18-0
కుజ	4	6	కు 0-6-18	రా 0-27-0	గు 0-16-48	శ 1-21-18	బు 1-10-48	కే 0-19-57	శు 1-21-0	సూ 0-6-18	చం 1-0-0
రాహు	10	24	రా 0-16-12	గు 0-24-0	శ 0-19-57	బు 1-15-54	కే 0-16-48	శు 1-27-0	సూ 0-15-18	చం 0-10-30	కు 0-21-0
గురు	9	18	గు 0-14-24	శ 0-28-30	బు 0-17-51	కే 0-18-54	శు 1-18-0	సూ 0-17-6	చం 0-25-30	కు 0-7-21	రా 1-24-0
శని	11	12	శ 0-17-6	బు 0-25-30	కే 0-7-21	శు 1-24-0	సూ 0-14-24	చం 0-28-30	కు 0-17-51	రా 0-18-54	గు 1-18-0
బుధ	10	6	బు 0-15-18	కే 0-10-30	శు 0-21-0	సూ 0-16-12	చం 0-24-0	కు 0-19-57	రా 1-15-54	గు 0-16-48	శ 1-27-0
కేతు	4	6	కే 0-6-18	శు 1-0-0	సూ 0-6-18	చం 0-27-0	కు 0-16-48	రా 1-21-18	గు 1-10-48	శ 0-19-57	బు 1-21-0
శుక్ర	12	0	శు 0-18-0	సూ 0-9-0	చం 0-10-30	కు 0-18-54	రా 1-13-12	గు 1-15-36	శ 1-18-27	బు 0-17-51	కే 0-21-0
మొత్తం సం	6	0 0	3-18-0	6-0-0	4-6-0	10-24-0	9-18-0	11-12-0	10-6-0	4-6-0	12-0-0

రోహిణి, హస్త, శ్రవణం—చంద్ర దశ సం॥ 10 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
చంద్రుడు	10	0	చం 0-25-0	కు 0-12-15	రా 2-21-0	గు 2-4-0	శ 3-0-15	బు 2-12-15	కే 0-12-15	శు 3-10-0	సూ 0-9-0
కుజుడు	7	0	కు 0-17-30	రా 1-1-30	గు 2-12-0	శ 2-16-0	బు 2-20-45	కే 0-29-45	శు 1-5-0	సూ 1-0-0	చం 0-15-0
రాహువు	18	0	రా 1-15-0	గు 0-28-0	శ 2-25-30	బు 2-8-0	కే 1-3-15	శు 2-25-0	సూ 0-10-30	చం 1-20-0	కు 0-10-30
గురు	16	0	గు 1-10-0	శ 1-3-15	బు 2-16-30	కే 0-28-0	శు 3-5-0	సూ 0-25-30	చం 0-17-30	కు 1-5-0	రా 0-27-0
శని	19	0	శ 1-17-30	బు 0-29-45	కే 1-1-30	శు 2-20-0	సూ 0-28-30	చం 1-12-30	కు 0-12-15	రా 3-0-0	గు 0-24-0
బుధుడు	17	0	బు 1-12-30	కే 0-12-15	శు 3-0-0	సూ 0-24-0	చం 1-17-30	కు 0-29-45	రా 1-1-30	గు 2-20-0	శ 0-28-30
కేతు	7	0	కే 0-17-30	శు 1-5-0	సూ 0-27-0	చం 1-10-0	కు 1-3-15	రా 2-16-30	గు 0-28-0	శ 3-5-0	బు 0-25-30
శుక్రుడు	20	0	శు 1-20-0	సూ 0-10-30	చం 1-15-0	కు 0-28-0	రా 2-25-30	గు 2-8-0	శ 1-3-15	బు 2-25-0	కే 0-10-30
సూర్యుడు	6	0	సూ 0-15-0	చం 0-17-30	కు 1-1-30	రా 2-12-0	గు 2-16-0	శ 2-20-45	బు 0-29-45	కే 1-5-0	శు 1-0-0
మొత్తం సం	10	0 0	10-0-0	7-0-0	18-0-0	16-0-0	19-0-0	17-0-0	7-0-0	20-0-0	6-0-0

మృగశిర, చిత్త, ధనిష్ఠ—కుజ దశ సం॥ 7 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
కుజుడు	4	27	కు 0-8-34½	రా 1-26-42	గు 1-14-48	శ 2-3-10½	బు 1-20-34½	కే 0-8-34½	శు 2-10-0	సూ 0-6-18	చం 0-17-30
రాహు	12	18	రా 0-22-3	గు 1-20-24	శ 1-23-12	బు 1-26-31½	కే 0-20-49½	శు 0-24-30	సూ 0-21-0	చం 0-10-30	కు 0-12-15
గురు	11	6	గు 0-19-36	శ 1-29-51	బు 1-17-36	కే 0-23-16½	శు 1-29-30	సూ 0-7-21	చం 1-5-0	కు 0-7-21	రా 1-1-30
శని	13	9	శ 0-23-16½	బు 1-23-33	కే 0-19-36	శు 2-6-30	సూ 0-17-51	చం 0-12-15	కు 0-24-30	రా 0-18-54	గు 0-28-0
బుధుడు	11	27	బు 0-20-49½	కే 0-22-3	శు 1-26-0	సూ 0-19-57	చం 0-29-45	కు 0-8-34½	రా 2-3-0	గు 0-16-48	శ 1-3-15
కేతు	4	27	కే 0-8-34½	శు 2-3-0	సూ 0-16-48	చం 1-3-15	కు 0-20-49½	రా 0-22-3	గు 1-26-0	శ 0-19-57	బు 0-29-45
శుక్ర	14	0	శు 0-24-30	సూ 0-18-54	చం 0-28-0	కు 0-23-16½	రా 1-23-33	గు 0-19-36	శ 2-6-30	బు 0-17-51	కే 0-12-15
సూర్యుడు	4	6	సూ 0-7-21	చం 1-1-30	కు 0-19-36	రా 1-29-51	గు 1-17-36	శ 0-23-16½	బు 1-29-30	కే 0-7-21	శు 1-5-0
చంద్రుడు	7	0	చం 0-12-15	కు 0-22-3	రా 1-20-24	గు [illegible]	శ 1-26-31½	బు 0-20-49½	కే 0-24-30	శు 0-21-0	సూ 0-10-30
మొత్తం సం	7	0 0	4-27-0	12-18-0	11-6-0	[illegible]	11-27-0	4-27-0	14-0-0	4-6-0	7-0-0

—రాహు దశ సం॥ 18 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తులు వివరము			రాహువు	గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు
	నెల	దినం	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
రాహు	32	12	రా 4-26-48	గురు 3-25-12	శని 5-12-37	బుధ 4-10-8	కేతు 0-22-8	శుక్ర 6-0-0	సూ 0-16-12	చం 1-15-0	కుజ 0-22-8
గురు	28	24	గురు 4-9-36	శని 4-18-48	బుధ 4-25-31	కేతు 1-23-33	శుక్ర 2-8-0	సూ 1-24-0	చం 0-27-0	కుజ 1-1-50	రా 1-26-42
శని	34	6	శని 5-8-54	బుధ 4-2-14	కేతు 1-25-51	శుక్ర 5-8-0	సూ 0-18-54	చం 3-0-0	కుజ 0-18-54	రా 2-21-0	గురు 1-20-24
బుధుడు	30	18	బుధ 4-17-42	కేతు 1-20-24	శుక్ర 5-21-0	సూ 1-15-54	చం 1-1-30	కుజ 2-3-0	రా 1-18-36	గురు 2-12-0	శని 1-29-51
కేతు	13	28	కేతు 1-26-42	శుక్ర 4-24-0	సూ 1-21-18	చం 3-16-30	కుజ 0-22-8	రా 5-12-0	గురు 1-18-12	శని 3-25-30	బుధ 1-23-33
శుక్ర	36	0	శుక్ర 5-12-0	సూ 1-18-12	చం 2-25-30	కుజ 1-23-33	రా 1-26-42	గురు 4-24-0	శని 1-21-18	బుధ 2-16-30	కేతు 0-22-8
సూర్య	10	24	సూ 1-18-36	చం 2-13-0	కుజ 1-29-51	రా 4-17-42	గురు 1-30-24	శని 5-21-0	బుధ 1-15-54	కేతు 1-1-30	శుక్ర 2-3-0
చంద్ర	18	0	చం 2-21-0	కుజ 1-20-24	రా 5-2-54	గురు 4-2-24	శని 1-39-51	బుధ 5-3-0	కేతు 0-18-54	శుక్ర 5-0-0	సూ 0-18-54
కుజ	13	28	కుజ 1-26-42	రా 4-9-36	గురు 4-16-48	శని 4-25-31	బుధ 1-23-33	కేతు 2-3-0	శుక్ర 1-24-0	సూ 0-27-0	చం 1-1-30
మొ॥ సం॥	18 0 0		32-12-0	28-24-0	34-6-0	30-18-0	12-18-0	36-0-0	10-24-0	18-0-0	12-18-0

పునర్వసు, విశాఖ, పూర్వాభాద్ర—గురు దశ సం॥ 16 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తులు వివరము			గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు
	నెల	దినం	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
గురు	25	18	గురు 3-12-24	శని 4-24-24	బుధ 3-25-36	కేతు 0-19-36	శుక్ర 5-10-0	సూ 0-14-24	చం 1-10-0	కుజ 0-19-36	రా 6-9-18
శని	30	12	శని 4-1-33	బుధ 4-9-12	కేతు 1-17-36	శుక్ర 1-28-0	సూ 1-18-0	చం 0-24-0	కుజ 0-28-0	రా 1-10-24	గురు 3-25-42
బుధ	27	6	బుధ 3-18-4	కేతు 1-23-12	శుక్ర 4-16-0	సూ 0-16-48	చం 2-20-0	కుజ 0-16-48	రా 2-12-0	గురు 1-14-4	శని 4-16-28
కేతు	11	6	కేతు 1-14-48	శుక్ర 5-2-0	సూ 1-10-4	చం 0-28-0	కుజ 1-26-0	రా 1-18-12	గురు 3-4-0	శని 1-23-12	బుధ 4-2-31
శుక్ర	32	0	శుక్ర 4-8-0	సూ 1-15-36	చం 2-8-0	కుజ 0-19-36	రా 4-24-0	గురు 1-8-24	శని 2-16-0	బుధ 1-17-36	కేతు 1-20-24
సూర్య	9	18	సూ 1-6-24	చం 3-16-0	కుజ 1-17-36	రా 1-20-24	గురు 4-6-0	శని 1-15-36	బుధ 2-6-0	కేతు 0-19-36	శుక్ర 4-24-0
చంద్ర	16	0	చం 3-4-0	కుజ 1-28-12	రా 4-2-24	గురు 1-14-48	శని 5-2-0	బుధ 1-10-9	కేతు 0-28-0	శుక్ర 1-26-0	సూ 1-10-13
కుజ	11	6	కుజ 1-14-4	రా 4-16-48	గురు 3-18-48	శని 1-23-12	బుధ 4-16-0	కేతు 0-18-48	శుక్ర 0-20-0	సూ 0-16-48	చం 3-13-0
రాహు	28	24	రా 3-25-12	గురు 4-1-36	శని 4-9-12	బుధ 1-17-36	కేతు 1-26-0	శుక్ర 1-18-0	సూ 0-24-0	చం 0-28-0	కుజ 1-30-24
మొ॥ సం॥	16 0 0		25-18-0	30-12-0	27-6-0	11-6-0	32-0-0	9-18-0	16-0-0	11-6-0	28-24-0

పుష్యమి, అనూరాధ, ఉత్తరాభాద్ర—శని దశ సం॥ 19 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తులు వివరము			శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు	గురుడు
	నెల	దినం	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
శని	36	3	శని 5-21-28½	బుధ 4-17-16½	కేతు 0-28-16½	శుక్ర 6-10-0	సూ 0-27-6	చం 1-17-30	కుజ 0-28-16½	రా 5-6-54	గురు 4-1-36
బుధుడు	32	9	బుధ 5-8-25½	కేతు 1-25-31½	శుక్ర 2-6-30	సూ 1-27-0	చం 0-28-30	కుజ 1-3-15	రా 1-29-51	గురు 4-16-48	శని 4-21-21
కేతు	13	9	కేతు 2-8-10½	శుక్ర 5-11-30	సూ 0-19-57	చం 3-5-0	కుజ 0-19-57	రా 2-26-30	గురు 1-23-12	శని 5-12-27	బుధ 4-9-13
శుక్ర	38	0	శుక్ర 6-0-30	సూ 1-18-27	చం 1-3-15	కుజ 2-6-30	రా 1-21-18	గురు 2-16-0	శని 2-8-10½	బుధ 4-25-21	కేతు 1-23-13
సూర్య	11	12	సూ 1-24-9	చం 2-20-45	కుజ 0-23-16	రా 5-21-0	గురు 1-15-36	శని 3-0-15	బుధ 1-26-31½	కేతు 1-29-51	శుక్ర 5-3-0
చంద్ర	19	0	చం 3-0-15	కుజ 1-24-31½	రా 1-29-51	గురు 5-3-0	శని 1-24-9	బుధ 2-20-45	కేతు 0-23-16½	శుక్ర 5-21-0	సూ 1-15-36
కుజ	13	9	కుజ 2-8-10½	రా 4-25-21	గురు 1-23-12	శని 6-0-30	బుధ 1-15-27	కేతు 1-3-15	శుక్ర 2-6-30	సూ 1-21-18	చం 2-16-0
రాహు	34	6	రా 5-13-27	గురు 4-9-13	శని 2-8-10½	బుధ 5-11-30	కేతు 0-19-57	శుక్ర 3-5-0	సూ 0-19-57	చం 2-26-30	కుజ 1-23-12
గురు	30	12	గురు 4-26-24	శని 5-3-25½	బుధ 1-25-31½	కేతు 2-6-30	శుక్ర 1-27-0	సూ 0-28-30	చం 1-3-15	కుజ 1-29-51	రా 4-16-48
మొ॥ సం॥	19 0 0		36-3-0	32-9-0	13-9-0	38-0-0	11-12-0	19-0-0	13-9-0	34-6-0	30-12-0

ఆశ్రేష, జ్యేష్ఠ, రేవతి — బుధ దశ సం॥ 17 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు	గురు	శని
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
బుధ	28	27	బు 4-2-49½	కే 0-20-49½	శు 5-20-0	సూ 0-15-18	చం 1-12-30	కు 0-20-49½	రా 4-17-42	గు 3-18-48	శ 5-3-25½
కేతు	11	27	కే 1-20-34½	శు 1-29-30	సూ 1-21-0	చం 0-25-30	కు 0-29-45	రా 1-23-33	గు 4-2-24	శ 4-9-12	బు 4-17-16½
శుక్ర	34	0	శు 4-24-30	సూ 0-17-51	చం 2-25-0	కు 0-17-51	రా 2-16-30	గు 1-17-36	శ 4-25-21	బు 3-25-36	కే 1-26-31½
సూర్య	10	6	సూ 1-13-21	చం 0-29-45	కు 1-29-30	రా 1-15-54	గు 2-8-0	శ 1-26-31½	బు 4-10-3	కే 1-17-36	శు 5-11-30
చంద్ర	17	0	చం 2-12-15	కు 0-20-49½	రా 5-3-0	గు 1-10-48	శ 2-20-45	బు 1-20-34½	కే 1-23-33	శు 4-16-0	సూ 1-18-27
కుజ	11	27	కు 1-20-34½	రా 1-23-33	గు 4-16-0	శ 1-18-27	బు 2-12-15	కే 0-20-49½	శు 5-3-0	సూ 1-10-48	చం 2-20-45
రాహు	30	18	రా 4-10-3	గు 1-17-36	శ 5-11-30	బు 1-13-21	కే 0-29-45	శు 1-29-30	సూ 1-15-54	చం 2-8-0	కు 1-26-31½
గురు	27	6	గు 3-25-36	శ 1-26-31½	బు 4-24-30	కే 0-17-51	శు 2-25-0	సూ 0-17-51	చం 2-16-30	కు 1-17-36	రా 4-25-21
శని	32	9	శ 4-17-16½	బు 1-20-34½	కే 1-29-30	శు 1-21-0	సూ 0-25-30	చం 0-29-45	కు 1-23-33	రా 4-2-24	గు 4-9-12
మొత్తం సం॥ 17 0 0			28-27-0	11-27-0	34-0-0	10-6-0	17-0-0	11-27-0	30-18-0	27-6-0	32-9-0

అశ్విని, మఖ, మూల — కేతు దశ సం॥ 7 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు	గురుడు	శని	బుధుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
కేతు	4	27	కే 0-8-34½	శు 2-10-0	సూ 0-6-18	చం 0-17-30	కు 0-8-34½	రా 1-26-42	గు 1-14-48	శ 2-3-10½	బు 1-20-34½
శుక్ర	14	0	శు 0-24-30	సూ 0-21-0	చం 0-10-30	కు 0-12-15	రా 0-22-3	గు 1-20-24	శ 1-23-12	బు 1-26-31½	కే 0-20-49½
సూర్య	4	6	సూ 0-7-21	చం 1-5-0	కు 0-7-21	రా 1-1-30	గు 0-19-36	శ 1-29-51	బు 1-17-36	కే 0-23-16½	శు 1-29-30
చంద్ర	7	0	చం 0-12-15	కు 0-24-30	రా 0-18-54	గు 0-28-0	శ 0-23-16½	బు 1-23-33	కే 0-19-36	శు 2-6-30	సూ 0-17-51
కుజ	4	27	కు 0-8-34½	రా 2-3-0	గు 0-16-48	శ 1-3-15	బు 0-20-49½	కే 0-22-3	శు 1-26-0	సూ 0-19-57	చం 0-29-45
రాహు	12	18	రా 0-22-3	గు 1-26-0	శ 0-19-57	బు 0-29-45	కే 0-8-34½	శు 2-3-0	సూ 0-16-48	చం 1-3-15	కు 0-20-49½
గురు	11	6	గు 0-19-36	శ 2-6-30	బు 0-17-51	కే 0-12-15	శు 0-24-30	సూ 0-18-54	చం 0-28-0	కు 0-23-16½	రా 1-23-33
శని	13	9	శ 0-23-16½	బు 1-29-30	కే 0-7-21	శు 1-5-0	సూ 0-7-21	చం 1-1-30	కు 0-19-36	రా 1-29-51	గు 1-17-36
బుధ	11	27	బు 0-20-49½	కే 0-24-30	శు 0-21-0	సూ 0-10-30	చం 0-12-15	కు 0-22-3	రా 1-20-24	గు 1-23-12	శ 1-26-31½
మొత్తం సం॥ 7 0 0			4-27-0	14-0-0	4-6-0	7-0-0	4-27-0	12-18-0	11-6-0	13-9-0	11-27-0

భరణి, పుబ్బ, పూర్వాషాఢ — శుక్ర దశ సం॥ 20 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు	గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
శుక్ర	40	0	శు 6-20-0	సూ 0-18-0	చం 1-20-0	కు 0-24-30	రా 5-12-0	గు 4-8-0	శ 6-0-30	బు 4-24-30	కే 0-24-30
సూర్య	12	0	సూ 2-0-0	చం 1-0-0	కు 1-5-0	రా 2-3-0	గు 4-24-0	శ 5-2-0	బు 5-11-30	కే 1-29-30	శు 2-10-0
చంద్రుడు	20	0	చం 3-10-0	కు 0-21-0	రా 3-0-0	గు 1-26-0	శ 5-21-0	బు 4-16-0	కే 2-6-30	శు 5-20-0	సూ 0-21-0
కుజుడు	14	0	కు 2-10-0	రా 1-24-0	గు 2-20-0	శ 2-6-30	బు 5-3-0	కే 1-26-0	శు 6-10-0	సూ 1-21-0	చం 1-5-0
రాహు	36	0	రా 6-0-0	గు 1-18-0	శ 3-5-0	బు 1-29-30	కే 2-3-0	శు 5-10-0	సూ 1-27-0	చం 2-25-0	కు 0-24-30
గురు	32	0	గు 5-10-0	శ 1-27-0	బు 2-25-0	కే 0-24-30	శు 6-0-0	సూ 1-18-0	చం 3-5-0	కు 1-29-30	రా 2-3-0
శని	38	0	శ 6-10-0	బు 1-21-0	కే 1-5-0	శు 2-10-0	సూ 1-24-0	చం 2-20-0	కు 2-6-30	రా 5-3-0	గు 1-26-0
బుధుడు	34	0	బు 5-20-0	కే 0-21-0	శు 3-10-0	సూ 0-21-0	చం 3-0-0	కు 1-26-0	రా 5-21-0	గు 4-16-0	శ 2-6-30
కేతు	14	0	కే 2-10-0	శు 2-0-0	సూ 1-0-0	చం 1-5-0	కు 2-3-0	రా 4-24-0	గు 5-2-0	శ 5-11-30	బు 1-29-30